

Internet - ključni izvor informiranja

Hrvatska hvata korak u upotrebi Interneta kako bi se i time približila cilju ulaska u Europsku uniju.

U SAD-u dvije trećine Amerikanaca traži službene informacije putem Interneta pa se tako informira i o radu državnih organa. Stoga telefon prestaje biti sredstvo saobraćaja građana s kongresnim i vladinim službama za odnose s javnošću. Isto tako većina građana traži vijesti na internetu. Sve to pokazuje da je Internet sada glavni izvor ključnih informacija u SAD-u.

U Hrvatskom saboru je već u velikoj mjeri provedeno računalno umrežavanje, a dovršit će se, kako se očekuje, u prvoj četvrtini ove godine. Za službenike se već provode tečajevi za korištenje Interneta i tako su ispunjeni uvjeti za novi način rada koji će omogućiti neusporedivo veću učinkovitost.

Velike zasluge za primjenu računalne tehnologije u Saboru ima saborski Odbor za informiranje, informatizaciju i medije. Taj Odbor je potaknuo i izradu nove web-stranice Hrvatskoga sabora (i postojeća, po ocjeni jednih naših novina, nudi "Sabor u malom") koje će se uskoro uvesti i tako građanima pružiti još suvremenije i potpunije informacije o ustroju Sabora i događanjima u Saboru. Sve to će, dakako, bitno pridonijeti jačanju javnosti rada vrhovnog predstavničkog tijela.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak	3
- Konačni prijedlog zakona o doprinosima za obvezna osiguranja	14
- Konačni prijedlog zakona o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila	22
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Općeg poreznog zakona	26
- Konačni prijedlog zakona o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	27
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet nekretnina	31
- Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu; Izvješće o obavljenim revizijama za 2001. godinu; Izvješće o obavljenim revizijama za 2001. godinu - posebni dio	34
- Analiza državnog portfelja za 2001., s osvrtom na rezultate privatizacije u 2001. i do listopada 2002. godine; Analiza rada članova nadzornih odbora i uprava u društvima u pretežito državnom vlasništvu; Operativni plan privatizacije državnog portfelja	52
- Prijedlog odluke o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnoj misiji u Afganistanu (ISAF)	64
- Odgovori na zastupnička pitanja	71

PRIKAZ RADA:

- 26. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 7, 8, 12, 13, 14, 20, 21, 22, 27, 28, 29. STUDENOGA
TE 4, 5, 6, 11, 12 I 13. PROSINCA 2002.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POREZU NA DOHODAK

Evidencije o imovini briga Porezne uprave

Hrvatski sabor na 26. sjednici donio je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak. Zakon je prihvaćen većinom glasova nakon izjašnjavanja o 24 podnijeta amandmana. Najviše primjedbi u raspravi izazvale su odredbe koje se tiču obrtnika, potom uvođenje nove porezne stope od 45 posto na dohodak iznad 21.000 kuna mjesečno, te predloženo rješenje po kojem bi se zaposlenima na područjima posebne državne skrbi plaća mjesečno obračunavala uz osnovni osobni odbitak od 1.500 kuna, a na godišnjim prijavama bi im se obračunavao utvrđeni veći osobni odbitak (do 3.750 kuna) i to vraćalo kao povrat poreza.

O PRIJEDLOGU

Predložene izmjene Zakona o porezu na dohodak predstavili smo kod rasprave u prvom čitanju, pa donosimo samo razlike koje su unijete u drugom čitanju. Tako se u Konačnom prijedlogu uvodi nova stopa poreza na dohodak u visini od 45 posto na poreznu osnovicu iznad 21.000 kuna mjesečno, odnosno 252.000 kuna godišnje. U odnosu na prijedlog iz prvog čitanja promijenjen je i porezni razred na koji se primjenjuje druga stopa od 25 posto, tako da bi se njome oporezovali mjesečni dohoci do 6.750 kuna.

U člancima 9. i 17. prihvaćeni su prijedlozi iz rasprave u prvom čitanju i ugrađene odredbe prema kojima će

fizičke osobe koje obavljaju djelatnost poljoprivrede i šumarstva i za to ostvaruju poticajna sredstva i subvencije iz proračuna osim dohodovnih potpora plaćati porez na dohodak, ali u paušalnom iznosu, što, navodi se u obrazloženju, znači da nisu dužni voditi poslovne knjige.

U Konačnom je prijedlogu promijenjena i odredba vezana uz imovinske kartice, te se umjesto obveze građana da sami podnesu iskaz o imovini uvodi obveza Poreznoj upravi da ustroji evidenciju o imovini poreznih obveznika na temelju podataka iz svojih evidencija, evidencija tijela državne uprave i evidencija jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Kod poreznih olakšica do promjena je došlo kod olakšice vezano uz zdravstvo. Tako se definira da se osobni odbitak može uvećati za iznos stvarnih troškova zdravstvenih usluga i nabavu ortopedskih pomagala u Hrvatskoj, a najviše do 12.000 kuna pod uvjetom da ti izdaci nisu podmireni iz osnovnog, dopunskog ili privatnog zdravstvenog osiguranja, te da nisu financirani iz dobivenih darivanja.

RADNA TIJELA

O predloženim izmjenama Zakona o porezu na dohodak raspravljala su tri saborska odbora - **Odbor za financije i državni proračun**, **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu**, te **Odbor za zakonodavstvo**.

Odbor za financije i državni proračun o Konačnom je prijedlogu zakona raspravljao kao matično radno tijelo, a raspolagao je i pisanim mišljenjima Hrvatske gospodarske komore (HGK), Hrvatske obrtničke komore (HOK) i Hrvatske udruge poslodavaca (HUP).

Odbor u svom izvješću navodi da su u raspravi iznijeta stajališta da su uglavnom uvažene i ugrađene primjedbe i prijedlozi Odbora iz prvog čitanja. Posebno se to odnosi na unošenje odredbe prema kojoj je Porezna uprava obvezna ustrojiti evidencije o imovini poreznih obveznika, a to je rješenje prihvatljivije i bolje od prijedloga uvođenja tzv. imovinske kartice.

Porezni sustav sve kompliciraniji i skuplji

Vlada je u Konačni prijedlog ugradila i novu stopu poreza na dohodak, što je Odbor također predložio u prethodnoj raspravi, u visini od 45 posto koja se plaća na porezu osnovicu od 21.000 kuna mjesečno, odnosno 252.000 kune godišnje. Predloženo je rješenje izazvalo široku raspravu na Odboru iz razloga što je izražena bojazan da će se njom obuhvatiti menadžeri i stručnjaci, uglavnom mladi ljudi, koji će se nepravredno kazniti.

Naime, kada se predloženoj stopi pridoda i iznos prireza u tom slučaju za grad Zagreb oporezivanje dohotka za navedene kategorije iznosi cca 54 posto. Navedena porezna stopa, navo-

di Odbor, je nepoticajna i njome se neće moći zadržati stručne kadrove u Hrvatskoj koji bi trebali biti nosioci bržeg razvoja gospodarstva, pa je

Kada se predloženoj stopi od 45 posto pridoda i prizet u slučaju Zagreba oporezivanje dohotka za te kategorije iznosi oko 54 posto. Ta je porezna stopa nepoticajna i njome se neće moći zadržati stručne kadrove.

Vladi predloženo da još jednom preispita prag, a iznijet je i prijedlog da se stopa od 45 posto plaća na porezu osnovicu iznad 32.000 kuna mjesečno, odnosno 384.000 kuna godišnje. Predloženo je i da se zbog malog broja prijavljivanja najma i zakupa nekretnina (uglavnom stanova i poslovnih prostora) smanji porezna stopa s predloženih 15 posto na 5 posto.

Na Odboru je izraženo i mišljenje da ukupni porezni sustav u Hrvatskoj postaje sve kompliciraniji, a time i skuplji, budući da će njegovo provođenje iziskivati dodatne troškove za građanstvo. Vlada RH bi trebala boljom naplatom postojećih poreza, posebno PDV-a, a ne uvođenjem novih poreza, osigurati potrebna sredstva u Državnom proračunu, istaknuo je Odbor u izvješću.

Navodi i da bi u cijelom tekstu Zakona, člancima 7. i 25., trebalo provesti terminološko usklađenje i premije "osiguranja života" zamijeniti riječima "životnog osiguranja", a "dopunskog zdravstvenog" sa "dopunskog i privatnog zdravstvenog osiguranja". Istaknuta je i potreba da se propiše tko ima pravo na poreznu olakšicu u slučaju kada je ugovaratelj osiguranja pravna osoba, a korisnik fizička osoba. U ostalim slučajevima, kada je ugovaratelj fizička osoba potrebno je propisati da pravo na poreznu olakšicu ima ugovaratelj osiguranja, a ne osiguranik zato što ugovaratelj i osiguranik ne moraju biti ista osoba.

Odbor navodi da je predložena dopuna članka 5. stavka 7. i iza riječi "životnog osiguranja" dodavanje riječi "koje imaju obilježje štednje". Objasnjava se da je, prema iznijetom mišljenju, to potrebno iz razloga što Zakon o osiguranju razlikuje više vrsta životnog osiguranja, te da bi se

definiranjem vrsta životnog osiguranja otklonile nejasnoće oko dopunskog osiguranja od posljedica nesretnog slučaja budući da uplaćena premija po toj osnovi nema karakter štednje i ne može se priznati kao porezni izdatak u smislu ovog Zakona.

Odbor je izvjestio i da je u članku 2. Konačnog prijedloga predloženo da se iza stavka 1. doda novi stavak 2. koji bi glasilo: "Iznimno od stavka 1. ovog članka porez na dohodak od samostalne djelatnosti plaća se po stopi od 15 posto od porezne osnovice do visine umnoška faktora 2,0 i osnovnog odbitka, te po stopi od 20 posto na poreznu osnovicu iznad umnoška faktora 2,0 i osnovnog odbitka iz članka 29. stavak 1. ovog Zakona". Obrazlaže se da treba zaštititi porezne obveznike koji dohodak ostvaruju od samostalne djelatnosti, a to su mahom mali obrtnici koji svojim poslovanjem ne ostvaruju veliku dobit (dohodak). Zbog toga, navodi Odbor, nije jasno iz kojih razloga bi oni trebali snositi teret viših davanja od poduzetnika koji se oporezuju prema Zakonu o porezu na dobit. Također je predloženo da se u članku 11. ne uvodi, poreznim obveznicima koji obavljaju samostalnu djelatnost, nova vrsta poslovnih knjiga (knjiga prometa). Naime, obrtnici su uvijek bili u sustavu jednostavnog knjigovodstva i nejasno je zašto se uvodi obveza vođenja nove poslovne knjige.

Odbor je jednoglasno odlučio da se ne izjašnjava u formi amandmana na sve iznijete konkretne primjedbe, već da prepusti članovima Odbora da samostalno odluče o eventualnom predlaganju pojedinih amandmana. Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak.

Povećati poreznu osnovicu za stopu od 45 posto

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu o Konačnom prijedlogu zakona raspravljao je u svojstvu zainteresiranog radnog tijela, te je također raspolagao pisanim mišljenjima HGK, HOK-a i HUP-a. U raspravi je pozitivnim ocijenjeno uvođenje još jedne porezne stope, ali je ukazano da bi visinu porezne osnovice za primjenu stope od 45 posto trebalo povećati. Izneseno je mišljenje člana Odbora

prema kojem bi visinu porezne osnovice za primjenu poreznih stopa iz članka 2. trebalo strukturirati na način da se smanji razlika između visine porezne osnovice za pojedine stope, a koja je posebno izražena kod predložene stope poreza od 35 posto. Naime, kako se navodi u izvješću Odbora, po toj bi se stopi plaćao porez na dohodak na razliku porezne osnovice između umnoška faktora 4,5 i umnoška faktora 14,0 i osnovnog osobnog odbitka.

U raspravi je ukazano na potrebu definiranja životnog osiguranja, koja se u smislu članka 5. stavka 7. Konačnog prijedloga smatraju izdacima pri utvrđivanju dohotka tuzemnih poreznih obveznika.

Članovi Odbora podržali su rješenja predložena člancima 9. i 17. prema kojima će fizičke osobe koje obavljaju djelatnost poljoprivrede i šumarstva i za tu djelatnost ostvaruju poticajna sredstva i subvencije iz proračuna osim dohodovnih potpora, plaćati porez na dohodak u paušalnom iznosu.

U raspravi je pojašnjeno pitanje o uvođenju nove vrste poslovnih knjiga (knjige prometa), koju su sukladno članku 11. stavak 2. dužni voditi porezni obveznici koji obavljaju samostalnu djelatnost, na način da je knjigu prometa obvezan voditi obveznik poreza na dohodak koji trajno obavlja samostalnu djelatnost.

Izneseno je mišljenje člana Odbora prema kojemu bi visinu osobnog odbitka na ostvarenoj mirovini, utvrđeno člankom 14. stavkom 1., trebalo povećati razmjerno povećanju visine neoporezivog dijela dohotka. Također, izneseno je mišljenje prema kojem bi članak 14. stavak 14. trebalo dopuniti na način da se osobni odbitak poreznih obveznika uveća i za darivanja dana fizičkim osobama (građanima) u navedene svrhe. Članovi Odbora pozitivno su se očitovali o rješenju predloženom člankom 25. prema kojem je Porezna uprava obvezna ustrojiti evidencije o imovini poreznih obveznika.

Odbor navodi da, nakon provedene rasprave, nije utvrdio stajalište o Konačnom prijedlogu, da su se četiri člana Odbora izjasnila "za" donošenje ovog Zakona, tri su bila "protiv" i jedan "suzdržan".

Donošenje Zakona podupro je **Odbor za zakonodavstvo**, koji je na tekst Konačnog prijedloga podnio amandman kojim se u članku 9. u izmijenjenom stavku 3. članka 15.

briše tekst iza riječi "posebnom Zakonu". Time se, obrazlaže Odbor, predlaže izostavljanje dijela odredbe kojom se propisuje da u obavljanju djelatnosti poljoprivrede i šumarstva fizičke osobe ulaze u sustav PDV-a, ako ostvaruju poticajna sredstva i subvencije iz proračuna i to bez obzira na visinu ostvarenih primitaka.

AMANDMANI

Na Konačni prijedlog zakona bilo je podnijeto više od 20 amandmana.

Klub zastupnika LIBRE predložio je da se u članku 2. stavku 1. umnožak faktora "14,0" promijeni u "20,0", obrazlažući da je to poticaj onima koji rade u gospodarstvu i kao vodeći stručnjaci s područja financijskog poslovanja i marketinga, tehnologije i informatike doprinose razvoju hrvatskog gospodarstva.

Propisivanjem da obrtnici - mali poduzetnici plaćaju porez po stopama koje su više od poreza na dobit po kojem porez plaćaju pravne osobe, višestruko su povrijeđena ustavna načela, jer zašto bi mali plaćali porez po višim stopama s tim da još plaćaju i prirez

Zastupnik **Marijan Maršić (HSS)** predložio je također promjenu u članku 2. stavku 1. koji bi glasio: "Porez na dohodak plaća se po stopi od 15 posto od porezne osnovice do visine umnoška faktora 2,0 i osnovnog odbitka, po stopi od 25 posto na razliku porezne osnovice između umnoška faktora 2,0 i umnoška faktora 4,5 i osnovnog odbitka, po stopi od 35 posto na razliku porezne osnovice između umnoška faktora 14,0 i osnovnog odbitka, te po stopi od 45 posto na poreznu osnovicu iznad umnoška faktora 22,0 i osnovnog odbitka iz članka 29. stavka 1. ovog Zakona". U obrazloženju navodi da bi se time od predloženog oporezivanja u najvećem dijelu izuzele dvije kategorije stručnjaka - vodeći stručnjaci za financije, marketing i pravo, te voditelji projekata i stručnjaci za tehnologiju, informatiku i software u gospodarstvu i time na određeni način

sprječilo "pogrešno kažnjavanje" i eventualni novi odljev mladih stručnjaka.

Zašto mali plaćaju po višim stopama od velikih?

Na članak 2. istovjetne su amandmane podnijeli zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)**, **Klub zastupnika HSP-HKDU-a**, te zastupnik **Mladen Godek (LIBRA)**. U sva tri amandmana predloženo je da se u članku 2. iza stavka 1. doda stavak 2. koji glasi: "Iznimno od stavka 1. ovog članka porez na dohodak od samostalne djelatnosti plaća se po stopi od 15 posto od porezne osnovice do visine umnoška faktora 2,0 i osnovnog odbitka, te po stopi od 20 posto na poreznu osnovicu iznad umnoška faktora 2,0 i osnovnog odbitka iz članka 29. stavak 1. ovog Zakona". U obrazloženju sva tri amandmana se navodi da je Ustavom RH zajamčeno da država osigurava svim poduzetnicima jednak pravni položaj na tržištu, da je svatko dužan sudjelovati u podmiranju javnih troškova u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima, odnosno da se porezni sustav temelji na načelima jednakosti i pravednosti.

Propisivanjem da obrtnici - mali poduzetnici plaćaju porez po višim stopama od poreza na dobit po kojem porez plaćaju pravne osobe, ta su ustavna načela višestruko povrijeđena, jer zašto bi mali plaćali porez po višim stopama (i to na čitav dohodak bez prava na iskazivanje plaće) s tim da na takav dohodak (=dobit) još plaćaju i prirez, obrazlaže se i ističe kako je riječ o mahom malim obrtnicima koji svojim poslovanjem ne ostvaruju veliki dohodak = dobit.

Klub zastupnika HSP-HKDU-a amandmanom je reagirao na članak 5. kojim se mijenja članak 9. u stavku 7. i predložio da se iza riječi "životnog osiguranja" dodaju riječi "koje imaju obilježje štednje". Zakon o osiguranju, navodi se u obrazloženju, razlikuje više vrsta osiguranja, pa se predlaže preciznije definiranje vrsta životnog osiguranja za koje se priznaje olakšica, a to su npr. osiguranje života za slučaj smrti i doživotna, rentna osiguranja i druga doživotna osiguranja za slučaj smrti.

Odbor za zakonodavstvo amandmanom je predložio da se u članku 9. u izmijenjenom stavku 3. članka 15. briše tekst iza riječi "posebnom Zakonu".

Amandmanom je na članak 9. reagirao i **Klub zastupnika HSS-a** koji je predložio da se iza riječi "zakonu" stavi točka, te brišu riječi "ili ako za tu djelatnost ostvaruju poticajna sredstva i subvencije iz proračuna osim dohodovnih potpora, bez obzira na visinu ostvarenih primitaka". Time se, navodi se u obrazloženju, seljacima omogućava prijelazno razdoblje od tri godine do kada će svi korisnici državnih potpora morati biti uključeni u sustav PDV-a, a time će postati obveznici plaćanja poreza na dohodak.

Zastupnik **Korenika** predložio je da se u članku 11. brišu riječi "knjiga prometa", a amandmanima na isti članak **Klub zastupnika HSP-HKDU-a**, kao i zastupnik **Godek** predložili su brisanje članka 11. Podnositelji sva tri amandmana u obrazloženju navode da se poreznim obveznicima koji obavljaju samostalnu djelatnost želi uvesti nova vrsta poslovnih knjiga - Knjiga prometa. Obrtnici su, kao mali poduzetnici, uvijek bili u sustavu jednostavnog knjigovodstva, pa ne vide razlog zbog kojeg se uvodi još jedna nova vrsta poslovne knjige. Obrazlažu da se na temelju podataka iz postojećih poslovnih knjiga i evidencija mogu saznati svi relevantni podaci o poslovanju, te ne treba uvoditi još jednu novu vrstu poslovne knjige koja samo poskupljuje i komplicira poslovanje obrtnika.

Sa sličnim obrazloženjem, jer je sadržaj knjige prometa evidentiran u knjizi primitaka i izdataka i u ostalim evidencijama, brisanje riječi "knjiga prometa" u članku 11. amandmanom je predložio i **Klub zastupnika HSS-a**.

Umirovljenici će biti dvostruko kažnjeni

Klub zastupnika HSP-HKDU-a amandmanom je reagirao i na članak 14. kojim se mijenja članak 29. i predložio da se iza riječi "osnovni osobni odbitak u visini" broj 1.500 kuna zamijeni riječima "najniže osnovice za obračunavanje i plaćanje doprinosa umanjenoj za doprinose iz plaća", a iza riječi "osobni odbitak u visini ukupne mirovine ostvarene u poreznom razdoblju, a najviše do" broj 2.550 kuna zamijeni riječima "dvostruko najniže osnovice za obračunavanje i plaćanje doprinosa umanjenoj za doprinose iz plaća". Obrazlaže da se time osnovni osobni odbitak izjednačava s minimalnom plaćom, te se zadržava postojeći ras-

pon između osobnog odbitka za zaposlene i umirovljenika, jer je i do sada za umirovljenike bio dvostruko veći.

Na članak 14. stavak 1. amandman je podnio i **Klub zastupnika DC-a** predlažući da se iznos "2.550,00" zamijeni sa "3.000,00". U obrazloženju navodi da je od početka uvođenja postojećeg sustava oporezivanja dohotka, odnosno od 1996. osnovni osobni odbitak od ostvarene mirovine utvrđivan u dvostrukom iznosu osnovnog odbitka, te da nisu objašnjeni razlozi većeg poreznog opterećenja mirovina u odnosu na dosadašnja rješenja. Predloženim će umirovljenici biti dvostruko kažnjeni, njihov se osnovni osobni odbitak povećava samo za 50 kuna, a doda li se tome i smanjenje odbitka za uzdržavanog člana sa 625 na 600 kuna, umirovljeničkoj obitelji s jednom mirovinom iznad 2.550 kuna mjesečno povećava se ukupni odbitak za samo 25 kuna, izračunali su u Klubu. Navode da se ne bi bitnije smanjili fiskalni prihodi, da bi oko 55.000 umirovljenika podlijegalo plaćanju poreza od 15 posto na mirovine veće od 2.550 a do 3.000 kuna čime bi se mjesečno prikupilo tek nešto manje od 413.000 kuna, ili godišnje nešto manje od pet milijuna kuna, što je potpuno zanemarivo u odnosu na izdatke za mirovine. Klub navodi i kako bi se predloženim izbjegla ponovna nepravda prema umirovljenicima, da se predloženim zakonom produbljuje razlika primanja iz prosječnih mirovina i prosječno isplaćenih plaća.

Klub zastupnika DC-a amandmanom je reagirao i na stavak 2. članka 14. predlažući da se u točki 1. broj "0,4" promijeni u "0,42", a u točki 3. broj "0,25" u "0,3". U obrazloženju navodi da razlog smanjenja faktora za uzdržavane članove uže obitelji uopće nije obrazložen, da je to potpuno nejasno u situaciji velikog broja nezaposlenih i otežanog zapošljavanja. Klub ističe i da nije objašnjeno smanjivanje faktora osnovnog osobnog odbitka i osobnog odbitka za osobe s invaliditetom sa 0,3 na 0,25, da unatoč često iskazivanom opredjeljenju o potrebi pomoći invalidima volja nedostaje kada to treba provesti. Radi se o iznosu koji bi umjesto 375 kuna bio 450 kuna, ili 75 kuna više, a u fiskalnim prihodima to je oko 10 kuna mjesečno po invalidu, stoji u obrazloženju.

Promjenu članka 14. kojim se mijenja članak 29. u stavku 2. zatražio je i **Klub zastupnika HSP-HKDU-a** predlažući da se u točki 3. broj 0,25 promijeni u "1,0". U obrazloženju ističe da bi se time izravno dala veća novčana potpora obiteljima osoba s invaliditetom, potaknulo njihovo zapošljavanje i uključivanje u društvo.

Klub zastupnika HSP-HKDU-a predložio je i da se u članku 14. u stavku 9. iza riječi "iznos stvarnih troškova zdravstvenih usluga" dodaju riječi "uključujući dentističke usluge", obrazlažući da se i te usluge, koje velikom broju građana predstavljaju značajan izdatak, moraju posve jasno uključiti u olakšice.

Na članak 14. **Klub zastupnika HSP-HKDU-a** amandmanom je predložio da se u stavku 14. brišu sve riječi nakon "posebnim propisima". U obrazloženju navodi da bi se, ako se te riječi ne brišu, moglo tumačiti da će ministarstva, a ne pojedinci određivati koje su humanitarne i druge donacije prihvatljive i dopuštene, te da je nepotrebno ograničavati iznos donacija u humanitarne i druge svrhe. Dodaje se da svugdje u svijetu porezni obveznici imaju pravo uz pomoć donacija smanjiti svoju poreznu osnovicu i tako prijeći na nižu stopu poreza na dohodak.

S obrazloženjima kao i za svoj amandman na članak 2. (porezne stope za obrtnike - male poduzetnike), **Klub zastupnika HSP-HKDU-a** reagirao je na članak 15. kojim se mijenja članak 30., te članak 18. kojim se mijenja članak 33. U ta dva amandmana Klub je predložio da se tim člancima dodaju novi stavci, a njihov je tekst gotovo isti tekstu njihova amandmana na članak 2.

Klub zastupnika HSP-HKDU-a amandman na članak 20. kojim se mijenja članak 37. predložio je da se u stavcima 1. i 2. riječi "a po stopi od 15 posto" zamijene riječima "po stopi od 5 posto". Mali broj poreznih obveznika prijavljuje najam i zakup nekretnine, a glavni je razlog visoka porezna stopa, pa bi se njenim smanjenjem znatno povećao zakonit najam i zakup, odnosno prijavljivanje takvih ugovora Poreznoj upravi. Kao dobar primjer Klub u obrazloženju navodi smanjenje poreza na promet nekretninama na 5 posto čime su se znatno povećali zakonit promet nekretninama i porezni prihodi države.

Čekajući povrat poreza mnogi neće preživjeti

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** amandmanom je predložila da se briše stavak 3. članka 24., obrazlažući da bi se inače u vrlo nepovoljan položaj dovelo oko 200.000 povratnika koji su se, na temelju važećeg Zakona, zadužili. Čekajući povrat sredstava do 2004. mnogi, navodi, neće moći preživjeti.

Istovjetan je amandman predložio i zastupnik **Ivica Buconjić (HDZ)**.

U obrazloženju navodi da bi se predloženom promjenom plaće zaposlenih na područjima posebne državne skrbi mjesečno smanjile od 5 do 25 posto što bi dramatično utjecalo na njihov standard. Velika većina stanovnika na tom području, koji imaju sreću biti u radnom odnosu, temeljem sadašnjih primanja se zadužila radi obnove, ili za započinjanje gospodarske aktivnosti, a predloženim bi umanjnjem mjesečnih primanja došli u vrlo tešku situaciju. Predloženim rješenjem oni bi kreditirali državu duže od godinu dana, što je vrlo destimulativno i dovelo bi do daljnjeg iseljavanja s tih područja, jer više ne bi bilo gotovo niti jedne povlastice koja bi stimulirala život i boravak na tim područjima, navodi u obrazloženju.

Klub zastupnika HSL-a predložio je amandman kojim bi se brisao članak 24., obrazlažući da su u članku 40. Zakona predviđene olakšice za obveznike poreza na dohodak, tj. osobni im je odbitak veći, a time se potiče povratak u područja posebne državne skrbi i uvažava teško socijalno-gospodarsko stanje. Računajući s uvećanom plaćom ti su građani uzeli kredite za uređenje kuća (radovi koji nisu predviđeni obnovom), pa bi se, ako se usvoji izmjena članka 40, povratnici našli u teškoj situaciji, navodi se u obrazloženju.

RASPRAVA

S uvodnim obrazloženjima Konačnog prijedloga zakona zastupnicima se obratio zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak** koji je istaknuo da ostaje prijedlog da se osobni odbitak podigne sa 1.250 kuna na 1.500 kuna, što znači da će svi porezni obveznici po toj osnovi dobiti veći neto dohodak. Istaknuo je da su faktori o

kojima ovise porezni odbici za uzdržavane članove obitelji sada 0,42, 0,59, itd. što je nominalno više nego trenutno. Objasnio je i promjenu vezanu za olakšice u zdravstvu, te istaknuo da su sve tri olakšice - za zdravstvo, kupnju stana ili investicijsko održavanje, podstanarstvo ujednačene i da svaka od njih vrijedio do maksimalno 12.000 kuna godišnje i obračunavat će se po godišnjoj poreznoj prijavi. Naglasio je da ostaju imovinske kartice, ali da je to sada regulirano na drugačiji način i da je Porezna uprava obvezna ustrojiti evidencije imovine poreznih obveznika. Imovinskih kartica će biti, ali njih će ustrojivati Porezna uprava, kazao je.

Stajališta Odbora za financije i državni proračun prenio je **Slavko Kojić**, a nakon toga prešlo se na raspravu predstavnika klubova zastupnika.

Erozija poreznog sustava

Prvi je riječ dobio **Ivan Šuker** koji je u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** ocijenio da su predložene izmjene definitivna potvrda erozije poreznog sustava i definitivna potvrda da Vlada nema strategiju fiskalne politike. Predložene izmjene izazvat će strahovite troškove Poreznoj upravi, jer će morati izdati milijun i pol do dva novih poreznih kartica, a povećat će i troškove obrtnicima, trgovačkim društvima, jer novi način oporezivanja traži i promjenu softwera.

Kompliciranu knjigu sa 17, 18 stavki morat će voditi deda i baka koji imaju 4 hektara zemlje, jednu kravicu i jednu svinju i dobit će 2.000 kuna poticaja. Jesu li oni to u stanju napraviti - ne.

Osvrćući se na priče o olakšicama i povećanju plaća, iznio je primjer dohotka od 4.000 kuna, sa dva uzdržavana člana, i računicu da će razlika između poreza o starome i novome biti 60 kuna. U Klubu zastupnika HDZ-a smatraju da su koeficijenti osobnih odbitaka trebali ostati kao u starom Zakonu. Socijalni moment može ići isključivo s osobnim odbitkom, a koliki će on biti stvar je političke volje vladajuće garniture, istaknuo je. Naglasio je da se Klub zastupnika HDZ-a nikako ne može

složiti sa člankom 9., da je on neprimjenjiv, da će zagušiti hrvatskog seljaka. Podsjetio je da su do sada poljoprivrednici trebali voditi poslovne knjige ako su imali dohodak 85.000 kuna i više, a da će po novome svi koji žele ostvariti subvencije trebati voditi poslovne knjige.

Tu kompliciranu knjigu sa 17, 18 stavki morat će voditi deda i baka koji imaju 4 hektara zemlje, jednu kravicu i jednu svinju i dobit će 2.000 kuna poticaja. Da li su oni to u stanju napraviti - ne, upozorio je. Predložio je da poljoprivrednici ili plaćaju paušalni porez ispod 85.000 kuna, ili se ministar financija obveže propisati pravilnik o poslovnim knjigama za poljoprivrednike koja će biti jednostavna, sa samo dvije kolone - prihodi i rashodi.

Upozorio je da su obrtnici i građani dovedeni u nepovoljan položaj u odnosu na one koji plaćaju porez na dobit, jer se 2 posto pomoći, donacija sportskim, kulturnim udrugama, crkvi, itd. ne uzimaju više kao trošak nego kao odbitak.

Podržao je odbitke, priznanja troškova za uređenje stana, ili kamata za stambene kredite, ali i upozorio na građane koji ulažu svoja sredstva. Oni naprave kuću npr. u vrijednosti 100, 150 tisuća kuna, a prizna im se porezni trošak od samo 12.000 kuna, a onome tko digne 500 tisuća kuna kredita i otplaćuje ga 20 godina cijelo se to vrijeme priznaje po 12.000. Stoga je predložio da se ljudima koji grade obiteljske kuće iz svojih novaca, odnosno bez kredita, omogući tzv. vremensko razgraničenje troškova na nekoliko godina.

Istaknuo je da predloženo rješenje o imovinskoj kartici uopće nema smisla. Ako se želi kontrola kupovine pokretnina i nekretnina, na kraju godine, kada se podnose porezne prijave u evidenciji može postojati i da li je netko kupio nekakvu nekretninu, auto, plovilo. Porezna uprava u evidenciji može vidjeti kolika je procjena te imovine i ako je veća za 100, 200 tisuća kuna od porezne prijave obveznik se pozove i napravi se službena zabilješka i izjava od kuda ta razlika. Upozorio je da često nije riječ o imovini građana nego je to imovina trgovačkih društava, da je oko 99 posto jahti leasing na austrijsku ili neku drugu tvrtku, ili je kupljeno na firme u Hrvatskoj, a možda samo 1 posto na ime fizičke osobe. U nastavku se osvrnuo i na porezne zakone i područja posebne

državne skrbi, ističući da nije u redu da građani koji na tim područjima itekako teško žive godinu ili godinu i pol kreditiraju državu. Da li netko tko ima plaću 2.500 do 3.000 kuna i mora obnoviti ono što mu je razrušeno može kreditirati državu sa 1.000 do 1.500 kuna 12 mjeseci, upitao je. Ne može se složiti ni s tako negativnim stavom prema vlasništvu, jer se dohodak od imovine, bez prava na osobne odbitke, oporezuje konačnom stopom od 15 posto. Na kraju je ponovio kako u Klubu zastupnika HDZ-a smatraju da se radi o novoj eroziji poreznog sustava, da možda i neke dobre želje oko poreznih olakšica nisu ispale dobro, da je pitanje koliko će olakšice za stanove i podstanarstvo postići pozitivnog efekta.

Izručivanje stručnjaka na temelju porezne odgovornosti

U ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka **Krunoslav Gašparić** je kazao da je gotovo nevjerovatno da se u pripremi tako bitnog zakona nisu izvršile sveobuhvatne i adekvatne pripreme, da nije dobro kada Vlada ne protrese ovakva pitanja sa socijalnim partnerima. Obveza plaćanja poreza utvrđena je Ustavom, pa se uređenje i ubiranje poreza ne može tretirati kao protuustavni čin, ali, upozorio je, to nikako ne znači da je dopušteno svako smanjivanje vlasništva.

Ustavni sud Njemačke zauzeo je stajalište da opterećenje poreznog obveznika veće od 50 posto njegove ekonomske snage treba smatrati protuustavnim.

Kao primjer naveo je da je Ustavni sud Njemačke, raspravljajući o dopuštenoj visini poreznog opterećenja, zauzeo stajalište da opterećenje poreznog obveznika veće od 50 posto njegove ekonomske snage treba smatrati protuustavnim. O tome naš Ustavni sud nije raspravljao. A prema izračunima s uvođenjem četvrte stope, plus prirez za Zagreb, to je porezno opterećenje veće od 53 posto. Osvrćući se na uvođenje stope od 45 posto za dohodak veći od 21.000 kuna, rekao je da su za HB zabrinjavajući podatci kako bi se prema tome ta stopa primjenjivala na 40 posto stručnjaka za financije, marketing i pravo, na 25

posto voditelja projekata, stručnjaka za tehnologiju, informatiku i software, da većina tih ljudi ima obrazovanje više od fakultetskog, a polovica ih je mlađa od 40 godina. Zapad te ljude vabi na mnoge načine, a umjesto razrade modaliteta kako ih zadržati u Hrvatskoj ispada da ih se izručuje na temelju porezne odgovornosti, kazao je, ističući da to smatra nedopustivim i neprimjerenim. Predložio je da se osnovica za tu najveću stopu poveća, da ona tereti one koji sami sebi određuju ili isplaćuju bajoslovnu plaću, menadžere koji traže jamstva i potpore države za privatna poduzeća, one čija je visoka plaća ustvari naknada za malverzacije, loše procjene i enormne gubitke. Upitao je i raspolaže li Vlada podacima o rasponu plaća, da je taj raspon u zemljama EU jedan naspram 30, u SAD-u jedan naspram 60, a prema pisanju medija kod nas jedan naspram 543.

Ističući da je porez na dohodak jedan od rijetkih poreza kojim se može voditi socijalna politika u ime Kluba dao je apsolutnu potporu povećanju neoporezivog dijela plaća i poreznim olakšicama. No, proizlazi da će povećanje neto isplata za višečlane obitelji biti minimalno, ili uopće ne postoji, a naveo je i da se neoporeziva osnovica za mirovine tek neznatno povećava, da se efekt povećanja osobnog odbitka smanjuje zbog smanjivanja koeficijentata odbitka za uzdržavanog člana obitelji. Klub zastupnika HB-a drži kako su granice poreznih razreda, kao i olakšica rezultat paušalnih prosudbi, napravljene bez suradnje sa socijalnim partnerima i bez jasne predodžbe što će donijeti. Uzme li se u obzir da je prosječan dohodak samo pola potreba sindikalne košarice hrvatske obitelji, a porast plaća nakon svih ovih zakonskih zahvata može biti između 30 i 250 kuna može se zaključiti da razloga za preveliko zadovoljstvo i nema previše, kazao je.

U ispravci netočnog navoda zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** je objasnila da se po određenim stopama oporezuje samo razlika plaće, te da to znači da će razlika dohotka od 21.000 kuna do ostvarenog dohotka biti oporezovana sa 45 posto, dok će se iznos do 21.000 kuna oporezovati po skali predviđenoj člankom 5.

U ime **Kluba zastupnika DC-a** trebala je govoriti **Vesna Škare-Ožbolt**, ali kako je nije bilo u sabornici izgubila je pravo na raspravu, a

raspravu je nastavio **GoRanko Fižulić** koji je u ime **Kluba zastupnika LIBRA-e** podržao sve izmjene koje umanjuju trošak gospodarstvu s naslova rada, ili povećavaju neto primanja. Zamijetio je da u javnosti prolaze nezapaženo dobre izmjene koje mnogima povećavaju neto primanja od 2 do 6 posto, vjerojatno zbog uvjerenja da će povećanje biti puno veće, dvoznamenkasto.

Dok god je u Hrvatskoj inflacija na današnjem nivou sva povećanja osobnih primanja i u narednih pet do deset godina će se kretati u jednoznamenkastom okviru.

Dok god je u Hrvatskoj inflacija na današnjem nivou, sva povećanja osobnih primanja i u narednih 5 do 10 godina kretat će se u jednoznamenkastom okviru, kazao je. Klub ne podržava članak 2. i povećanje porezne stope za primanja veća od 20.000 kuna sa 35 na 45 posto. Kao razloge naveo je da to nema nikakav bitan fiskalni učinak, da bi se time godišnje ubralo 30-ak milijuna, da je broj takvih poreznih obveznika puno veći od dvije tisuće, jer se tom stopom obuhvaćaju sva primanja, znači i razna primanja s naslova autorskih prava, honorara, sl. Ne treba dodatno oporezovati one koji vode hrvatsko gospodarstvo, pridonose razvoju, kazao je i objasnio da Klub amandmanom predlaže da se po stopi od 45 posto oporezuju neto primanja veća od 30.000 kuna.

Mini revolucija u poreznom zakonodavstvu

U Hrvatskoj još uvijek nemamo potpuno stabilan i učinkovit porezni sustav, razvijanje poreznog sustava je proces koji traje, istaknuo je govoreći u ime **Kluba zastupnika SDP-a Tonči Žuvela** i dodao da drže potrebnim da se predlažu nova rješenja i češće ako to u konačnici osigurava povoljne uvjete građanima. Naglasio je da se promjena svakog poreznog zakona, može promatrati na dvije razine - proračunskoj i to i države i lokalnih jedinica, te prema tome kako će se odraziti na svakog građanina.

Povećanje osnovnog odbitka i uvođenje novih poreznih olakšica ustvari su jedna mala, mini revolucija u

poreznom zakonodavstvu, kazao je, ističući da u Klubu zastupnika SDP-a drže da to nije kraj i da će se s tim olakšicama nastaviti i ubuduće. Osvrćući se na predloženu novu stopu poreza na dohodak na poreznu osnovicu iznad 21.000 kuna, rekao je da u Klubu za sada misle da je to izbalansiran prijedlog i da će ga podržati. Vezano za izostavljanje odredbi o uvođenju imovinskih kartica i obveze građana da je prijavljuju, kazao je da u Klubu nisu bili protiv njihova uvođenja. No, podržao je i prijedlog Vlade nakon prvog čitanja i zamjensku mjeru po kojoj je Porezna uprava obvezana objediniti sve podatke o imovini poreznog obveznika. Iznio je i usporedbe u odnosu na 1999. i podatke da se u 2000. osobni odbitak povećao sa 1.000 na 1.250 kuna, a sada na 1.500, što je povećanje osobnog odbitka za 50 posto što nije zanemarivo, te izračun da će u 2003., u odnosu na protekle tri godine, povećanje samo s osnova promjena osobnih odbitaka iznositi od 5 do 10 posto.

Povećanje osnovnog odbitka i uvođenje novih poreznih olakšica ustvari su jedna mala, mini revolucija u poreznom zakonodavstvu.

Govoreći o utjecaju promjena na proračunske prihode, kazao je da podatci govore da bi građanima u džepovima ostalo oko 630 milijuna kuna više nego u proteklom godinama. Dobrim je ocijenio što su se u proceduri našle i izmjene Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave koji bi trebao sanirati "štete" koje će nastati uvođenjem novih poreznih stopa. Upozorio je da je porezna evazija u Hrvatskoj značajna, te da bi predloženo, zajedno s drugim mjerama, trebalo pomoći smanjivanju utaje poreza. Snaga poreznog sustava ponekad u segmentima koji su povezani s neosnovanim bogaćenjem može biti jača i od pravosudnog, u tom smislu on može postići i veću pravičnost nego sam pravosudni sustav, poručio je i najavio da će Klub podržati predloženi zakon.

Ovaj je zakon doživio vrlo male, ili nikakve promjene od prvog do drugog čitanja, istaknuo je dr.sc. **Tonči Tadić** u ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a**. Vlada je odustala od imovinske kartice, kazao je, pod-

sjećajući da u Klubu nisu bili naročito protiv nje i da je Vladin izbor da to odradi putem Porezne uprave. Kod uvođenja nove stope, kazao je da predloženo ide u pravom smjeru, ali da je pitanje poštovati stope i granice osobnih dohodaka. Istaknuo je da očekuju da će prihod od poreza biti najbolje mjerilo da se u korekcijama Zakona tijekom iduće godine pokuša ići na još stopa i da one budu bolje pogodne u graničnim vrijednostima. Kao dvojbena rješenje, na koje je Klub dao i amandman iznio je problem poreznih stopa na dohodak od samostalnih djelatnosti, što se u prvom redu odnosi na obrtnike. Uvedu li se predložene stope oni će biti višestruko hendikepirani jer će plaćati veću stopu nego oni koji plaćaju porez na dobit, kazao je, objašnjavajući podnijeti amandman po kojem bi se oni u stopi izjednačili s porezom na dobit. Istaknuo je i da Klub smatra da bi u članku 9. trebalo definirati da je olakšica životno osiguranje koje ima obilježje štednje, da bi trebalo brisati članak 11. i nametanje novih poslovnih knjiga obrtnicima. Objasnio je i amandmane Kluba na članak 14. i prijedlog da se uvede automatizam ujednačavanja osobnog odbitka s minimalnom plaćom, da se uvede fiksni odnos između osobnog odbitka za umirovljenike u odnosu na odbitak za zaposlenike i da bi taj odbitak za umirovljenike trebao biti dvostruko veći od odbitka za zaposlene, te prijedlog da se odbitak za članove obitelji osoba s invaliditetom poveća za 4 puta, odnosno sa 0,25 na 1,0. Istaknuo je i da u članku koji regulira olakšice za zdravstvene usluge treba nedvosmisleno staviti i zubarske usluge. Naglasio je i da je Klub predložio zaključak prema kojem bi Vlada Pravilnikom trebala jasno odrediti pojmove stvarnih troškova zdravstvenih usluga, odnosno investicijskog održavanja postojećeg stambenog prostora da se zna što doista u to spada. Objasnio je i amandmane o brisanju ograničenja od 2 posto za donacije, o prijedlogu da se smanji predložena stopa od 15 posto na iznajmljivanje soba i stambenih prostora u turizmu na 5 posto. Time ćemo imati veći broj prijavljenih noćenja, a s druge strane veći prihod države i to je način općenito na koji treba regulirati poreze, s jedne strane jačanjem sankcija, a s druge smanjivanjem poreznih stopa, istaknuo je. Iznimno nezadovoljstvo izrazio je na prijedlog da se za područja posebne

državne skrbi utvrđuje osnovni odbitak od 1.500 kuna mjesečno, a poslije vraća preplaćeni porez po povećanom odbitku od 3.750 kuna, 3.000 ili 2.250 kuna. To nije ništa drugo nego najobičnije kreditiranje države od strane poreznih obveznika koji su u vrlo teškom socijalnom stanju na područjima posebne skrbi, kazao je i najavio da će glasovanje Kluba ovisiti o prihvaćanju njihovih amandmana.

Pustare nisu interes Hrvatske

U ime Kluba zastupnika HSLs-a **Mario Kovač** je na početku zamijetio da je zamjenik ministra čest gost u Saboru te da osobno i u Klubu zastupnika HSLs-a smatraju da to nije dobro, da to govori o nestabilnosti financijskog, poreznog sustava. Kao argument naveo je da je u 2000. donijet Zakon o porezu na dohodak, 2001. Pravilnik o njegovoj realizaciji, a sada se Zakon mijenja. Istaknuo je da Klub dobrim drži povećanje osnovnog osobnog odbitka, da ih je silno zasmetalo predloženo smanjenje prava poreznih obveznika s područja posebne skrbi. Predlagatelj zapravo ne umanjuje njihovo pravo, ali će ga oni realizirati s odgodom od godinu i pol dana i na taj način kreditirati državu, lokalne jedinice, kazao je, najavljujući amandman Kluba da se tu ništa ne mijenja. Već smo ukinuli odrebe o pravu poreznih obveznika s tih područja na povećanu plaću, sada radimo još jedan korak natrag, kazao je izražavajući bojazan da će si Hrvatska takvim tretmanom tih područjima, kada umru stari koji tamo danas sebi žive, priskrbiti pustare, a to nije hrvatski interes. Apsurdnim je nazvao članak 29. stavak 2. o osobnim odbicima za uzdržavanog člana obitelji i djecu. Istaknuo je da su sve brojke temeljito izmijenjene, a da se u stvarnosti nije dogodilo ništa, što je potkrijepio i simulacijama koje pokazuju da su razlike minimalne, a tek bi npr. kod desetog djeteta odbitak bio 7.500 kuna po novom, a 3.625 po starom. Svjedoci smo silnih promjena brojki, a zapravo je to lapurlatizam, jer ćemo imati više troškova dok se nadležna tijela usklade s tim novim odredbama, nego će korisnici ostvariti materijalne koristi. Posebno lošim, propustom je nazvao kriterij koji određuje tko je uzdržavana osoba - ta osoba ne bi smjela zaraditi više od 7.500 kuna godišnje, odnosno 625 kuna mjesečno. Upitao je tko sebe može uzdrža-

vati s tim novcem. Kazao je da im se u Klubu ne sviđa ni usložavanje sustava vođenja poslovnih knjiga kod obrtnika, te podržao primjedbe HUP-a na oporezivanje zarada viših od 21.000 kuna stopom od 45 posto. Na taj način nećemo kazniti nikog nego u najvećem broju slučajeva uglavnom mlade, visoko školovane, sposobne i kreativne ljude i vrlo vjerojatno veliku većinu njih natjerati da odu iz Hrvatske, kazao je, ističući da predložena stopa ne bi trebala biti u primjeni. Ako su ovo poruke da želimo egalitarizam, da želimo naše kvalitetne, sposobne, obrazovane ljude u inozemstvu onda je to tragedija i mi na to ne možemo pristati, zaključio je.

Time je završeno izlaganje predstavnika klubova, a u pojedinačnoj raspravi prvi je riječ dobio zastupnik **Želimir Janjić (HSLs)**. Osvrnuo se na članak 24. i osobne odbitke na područjima posebne državne skrbi, ističući da su oni prema sadašnjim odredbama i uvećanim plaćama mogli podići kredite za zahvate na svojim kućama. Podsjetio je i na dopis Zajednice prognanika i apel da se ne ide s predloženom izmjenom, te istaknuo da bi možda bilo dobro ne ići u tu izmjenu. Ako se ovako nastavi sa smanjivanjem prava tih građana oni će uskoro biti potpuno jednaki svim građanima Hrvatske što doista ne bi bilo u redu s obzirom na njihove startne pozicije, kazao je. Ponovio je da bi bolje bilo prihvatiti amandman da se briše članak 24., te da se još uvijek u povoljnijem položaju ostaviti zaposlene na tim područjima i promjene odgoditi za neko drugo, bolje vrijeme.

Olako napuštena jednostavnost poreznog sustava

Umjesto da se Vlada pozabavi smanjenjem proračunskih izdataka i naplatom postojećih poreza pred nama su izmjene postojećih i najava novih poreza, kazao je zastupnik dr.sc. **Đuro Njavro (nezavisni)**, ističući da postoji opravdana sumnja da na stavci PDV-a nije naplaćeno oko 2 milijarde kuna u ovoj godini. Kao dobru stranu izmjena iznio je oduštanje predlagača od najavljenih imovinskih kartica. Loše je, dodao je, što se izmjenama unosi faktor nestabilnosti, nesigurnosti u porezni sustav, jer ako su u dvije godine učinjene tri promjene kakvo je jamstvo da u idućih šest mjeseci ili godinu dana

neće biti još koja. Istaknuo je i da predložene promjene, iako u velikoj mjeri imaju dobru namjeru, sve više kompliciraju naš porezni sustav, čine ga nepreglednim.

Hrvatska gubi početnu prednost - bila je među rijetkim zemljama gdje je običan građanin znao popuniti svoju poreznu prijavu. Nakon ovih promjena prosječan građanin više neće znati popuniti poreznu prijavu, bit će usmjeren da je popunjava uz pomoć poreznog savjetnika ili Porezne uprave.

Hrvatska tako gubi svoju početnu prednost, jer je bila među rijetkim zemljama gdje je običan građanin znao popuniti svoju poreznu prijavu. Nakon ovih promjena prosječan građanin više neće znati popuniti poreznu prijavu, bit će usmjeren da je popunjava uz pomoć poreznog savjetnika ili Porezne uprave. Vrijednost jednog poreznog sustava je njegova jednostavnost, a ta se vrijednost olako napušta, kazao je. Vrlo lošim smatra uvođenje većih poreznih stopa. Opozivanje sa stopom 45 posto, u Zagrebu će biti 54 posto, što u praksi znači da onom tko zaradi sto kuna u tom poreznom razredu na kraju ostaje samo 36 kuna, jer će 54 platiti porez na dohodak, a idućih desetak kao PDV kad to počne trošiti. Time se uništava spremnost na dodatno zalaganje, dodatni rad u pravilu onih koji nose razvoj, a to su vrlo obrazovani, kvalificirani, oni koji za sebe kruh i posao mogu dobiti bilo gdje u Europi, istaknuo je. Na argumente da je u Europi tako, odgovorio je da oni nisu vrijedni u Hrvatskoj koja sa svojih pet tisuća dolara ima samo četvrtinu prosjeka dohotka EU. Nema govora da se radi o pravednosti, već se čine i produbljuju nepravde, rekao je i upitao zašto bi onaj koji zaradi 20.000 kuna kao plaću bio kažnjen sa 54 posto, a onaj tko isti iznos dobije ležeći kući kao kamatu plati 0 posto, tko iznajmljuje stan 15 posto. Kao posebnu nepravdu, naveo je da će obrtnik koji vodi restoran kao obrt platiti 54 posto poreza na dohodak u Zagrebu, a onaj tko preustroji restoran u društvo s ograničenom odgovornošću samo 35 posto na dobit. Nije rješenje da svi

obrnici prijedaju u društva, jer je velik broj njih mali, imaju male prihode i prelazak u društvo znači nametanje troškova računovodstva i drugih koje nisu u stanju nositi, zaključio je.

Zastupnik **Marijan Maršić (HSS)** prvu je primjedbu izrekao na članak 9. koji se odnosi na poljoprivrednike, objašnjavajući kako po njegovu mišljenju fizičke osobe poljoprivrednici bez obzira na to što ostvaruju poticajna sredstva i subvencije iz proračuna i bez obzira na visinu ostvarenih primanja ne bi trebale imati obvezu plaćanja poreza na dohodak. Istaknuo je da razlog takvu njegovu promišljanju Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi koji u dodatku 3. propisuje minimalne poticajne količine za 2003., 2004. i 2005., odnosno prijelazno razdoblje prilagodbe uz Sporazum o stabilizaciji pridruživanju s EU. Upitao je kako da naša obiteljska gospodarstva to postignu ako će plaćati i porez na dohodak i razvijati svoje obiteljsko gospodarstvo. Predložio je da se tim ljudima da malo zraka i vremena u naredne tri godine, a od 2006. da oni koji izdrže i ostanu u poljoprivrednoj djelatnosti neka budu obveznici poreza na dohodak. Dodao je da bi se brisanjem dijela teksta članka 9, kako amandmanom predlaže i Klub zastupnika HSS-a, dobilo kvalitetno rješenje.

Drugu je primjedbu iznio na članak 24, ističući da se, ako se žele zadržati ljudi u Vukovaru i ostalim područjima posebne skrbi njih treba i stimulirati. Kao privremenu mjeru za ublažavanje negativnih posljedica predložio je davanje akontacije do kraja godine i kroz konačni obračun niveliranje stanja.

Treća mu se primjedba odnosi na tzv. odljev mozgova. Uz članak 2. i uvođenje nove porezne stope od 45 posto na osnovicu iznad 21.000 kuna, objasnio je svoj amandman da se ta stopa odnosi na osnovicu iznad 32.000 kuna.

Niz kaznenih prijedloga prema područjima posebne skrbi

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** istaknuo je da je sve što je protiv članka 9. rekao u prvom čitanju izraženo u amandmanu Kluba zastupnika HSS-a, te ga u cijelosti podržao. Kazao je da će osobno, a vjeruje i zastupnici HDZ-a, ako Vlada ne bi prihvatila, glasovati za taj amandman.

Složio se sa svima koji su upozorili na neprihvatljivost predloženih odredbi koje se tiču područja posebne državne skrbi, odredbi koje de facto znače da se od tih ljudi očekuje da na razdoblje od godinu do godinu i pol dana kreditiraju državu. To je nepravedno, nepromišljeno, nepametno, ne može se razumjeti da Vlada može takvo nešto predložiti, rekao je. Upozorio je da, unatoč teškom stanju na tim područjima, Vlada nastavlja s nizom kaznenih prijedloga i odluka prema tim područjima, da je Vlada pet puta u posljednje tri godine smanjivala proračunska sredstva za općine i gradove na tim područjima, da su oni svedeni na jednu trećinu iznosa iz 1999. Za predložene je izmjene kazao da su nastavak tih nerazumnih Vladinih prijedloga i odluka te podržao sve kolege koji su se suprotstavili takvim prijedlozima. Najavio je amandmane HDZ-a i izrazio nadu da će biti dovoljan broj zastupnika koji će ih prihvatiti.

Zakonsko rješenje koje se nudi samo je jedno od prijelaznih rješenja da se očito definitivno ukine Zakon o područjima posebne državne skrbi.

Mi s područja posebne državne skrbi ukazivali smo na štetnost promjene poreznih propisa prije godinu i pol, ali još uvijek se nismo izborili da se stanje i štete nastale time saniraju, naglasio je zastupnik **Ivica Buconjić (HDZ)**. Izražavajući nadu da će biti više sluha i razumijevanja kod predloženih izmjena, iznio je i simulacije predloženog članka 24. stavka 3. na primjeru nekoliko plaća. Plaća pročelnika u gradskoj upravi, sa dvoje djece, koji ima osobni odbitak 2,2 i sada bi se on smanjio na 2,0 znači manju plaću oko 98 kuna s koliko bi on mjesečno godinu i pol dana kreditirao državu. Istaknuo je i da su se porezni obveznici, koji imaju sreću raditi i primati plaću, na temelju svojih primanja zadužili da bi završili obnovu. Ako ih dovedemo sada u situaciju da im umanjimo mjesečna primanja za 5 do čak 25 posto, kazao je da se boji da će to mnoge od njih dovesti u situaciju da neće moći podmirivati svoje obveze. To će biti dodatni udar i ti će ljudi imati sve manje motiva da borave na tim područjima, upozorio je. Istaknuo je

da je na tim područjima bilo previše promašenih poteza, te spomenuo da sve tri godine koliko se trebala primjenjivati odredba o povećanoj plaći za 50 posto za one koji su plaće primali iz proračuna, taj dodatak nikad nisu primili djelatnici MORH-a i MUP-a, ali i da iz straha da ne bi izgubili posao nisu tužili svog poslodavca. Apelirao je da se ne usvoji članak 24. stavak 3., odnosno da se usvoji amandman zastupnika HDZ-a. Zbog pogoršane situacije ljudi s tih područja ponovno iseljavaju, ta se područja polako pretvaraju u kolektivne staračke domove, da mladi i visokoobrazovani bježe glavom bez obzira, kazao je Buconjić koji je bio posljednji sudionik pojedinačne rasprave od 10 minuta.

Za završnih pet minuta u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** riječ je dobila **Jadranka Kosor**. Istaknula je da će oko 200.000 povratnika sljedeće godine biti dovedeno u vrlo tešku situaciju ako se prihvati zakon u predloženom obliku jer će biti siromašniji za dio redovnih prihoda. Citirala je i riječi predsjednika Zajednice povratnika Hrvatske da bi predloženo moglo dovesti do vala iseljavanja iz Vukovara i drugih područja posebne skrbi. Računajući na prihode po dosadašnjem zakonu povratnici su se zadužili za opremanje, popravak kuća, mnogi ne bi mogli na svoja pleća prihvatiti smanjenja predviđena u idućoj godini. Povratak tih sredstava predviđen je u 2004., ali kako će do tada živjeti i preživjeti, upitala je, podsjećajući da nezaposlenost u nekim od tih krajeva prelazi i užasnih 50 posto. Na kraju rasprave Vladu je još jedanput pozvala da prihvati amandmane vezane uz taj problem.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA ...

Hrvatski je sabor glasovanje o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak započeo izjašnjavanjem i glasovanjem o 24 podnesena amandmana.

Prije početka izjašnjavanja u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** prosvjedovao je **Ivan Šuker** koji je kazao da su se najprije trebale izglasati izmjene Zakona o porezu na dohodak, a tek nakon što se one usvoje glasovati o izmjenama Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave. Te su

izmjene potvrđene, pa kod izmjena Zakona o porezu na dohodak Sabor u principu više nema nikakvu mogućnost odlučivanja, kazao je. Predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** odgovorio je da je trebalo intervenirati na početku sjednice, pa bi Dom o tome odlučio.

U ime predlagatelja ministar financija dr.sc. **Mato Crkvenac** odbio je amandman **Kluba zastupnika LIBRE** na članak 2. stavak 1., objašnjavajući da će prema sadašnjem stanju stopu od 45 posto na iznos od 21.000 kuna plaćati 2.094 osobe. Ako bi se stopa primjenjivala na iznos iznad 30.000 kuna tada bi svega 300, 400 osoba plaćalo taj porez, što bi značilo da ta stopa ne postiže svrhu, kazao je. U ime **Kluba zastupnika LIBRE Goranko Fižulić** je rekao da navedena stopa ne bi obuhvatila samo zaposlene, nego sve koji ostvaruju dohodak veći od 20.000, da je to udar na sve koji vode hrvatsko gospodarstvo, znanost, da navedena mjera nema nikakav fiskalni karakter. Glasovanjem je taj amandman odbijen.

Dr. **Crkvenac** je odbio i amandman zastupnika **Marijana Maršića (HSS)** također na članak 2. stavak 1. Maršić je objasnio da bi se predloženim amandmanom u najvećem dijelu izuzele dvije kategorije stručnjaka, da se često govori o odljevu mozgova, te da je amandman predložio zato što misli da nama ti ljudi trebaju. Riječ je o visokim prihodima koje ostvaruje mali broj ljudi i Vlada ne može prihvatiti da oni ne mogu podnijeti poreznu stopu od 45 posto, ponovio je ministar dr. Crkvenac odbijajući amandman, a glasovanjem su ga odbili i zastupnici.

U ime Vlade dr. **Crkvenac** je odbio amandmane zastupnika **Korenike** i **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** na članak 2. objašnjavajući da su poduzetnici koji obavljaju samostalne djelatnosti fizičke osobe koje dohodak ostvaruju i mogu ga ostvarivati iz više izvora, više osnova. Zastupnik **Korenika** svoj je amandman povukao, a zastupnik **Tonči Tadić** u ime **Kluba** ponovio da su propisivanjem da obrtnici plaćaju porez po višim stopama od stopa poreza na dobit višestruko povrijeđena ustavna načela. Kada se na njihove stope poreza na dohodak doda i prizret to je višestruki udar na hrvatske obrtnike, kazao je. **Ministar** je odgovorio da obrtnici ne plaćaju velik porez, da većina njih plaća vrlo nizak porez, da je vrlo dvojbena je li to realno. Radi se i na mogućnosti

paušalnog oporezivanja, a ako je obrtnicima povoljnije ući u sistem dobiti mogu odmah registrirati d.o.o., rekao je, a glasovanjem su i zastupnici odbili amandman.

S obzirom na to glasovanje na isti se način prešlo i preko istovjetnog amandmana zastupnika **Mladena Godeka (LIBRA)**.

Bez knjige prometa za obrtnike

Kao dobro usmjeren amandman da se kao porezna olakšica prihvati premija životnog osiguranja koja ima obilježje životne štednje, ministar **Crkvenac** u ime Vlade prihvatio je amandman **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** na članak 5. Predlagatelj je prihvatio i amandman **Odbora za zakonodavstvo** na članak 9., te na isti članak i amandman **Kluba zastupnika HSS-a**.

Dr. **Crkvenac** prihvatio je i amandmane **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** i zastupnika **Korenike** i **Godeka** na članak 11. i brisanje odredbe o knjizi prometa.

S obrazloženjem da bi propisivanje osobnog odbitka umirovljenika kao dvostruki iznos niže osnovice dovelo do bezbroj problema, kao i da oni budu promjenjivi i ovisi o kretanju drugih pokazatelja, dr. **Crkvenac** je odbio amandmane **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** i **Kluba zastupnika DC-a** na članak 14. Zastupnik **Tadić** u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a je ponovio da je cilj amandmana izjednačiti osnovni osobni odbitak s minimalnom plaćom kada se odbiju doprinosi, te zadržati sadašnji odnos dvostrukog odbitka za umirovljenike, ali je glasovanjem amandman odbijen.

U ime **Kluba zastupnika DC-a** zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** je istaknula da bi, ako Vlada ostane na svom stajalištu, umirovljenici bili dvostruko kažnjeni, no, glasovanjem je i taj amandman odbijen.

Dr. **Crkvenac** odbio je i amandman **Kluba zastupnika DC-a** na članak 14. stavak 2., obrazlažući to povećanjem osobnog odbitka za obveznika i za svako uzdržavano dijete. Zastupnica **Škare-Ožbolt** ponovila je da Vladin prijedlog pokazuje koliko se Vlada deklarativno opredijelila za pomoć invalidima, a amandman je glasovanjem odbijen.

Na istu je odredbu reagirao i **Klub zastupnika HSP-HKDU-a**, a zastupnik **Tadić** je ponovio da žele za četiri puta povećati osobne odbitke za osobe s invaliditetom kao vrlo konkretnu

pomoć za njih, no i taj je amandman glasovanjem odbijen.

Uz objašnjenje ministra dr. **Crkvenca** da nema dvojbe da u zdravstvene usluge spadaju i dentističke, zastupnik **Tadić** je povukao amandman **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** na članak 14. stavak 9. Podsjetio je da je Klub dao i prijedlog zaključka kojim bi se Vlada zadužila da jasno odredi što su to zdravstvene usluge i održavanje postojećeg stambenog prostora.

Donacije mogu davati i priznaju se poduzećima i fizičkim osobama koje nisu u gubitku, istaknuo je dr. **Crkvenac** odbijajući amandman **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** na članak 14. stavak 14., na što je zastupnik **Tadić** objasnio da cilj amandmana nije bilo to, nego da Vlada ne može ograničavati iznos donacija na 2 posto, da ne može propisivati koje su prihvatljive donacije. Ministar je odgovorio da je 2 posto ne dobiti, dohotka, nego ukupnog prihoda vrlo visok iznos, a amandman je odbijen i glasovanjem.

Podsjećajući na ranija tumačenja vezano za obrtnike, ministar financija, a i zastupnici glasovanjem odbili su slijedeća amandmana **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** na članke 15. i 18.

S objašnjenjem da će iduće godine porez na imovinu i prava biti 15 posto plus odbitak, što znači da će za turističku djelatnost biti 7,5 posto, a za stanove 10 posto, dr. **Crkvenac** je odbio amandman **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** na članak 20. Zastupnik **Tadić** ponovio je primjer smanjenja poreza na promet nekretninama na 5 posto čime je povećano prijavljivanje i ostvaren veći prihod države, na što je dr. **Crkvenac** odgovorio da bi, ako bi se prihvatila predložena stopa od 5 posto, to nakon odbitaka bilo 2,5 posto, pa bi više od toga koštala porezna administracija. Zastupnici su glasovanjem amandman odbili.

„Knjiga žalbe”

Ministar dr. **Crkvenac** odbio je i amandman zastupnice **Jadranke Kosor (HDZ)** na članak 24. Objasnio je da se građani na područjima posebne državne skrbi tretiraju kao i svi drugi građani tijekom godine što omogućuje da se normalno pune budžeti lokalnih jedinica, a na kraju godine njima se iz centralnog budžeta refundira dio na koji imaju pravo. Na taj se način postiglo da te lokalne uprave više ne budu u teškoćama finan-

ciranja, a na kraju godine, po godišnjem obračunu poreznih obveza, taj će se iznos građanima refundirati, kazao je. Zastupnica **Kosor** odgovorila je da se radi upravo o tome da se građani na područjima posebne skrbi ne mogu tretirati kao svi drugi. Ponovila je da bi prihvaćanje prijedloga Vlade bio znatan socijalni udar na oko 200.000 povratnika, da je na tim područjima nezaposlenost golema, oko 50 posto, da bi povratnici morali kreditirati državu odnosno lokalne jedinice otprilike godinu i po, te da mnogi to vrijeme neće uspjeti preživjeti.

Dr. **Crkvenac** je istaknuo da ti građani nisu tretirani jednako kao drugi, da će im se na kraju godine vratiti iznosi, da će biti puno povoljnije tretirani. Dodao je da troškovi života i mnogo drugog upućuje da se na tim područjima može živjeti, da su troškovi nešto niži i da neće doći do toga da neće preživjeti, osobito ako su spremni još obrađivati okućnicu.

Zbog povrede Poslovnika riječ je dobio zastupnik **Ivan Šuker (HDZ)** koji je kazao da je trebalo prekinuti takvo neprimjereno obrazloženje ministra. Nije primjereno na ovakav način govoriti o stradalnicima Domovinskog rata, kazao je, poručujući ministru da ne može tako govoriti o obradi okućnica ili bilo čega kada su u pitanju stradalnici Domovinskog rata.

Ministar dr. **Crkvenac** odgovorio je kako misli da nije bilo nikakve povrede Poslovnika s njegove strane.

Ovdje se može i žaliti, dopuštam da zastupnici mogu izražavati žaljenje. Možemo otvoriti knjigu žalbi u tom smislu, kazao je, na što ga je predsjedavajući, predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** zamolio da bira riječi, da bude obazriv.

Dr. **Crkvenac** je istaknuo kako nikoga ne misli vrijeđati, da nikoga nije vrijeđao, te se ispričao ako netko smatra da je povrijeđen. Ponovio je kako predloženo, uz sve druge mjere koje se poduzimaju prema područjima posebne skrbi, vodi računa i o tim lokalnim jedinicama i o tim ljudima.

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a Jadranka Kosor** zatražila je stanku od 15 minuta kako bi raspravili o izjavama vezano za amandman, odnosno uopće za status povratnika i stanje na područjima posebne državne skrbi.

Predsjednik **Tomčić** podsjetio je da se ministar ispričao za neke neopreznosti koje je izjavio, te zamolio da se

suzdrže od traženja stanke, no, stanku je u istom trajanju u ime **Kluba zastupnika HSLŠ-a** zatražio i **Želimir Janjić**, a predsjednik **Tomčić** potom je konstatirao da stanku traže klubovi HDZ-a, HSLŠ-a, IDS-a, DC-a i Hrvatskog bloka.

Povratnici ne žele ekstra povlastice

Nakon stanke riječ je u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** dobio **Ivica Buconjić** koji je kazao da se čini da su neki članovi Vlade i pojedini zastupnici zaboravili da je 1991. više od 800 tisuća ljudi bilo prognano, da su živjeli, a neki još žive u prognaničkim naseljima, hotelskom smještaju, tuđim stanovima za koje sada moraju plaćati najamnine. Vratili su se u opustošene domove, razoreno gospodarstvo, uništenu komunalnu infrastrukturu i sada smo doživjeli da nam ministar financija kaže da želimo živjeti ponovno na račun i teret drugih građana Hrvatske, kazao je. S indignacijom je odbio da žele ekstra povlastice, živjeti na bilo čiji račun, poručivši da samo žele živjeti dostojanstveno, onako kako žive ostali građani. Rekao je da misli da ova Vlada vodi krajnje neprimjerenu, nekonzistentnu politiku prema tim područjima. Podsjetio je i na prošlogodišnje promjene Zakona o područjima posebne državne skrbi i upozorenja da će donijeti vrlo loše promjene, ali tada SDP nije uvažio te molbe i intervencije s terena. Sada doživljavamo da se opet od nas traži da kreditiramo državu, kazao je. Iznio je primjere da će plaća od 6.900 kuna, s dvoje djece i uz osobni odbitak 2,2, promjenama Zakona bila smanjena za 984,56 kuna, plaća od 7.000 kuna umanjenja za 747 kuna, a srednja plaća od 3.500 kuna manja za 303 kune.

Izrazio je nevjericu da je visoki dužnosnik Vlade mogao izreći da se onaj kome se rješenje ne sviđa upiše u knjigu žalbe, i poručio da će Zajednica povratnika Hrvatske otvoriti knjigu žalbe i pozvati sve povratnike da iznesu svoje mišljenje i stavove o izjavi ministra Crkvenca. Ponovio je i da djelatnici MUP-a i MORH-a ni u jednom trenutku nisu uživali kratkotrajno povećanje plaće od 50 posto iz Zakona o područjima posebne državne skrbi, te da nisu podnijeli tužbe iz straha da ne bi ostali bez posla. Ministru je ponovo poručio

da će otvoriti knjigu žalbe u tim područjima i dostaviti mu potpise onih koji izražavaju zgražanje njegovom izjavom.

Ispravljajući netočan navod zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** je kazao da je netočno da SDP nije uvažio mišljenje dijela zastupnika kada se mijenjao Zakon o područjima posebne državne skrbi. Osvrćući se na kratkotrajno povišenje plaća, poručio je da ni jedna HDZ-ova Vlada nije provela taj dio, pa se odjednom napada ovu Vladu.

Riječ je dobio ministar dr. **Crkvenac** koji je objasnio da je kazao da se javljaju zastupnici koji izražavaju primjedbe koje ne spadaju ni u Poslovničke, niti druge povrede, da su to naprosto njihove žalbe. Riječ je o tome, a ne da se trebaju žaliti ljudi s područja posebne skrbi, kazao je, ističući da je to čista insinucija koju nikako ne prihvaća. Ova Vlada za ta je područja učinila mnogo i namjerava još mnogo učiniti, kazao je. Objasnio je da je reagirao na to da nije prihvatljivo Vladi koja ide s takvom intencijom prišivati epitete da zapravo ide s politikom koja će te ljude dovesti u situaciju da ne mogu preživjeti.

Zbog povrede Poslovnika reagirala je zastupnica **Kosor** i istaknula da ministar opet na neki način vrijeđa zastupnike s konstatacijom da neki zastupnici izražavaju žalbe. Branila sam svoj amandman i nisam se žalila nego ga argumentirano branila, kazala je, ističući da zastupnici imaju na to pravo i da nitko nema pravo njihov govor u obranu svojih argumenata nazivati žaljenjem ili žalbom.

Zbog svega što je izrekao ministar dr. Crkvenac oštro je u ime **Kluba zastupnika HSLs-a** prosvjedovao **Želimir Janjić**, ističući da je ministar iznio dosta kvalifikacija koje ne stoje nego naprotiv vrijeđaju sve koji žive na područjima posebne skrbi. Komentirajući ministrov navod da je na tim prostorima život nešto jeftiniji, da mogu obrađivati okućnice, polja, podsjetio je na problem mina i razminiranja. Podsjetio je da su za vrijeme stradanja Vukovara ili bilo kojeg drugog mjesta izloženog agresiji neki živjeli sasvim drugačije. U tom vremenu imali smo prilike čuti puno puta da će im se to stotruko vratiti, da ih Hrvatska neće zaboraviti, kazao je, dodajući kako sve što se čini ne ide u prilog tome, nego govori da se to polagano, ali sigurno zaboravlja.

Naglasio je da je zakonsko rješenje koje se nudi samo jedno od prijelaznih

rješenja da se očit definitivno ukine Zakon o područjima posebne državne skrbi. Poručio je da se, ako se želi i dalje pomagati i poticati povratak, predloženo ne smije prihvatiti, te u ime Kluba ponovno oštro prosvjedovao protiv izrečenih kvalifikacija.

U ispravku netočnog navoda zastupnik **Branislav Tušek (SDP)** je iznio podatke da se u posljednje dvije godine na područja posebne državne skrbi vratilo 55.875 ljudi, da je izgrađeno 18.000 novih objekata.

Kada bi bilo dobro ljudi se ne bi iseljavali

Kada bi ljudima na područjima posebne državne skrbi bilo tako dobro kao što drže u Ministarstvu financija ne bi se događalo da se stanovništvo s tog područja permanentno iseljava, kazao je u ime **Kluba zastupnika IDS-a Damir Kajin**. Na tim se područjima tako dobro živi da za 10 godina tamo neće biti ni 50 posto sadašnjeg broja stanovništva, ako se u te prostore pod hitno ne ulože znatna sredstva, ali ne samo u obnovu već i za otvaranje radnih mjesta, istaknuo je. Rekao je kako drži da bi bilo oportuno prihvatiti inicijativu Kluba zastupnika HDZ-a ili zastupnice Kosor. Ako se s druge strane ne pomogne prostorima od posebne skrbi naštetit će se i drugim prostorima jer oni opet ne mogu zbrinuti sve, bilo da se radi o komunalnom, stambenom, radnom zbrinjavanju, kazao je. Naglasio je da je rješenje decentralizacija kao do 1991. kada su općine raspolagale sa znatno više sredstava nego sada. Drugo mu je pitanje do kada će Sabor sam sebi dopustiti da bude marginaliziran kao u ovom trenutku, kazavši da će po njegovu sudu to biti dok se neposredno građanima ne omogući da biraju zastupnike u izbornim jedinicama. Jedan polupredsjednički sustav zamijenili smo poluparlamentarnim. Sabor postaje sve više dekor demokracije, instrument za poštivanje volje izvršne vlasti i dok se to ne promijeni neće biti ni promjena u ovoj zemlji, zaključio je.

Klub zastupnika DC-a izražava oštar prosvjed protiv ovakvih izjava koje je naveo ministar Crkvenac, svjesno ili nesvjesno, kazala je **Vesna Škare-Ožbolt**. Istaknula je da predloženim izmjenama na neki način više ne vrijedi Zakon o područjima posebne državne skrbi, da se on isključuje u dijelu stimulativnih plaća povra-

tnicima. Na tim područjima danas više i brže ljudi umiru nego što se rađaju, daleko brže iseljavaju nego što se vraćaju, kazala je dodajući da je pitanje stimulacije i kvalitete života na tim područjima važnije nego obnavljanje kuća. Očekivati od tih ljudi da kreditiraju državu godinu i pol dana nije ni pošteno, ni u redu, rekla je i zamolila ministra da preinači odluku koja ide na štetu više od 200.000 ljudi.

U ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka **Krunoslav Gašparić** je citirao da je "percepcija uvijek stvarna u svojim posljedicama, da se ljudi prema stvarnosti ponašaju onako kakvom je oni vide, a ne kakva bi ona trebala biti". Parafrazirajući ministra koji tvrdi da ljudi bolje žive, ali da toga nisu svjesni, rekao je da bi u eventualnoj knjizi žalbi stajalo - "loše se živi i toga smo svjesni i to posebno na područjima posebne državne skrbi". Istaknuo je da u Hrvatskom bloku drže da bez obzira na ispriku kada se govori o područjima posebne skrbi treba uvijek voditi računa o svim aspektima koji su doveli, uvjetuju i prate taj i takav život. Treba, dodao je, povesti računa o mogućoj situaciji da povratak prognanika ne krene u suprotnom smjeru.

Tihošuljajuće mijenjanje Zakona o područjima posebne skrbi

U HSP-u vjerujemo da se ministar Crkvenac zaletio, ali onda je upao u još jednu grešku, a to je da podučava, dijeli lekcije zastupnicima, odnosno da dokazuje da ne razumije odnos zakonodavne i izvršne vlasti, kazao je govoreći u ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a dr.sc. Tonči Tadić**. To je, nastavio je, povod stanke, a razlog je činjenica da su Vladine predložene izmjene Zakona o porezu na dohodak zapravo tihošuljajuće mijenjanje Zakona o područjima posebne državne skrbi. Krajnja intencija je te krajeve čim više izjednačiti s ostatkom Hrvatske, ali ne tako da im se pomogne nego tako da im se uvedu uvjeti kao da žive usred Zagreba, kazao je. Da državu kreditiraju njeni najsiromašniji građani je doista neprihvatljivo, kazao je. Zamolio je ministra da ne mijenja taj dio poreza na dohodak, da kada je u Hrvatskom saboru vodi računa o Poslovniku i poštuje instituciju Hrvatskog sabora.

Vlada je imala intenciju riješiti problem financiranja lokalne uprave na tom području i to je uspjela osigurati da stanovnici na tom području ostvare pogodnosti koje su imali, ponovio je ministar dr. **Mato Crkvenac**. Proširena su ta područja, ide se u dodatna rješenja i zahvate i Vlada ne misli da bilo čime ovim rješenjima pogoršava ukupnu situaciju na tim područjima, čak štoviše da je poboljšava, kazao je, ponavljajući da Vlada ne može prihvatiti predloženi amandman.

Nakon toga pristupilo se glasanju o amandmanu zastupnice Kosor, ali on nije prihvaćen. Kako je istovjetan amandman (brisanje članka 3. stavka 24.) imao i zastupnik **Ivan Buconjić**, prešlo se na amandman Kluba zastupnika HSLŠ-a (brisanje cijelog članka 24.). U ime Vlade taj je

amandman ministar dr. **Crkvenac** odbio, a zastupnik **Želimir Janjić** u ime Kluba je kazao da nemaju iluziju da će on biti prihvaćen, ali da su pokušali upozoriti na slojevitost problema. Zatražio je glasanje, ali amandman nije prihvaćen.

Nakon što je ministar dr. **Crkvenac** podsjetio da je amandman vezan za knjigu prometa prihvaćen, a što je amandmanom predlagao i Klub zastupnika HSS-a, prešlo se na glasanje o Konačnom prijedlogu zakona.

...TE O ZAKONSKOM PRIJEDLOGU I ZAKLJUČCIMA

**Zakon o izmjenama i dopunama
Zakona o porezu na dohodak, u**

predloženom tekstu i zajedno s prihvaćenim amandmanima, donesen je većinom glasova - 70 "za" i 36 "protiv".

Predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** tada je na glasovanje dao prijedlog zaključka Kluba zastupnika HSP-HKDU-a da se Vlada zaduži da pravilnikom jasno odredi pojmove stvarnih troškova zdravstvenih usluga i investicijskog održavanja postojećeg stambenog prostora u smislu članka 14. Konačnog prijedloga zakona. Za taj je zaključak glasovalo 36 zastupnika, 3 su bila protiv, a 67 suzdržanih, pa zaključak nije prihvaćen.

N.B.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPRINOSIMA ZA OBVEZNA OSIGURANJA

Ujednačava se sustav naplate doprinosa

Nakon kraće rasprave većinom glasova zastupnici Hrvatskoga sabora donijeli su **Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja, predlagatelja Vlade RH zajedno s prihvaćenim amandmanima**. Ovim se zakonom cjelovito uređuju sva pitanja glede plaćanja doprinosa za obvezna osiguranja, a predložena rješenja dovode i do jednostavnijeg obračuna doprinosa za poslodavce.

O PRIJEDLOGU

Uvodno je o predloženom zakonu govorio zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak**. Hrvatski sustav socijalnog osiguranja, podsjetio je Vladin predstavnik, sastoji se od obveznog mirovinskog osiguranja (na temelju generacijske solidarnosti i individualne kapitalizirane štednje), obveznog zdravstvenog osiguranja i osiguranja u slučaju nezaposlenosti. Tu problematiku trenutno rješava oko

40 raznih propisa, a po njima postupaju Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, REGOS, Porezna uprava i Financijska agencija. U Hrvatskoj trenutno ima oko 1,5 milijun radno aktivnog stanovništva (osobe koje imaju status osiguranika i plaćaju doprinose), 1 milijun i 23 tisuće umirovljenika, 4,3 milijuna zdravstveno osiguranih, a godišnje oko 360 tisuća osoba ima primitke na temelju ugovora o djelu.

U nastavku izlaganja Vladin je predstavnik upoznao zastupnike s pitanjima koja se uređuju ovim Zakonom. Tako se sva pitanja glede plaćanja doprinosa za obvezna osiguranja uređuju jednim propisom, čime se ujednačava i pojednostavljuje sustav ubiranja doprinosa, prije svega, zbog istih osnovica za sve doprinose, a napose zbog rokova plaćanja. Osnovica za obračun i plaćanje doprinosa proširuje se i na dosad neobuhvaćene primitke, objektivnije se obuhvaćaju doprinosima neke sku-

pine osiguranika u odnosu na dosadašnji način (obrtnici, slobodna zanimanja, poduzetnici koji plaćaju porez na dobit i poljoprivrednici koji od djelatnosti poljoprivrede i šumarstva plaćaju porez na dohodak). Zakonodavac je zadržao institut najniže mjesečne osnovice za obračun doprinosa što je bitan institut jer iz njega proizlaze dalje sva prava, osobito u mirovinskom sustavu. Ujednačavaju se rokovi za plaćanje doprinosa (dospijeca) i ukida obveza poslodavca o uplati doprinosa prema najnižoj mjesečnoj osnovici za sve radnike u slučaju da ne isplati plaću. Uvodi se institut najviše mjesečne i najviše godišnje osnovice doprinosa i godišnji obračun, ujednačava pitanje zastare, prekršajnog i drugostupanjskog postupka i zadržava institut zabrane isplate plaće ako se ne uplate doprinosi.

Zadržana je najniža mjesečna osnovica za obračunavanje i naplatu doprinosa i iznosi 2124 kune. Predloženim zakonskim tekstom uvodi se

institut najviše mjesečne osnovice i iznosi 31.860 kuna.

U nastavku izlaganja Vladin je predstavnik upozorio na razlike između rješenja predloženih u Konačnom prijedlogu zakona i rješenja u Nacrtu prijedloga. Glede rada učenika i studenata plaćat će se samo doprinos za ozljede na radu i profesionalne bolesti, ali neće se plaćati na autorske i umjetničke honorare, a kao osnovica doprinosa za samostalne umjetnike (oni kojima država plaća doprinose) uređivat će se najniža mjesečna osnovica. Kada je riječ o pitanju osnovice za obračun doprinosa obrtnika i slobodnih zanimanja prvotno je bilo predviđeno da se doprinosi plaćaju na ukupan dohodak, ali se odustalo od tog rješenja i uveden je raspon koeficijentata od 0,6 do 1,1 posto. Glede predložene stope doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje sada se predlaže stopa 7,50 posto umjesto 15,0 posto, dok ukupna stopa za mirovinsko osiguranje sada iznosi 20 posto umjesto dosadašnje 19,5.

Za predloženi je zakon vezan i jedan pravilnik koji će uskoro biti objavljen (proizlazi iz Zakona o porezu na dohodak) a to je da se može uvesti i tzv. paušalni porez na dohodak. U prilogu zakonskog teksta zakonodavac je dao prikaze obračuna doprinosa za pojedine vrste osiguranika, a radi usporedbe i stope doprinosa u raznim državama Europe i USA. Kada se govori o stopama koje plaća zaposlenik vidi se da je u mnogim zemljama ta stopa manja nego što je kod nas u Hrvatskoj, ali pritom valja uzeti u obzir činjenicu da je u većini zemalja EU-a već odavno na snazi privatni sustav mirovinskog osiguranja, dakle ne spada u obvezna osiguranja pa ga onda niti nema u spomenutom priloženom tabelarnom prikazu.

Zaključujući uvodni istup Vladin je predstavnik još kazao da će predloženi zakon omogućiti da se šire zahvate svi tzv. atipični oblici rada te da je predloženi zakon usklađen sa zakonima o mirovinskom i zdravstvenom osiguranju. Podsjeća zatim da je još u svibnju donesen Zakon o posredovanju pri zapošljavanju koji se također nalazi u paketu zakona iz ovog područja, a cijela će priča dobiti konačnicu kada Vlada (nada se do kraja godine) utvrdi novi Prijedlog zakona o radu kojim bi se promijenio cijeli koncept radnog zakonodavstva. Glede primjedbe Odbora za financije i državni proračun da se razmisli o

mogućnosti da najniža mjesečna osnovica za obračun doprinosa bude umnožak prosječne plaće i koeficijenta 0,35 (a ne 0,4 kako je u Konačnom prijedlogu zakona), zamjenik ministra objašnjava da se prvotno Vlada odlučila na koeficijent 0,4 jer nije mogla znati koliko će biti prosječna plaća za prvih osam mjeseci. Sada je ispalo da je ta minimalna osnovica 2.124 kune i veća je u odnosu na onu koja trenutno vrijedi (1800 kuna). Stoga će Vlada amandmansi intervenirati u članku 25. stavku 1. tako da najnižu mjesečnu osnovicu za obračun doprinosa čini umnožak prosječne mjesečne plaće i koeficijenta 0,35. To bi onda značilo da je najniži iznos mjesečne osnovice za obračunavanje i plaćanje doprinosa 1.858,50 kuna, i prvi put u zadnjih devet godina minimalna osnovica (u nekim slučajevima to bi bila i minimalna plaća), bila neopozivna.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga najavio amandmane do okončanja rasprave o ovom zakonskom prijedlogu. Predloženu minimalnu bruto plaću u iznosu od 2132 kune na koju se plaćaju doprinosi neće moći podnijeti veći dio industrije, posebno tekstilna, kožarska, obučarska i drvena industrija,

Osnovica za obračun i plaćanje doprinosa proširuje se i na primitke koji dosad nisu bili obuhvaćeni plaćanjem doprinosa.

mišljenje je **Odbora za financije i državni proračun**. Odredbe ovoga Zakona natjerat će npr. tvrtke u tekstilnoj industriji da počnu razmišljati o preseljenju proizvodnje u druge susjedne države gdje su troškovi rada puno jeftiniji. Iz tog razloga valja razmisliti o mogućnosti da najniža mjesečna osnovica za obračun doprinosa bude umnožak prosječne plaće i koeficijenta 0,35 (a ne 0,4 kao što je u Konačnom prijedlogu zakona), i s tim u vezi Odbor predlaže amandman. Na taj način snizila bi se (otprilike na sadašnju razinu) najniža osnovica za obračun doprinosa koju bi mogle podnijeti i niskoakumulativne grane industrije. Čulo se također da se

predloženim modelom obračuna doprinosa u principu ukida kategorija doprinosa jer oni postaju čisti fiskalni instrument za punjenje proračuna te postavljeno pitanje da li će se ovim Zakonom smanjiti ili povećati rad na crno?

Članovi **Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu** konstatirali su da učestale izmjene zakona, neovisno o njihovom opsegu, negativno utječu na investicijsku klimu u zemlji, te ukazali na potrebu preispitivanja i eventualnog povećanja predložene osnovice (najniža mjesečna osnovica) za plaćanje doprinosa za osiguranika samostalnog umjetnika iz članka 5. Zakona o pravima samostalnih umjetnika i poticanju kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, za koje je obveznik doprinosa i plaćanja doprinosa Republika Hrvatska, posebice s aspekta plaćanja doprinosa za vrhunske umjetnike. Iz sadržaja Konačnog prijedloga zakona nije razvidna korelacija između prava s jedne strane i obveze plaćanja doprinosa s druge strane.

U predloženom zakonu neka pitanja nisu jasno regulirana kao npr. pitanje obračuna doprinosa obrtnika ili poljoprivrednika koji vode poslovne knjige, a čiji je položaj jasno reguliran Zakonom o poticajima u poljoprivredi, ocjena je Odbora za rad socijalnu politiku i zdravstvo. Pozitivno se ocjenjuje da se samostalnim umjetnicima osigura plaćanje doprinosima iz državnog proračuna ali na najnižu osnovicu. Tako je ostavljena mogućnost izbora svakom od njih da samostalno uplati i veće iznose.

Odbor za obitelj, mladež i šport izrazio je zadovoljstvo što je predlagatelj usvojio primjedbu koju je Odbor iznio u prvom čitanju da će širenje osnovice za obračun i plaćanje doprinosa na dosad neobuhvaćene primitke za rad učenika i redovitih studenata predstavljati udar na studentski standard i utjecati na smanjenje interesa za njihovo zapošljavanje, time što je u Konačnom prijedlogu zakona ostala gotovo neizmijenjena stopa doprinosa iz osnovice, koja je sadašnjih 4,68 posto zaokružena na 5 posto. Člankom 40. stavkom 1. točkom 1. obračunavaju se prema osnovici iz članka 15. Zakona doprinosi na osnovicu osiguranja. Odbor predlaže da se smanji stopa doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti (sa 20 na 15 posto). A kada je riječ o osiguraniku mirovinskog osiguranja na temelju

individualne kapitalizirane štednje prema osnovici iz stavka 2. točke 1. ovoga članka, Odbor predlaže da se smanji predložena stopa doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti sa 15 na 5 posto. Smanjenje doprinosa predlaže se stoga što je istovremeno predloženo ukidanje sadašnjeg prava da se poljoprivrednicima 50 posto doprinosa za mirovinsko osiguranje osigurava iz Državnog proračuna.

AMANDMANI

Čak devet amandmana na tekst Konačnog prijedloga zakona podnio je **Klub zastupnika HSS-a**. U članku 4. Konačnog prijedloga zakona navedeni su svi obveznici doprinosa i određena je njihova obveza pa se tako npr. u točki 14. navodi da je osiguranik poljoprivrednik obveznik doprinosa i plaćanja doprinosa na osnovicu prema članku 15. ovoga Zakona. A prema članku 15. mjesečna granica za obračun doprinosa na osnovicu tom obvezniku doprinosa jeste najniža mjesečna osnovica.

Amandmanskom intervencijom u članku 4. točki 14. Kluba svi osiguranici s osnove poljoprivrede i šumarstva na jednom su mjestu razvrstani prema (uvjetno) ekonomskoj snazi. Uz promjenu teksta članka 4. točke 14. vezane su i amandmanske intervencije Kluba u točkama 9, 11. i 12. istog članka Konačnog prijedloga zakona.

Prema članku 11. mjesečna osnovica za obračun doprinosa na osnovicu obvezniku doprinosa osiguranika s osnove obavljanja samostalne djelatnosti obrta te samostalne djelatnosti poljoprivrede i šumarstva koji, prema propisima o porezu na dohodak, dohodak s te osnove utvrđuje na temelju poslovnih knjiga jeste umnožak prosječne plaće i koeficijenta 0,7. Amandmanskom intervencijom Klub predlaže promjenu koeficijenta 0,7 u 0,4 naglašavajući da bi se tako zadržala dosadašnja osnovica za obračun doprinosa jer se prema Prijedlogu zakona povećava za 1400,00 kuna što čini 60 posto povećanja.

Zakonodavac je u članku 13. predložio da mjesečna osnovica za obračun doprinosa na osnovicu obvezniku doprinosa osiguraniku s osnove obavljanja samostalne djelatnosti obrta, samostalne djelatnosti slobodnog zanimanja ili samostalne djelatnosti

poljoprivrede i šumarstva koji, prema propisima o porezu na dohodak, porez na dohodak s te osnove plaća prema paušalnom dohotku jeste umnožak prosječne plaće i koeficijenta 0,6. Klub predlaže da se brojka 0,6 zamijeni brojkom 0,4 i tako zadrži postojeća osnovica.

Poljoprivrednik koji od ove djelatnosti plaća porez na dobit umjesto poreza na dohodak izjednačava se sa svakim drugim poduzetnikom od samostalne djelatnosti jer je sam izabrao mogućnost plaćanja poreza na dobit umjesto poreza na dohodak, smisao je amandmanskog zahtjeva Kluba na članak 14. A predloženom izmjenom u članku 15. osigurava se da, primjenom propisanih stopa doprinosa iz članka 40. Zakona, mjesečna rata obveznih doprinosa bude 382,32 kune za poljoprivrednika koji ne plaća porez na dohodak, 754,02 kune za poljoprivrednika koji porez na dohodak plaća prema paušalnom dohotku, a 942,52 kune za poljoprivrednika koji plaća porez na dohodak i dohodak utvrđuje na temelju poslovnih knjiga.

Posljednjim amandmanom Klub predlaže da se izmjenom visina doprinosa poljoprivrednika koji ne plaćaju porez na dohodak uskladi s mogućnostima najsiromašnijeg dijela seljaštva koji nisu uključeni u sustav PDV-a.

Predlagatelj Zakona (**Vlada RH**) također je podnio devet amandmana. Člankom 18. uređuje se pitanje osnove za obračun doprinosa vjerskih službenika, a amandmanskom intervencijom predlaže se ista osnovica (2124,00 kune) za svakog službenika bez obzira na stručnu spremu jer ima mogućnost izbora više osnove. O amandmanskom prijedlogu na članak 25. o iznosu najniže mjesečne osnove za obračunavanje i plaćanje doprinosa pisali smo u uvodnom izlaganju predstavnika Vlade gospodina Kuštraka.

A novim stavkom 2. u članku 26. pojašnjava se zapravo način utvrđivanja osnove doprinosa za mirovinsko osiguranje u slučaju rada s nepunim radnim vremenom, jer je način različit u odnosu na utvrđivanje osnove doprinosa za zdravstveno osiguranje. Člankom 43. propisane su stope za obračun doprinosa osiguranika - vjerskog službenika. Predloženom izmjenom smanjuje se stopa

doprinosa za zdravstveno osiguranje čime se smanjuje razlika u mjesečnom iznosu za uplatu u odnosu na iznos koji ovi osiguranici plaćaju u 2002. godini. Amandmanom u članku 76. stavak 2. pojednostavljuje se i ubrzava postupak povrata doprinosa. Pravo na povrat u slučaju kada se iz više osnova plati doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti ostvaruje se pojedinačno, po zahtjevu stranke i nakon provedenog postupka donosi se rješenje.

Predložena izmjena u članku 91. u vezi je sa slijedećim amandmanom (na članak 93. Zakona) i pravne sigurnosti radnika Zavoda za mirovinsko i zdravstveno osiguranje koje preuzima Ministarstvo financija - Porezna uprava.

Predloženi će zakon omogućiti da se obračunom doprinosa šire zahvate svi tzv. atipični oblici rada.

Preuzimanjem salda doprinosa na dan 31. siječnja 2003. predlaže se preuzimanje i svih radnika koji rade na poslovima utvrđivanja i naplate doprinosa u zavodima. Isti će radnici nastaviti s obavljanjem poslova razreza i naplate doprinosa prema odredbama Zakona iz nadležnosti Porezne uprave s danom primjene Zakona, ali u okviru zavoda. Donošenjem Uredbe Vlade RH (u roku od 60 dana od dana donošenja Zakona) i Pravilnika o unutarnjem redu Ministarstva financija (u roku od 30 dana nakon donošenja Uredbe), radnici se, s danom primjene Pravilnika preuzimaju i raspoređuju na radna mjesta predviđena Pravilnikom. Do preuzimanja i raspoređivanja na radna mjesta radnici zadržavaju plaće u iznosu koji su primali prije preuzimanja, a plaće se do preuzimanja isplaćuju na teret sredstava Zavoda.

Predloženim tekstom članka 93. (stavkom 1.) daje se ovlaštenje zavodima da izuzetno i u siječnju utvrde doprinose koji se odnose na osnovice za prosinac 2002. a čije je dospjeće 15. siječnja 2003. godine. Također se propisuje da Porezna uprava preuzima sva knjigovodstvena salda (dugovi i preplate) od Zavoda sredena na dan 31. siječnja 2003. čime će se, osim salda 31. prosinca 2002. obuhvatiti i zaduženja iz stavka 1. istog članka i sve uplate obveznika do 31. siječnja 2003. godine.

U tekstu Konačnog zakona ne navodi se izuzetak u slučaju kada ista osoba ostvaruje istovremeno primitke ili osnovice iz više osnova (npr. radni odnos i obrt, dva odvojena obrta istovremeno, radni odnos i primitak s osnove druge samostalne djelatnosti) pa se predlaže novim člankom (94.) urediti to pitanje radi uklanjanja mogućih različitih tumačenja u provedbi propisa. Plaćanjem doprinosa iz više osnova svaka osnovica od koje su plaćeni doprinosi ulazi u osnovicu za prava, a staž mirovinskog osiguranja ostaje do najviše 12 mjeseci u kalendarskoj godini.

Posljednjim amandmanom Vlada predlaže da članak 94. postane članak 95. kojem dodaje stavak 3. Novim stavkom osigurava se izuzetno u 2002. godini (do 31. prosinca 2002.) da će ministar financija objaviti iznose osnovica za obračun doprinosa u mjesečnom iznosu koje su propisane kao umnožak prosječne plaće i koeficijenta te iznose najniže mjesečne osnovice, najviše mjesečne osnovice i najniže godišnje osnovice za obračunavanje doprinosa za 2003. godinu. Ta je obveza inače propisana sa 30. studenim tekuće godine za sljedeću kalendarsku godinu.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika Vlade mr. **Damira Kuštraka**, o stavovima Odbora za financije i državni proračun izvijestio je **Tonči Žuvela (SDP)**.

Hrvatskoj je potreban zakon koji bi unaprijedio sustav ubiranja doprinosa radi učinkovitijeg ubiranja obveznih doprinosa, podvukla je Ljubica Lalić u ime Kluba zastupnika HSS-a. O stanju naplate doprinosa i uopće financijskoj disciplini govori i podatak koji se mogao čuti prilikom rasprave o Zakonu o nenaplaćenim potraživanjima s osnova poreza, doprinosa i carina, a radi se o iznosu od 23,5 milijardi kuna. Osim beznačajnog iznosa koji otpada na carinu sav ostatak odnosi se na neplaćene doprinose i poreze, kaže zastupnica Lalić pa u takvoj situaciji teško funkcionira mirovinski i zdravstveni sustav. Među neplatišama neki nisu mogli izvršiti svoju obvezu iz objektivnih razloga, ali ima i puno poslodavaca koji nisu htjeli plaćati doprinose nego su ta sredstva iskoristili za povećanje svog poslovnog

carstva ili za stjecanje osobnog bogatstva, a sve na teret državnog proračuna, odnosno poreznih obveznika. Klub drži da je jedan od razloga takvog stanja raspršenost nadzora pokretanja i vođenja prekršajnih postupaka na više državnih institucija po onoj narodnoj mudrosti "Sto baba, kilavo dite". Klub stoga smatra da je dobro došao ovaj zakon ako će njegova provedba dovesti do učinkovitije naplate obveznih doprinosa.

Ni uz najbolju volju Klub ne može zaobići ozbiljnu analizu članka 40. a vezanu uz članak 15. Konačnog prijedloga zakona. Obrazlažući članak 15. Vlada navodi da je s obzirom na primjedbe na Nacrt prijedloga s rasprave u Hrvatskom saboru, pitanje osnovice za obračun doprinosa poljoprivrednika koji nisu osigurani s osnove samostalne djelatnosti poljoprivrede i šumarstva, već kao poljoprivrednici kojima je to jedino i osnovno zanimanje, riješeno na novi način, posebnim člankom, a osnovica je najniža mjesečna osnovica. Za HSS takvo je rješenje potpuno neprihvatljivo. Prema važećem Zakonu poljoprivrednik koji ne plaća porez na dohodak, a to je najveći broj seljaka (samo 3 posto seljaka je u sustavu PDV-a), plaćao je doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti po stopi od 4,75 posto na osnovicu od 1800 kuna, podsjeća zastupnica Lalić. Za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje seljak je plaćao 5 posto na istu osnovicu, ili zajedno s doprinosom za zdravstveno osiguranje seljak koji nije u sustavu PDV-a plaćao je 26,22 posto doprinosa, a to je mjesečno iznosilo 347,55 kuna. Prema Konačnom prijedlogu povećava se najniža mjesečna osnovica za obračunavanje i plaćanje doprinosa na 2.124 kuna, stopa doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti sa 4,75 na 15 posto, pa bi slijedom predloženih izmjena naš seljak s prosječnih 2,9 ha mjesečno plaćao 594,72 kuna, i to sam bez pomoći državnog proračuna, primijetila je ova HSS-ova zastupnica. Mijenja se i iznos godišnje brojke koju plaća seljak glede ukupnih obveznih doprinosa pa će umjesto sadašnjih 2100 kuna plaćati 7134 kune. Obiteljsko gospodarstvo sa 2,9 ha za uplatu doprinosa trebalo bi izdvojiti 14.268 kuna. Kada bi predlagatelj barem malo poznao život tog segmenta našeg društva tada bi znao da ukupni

godišnji prihod takvog obiteljskog gospodarstva ne doseže navedeni iznos, te da potrošačka košarica takvog gospodarstva vrijedi puno manje od potrošačke košarice u RH. Stoga predložena odredba Zakona predstavlja udar na seljačku populaciju, i HSS to ne može podržati, a još

Neka pitanja u predloženom zakonu nisu jasno regulirana kao npr. pitanje obračuna doprinosa obrtnika i poljoprivrednika.

manje prihvatiti. Zastupnica podsjeća da veći broj seljaka niti dosad nije mogao plaćati doprinose, i upravo se to imalo na umu kod donošenja Zakona o državnim potporama u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu. Ovim zakonskim prijedlogom sada bi oni koji su ostvarili pravo na potporu dohotku morali kroz uplatu doprinosa vratiti u državni proračun - žene iznad 50 godina starosti, odnosno 55 godina muškarcima. Ipak, najveći je broj onih koji nisu prešli tu dobnu granicu i ne ulaze u sustav ovog oblika državne potpore, pa se zastupnica pita kako i od kuda će svoje obveze platiti npr. 40-godišnjak koji je u tim godinama ostao bez posla i nitko ga ne želi zaposliti, a u pokušaju da prehrani svoju obitelj vraća se na djeđovinu i u zrelim godinama postaje poljoprivrednik. Obveza nam je stoga skrbiti o tim ljudima, jer oni nisu krivi što su u zrelim godinama prisiljeni tražiti novi početak svog života gradeći obiteljsko gospodarstvo, niti su krivi što u Hrvatskoj ne funkcionira tržište, a pogotovo nisu krivi što Hrvatska nema stabilno tržište poljoprivrednih proizvoda. Valja stoga naći odgovarajuće rješenje i za najsiromašniji dio seljaštva u nas.

Spomenimo još primjedbu zastupnice da Konačni prijedlog zakona ne poznaje pojam "naučnik". U Zakonu o obrtu npr. uveden je taj pojam koji se razlikuje od pojma "učenik" utvrđenog propisima o srednjim školama. U funkciji poticanja razvoja i unapređenja obrtništva bilo bi oslobađanje od plaćanja doprinosa za učenike i naučnike na naknade koje oni primaju za vrijeme svoga praktičnog rada, odnosno naukovanja kod obrtnika. Takvim bi se rješenjem stimuliralo primanje novih naučnika, indirektno poticao njihov upis u

obrtničke škole, a u konačnici povećao bi se broj obrtnika koji su se dokazali kao sposobni i koji se vrlo brzo mogu prilagoditi novim uvjetima poslovanja i zahtjevima tržišta. HSS smatra potrebnim dati svaku potporu razviku onih koji očito imaju značajne utjecaje na oživljavanje toliko potrebnih gospodarskih aktivnosti u RH. Zaključujući raspravu zastupnica Lalić još je istakla da slijedom izloženog, posebice glede poljo-privrede, Klub zastupnika HSS-a ne može podržati ovakav Konačan prijedlog zakona, a konačna će odluka ovisiti o sudbini amandmana Kluba na tekst Konačnog prijedloga zakona.

Uvažene ključne primjedbe Hrvatskoga sabora

Klub zastupnika SDP-a će podržati Konačni prijedlog zakona, rekao je **Nenad Stazić**. Upozorio je na dvije bitne karakteristike predloženog zakona. Prvu nalazi u usporednom pregledu stopa doprinosa iz sadašnjeg sustava (stara stopa) i stopa prema ovom zakonskom prijedlogu (nova stopa) koje se primjenjuju prema plaći. Iz usporednog prijedloga jasno se vidi da se ukupna stopa iz plaće i na plaću sa sadašnjih 37,67 posto smanjuje na 37,2 posto. Takve se stope doprinosa primjenjuju u Austriji, Finskoj, a slično i u Španjolskoj, veće stope imaju Francuska, Nizozemska i čitav niz drugih država, a manju stopu Irska, Velika Britanija i SAD, dok susjedna Slovenija ima stopu 37,8 posto.

Druga bitna karakteristika zakonskog prijedloga jeste proširenje osnovice za obračun i plaćanje doprinosa i na dosad neobuhvaćene primitke. Neki atipični oblici rada do sada za poslodavce nisu nosili i obvezu plaćanja doprinosa - poslodavac je uplaćivao doprinose samo za radnike s kojima je imao sklopljen ugovor o radu, odnosno za one koji su bili u radnom odnosu prema Zakonu o radu. Ti su radnici za poslodavca ujedno bili najskuplji, a znatno jeftinije, upravo za iznos doprinosa bili su radnici s kojima je sklapao ugovor o djelu. Doprinosi se nisu plaćali ni za povremenu samostalnu djelatnost. To je dovelo do toga da ista vrsta rada ima različitu cijenu, pa su se radnici nalazili u neravnopravnom položaju. Jednima je poslodavac uplaćivao doprinose, a drugima nije, iako su možda radili u istoj firmi, pa

čak i na istom poslu. Radi ostvarivanja prava na zdravstveno osiguranje ovi su se drugi često prijavljivali na burzu kao nezaposleni, iako su zapravo radili i ostvarivali primitak izvan radnog odnosa ili su izvan registrirane samostalne djelatnosti.

Uvidajući činjenicu da ima više vrsta rada te da stalni radni odnos sve više ustupa mjesto drugim oblicima rada, predlagatelj je s pravom krenuo u dobrom smjeru i predložio da se doprinosi plaćaju i na primitke za rad učenika i redovitih studenata. Ostala je odredba koja je vrijedila i do sada da se taj rad obuhvaća samo doprinosom za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti za slučaj ozljede na radu, a umjesto stope od 4,64 posto predložena je stopa od 5 posto.

Druga velika primjedba koja je naišla na silan odjek u javnosti bila je uvođenje doprinosa na ugovore o djelu koje sklapaju samostalni umjetnici. Predlagatelj je s tim u vezi uvažio primjedbu i iz obveza i uplate doprinosa izuzeti su primitci s osnove autorskih i umjetničkih djela, a umjetnici su podijeljeni u dvije skupine. Prvu skupinu čine umjetnici koji sami plaćaju doprinose, i za koje je propisana najniža osnovica uz mogućnost izbora više osnovice. Drugu skupinu čine umjetnici kojima se sredstva za plaćanje doprinosa osiguravaju u državnim proračunu. I za te se umjetnike predlaže najniža osnovica za obračun i plaćanje doprinosa na teret državnog proračuna s tim da svaki od njih može izabrati i višu osnovicu, ali tada sam plaća doprinose na razliku između najniže i izabrane više osnovice.

Čini se da umjetnicima implicitno ostaje i treća mogućnost, koja će se za mnoge od njih, posebno one kvalitetnije, pokazati kao najpovoljnija. Oni će jednostavno moći od svog poslodavca tražiti da s njim ne sklapaju ugovore o isporuci autorskog i umjetničkog djela nego tek ugovor o djelu iz čega će za poslo-

davca proisteći obveza uplate doprinosa. Takav će umjetnik za poslodavca biti skuplji, ali će umjetnik zato biti zaštićeniji u svojim pravima, pa će mu onoga dana kada ode u mirovinu ista biti veća nego njegovim kolegama koji su sklapali ugovore o isporuci autorskog umjetničkog djela na koji se ne plaćaju doprinosi. I ne treba pritom strahovati da će poslodavac odbiti umjetnika u sklapanju takvog ugovora jer mu to jamči njegova umjetnička kvaliteta.

Hrvatskoj je potreban zakon koji bi unaprijedio sustav ubiranja obveznih doprinosa.

Klub zastupnika SDP-a zadovoljan je zbog toga što je Vlada uvažila i neke druge primjedbe izrečene kod prvog čitanja zakona. Tako je npr. korigiran članak 4. i otklonjena pravna nesigurnost u pogledu pitanja tko je obveznik doprinosa, tko obračunavanja plaćanja doprinosa, a tko obveznik plaćanja doprinosa. Drugačije je uređeno i pitanje osnovice za obračun doprinosa obrtnika i slobodnih zanimanja te djelatnosti poljoprivrede i šumarstva kao i obračun doprinosa osiguranika koji od samostalne djelatnosti plaćaju porez na dobit umjesto porez na dohodak itd. Zbog svega iznesenog Klub će glasovati za predloženi konačni zakonski tekst.

Eksperiment

I predstavnici drugih klubova zastupnika prijavili su se za ovu raspravu, ali ih nije bilo kod prozivke pa su automatski izgubili to pravo. Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu u trajanju od 10 minuta, a prvi je govorio **Marko Baričević (HSL)**. Objasnio je da će se u svom istupu zadržati samo na poljoprivrednom aspektu predloženog zakona. Drži da poljoprivrednici zbog besparice neće moći podnijeti povećanje osnovice za obračun doprinosa i misli kako predloženi zakon nije usuglašen sa Zakonom o poticajima u poljoprivredi i Zakonom o porezu na dohodak. Naši seljaci imaju sve osim novca, nastavlja ovaj zastupnik, a nakon usvajanja državnog proračuna za slijedeću godinu smanjeni su i poticaji za poljoprivrednu proizvodnju. Smatra kako se u ovom trenutku ne može pretpostaviti broj poljoprivrednika koji će plaćati porez

na dohodak, a za njega osobno pravi su poljoprivrednici oni koji se brinu o svojoj starosti i uplaćuju doprinos za mirovinsko osiguranje. Tijekom izlaganja zastupnik Baričević iznio je neke brojke koje govore u prilog njegova stava i ustvrdio kako bi svaki poljoprivrednik bio presretan da ima primanja od 1800 kuna i da mu to bude osnovica za obvezne doprinose za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Međutim, to nije tako. Na kraju je rekao da se bez usuglašavanja predloženih rješenja sa zakonom o poticajima, i u besparici koja sada vlada u našim poljoprivrednim gospodarstvima, predloženo ne bi moglo nametnuti, a on će kao zastupnik svakako zbog svega iznesenog glasovati protiv ovoga zakona.

Za **Dragu Krpinu (HDZ)** ovaj je zakonski prijedlog jedan od dobrih primjera kako se neodgovorno eksperimentira s položajem hrvatskih seljaka, a da je riječ o eksperimentu s jedne strane potvrđuje tekst ovoga zakonskog prijedloga Vlade RH, a s druge strane izjava ministra poljoprivrede i šumarstva koji je član te iste Vlade, da će se stranka kojoj pripada (HSS) suprotstaviti povećanju stopa doprinosa hrvatskim seljacima. U takvoj situaciji hrvatskom seljaku zaista nije lako razumjeti tko se to s njim tu poigrava i eksperimentira. Zastupnik Krpina protivi se povećanju stopa doprinosa za mirovinsko osiguranje hrvatskim seljacima. Razlog - primjenom tako povećanih stopa doprinosa pokazat će se točnost njegove tvrdnje prilikom rasprave o Prijedlogu proračuna za 2003., da će se onaj famozni model tzv. potpore dohotku pokazati samo jednom optičkom varkom jer će sav taj novac zapravo ostati u državnom proračunu, točnije Zavodu za mirovinsko osiguranje. Zastupnik se nada da se neće dogoditi prijevare. Prije uvođenja većih stopa mirovinskog osiguranja za hrvatske seljake valja riješiti cijeli niz problema u našoj poljoprivredi kako bi se seljacima omogućilo plaćanje mirovinskog osiguranja po stopama koje će im osigurati kakve-takve pristojne mirovine. Već je upozoravao, kaže, na činjenicu da je Hrvatska po udjelu poljoprivrednog proračuna u bruto društvenom proizvodu na dnu ljestvice u odnosu na sve europske zemlje članice EU-a, a i one koje to nisu, te da on iznosi čak ispod 1 posto, i za slijedeću godinu u tom pogledu neće biti nikakvih promjena nabolje. Doda li se tome

visoki stupanj liberalizacije, odnosno otvaranja hrvatskog tržišta inozemnim poljoprivrednim proizvodima, a da ni približno tim tempom ne raste poticanje poljoprivredne proizvodnje iz državnog proračuna, tada je jasno da će se nastaviti trend pogoršavanja položaja hrvatskog seljaka, i da će njegova konkurentnost u slijedećoj godini u odnosu na seljake u drugim državama biti još slabija. Usvoji li se predloženo povećanje stopa doprinosa za mirovinsko osiguranje, upravo za toliko će biti slabija konkurentnost hrvatskog seljaka u odnosu na inozemnu konkurenciju, podvlači ovaj zastupnik, i još jedanput ponavlja kako misli da je ovdje riječ o jednom eksperimentu za kojeg se ipak nada da neće dobiti podršku većine zastupnika.

Ivan Kolar (HSS) drži da je model potpore seljaku zapravo prijevara, i također se nada da su zastupnici ti koji brinu i budno bdiju nad zakonskim prijedlogom da do prijevare ne dođe.

Dorica Nikolić (HSL) ne može se oteti dojmu da je ovo isto tako jedan od zakona čija je svrha da u izbornoj godini smanji privedan broj nezaposlenih. "O tome da će se HSS potruditi da zaštiti poljoprivrednike o tom-potom, nastavila je zastupnica te dodala da bi zakon zapravo trebao služiti svim građanima Hrvatske, jer zapravo jednako plaćaju porez". Predlagatelj je predlažući zakon možda imao dobru namjeru, ali se zastupnica boji da će se ovim povećati rad na crno. U većini zemalja s kojima bi se Hrvatska trebala uspoređivati nemaju takav opseg rada na crno kakav ima Hrvatska, većina njihovih institucija funkcionira, a kod nas se samo gomilaju i praktički nemaju vremena da profunkcioniraju jer se već nešto promijeni. I u tom kaosu promjena nitko ni za što ne odgovara. Zastupnica je uvjerenja da će se povećati rad na crno te kako se neće ostvariti namjera Vlade. "Sada neće biti ugovora o djelu, ni ugovora o radu, ali će na djelu biti sistem iz džepa u džep, a možda i u naturi, i neće se moći spriječiti niti kontrolirati", rekla je zastupnica Nikolić. Predloženi zakon jedan je u nizu zakona koji nisu učinili ništa drugo do li stvorili zbrku.

Zastupnica misli da će predloženim zakonom biti nezadovoljni obrtnici i poljoprivrednici. "Puna su nam usta konstatacija kako treba srediti državnu upravu i smanjiti troškove države, a praktički svakim zakonom pove-

ćavamo te troškove i radimo sve veću zbrku", rekla je na kraju zastupnica dodavši kako zbog vlastitog uvjerenja da je zakon za jednokratnu upotrebu misli da neće dobiti njezin glas.

Siva ekonomija

Vlada predlaže da se s primjenom zakona krene već od 1. siječnja 2003. godine, pa je pitanje koliko će koštati njegova primjena i da li će za to biti spremni svi koji će ga morati primjenjivati, primijetio je **Ivan Šuker (HDZ)**. Po mišljenju ovoga zastupnika primjena zakona izazvat će potrese kod pojedinih kategorija korisnika. Primjerice, uvođenjem doprinosa na honorare mogli bi doći u pitanje mnogi znanstveni projekti, a doći će i do promjene troškovnika za poslije-diplomski studiji. Posebno nije dobro što se ukida kategorija doprinosa i evidentno je da se ovaj zakon predlaže isključivo zbog nedovoljnih financijskih sredstava u proračunu. Zakonom se proširuje osnovica za oporezivanje, a praksa je da se odmah razmišlja i o smanjenju postojeće stope doprinosa, ali o tome u ovom trenutku ne govori. Kod toga valja

Uviđajući činjenicu da ima više vrsta rada te da stalni radni odnos sve više ustupa mjesto drugim oblicima rada, predlagatelj je s pravom krenuo u dobrom smjeru i predložio da se doprinosi plaćaju i za atipične oblike rada.

reći da glavno opterećenje u Hrvatskoj nisu porezi na plaće nego doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Pitanje je hoće li se ovako predloženim zakonom zaista smanjiti siva ekonomija. Zastupnik se boji da će tek nakon donošenja ovakvog zakona početi cvasti siva ekonomija, ali bi bio sretan, kaže, kada bi bio samo zloguki prorok. Drži kako je u ovom trenutku najveći problem što većina poslodavaca, ne računajući državna poduzeća i državnu upravu, prijavljuje svoje djelatnike na minimalnu plaću od 1800 kuna pa bi najprije trebalo riješiti taj problem, jer bi se jedno pozitivno očekivanje moglo pretvoriti u negativno. S tim se problemom valja pozabaviti Ministarstvo financija i Vlada ako hoće

riješiti probleme deficita mirovinskog i zdravstvenog osiguranja.

U kraćem istupu **Ivan Milas (HDZ)** se, uz ostalo, osvrnuo na problem vođenja evidencija, posebno za male poljoprivrednike koji bi željeli koristiti prednosti državnih subvencija. Ta kategorija poljoprivrednika mora voditi poslovne knjige što dosta košta, i k tome još radi se o starijim ljudima koji su slabe naobrazbe i koji ne znaju voditi poslovne knjige pa zbog krivog vođenja knjiga mogli bi biti kažnjeni. Tako će mali tzv. sitni seljaci ako žele dobiti državnu subvenciju dobiti porezne savjetnike (lihvar) za vođenje poslovnih knjiga, i izgubiti kao što svugdje gubi mali čovjek, rekao je zastupnik Milas te dodao kako je ova država samo na papiru socijalna, a sve što radi radi protiv malog čovjeka.

Smisao predloženog zakona, po tumačenju njegova predlagatelja, jeste da se jedna grupa propisa koja određuje količinu i način plaćanja doprinosa za obvezna osiguranja skupe u jedna zakon, primijetio je mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Predloženi je zakon, međutim, u svom najvećem dijelu preuzeo norme i propise iz Zakona o zdravstvenom osiguranju i Zakona o mirovinskom osiguranju, a napose iz propisa koji su se odnosili na Zavod za zaposljavanje itd. Na taj način nažalost nije postignut postavljen cilj zakona nego je dobiven jedan užasno kompliciran zakonski prijedlog u normativnom smislu. U zakonskom aktu ima članaka koji imaju i do 35 stavaka, ili se prilikom objašnjavanja nekog članka predlagatelj poziva na deset drugih članaka nekih drugih zakona i propisa. Stoga je zastupnicima teško u tome se snaći, a kako li će tek biti onima koji će po ovom zakonu uplaćivati doprinose, pita se zastupnik Rožić. Smatra da će to biti gotovo nemoguće, te misli kako je intencija zakona prešla u svoj paradoks, odnosno svoju negaciju. Naime, umjesto da se stvar pojednostavi i jedna grupa propisa i kriterija koji se tiču plaćanja doprinosa za obvezna osiguranja sakupe na jednom mjestu, napravljen je jedan paralelan zakon sa tri ili četiri postojeća zakona.

Ovaj zakon ne samo da je prekomplificiran u normativnom smislu nego u mnogim stvarima bavi nečim čime se u principu uopće ne bi trebao baviti. Odnosi se to, prije svega, na propisivanje stopa doprinosa. Riječ je o jednoj promjenljivoj kategoriji koja se

može praktički mijenjati iz dana u dan, također iz mjeseca u mjesec, a sasvim sigurno od jednog do drugog proračuna. Stoga nije dobro svaki put kod promjene stope mijenjati i zakon. Zastupnik misli da bi stopu doprinosa kao jednu promjenjivu kategoriju, trebalo rješavati nekim podzakonskim aktom, a nikako zakonom.

Svrha zakona bila je da se oporezuju različite vrste tzv. atipičnog rada. Umjetnici više nisu predmet ovoga zakona jer su se u međuvremenu (između dva čitanja zakona) izborili da ne moraju plaćati doprinose, ali su zato ostali umirovljenici i studenti. Za zastupnika Rožića posve je neprikladno da ovi potonji plaćaju doprinose na svoja primanja, i cijeli smisao zakona sada dobiva jednu posve drugu dimenziju. Naime, nakon ovakvih prijedloga zakona i rješenja unutar zakona dolazi se do toga da Ministarstvo financija počinje dominirati i određivati pravni sustav unutar države, a ne dominira gospodarskim sustavom čime bi se Ministarstvo trebalo baviti. Donošenje ovoga zakona može se opravdati samo jednom maksimumom, a to je novac iznad svega, odnosno novac iznad prava pa tako i prava studenata koji će morati plaćati doprinose. Jednako tako nisu važna prava umirovljenika koji su plaćajući doprinos 40 godina stekli određena prava, nego sada ako se zaposle treba i njima nametnuti plaćanje doprinosa na tako ostvarena primanja. To je pristup s kojim se ovaj zastupnik nikako ne slaže. Zastupnik tvrdi da doprinosi od atipičnog rada zbog kojeg se cijeli zakon zapravo i donosi, neće pokriti niti troškove reorganizacije Ministarstva financija tj. Porezne uprave i drugih tijela (Zavoda za mirovinsko osiguranje npr.) koja će se morati reorganizirati da bi se taj zakon provodio.

Svaka medalja ima dvije strane pa tako i ovaj zakon, rekao je dr.sc. **Jure Radić (HDZ)**. Naizgled dobra intencija zakonodavca da svaki istovrstan rad izjednači po obvezama, a napose da se izbjegne situacija da je za naručitelja posla najskuplji rad koji se obavlja u radnom odnosu, ima i svoju drugu stranu, a to je da će se osobito nepovoljan učinak primjene zakona osjetiti na sveučilištima i veleučilištima u Hrvatskoj. Razlog - država kroz proračun ne financira te institucije u dostatnom iznosu kojim bi bio pokriven njihov tzv. "hladni pogon" i ostvarena mogućnost za nabavku opreme i sredstava za rad. U mnogim

od tih institucija uposlenici osim rada za koji dobivaju plaću, rade i dodatno izvan radnog vremena i za tako visoko stručne poslove plaćeni su po ugovoru o djelu iz kojeg, u pravilu, kaže, izdvajaju otprilike 30 posto za institucije u kojima rade jer to ne čini Ministarstvo znanosti zbog ograničenih sredstava s kojima raspolaže. Naći će se neki pa će reći kako ne treba izdvajati tih 30 posto, ali valja znati da tada mnogi fakulteti neće imati za struju i vodu, a kamo li za dodatnu nabavku nužne opreme, tvrdi zastupnik Radić. Dodaje zatim kako bi digao ruku za ovaj zakon kada bi imao jamstvo da će iznositi koje izdvajaju stručnjaci i znanstvenici s fakulteta biti nadoknađeni iz proračuna resornog ministarstva. Drži, međutim, kako se to neće dogoditi i smatra kako će naša sveučilišta ostati siromašnija za taj iznos sredstava, dok će se pojedinci snaći radeći kroz druge institucije kroz koje će biti plaćeni.

Veće ulaganje u znanost

Zaključnu riječ imao je zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak**. Glede ovog zakona za veliku većinu osiguranika u Hrvatskoj (više od milijun i 200 tisuća) neće se zapravo promijeniti. Zakon će, međutim, donijeti promjene onima koji ne žive samo od plaće nego imaju i neke druge izvore prihoda. Da bi se razumjela nakana predlagatelja zakona dvije su kategorije osiguranika pri tome ključne. Prvoj kategoriji pripadaju poljoprivrednici, no

Zakonski je prijedlog dobar primjer kako se neodgovorno eksperimentira s položajem hrvatskih seljaka.

kada je o njima riječ, kaže, kako se tu radi o jednom prilično nesređenom sustavu. Od 1998. naovamo broj prijavljenih poljoprivrednika u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje prepolovljen (sa 130 tisuća na 65 tisuća), a ti ljudi, nastavlja gospodin Kuštrak nisu nestali ili umrli već su iz raznoraznih razloga prestali plaćati svoje mirovinsko osiguranje. Obvezno osiguranje, kako i samo ime kaže, mora biti obvezno i oko toga nema rasprave, podvlači zamjenik ministra financija. Druga je stvar, međutim, koliki iznos netko treba plaćati i u kojem vremenskom

se roku taj iznos treba prilagoditi ciljanoj veličini, a to je minimalna osnovica.

Problem znanstvenika o kojima je govorio zastupnik Radić treba rješavati Ministarstvo znanosti. Znanstvenici koji rade na više mjesta trebaju dobiti veću plaću, a ne da se to financira raznoraznim posrednim putovima (ugovor o djelu), nastavio je Vladin predstavnik. Pritom podsjeća da su fakulteti oslobođeni obveze da moraju uplaćivati vlastite prihode u državni proračun. Iako, kaže, nije siguran da je to i najpametnije rješenje (uvijek ima problema s iskazivanjem stvarne potrošnje), dodaje kako je Vlada RH vrlo odlučna u namjeri da se bitno popravi ulaganje u znanost. Bio bi red da se na sveučilištu, pa i u nekim drugim djelatnostima, one koji doista rada izvan utvrđene norme i utvrđenog prosjeka i plati za takvo što, te da takve osobe od toga osjete neku indirektnu korist.

Naglašava zatim kako će predloženi zakon imati vrlo velike indirektno posljedice i vidjet će se da je sam čin uvođenja mirovinske reforme II. stupnja i RS obrasca podigao prihode od doprinosa za 10 posto u usporedbi s prošlom godinom. To, dakako, nije rezultat povećanja plaća nego je rezultat daleko bolje naplate doprinosa, nego što je ona bila prije. Predloženi zakon o doprinosima za obvezna osiguranja dodatno će poboljšati tu naplatu, a zbog mehanizama koje posjeduje prisiliti i poslodavce da što manji broj ljudi prijavi na minimalnu osnovicu, zaključio je Vladin predstavnik.

Glasovanje

Time je okončana rasprava i ostalo je samo da se provede glasovanje o podnesenim amandmanima. Kako je objasnio predsjedatelj sjednice mr.sc. **Mato Arlović** Vladini su amandmani naknadno stigli i rezultat su dogovora s radnim tijelima i klubovima zastupnika. Dodao je još kako je Vlada svojim amandmanskim intervencijama obuhvatila (objedinila) veliki dio iznesenih primjedaba na zakonski prijedlog.

Nakon što je većinom glasova zastupnika (60 "za" i 26 "protiv") odlučeno

da će se raspraviti i glasovati i o naknadno dostavljenim amandmanima Vlade RH riječ je dobio mr.sc. **Damir Kuštrak**. Kako je objasnio Vlada je izašla pred zastupnike s vlastitim amandmanima temeljem rasprave koja je vođena u Saboru i pokušavajući ispraviti ili poboljšati odredbe ovoga zakonskog teksta, a zatim je obrazložio svaki amandman posebno.

O svakom se amandmanu glasovalo. Većinom glasova prihvaćeni su Vladini amandmani na članke 18, 25. stavak 1., 26, 93. i članak 94. koji postaje članak 95. stavak 3., a jednoglasno amandmani na članak 43. stavak 1. točka 2. i stavak 2. točka 3., članak 76. stavak 2. i 91. te članak 93. (novi članak 94.).

Vladin je predstavnik potom prihvatio sve amandmane Kluba zastupnika HSS-a, a samo je kod amandmana na članke 11. predložila da se brojka 0,7 zamijeni brojkom 0,65, a u amandmanu na članak 13. brojka 0,6 zamijeni brojkom 0,55. Klub se složio s takvim prijedlogom Vlade.

Glede amandmana Odbora za financije i državni proračun mr.sc. **Damir Kuštrak** obavijestio je zastupnike da je amandmanski zahtjev Odbora već prihvaćen kroz Vladine amandmane, kao i amandmane Odbora za obitelj, mladež i šport.

Na kraju Vladin je predstavnik obrazložio amandmane što je podnijela Vlada u dogovoru s Odborom za zakonodavstvo, a odnosi se na članak 75. stavak 1. da se osiguraniku prava iz mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, te osiguranja za slučaj nezaposlenosti ne mogu umanjiti ni ukinuti u slučaju da obveznik do obračunavanja i plaćanja doprinosa nije obračunao odnosno uplatio dospjele doprinose sukladno odredbama članaka 71, 72. i 74. ovoga zakona, ako posebnim propisom nije drugačije uređeno. I stavak 2. da se odredba stavka 1. ne odnosi na osiguranika koji doprinose obračunava i plaća prema poduzetničkoj plaći. Amandman je dobio jednoglasnu podršku zastupnika.

Slijedećim amandmanom Vlada intervenira u članku 80. stavak 1., a smisao je da je banka koja vodi račun obveznika plaćanja doprinosa dužna u slučaju kada istovremeno s isplatom

plaće, poduzetničke plaće ili primitka prema odredbama članka 71. stavak 1. i članka 73. ovoga Zakona nisu uplaćeni obvezni doprinosi, o tome obavijestiti ispostavu Porezne uprave

Predloženi je zakon u svom najvećem dijelu preuzeo norme i propise iz Zakona o zdravstvenom osiguranju i Zakona o mirovinskom osiguranju, a napose iz propisa koji se odnose na Zavod za zapošljavanje, pa je tako u normativnom smislu dobiven jedan užasno kompliciran zakon.

nadležne prema sjedištu obveznika plaćanja doprinosa i to u roku od osam dana od dana isplate plaće, poduzetničke plaće ili primitka. A u stavku 3. istog članka Vlada predlaže da se doda da je Središnji registar osiguranika dužan u roku od 30 dana od dana dospjeća za uplatu doprinosa koji su obračunati po plaći ili primitku obavijestiti osiguranika ako obračunati doprinosi nisu uplaćeni u njegovo ime. Kao i prethodni i ovaj je amandman jednoglasno prihvaćen.

Posljednjom amandmanskom intervencijom u članku 88. stavku 3. točki 5. Vlada predlaže da se novčanom kaznom od 5000,00 do 20.000,00 kuna kazni za prekršaj banka koja vodi račun obveznika plaćanja doprinosa ako u propisanom roku nije obavijestila nadležnu ispostavu Porezne uprave o isplati plaće, poduzetničke plaće ili primitka kojima nisu istovremeno s isplatom plaćeni obvezni doprinosi. **Nakon što je amandman jednoglasno prihvaćen, i konstatirano da su usvojeni amandmani postali sastavni dio zakonskog akta, ostalo je još samo da se glasuje o predloženom zakonu. Većinom glasova zastupnika (66 "za", 22 "protiv") Hrvatski je sabor prihvatio Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja.**

J.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POREZU NA PREMIJE OSIGURANJA OD AUTOMOBILSKE ODGOVORNOSTI I PREMIJE KASKO OSIGURANJA CESTOVNIH VOZILA

Zahvaćanje u prihod osiguravatelja

Većinom glasova donesen je Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila, predlagatelja Zakona Vlade RH. Prijedlogom zakona predviđa se da porezna stopa na premije osiguranja od automobilske odgovornosti ostane ista kao i do sada to jest 15 posto i to na poreznu osnovicu premije osiguranja od automobilske odgovornosti, a što je na snazi od 1. siječnja 2002. godine i to prema Zakonu o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti. Novo u prijedlogu zakona je uvođenje poreza po stopi od 10 posto na premije kasko osiguranja cestovnih vozila. Uvođenje ovog poreza na premije kasko osiguranja obrazlaže se obuhvaćanjem većeg broja poreznih obveznika, a u svrhu provođenja pravednosti i jednakosti pri oporezivanju pravnih i fizičkih osoba, te osiguranja proračunskih prihoda za 2003. godinu.

O PRIJEDLOGU

U prikazu Prijedloga zakona poslužit ćemo se obrazloženjem predstavnika predlagatelja, zamjenika ministra financija, mr.sc. **Damira Kuštraka**. Jedinice lokalne samouprave također mogu bez ikakvog problema još od prošle godine uvoditi ili povećavati prireze koje već imaju.

Ukupna vrijednost premija za osiguranja od automobilske odgovornosti i za premije kasko osiguranja iznose oko 2.8 milijardi kuna, što je vrijednosno jednako ukupnom tržištu lijekova u RH.

Objasnio je razloge predlaganja zakona. Državnom bi se proračunu osigurala dodatna sredstva u iznosu od 67 milijuna kuna. Već je prošle

godine stupio na snagu Zakon o porezu od 15 posto na osiguranje od automobilske odgovornosti. Time se to proširuje na kasko osiguranja po stopi od 10 posto.

Ukupna vrijednost premija za osiguranje od automobilske odgovornosti i za premije kasko osiguranja iznose oko 2.8 milijardi kuna, što je vrijednosno jednako ukupnom tržištu lijekova u RH. Riječ je o tome da je obveznik toga poreza osiguravajuće društvo, a ne građanin ili pravna osoba koja plaća premiju osiguranja.

Mišljenje je da će se dogoditi isto kao kada se uvodio porez od 15 posto, porez se neće automatski preliti u cijenu premije osiguranja. To ne bi trebalo značiti drastičan udar niti na gospodarstvo s obzirom na to da se radi o cestovnim vozilima, a niti na građane.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podržao je bez primjedbi Prijedlog zakona.

O ovom Prijedlogu raspravljala su saborska tijela: **Odbor za zakonodavstvo, Odbor za financije i državni proračun te Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu**, o čemu su u raspravi govorili njihovi izvjestitelji.

RASPRAVA

U ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu govorila je **Dragica Zgrebec** objasnivši da će uvođenje poreza na premije kasko osiguranja po stopi od 10 posto od ugovorene premije kasko osiguranja cestovnih vozila dodatno opteretiti troškove poslovanja gospodarstva napose gospodarskih subjekata s većim voznim parkom koji su uz fizičke osobe najbrojniji ugovaratelji kasko osiguranja.

Porezom na premije kasko osiguranja obuhvatiti jahte i zrakoplove

S tim u vezi ukazano je da će uvođenje ovog poreza destimulirati sklapanje ugovora o kasko osiguranju cestovnih vozila. Mišljenje je da se trošak poreza na premije kasko osiguranja može pokriti na teret troškova osiguravajućih društava te se također smatra da bi porezom na premije kasko osiguranja pored cestovnih vozila trebalo obuhvatiti i jahte i zrakoplove.

Stopa poreza od ugovorene premije kasko osiguranja treba iznositi najviše do 5 posto. Time bi se ublažile negativne posljedice uvođenja poreza, te potaknuo daljnji razvoj ove vrste osiguranja.

Ukazano je na potrebu preispitivanja i odgovarajućih izmjena Konačnog prijedloga zakona na način da obveza obračunavanja poreza nastaje ispostavljanjem računa ako je ugovorena ovršna otplata, a ne u trenutku sklapanja ugovora s pravnom ili fizičkom osobom, s obzirom na različit način naplate premija osiguranja.

Naime, premije osiguranja od automobilske odgovornosti plaćaju se jednokratno dok se premije kasko osiguranja u pravilu plaćaju u obrocima.

Veći vozni park, veći troškovi poslovanja

U ime Odbora za financije i državni proračun govorio je **Tonči Žuvela** te izrazio mišljenje da će uvođenje poreza na premije i kasko osiguranja cestovnih vozila imati za posljedicu povećanje troškova poslovanja gospodarskih subjekata posebno onih koji raspolažu većim voznim parkovima, obavljaju djelatnost leasing vozila kod kojega je ugovaranje kasko osiguranja obvezno i slično.

Istaknuo je kako će novo porezno opterećenje rezultirati smanjenjem

broja ugovora kasko osiguranja, a time i ukupnih premijskih prihoda osiguravajućih društava u nastojanju da smanje negativne učinke novog poreza na visinu svojih ukupnih

U tom kontekstu u našim uvjetima malog broja kasko osiguranih cestovnih vozila uvođenje poreza na premije kasko osiguranja destimulirat će razvoj ove djelatnosti.

premijskih prihoda poskupljenjem ove vrste osiguranja te nastojati dio poreznog opterećenja prebaciti na pravne i fizičke osobe s kojima sklapaju ugovore.

Predloženo je da se ne uvede porez na premije i kasko osiguranja ili ukoliko bi se ustrajalo na njegovu uvođenju s smanji s predloženih 10 posto na 5 posto od ugovorene premije kasko osiguranja cestovnih vozila.

Vežano uz predloženu stopu od 10 posto na premije kasko osiguranja cestovnih vozila izraženo je stajalište kako bi poštujući porez i načelo pravednosti trebalo razmotriti mogućnost diferenciranja stope ovisno o snazi motora cestovnih vozila.

Izražena je potreba preispitivanja i opravdanosti odredbe temeljem koje obveza obračunavanja poreza na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i poreza na premije kasko osiguranja cestovnih vozila nastaje u trenutku sklapanja ugovora.

Premije osiguranja od automobilske odgovornosti plaćaju se jednokratno dok se kasko osiguranje u pravilu uplaćuje u više rata.

Predloženo je da se člankom 8. nastanak porezne obveze veže za ispostavu računa pravnim ili fizičkim osobama ukoliko je ugovorena obročna otplata. Upozoreno je i kako značenje i uloga osiguravajućih društava u ukupnom gospodarskom razvitku iziskuje poticanje razvoja ove djelatnosti.

U tom kontekstu u našim uvjetima malog broja kasko osiguranih cestovnih vozila uvođenje poreza na premije kasko osiguranja destimulirat će razvoj ove djelatnosti.

Izraženo je mišljenje kako bi umjesto uvođenja novih poreza i stopa

trebalo povećati naplatu postojećih poreza te smanjiti postojeće državne izdatke.

Nakon predstavnika odbora, raspravu su nastavili predstavnici klubova zastupnika.

Porez u zadnji tren

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **Ivan Šuker** naglasivši kako HDZ ne podržava Konačni prijedlog zakona jer se porez uvodi u zadnji tren, jer je to novo porezno opterećenje za gospodarstvo i građane.

Zabrinjava ga rastakanje poreznog sustava i što se sve porezne promjene donose u zadnji čas, stoga niti nije čudno da se događa da ima 22 milijarde neplaćenih, a dospjelih potraživanja. Smatra da ne postoji strategija fiskalne politike, jer da postoji tada bi vlast i država na početku mandata napravila prijedlog porezne politike. Naveo je specifičnosti RH da smo imali određene povlastice za kupnju osobnih automobila, navodeći pokazatelje da je 1997. godine u RH kupljeno 50.553, a 2001. 70.712 automobila.

Postavlja se pitanje tržišne utakmice osiguravajućih kuća točnije za koliko će koja podići ili smanjiti cijenu kasko osiguranja. Nitko ne može utjecati na to hoće li osiguravajuće društvo smanjiti ili povećati osnovicu osiguranja.

Ističe da je posljedica porasta kupnje automobila odobravanje potrošačkih kredita građanima koji imaju obvezu kasko osiguranja. Zbog takvog načina kupovine kasko je osiguranje poprimilo kategoriju obveznog osiguranja. Osim što je sve više automobila niže ili srednje kategorije osigurano kasko, naveo je da su premije od kasko osiguranja rasle - tako je od 1995. godine s tih osnova naplaćeno 226, 2001. godine 574, a procjene su da će do kraja 2002. biti uplaćeno oko 686 milijuna kuna.

Tržišna utakmica osiguravajućih kuća odredit će cijenu osiguranja

Tu se postavlja pitanje tržišne utakmice osiguravajućih kuća točnije za koliko će koja podići ili smanjiti cijenu kasko osiguranja. Smatra da nitko ne može utjecati na to hoće li osiguravajuće društvo smanjiti ili povećati osnovicu osiguranja.

Smatra da se radi o većem postotku oporezivanja građana, koji će pogoditi onaj najugroženiji 80-postotni dio stanovništva, koji zarađuje oko 4000 kuna mjesečno, hoće li porezna olakšica s obzirom na neoporezivi dio poreza na dohodak od 50 i 60 kuna, moći alimentirati povećano kasko osiguranje ili povećanu obvezu poreza na obvezno osiguranje stope 15 posto. Pa se tu ne radi samo o uvođenju stope od 10 posto, koliko ona iznosi u ovom zakonu, već stopa od 25 posto jer postoji obveza plaćanja obveznog osiguranja i kasko osiguranja.

Naveo je da je obvezno osiguranje prošle godine iznosilo 1.668 milijardi kuna, a ukoliko će ove godine iznositi 1.9 milijardi kuna to znači da bi u državni proračun ušlo oko 270 milijuna kuna.

Napomenuo je da je u prethodnoj raspravi donesen Zakon o obveznim doprinosima i Zakon o porezu na dohodak koji će smanjiti prihode građana. Navodi fiskalno načelo da se proširenjem osnovice obveznika proširuje baza i povećava broj poreznih obveznika, pa se tada razmišlja i o smanjenju pojedinih stopa. Kod nas se ne smanjuju stope i uvode se sitne olakšice daleko manje od poreznih opterećenja.

Povećanje prihoda državnog proračuna

U ime **Kluba zastupnika Hrvatskoga bloka - pokreta za modernu Hrvatsku** govorio je **Ivo Baica** da ne podržava donošenje zakona. U uvodnom dijelu naveo je osnovne smjernice prijedloga zakona napomenuvši da uvođenjem ovoga poreza nisu zadovoljena porezna načela jednakosti i pravednosti već je njegova jedina svrha povećanje prihoda državnog proračuna.

Izdvoja da predlagatelj zakona u obrazloženju prijedloga navodi kako je u nekim zemljama već od prije propisano plaćanje poreza na premije

obveznog i kasko osiguranja cestovnih vozila. Pokazani su primjeri iz Savezne Republike Njemačke, Republike Austrije i Republike Slovenije, pa se taj porez kreće od 15 posto u Saveznoj Republici Njemačkoj do 6,5 posto u Republici Sloveniji računajući na poreznu osnovicu.

Prema Zakonu o osiguranju, osiguranje od automobilske odgovornosti je obvezno dok je kasko osiguranje cestovnih vozila dobrovoljno i još uvijek nedovoljno razvijeno.

U RH od ukupno 1,5 milijuna registriranih motornih vozila, oko 15 posto ima ugovoreno kasko osiguranje. Uvođenje poreza na premije kasko osiguranja cestovnih vozila utjecat će na povećanje premija osiguranja što će zasigurno smanjiti broj ugovora i destimulirati razvoj osiguravateljske djelatnosti.

Ugovaranje polica kasko osiguranja je obvezno kod ugovora o najmu što će također negativno utjecati na daljnji razvitak. Na taj bi način najviše bile pogođene pravne i fizičke osobe koje ugovaraju kasko osiguranje i štite vlastitu imovinu.

Smatra da je razvidno da bi donošenje zakona imalo štetne posljedice za osiguravajuće kuće smanjenjem broja premija kasko osiguranja, kao i za pravne i fizičke osobe zbog slabije zaštite vlastite imovine. Jedinu bi korist zabilježio državni proračun u iznosu od oko 67 milijuna kuna, a to je jedini predlagatelj razlog za donošenje zakona.

Zbog smanjenja interesa za kasko osiguranje osiguravajuća društva će povećati premije

U ime Kluba zastupnika DC-a govorila je Vesna Škare-Ožbolt pridruživši se stavu neprihvatanja zakona jer smatra da je razlog donošenja zakona isključivo fiskalne prirode. Prema izračunima DC-a prihodi su potpuno krivo procijenjeni. U obrazloženju navedeni primjeri oporezivanja premija osiguranja cestovnih vozila nasuprot prijedlogu iz ovog zakonskog prijedloga tražili bi smanjenje stope kod oporezivanja obveznog osiguranja, tek potom eventualno razmatranje uvođenja oporezivanja premija kasko osiguranja. U Austriji su zbirne stope niže od stope oporezivanja premija obveznog osiguranja u RH, a u Sloveniji su čak i višestruko niže.

Povećanje prihoda državnog proračuna procijenjeno je na 67 milijuna kuna godišnje u odnosu na 234 milijuna kuna koliko se očekuje prihodomati prema važećem zakonu.

Istaknula je da nisu sagledane posljedice uvođenja poreza na premije kasko osiguranja za one koji osiguravaju svoja vozila.

U RH od ukupno 1,5 milijuna registriranih motornih vozila, oko 15 posto ima ugovoreno kasko osiguranje.

Izvjesno je da će se smanjiti broj onih koji će kasko osiguravati svoja vozila ili će se barem povećati franšize kod osiguranja. Smatra da se kod uvođenja oporezivanja obveznog osiguranja moglo s daleko većom točnošću procijeniti prihode, no očigledno je puno elastičnija potražnja kod kasko osiguranja.

Zbog očekivanog smanjenja interesa za kasko osiguranje osiguravajuća društva će povećati premije ne samo iz razloga da podijele dodatno porezno opterećenje već i dodatni rizik. Očigledno je da Vlada bez pravih simulacija traži svaku mogućnost kako bi namaknula dodatne prihode i smanjila proračunski deficit za 2003. godinu, a prema zahtjevu MMF-a. U ostvarenju prihoda od trošarina u ovoj godini pokazalo se koliko je bila kriva računica.

Podsjetila je da je Hrvatski sabor donio zaključak kojim je obvezao Vladu da prije potpisivanja novog stand-by aranžmana s MMF-om o svojim namjerama izvijesti Hrvatski sabor te da predmet i aranžman ne potpiše prije provođenja rasprave u Saboru.

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je Tonči Tadić izjavivši da je protiv prijedloga zakona te da je ovaj porez uz porez na obvezno osiguranje i porez za neiskorištenu imovinu, kojeg uz RH imao još samo Sovjetski Savez u doba Buharina, na vrhu top liste "najglupljih poreza u Hrvatskoj".

Smatra da država građanima upućuje poruku da ne uzimaju kasko osiguranje iako bi to trebala poticati s obzirom na previše automobilskih nesreća u Hrvatskoj.

Dodaje da je u kontekstu zakona zanemarena brojčano brojna populacija motorista u Hrvatskoj najviše pogođena "potpuno nerazumnim" državnim porezima i mjerama. Pod-

sjetio je da su prije godinu dana ukinuti porezi i carine na automobile iz EU, a tada je Sabor na preporuku Kluba zastupnika HSP-a usvojio zaključak o skidanju carina na 0 posto za sve automobile i ostala motorna vozila iz EU i izvan nje. Objasnio je da su carine na automobile skinute na 0 posto, ali carine na motocikle su ostale 6 posto, te se na to sada još dodaju trošarine i kasko.

Objašnjava da porez možda i neće biti toliko nepovoljan za motoriste i automobiliste, ali dodaje da je teško vjerovati da one neće taj porezni teret prenijeti na krajnje korisnike. Iznio je podatak da Allianz osiguranje za automobil marke golf koji košta 124.000 kuna, naplaćuje kasko osiguranje 7.135 kuna, a za motocikl Yamaha 13.900 kuna.

Unatoč činjenici da državnim proračunu nedostaju sredstva, apelirao je da se odustane od poreza na kasko te predložio da ukoliko je neophodan novac da se porez stavi na razinu od 6 posto po primjeru susjedne Slovenije. Iako smatra da bi država preživjela i bez ovog poreza. Na kraju je dodao kako svi automobili u Hrvatskoj koji se uzimaju na leasing moraju imati uplaćeno kasko osiguranje, što je izravan udarac kupnje automobila na leasing.

Porez koji će platiti krajnji korisnici

U ime Kluba zastupnika HSL-a govorio je Željimir Janjić naglasivši da se protivi uvođenju svakoga novog poreza građanima RH, stoga apelira na klubove zastupnika i predlagatelja da povuku prijedlog zakona iz procedure. Poručio je Vladi RH i Ministarstvu financija da se pobrinu za bolje naplaćivanje sadašnjih poreza. Nadalje smatra da je potrebno smanjiti postojeće državne izdatke i tek tada će se moći govoriti o državi u maniri dobrog gospodarstva koji svoja potraživanja naplaćuje, a svoje troškove smanjuje.

Izvjesno je da će se smanjiti broj onih koji će kasko osiguravati svoja vozila ili će se barem povećati franšize kod osiguranja.

Podsjetio je da je Vlada prije 4 godine obvezana programom done-

senim u Saboru gdje se pod stavkom javne financije govori da će se fiskalnom politikom osigurati smanjenje ukupnoga poreznog opterećenja, smanjiti veličina javnih rashoda i uravnotežiti proračun. Dodaje da je potrebna štednja na svim razinama.

HSLŠ smatra da je osiguravanje proračunskih prihoda za 2003. godinu glavni razlog donošenja prijedloga zakona, jer je Vlada RH govoreći o ocjeni stanja polazila od činjenice da je taj porez sigurno naplativ, pa se u tekstu govori o iznosu od oko 67.6 milijuna kuna.

Branitelji u teškoj poziciji

Dodaje da to sigurno neće biti porez osiguravajućim društvima već će to platiti krajnji korisnici, pravne i fizičke osobe. Drži da je bilo potrebno prethodno učiniti simulaciju jer brojevi podaci pokazuju da iz godine u godinu broj kasko osiguranika raste za oko 10 posto, to je jedna od djelatnosti osiguravajućih društava koja je u porastu.

Smatra da to nije stimulativna mjera za poduzetnike i gospodarstvo jer je trebalo težiti poticajnim mjerama, a ne uvođenju novog poreza.

Ističe da je iz razloga većeg BDP-a u zapadnoeuropskim zemljama teško slijediti njihove primjere, a uz to hrvatsko je gospodarstvo krhko i nerazvijeno.

Podsjetio je da je prošle godine u svibnju ukinuta povlastica za hrvatske branitelje, a u razdoblju do stupanja na snagu izmjene zakona puno je branitelja kupilo novi automobil na kredit prihvativši time veliku financijsku obvezu. Stoga će se taj dio građanstva naći u teškoj poziciji.

Rezultat svega toga je destimulacija razvoja ove djelatnosti u okviru osiguravajućih društava, destimulacija poduzetništva kompletnoga gospodarstva.

Podsjetio je na kraju na program Vlade RH i točku "Makroekonomska politika" gdje stoji da će se smanjenjem porezne presije sa čvrstim ograničenjima državne potrošnje i izvanproračunskih fondova stimulirati investiranje, rad i poduzetništvo, a takvim mjerama i izmjenama zakona to se nikada neće stimulirati.

Preraspodjela poreznog prihoda

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je mr.sc. **Zorko Vidiček** objasnivši da prihvaća Prijedlog zakona s obzirom na neminovnost iznalaženja novih prihoda za državni proračun i s obzirom na to da je uvođenje ovog poreza samo dio paketa koji označava pravedniju i prihvatljiviju preraspodjelu poreznog tereta. Ponovio je koja je osnovna intencija uvođenja zakona dodajući da uvođenje novog poreza nije nikada, pa neće ni ovoga puta biti prihvaćen od šire javnosti s oduševljenjem. Iznio je neke važne argumente koji opravdavaju uvođenje poreza.

Država se Zakonom o porezu na dohodak u korist radnika i zaposlenih odriče značajnih prihoda povećanjem neoporezivog dijela dohotka sa 1250 na 1500 kuna. Novim zakonom o porezu na dohodak unosi se niz olakšica.

To su olakšice koje se ogledaju povećanjem neoporezivog dijela dohotka do 12.000 kuna za rješavanje stambenog pitanja, podstanarskog najma, zdravstvene zaštite i slično. Radi se o prepuštanju dijela prihoda od strane države socijalno najugroženijim slojevima društva.

Uvođenje poreza na premiju obveznog osiguranja od 15 posto na premije od obveznog osiguranja nije dovelo do povećanja cijena osiguranja u 2002. godini jer je konkurencija među osiguravajućim društvima dovela do toga da se cijene obveznog osiguranja nisu povećale bez obzira što je bio uveden novi porez.

Budući da su po ovom zakonu obveznici plaćanja poreza na premije osiguravajuća društva predviđa se da se uvođenje poreza na premiju od kasko osiguranja neće reflektirati na povećanje cijena kasko osiguranja već će osiguravatelji snositi ukupan ili veći dio tereta.

80 posto građana RH osjeća se siromašno

U pojedinačnoj raspravi jedina se za riječ javila **Jadranka Kosor (HDZ)** iznijevši stav da Prijedlog zakona ne treba prihvatiti te treba utjecati na predlagatelja da povuče zakonski prijedlog ili da se Prijedlog izmijeni tako da bude prihvatljiv većini.

Iznijela je primjere vezane uz izmjene zakona o porezu na dohodak za koji postoje velike primjedbe s

područja od posebne državne skrbi, posebice od Zajednice povratnika Hrvatske njih oko 200 tisuća. Zakonom će ti povratnici ostati bez dijela svojih plaća na koji su računali i prema kojima su planirali sve što je vezano uz obnovu i namještanje kuća i ostalo. Tako će mnogi do kraja 2004. do kada bi se jedan dio prema Zakonu trebao vratiti biti u vrlo teškoj, a mnogi i u bezizlaznoj situaciji.

HSLŠ smatra da je osiguravanje proračunskih prihoda za 2003. godinu glavni razlog podnošenja prijedloga zakona, jer je Vlada RH govoreći o ocjeni stanja polazila od činjenice da je taj porez sigurno naplativ, pa se u tekstu govori o iznosu od oko 67.6 milijuna kuna.

Spomenula je to iz razloga jer se građanima stavlja novi porezni teret koji će mnogi teško podnijeti što će pridonijeti stvaranju još dubljeg osjećaja siromaštva. Prema nekim istraživanjima oko 80 posto građana RH se osjeća siromašno. Objasnila je da oni to naizgled nisu jer imaju automobile, televizore, perilice no jedna kategorija njih ukoliko se zakon usvoji više neće moći plaćati kasko osiguranje.

Prema nekim istraživanjima oko 80 posto građana RH se osjeća siromašno. Oni to naizgled nisu jer imaju automobile, televizore, perilice, no jedna kategorija njih ukoliko se zakon usvoji, više neće moći plaćati kasko osiguranje.

Unatoč stavu Ministarstva financija, ovaj Prijedlog zakona smatra se udarom na budžet građana jer u skladu s njim sasvim je sigurno da će osiguravajuća društva povećati premije.

Ponovila je da su mnogi prošle godine kupili automobil na otplatu, leasing te da se ne možemo uspoređivati s drugim zemljama gdje je standard viši nego u Hrvatskoj.

Iznos premije ovisi o vrijednosti automobila i statusu građana

Na kraju rasprave zaključnu riječ dao je zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak** ponovivši da je obveznik osiguranja osiguravajuće društvo, da je premija poseban instrument u kojem je obveznik osiguranja građanin, a predmet osiguranja automobili. Iznos te premije ovisi o nekoliko stvari, o vrijednosti automobila i statusu građana.

Znači ako građanin nije učinio prometnu nesreću i štete na automobilu tada ima bonus, pa mu se premija umanjuje čak do 50 posto. U RH ima 29 osiguravajućih društava od kojih se njih 25 bavi osiguranjem od automobilske odgovornosti i kasko osiguranjem te među njima vlada velika konkurencija. Ne može se reći da to automatski znači da neće doći do povećanja premije osiguranja, kao što je to bilo kod obveznog osiguranja. No, sa sigurnošću možemo reći da se

iznos neće prevaljivati samo na osiguranika, osim možda u manjem dijelu. Smatra da to nikako ne može biti udar na budžet građana jer sa starošću opada vrijednost automobila, a time i iznos premije.

Većinom glasova (76 glasova "za", 38 "protiv" i 4 "suzdržana") donesen je Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila.

M.Mi.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA OPĆEG POREZNOG ZAKONA

O Prijedlogu ovog zakona pisali smo u IHS-u, broj 349 na strani 34 pod naslovom: "Strože s poreznim dugovima".

Donošenje Zakona podržali su **Odbori za zakonodavstvo, za financije i Državni proračun te za gospodarstvo, razvoj i obnovu.**

Članovi Odbora za financije i Državni proračun iskazali su mišljenje da bi prije donošenja izmjena Općeg poreznog zakona trebalo razmisliti o nekim drugim načinima rješavanja problema vezanih uz zlorabe naplate poreznog duga. Ukazano je i na nelogičnost odredbe kojom je ravnatelj Porezne uprave dano ovlaštenje da odlučuje o otpisu dospjelog poreznog duga, dok mu se s druge strane ne daje pravo odlučivanja o odgodu plaćanja poreznog duga. Zamjerili su potom što zastupnicima nisu bili dostupni podaci iz kojih bi se vidjeli razlozi izmjene Općeg poreznog zakona, odnosno učinci njegove primjene. Istaknuto je ipak kako su ove izmjene opravdane, budući da u bankarskom sustavu Republike Hrvatske postoje načini za jeftinije i povoljnije kreditiranje poduzetnika u podmirenju njihovih dugova prema državi.

Primjedbe su iznijeli i članovi Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu. Smatraju da će se predložena rješenja negativno odraziti na poslovanje značajnog broja gospodarskih subjekata. Izrazili su i dvojbu u pogledu mogućnosti da ministar financija uz suglasnost Vlade može odgoditi rok plaćanja nekog potraživanja ili dopustiti plaćanje u obrocima. Većina članova se potom založila za to da se i dalje omogući odgoda plaćanja poreznog duga pod određenim uvjetima.

Miroslav Korenika (SDP) podnio je dva amandmana. Predložio je da se brišu članci 1. i 2. predloženog Zakona kojima se ukida odgoda naplate poreznog duga, odnosno obustava ovrhe ako se odgodi plaćanje poreznog duga. Smatra da predlagatelj nije posebno obrazložio razloge svog prijedloga. Mišljenja je i kako se brisanjem mogućnosti da se u opravdanim slučajevima odgodi naplata poreza uz ispunjenje određenih uvjeta krše neki osnovni principi na kojima se zasnivaju moderni porezni sustavi.

Uvodno je zamjenik ministra financija **Damir Kuštrak** pojasnio kako bi, s obzirom na definitivno bolje stanje u gospodarstvu, trebalo prekinuti praksu obročne otplate poreznog

duga. To, kaže, ne znači da se obročna otplata u Hrvatskoj neće moći dogoditi, nego da bi ovlast za odobravanje obročne otplate imala jedino Vlada.

Potom je u ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu govorila njegova predsjednica **Dragica Zgrebec**. Posebno se osvrnula na mišljenje članova Odbora da je teško očekivati kako će se Vlada u većoj mjeri baviti pitanjima odgode otplate poreznog duga posebno kada su u pitanju mali poduzetnici.

Zamjenik ministra financija je objasnio da postoje situacije u kojima se otpisuje porezni dug te da je to sve navedeno u Zakonu koji se samo nomotehnički usklađuje. Potom se osvrnuo na podnesene amandmane rekavši kako ih Vlada ne može prihvatiti jer oni dovode u pitanje sam Zakon.

Miroslav Korenika je tada amandmane povukao.

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu zastupnici su prešli na glasovanje te je većinom glasova (80 "za", 34 "protiv" i 2 "suzdržana") donesen Zakon o izmjenama i dopunama Općeg poreznog zakona, u predloženom tekstu.

M.S.

Dužna počast

U nastavku 26. sjednice (11. prosinca) predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** podsjetio je zastupnike na to kako je proteklo tri godine od smrti prvog demokratski izabranog predsjednika samostalne Republike Hrvatske. Zamolio je za prisjećanje svega što je dr. Franjo Tuđman učinio za Hrvatsku i za odavanje dužne počasti. Nakon toga je uslijedila minuta šutnje.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O FONDU ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I ENERGETSKU UČINKOVITOST

Temeljna dvojba - proračunski ili izvorni prihodi

Hrvatski je sabor nakon rasprave o ovom zakonu Vlade RH, kojim se osniva Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost odlučio da se zbog brojnih primjedbi o njemu provede treće čitanje. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga.

O PRIJEDLOGU

S obzirom na to da smo o Prijedlogu zakona i raspravi o njemu pisali u Izvješćima, broj 332 od 16. svibnja 2002. na str. 37. pod naslovom: "Za zaštitu okoliša stalni i stabilni izvori" sada ćemo naznačiti ukratko glavne razlike između tog Prijedloga zakona i ovog Konačnog prijedloga.

Temeljem rasprave i zaključaka Hrvatskog sabora od 19. travnja 2002. o Prijedlogu zakona, posebno imajući u vidu mišljenja i prijedloge zastupnika o većem angažiranju sredstava državnog proračuna za djelatnost Fonda i uspostavljanje sustavnoga, stabilnog i transparentnog načina financiranja programa projekta i drugih aktivnosti na području očuvanja održivog korištenja zaštite i unapređenja okoliša i energetske učinkovitosti, predlagatelj je u Konačnom prijedlogu unio izmjene na način da se sredstva Fondu osiguravaju prije svega iz Državnog proračuna.

Pritom bi se namjenska sredstva za djelatnost Fonda, koja bi se uplaćivala u državni proračun osiguravala iz naknada koje bi plaćali onečišćivači okoliša i korisnici okoliša te posebne naknade za okoliš koja bi se plaćala pri svakoj registraciji vozila na motorni pogon. I dalje se propisuju i drugi izvori financiranja djelatnosti Fonda iz domaćih i međunarodnih izvora u skladu sa zakonom. Sredstva Fonda koristit će se prema novom

rješenju i za saniranje odlagališta otpada, poticanje izbjegavanja i smanjivanja nastajanja otpada, obradu otpada i iskorištavanje vrijednih svojstava, zaštitu i očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona i daje podršku svim naporima u provedbi Nacionalne strategije zaštite okoliša te Nacionalnog plana djelovanja za okoliš. Na predloženi tekst Odbor je podnio brojne primjedbe te dao prijedloge za njegovu izmjenu a odnose se gotovo na svaki članak (ima 45 članaka). Njima se traži nomotehničko uređivanje teksta a načelnim primjedbama upozorava se na nedovoljnu određenost pravne naravi Fonda, potrebnu doradu određenih izričaja te, među ostalim, jasnije određivanje namjena za koje se koriste sredstva Fonda kako bi bilo razvidno što se smatra pod pojmovima kao što su poticanje čistije proizvodnje, uvođenje sustava upravljanja okoliša, održivi način gradnje, poticanje održivih gospodarskih djelatnosti, poticanje demonstracijske aktivnosti itd. Treba preispitati, navodi među ostalim Odbor, i odredbu prema kojoj Upravni odbor Fonda utvrđuje uvjete koje moraju ispunjavati korisnici sredstava (pravne i fizičke osobe, a za financiranje zaštite okoliša i energetske učinkovitosti) Fonda, uvjete i način dodjeljivanja sredstava Fonda te kriterije i mjerila ocjenjivanja zahtjeva za dodjeljivanje sredstava.

Uzimajući u obzir sve svoje primjedbe i prijedloge kao i saznanje da matično radno tijelo predlaže određivanje Fonda kao izvan-proračunskog, Odbor za zakonodavstvo predložio je Hrvatskom saboru da donese zaključak da će se o ovom

Konačnom prijedlogu zakona provesti treće čitanje.

A matični odbor odnosno Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša iznio je u raspravi ozbiljne prigovore na novopredloženi način financiranja Fonda te je odbijeno obrazloženje predlagatelja za predložene konceptijske razlike.

Ustraje li Vlada RH na svom prijedlogu da se sredstava Fonda osiguravaju iz Državnoga proračuna dovodi se u pitanje stvarna svrha osnivanja Fonda jer Fond neće imati vlastite izvorne prihode a sredstva će biti u znatno manjem iznosu.

Ustraje li Vlada RH na svom prijedlogu da se sredstava Fonda osiguravaju iz Državnoga proračuna dovodi se u pitanje stvarna svrha osnivanja Fonda jer Fond neće imati vlastite izvorne prihode a sredstva će biti u znatno manjem iznosu, ocjene su iz rasprave. Stoga se smatra neprimjerenim da se Fond osniva samo iz formalnih razloga. Ako se prihvati proračunsko financiranje onda nema zapreke da sredstvima osiguranim putem Državnog proračuna za predviđene namjene raspolaže Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja u dijelu koji se odnosi na poticanje mjere zaštite okoliša odnosno Ministarstvo gospodarstva u dijelu koji se odnosi na energetska učinkovitost. Odbor se i dalje zalaže za osnivanje izvan-proračunskog Fonda s neposrednim izvorima prihoda te za objedinjavanje svih, ili u ovom trenutku barem većeg dijela namjenskih sredstava za unapređenje stanja pojedinih dijelova okoliša. Posebno je naglašeno da su prioriteta sanacija i uređenje odla-

gališta opasnog komunalnog otpada, očuvanje kakvoće voda te smanjenje zagađenja zraka.

Uz to, stajalište je Odbora da se izvorni prihodi Fonda osiguraju uvođenjem novih naknada za otpad i za plovila te da se preraspodijele postojeće naknade za zaštitu voda i za zaštitu šuma. Sukladno ovim prijedlozima a i drugim stajalištima Odbor je podnio šesnaest amandmana na Konačni prijedlog zakona te većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje ovog Zakona.

Odbor za turizam u raspravi je posebno istaknuo važnost turizma u očuvanju i održivom korištenju i unapređivanju okoliša kao i potrebu izrade odgovarajućih programa korištenja obnovljivih izvora a osobito sunčeve energije. Isto tako je naglašeno da je turistička i prateće sportske, rekreacijske i druge djelatnosti velik korisnik prostora i razvrstana je u obveznike plaćanja naknade korisnika okoliša (prihod Fonda) te da je nužno imati u vidu specifičnosti ove djelatnosti i njeno aktualno gospodarsko stanje kako se ne bi neprimjereno opteretila.

Odbor je predložio donošenje ovog zakona, na Konačni prijedlog podnio je tri amandmana tražeći da se osigura sudjelovanje ministra turizma kod utvrđivanja kriterija, mjerila i načina određivanja naknada za korištenje okoliša te da se sredstva Fonda koriste i za poticanje i izradu programa korištenja obnovljenih izvora energije u turizmu osobito sunčeve energije.

Amandmani zastupnika

Branislav Tušek (SDP) podnio je tri amandmana a jednim od njih traži da u Upravnom odboru Fonda bude i predstavnik ministarstva nadležnog za poslove turizma dok je **Drago Krpina (HDZ)** zatražio da predsjednik tog Upravnog odbora po svojoj funkciji bude predsjednik Odbora Hrvatskoga sabora za zaštitu okoliša i prostorno uređenje te da Pravilnik (članak 14.) kojim će se propisati pobliže kriteriji, mjerila i način određivanja naknada stupa na snagu nakon potvrde u Hrvatskom saboru.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora u vezi s ovom točkom dnevnog reda najprije

su izvjestitelji radnih tijela prenijeli njihova stajališta, dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)** Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša, **Josip Leko (SDP)** Odbora za zakonodavstvo, **Željko Pavlic (LIBRA)** Odbora za turizam nakon čega je otvorena rasprava.

Potrebna javnost rada Fonda

U ime Kluba zastupnika HKDU-a i HSP-a dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** ocijenio je predloženi zakon kao vrlo važan za ukupni razvitak Hrvatske te rekao da je zbog toga i odgovornost zastupnika prema ovom zakonu velika. Ugroženost ukupnog okoliša i u današnjem je svijetu vrhunsko i moralno pitanje a ništa manje i pitanje samog opstanka čovječanstva. Podsjetio je da na ove probleme ukazuje i Sv. Otac u svojoj poruci povodom Svjetskog dana mira a i, među ostalim, na Sv. Franju Asiškog kao pobornika ekologije.

Približavanje EU, kao jedno od pitanja posebno važnih za dugoročnu zaštitu okoliša u Hrvatskoj ne smije biti za Hrvatsku jedini cilj i kriterij bilo kakve djelatnosti ali preuzimanje europskih standarda pa i onih o zaštiti okoliša poželjno je i dugoročno isplativo. Visoko razvijene i industrijalizirane zemlje koje su tijekom svoga razvitka neracionalnim i neodrživim korištenjem značajno narušile svoj okoliš danas ulažu velike napore u njegovu zaštitu i obnovu. Važno je napomenuti da je Hrvatska u značajnoj prednosti pred većinom zemljama EU što se tiče očuvnosti okoliša jer je okoliš u Hrvatskoj puno bolje očuvan nego u tim zemljama ali je njegovo devastiranje u nas u porastu. Stoga je potrebno na svaki način to zaustaviti te koncepcijom održivog razvitka razviti onakve komercijalne djelatnosti koje neće uništavati okoliš.

Što se tiče Fonda ovaj Klub zastupnika drži da treba biti u vlasništvu države kao javna ustanova, ali je potrebno vrlo pažljivo izbalansirati vlasnička prava države i neovisnost stručnog rada a to se najbolje može postići maksimalnom javnošću rada i demokratizacijom odlučivanja o Fondu. Potonje znači da imenovanje članova Upravnog odbora treba dati u nadležnost Hrvatskog sabora a ne, kako je predloženo, Vlade. Treba i navesti da je predsjednik Fonda predstavnik ministarstva zaduženog za poslove zaštite okoliša a ne, kako je predloženo, ministar. Toj izmjeni je svrha dati nijansu samostalnosti

Fondu a ne da ga kroz objedinjene funkcije ministra i predsjednika Upravnog odbora, neki su od prijedloga što ih je iznio zastupnik a ukoliko se one uvažavaju ovaj će Klub podržati predloženi zakon.

Potrebna veća ulaganja

Željko Pavlic (LIBRA) rekao je da će Klub zastupnika LIBRE podržati predloženi zakon imajući u vidu njegove osnovne namjere. Reklo bi se da je ovo zaista krajnji čas za osnivanje Fonda s obzirom na to da smo gotovo svakodnevno svjedoci većih ili manjih ekoloških incidenata koji nam ukazuju na nisku ekološku svijest i odgovornost i na zastarjelu tehnologiju i opremu koja se koristi npr. u industriji proizvodnje i prerade kemikalija (najveća industrijska proizvodnja u nas).

Posebna priča u trenutačnom stanju zaštite okoliša je gospodarenje otpadom, njegov smještaj koji se ne provodi na odgovarajući način već i takva odlagališta postaju opasnost za zdravlje i život ljudi. U RH ne postoji potpuni popis odlagališta koja se koriste, ne postoji popis divljih odlagališta kojih ima na tisuće a nastala su divljim i nekontroliranim vadeanjem šljunka i pijeska čime je država dvostruko oštećena (ostaje bez prihoda i mora sanirati ta odlagališta).

Mišljenje je ovog Kluba da je krajnji čas za formiranje ovog Fonda kojim će se, nakon donošenja Nacionalne strategije zaštite okoliša i nacionalnog plana djelovanja za okoliš ispuniti uvjeti za učinkovito i cjelovito očuvanje kakvoće okoliša, očuvanje prirodnih zajednica, racionalno korištenje prirodnih resursa i energije na najpovoljniji način kao osnovnih uvjeta održivog razvoja. Bitno je naglasiti da u postojećim okvirima trenutno nisu osigurana dovoljna financijska sredstva kojima bi se pratili projekti, programi i aktivnosti na području očuvanja održivog korištenja i unapređivanja okoliša.

Hrvatska, nažalost, zaostaje u odnosu na druge zemlje u izdvajanju za zaštitu okoliša no moramo biti svjesni da samo povećanim ulaganjem možemo preokrenuti ovo stanje u Hrvatskoj na tom području, naglasio je, među ostalim rekavši da Klub zastupnika LIBRE podupire donošenje ovog zakona a i izmjene (u odnosu na prvo čitanje) koje govore o korištenju financijskih sredstava Fonda i za saniranje odlagališta otpada.

Marijana Petir (HSS) govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a rekla je da je stajalište HSS o okolišu potpuno jasna - Hrvatska je mala zemlja s relativno očuvanim okolišem i upravo on treba biti naša razvojna šansa. Stoga HSS želi Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i da on bude učinkovit, da onečišćivači okoliša plaćaju, da korisnici okoliša plaćaju. HSS želi transparentnost trošenja tih sredstava i kontrolu Sabora te financiranje projekata koji štite okoliš i potiču energetske učinkovitost.

Ovaj Klub zastupnika želi zahvaliti predlagatelju što je usvojio neke od njegovih prijedloga iz prvog čitanja rekla je, ali i napomenula da nije usvojen prijedlog da se kao stvarni izvor prihoda Fonda propiše i naknade za koncesiju na vodama i javnom vodnom dobru. Potrebno je da se poljoprivrednici, ribari i osobe s invaliditetom oslobode plaćanja naknada za vozila za motorni pogon (uvodenje naknade za vozila na motorni pogon) a i dati veći naglasak na poboljšanje kakvoće zraka, stoga bi trebalo sredstva Fonda također investirati u izgradnju mjernih stanica za kakvoću zraka.

Dosadašnja ulaganja u zaštitu okoliša nisu dovoljna, nedostaju poticajni instrumenti, kreditna sredstva, no ulaganja su nužna zato što su to i ulaganja u zaštitu ljudskog zdravlja. No, brine nas, rekla je, među ostalim, što u Prijedlogu državnog proračuna nisu predviđena sredstva za ovaj Fond. Treba pojasniti i doraditi i kriterije za plaćanje naknada, jasno definirati pravni status Fonda, rekla je uz zahtjev da predlagatelj otkloni ove nejasnoće i da još na ovoj sjednici zakon uputi u treće čitanje kako bismo doista dobili dobar zakon jer naš okoliš to zaslužuje.

Fond treba biti izvanproračunski

Marina Matulović-Dropulić (HDZ) govorila je u ime Kluba zastupnika HDZ-a koji je u prvom čitanju ovog zakona podržao osnivanje Fonda jer drži da na jednom mjestu treba objediniti zaštitu voda, tla i zaštitu zraka. Prema mišljenju ovog Kluba zastupnika Fond treba biti izvanproračunski, kako je bilo predviđeno i u prvom čitanju, a radi djelotvornijeg prikupljanja sredstava, potrebe osiguranja izvornih prihoda jer je samo tako moguće utvrdene programe planirati na vrijeme i

realizirati ih. Međutim, Konačni prijedlog zakona je suštinski potpuno drugačiji od onog u prvom čitanju a ovaj Klub zastupnika najviše brine što se odustalo od izvanproračunskog Fonda. Ovako predloženi Fond nikome nije potreban a sve njegove predviđene poslove može mirno obavljati Ministarstvo za zaštitu okoliša i prostornog uređenja putem svojih uprava i već ustrojene Agencije za zaštitu okoliša te Ministarstvo gospodarstva, rekla je zastupnica i to potkrijepila primjerima. Naime, Hrvatski je sabor usvojio u 2002. godini Zakon o osnivanju Fonda za razvoj i zapošljavanje i Fonda za regionalni razvoj kao izvanproračunske fondove i oni su imali na raspolaganju određena sredstva koja su za 2003. godinu, kada su ti fondovi postali proračunski, i do šest puta manja. Ne želimo da se to dogodi i s ovim Fondom, naglasila je zastupnica uz traženje da se ukupna briga o okolišu organizira s jednog mjesta i to putem Ministarstva i ovog Fonda.

Kako se uopće može razgovarati o zamahu gospodarstva i razvoju države kad svakim novim potezom poskupljujemo rad i život.

S obzirom na iznesen čitav niz primjedbi odbora i Udruge poslodavaca jasno je da se ovakav predloženi zakon bez bitnih izmjena ne može prihvatiti no ukoliko se usvoje amandmani matičnog Odbora za prostorno uređenje i zaštitu okoliša Klub zastupnika HDZ-a prihvatit će ovaj zakon.

Ivo Baica (HB) u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka -pokreta za modernu Hrvatsku šire je govorio o osnivanju ovog Fonda i zakonskim odredbama na kojima se ono temelji ali i, poput predgovornika o nedovoljnim ulaganjima za programe i projekte očuvanja zaštite okoliša. Kad je riječ o predviđenim izvorima financiranja Fonda evidentno je da kao obveznici plaćanja kao onečišćivači okoliša nisu uključeni ni obveznici na koje se odnose propisi kojima se uređuje zaštita voda. Iako se radi o značajnim sredstvima na godišnjoj razini od oko 160 milijuna kuna oni i dalje ostaju prihod Hrvatskih voda, naveo je među ostalim zastupnik naglašavajući da bi ovaj Klub zastupnika, uz uvažavanje određenih amandmana mogao podržati ovaj zakon.

Dodatno financijsko opterećenje građana

Damir Kajin (IDS) u ime Kluba zastupnika primijetio je da izgleda da nakon Fonda za regionalni razvoj te onog za poticanje zapošljavanja dobivamo još jedan fond. Namjera zakonodavca je krajnje ambiciozna no kao i s ova dva spomenuta fonda a pitanje je hoće li profunkcionirati u 2003., sve može završiti vrlo lako na nedostatku novca i zastupnik sumnja da uopće može profunkcionirati ovaj Fond. Sve će se na kraju vjerojatno svesti na otvaranje nekoliko desetina novih radnih mjesta bez obzira na to što je stanje u našem prostoru katastrofalno bilo da je riječ o deponijama, zagađivačima zraka ili nečeg drugog.

Doduše, treba priznati, kaže zastupnik ("da budem ciničan") da smo kao zemlja na dobrom putu da dio zagađivača u cijelosti otklonimo zatvaranjem i čitavih proizvodnih grana u čemu smo bili uspješni, a možda su najbolji primjer u tome metalci.

Zaštita okoliša u svijetu postala je sigurno jedan od najdohodovnijih industrija, shvatio se da bez zaštite okoliša nema budućnosti i pitanje je gdje je onda u tome Hrvatska. Iako se navodi da za zaštitu okoliša u Hrvatskoj treba izdvajati oko jedan posto bruto društvenog proizvoda što znači oko 1,7 milijardi kuna vidljivo je da je za 1997. za zaštitu okoliša u čitavoj Hrvatskoj izdvojeno 282 milijuna kuna. Da ima potrebe izdvajati u zaštitu okoliša jasno je no isto tako treba biti krajnje ozbiljan u računanju da će ovaj Fond raspolagati s jedan posto bruto društvenog proizvoda.

No zastupnik je uvjeren da bi bilo puno racionalnije da se sredstva koja bi se temeljem ovog zakona trebala izdvajati u Fond izdvajaju na račune tzv. regionalnih fondova za zaštitu od zagađenja (primjerice, Termoelektrana Labin neuredno ili bolje rečeno uopće ne doznačuje sredstva labinskim općinama koje bi one trebale ostvarivati po osnovi ekološke rente). Treba naglasiti da će izdvajanja za Fond na nacionalnoj razini dodatno opteretiti građane RH ako zbog ničeg drugog ono zbog toga što će od sada trebati plaćati i tzv. poreze za okoliš koji će plaćati svi oni koji posjeduju motorno vozilo i to je jedna vrst nameta koji dosad hrvatski građani nisu poznavali, rekao je, među ostalim.

Potreban, ali u realnim okvirima

Vesna Škare-Ožbolt (DC) rekla je da je Klub zastupnika DC-a posebno zadovoljan što je na dnevnom redu ova točka odnosno ekologija i jer se razgovara o stvarima o kojima ovisi razvoj zemlje. Dosad je u raspravi isticana važnost ekologije no zaštita okoliša nije samo trošak i namet već je nužan i nezaobilazan faktor razvika održivog razvoja, dodala je zastupnica naglašavajući da bez ulaganja u ekologiju nema napretka. Svakom je danas jasno da ako ne budemo pazili na ispuštanje zagađenih otpadnih voda nećemo više imati prilike piti pitku vodu, ne budemo li pazili velike količine otpadnog smeća zagašit će gradove a ispušni plinovi iz automobila blokirat će život u gradovima.

Hrvatska je u velikim ekonomskim poteškoćama i zaostaje u ekonomskom razvoju prema Europi ali to ne opravdava zapuštanje brige o okolišu. Zbog toga je izuzetno značajno da se i u ovom složenom političkom ekonomskom okruženju danas u Hrvatskoj provede vrlo konkretna briga o okolišu. Konkretni potezi kao što je osnivanje Fonda mogu pridonijeti smanjenju zagađenosti i zalogu za zdraviju budućnost u ekološkom smislu. Energetska učinkovitost je svakako mjera koja će smanjiti emisiju štetnih tvari u okoliš. Korištenje energije sunca, vjetra nisu nepoznanice u našoj zemlji a da u Hrvatskoj postoji visok stupanj znanja i da se praktično uključujemo u projekt zaštite okoliša govori i projekt solarnih kuća, započelo istraživanje proizvodnje biodizel goriva, projekt Kaštelanski zaljev.

No nedostaje novac i zato Klub zastupnika DC-a pozdravlja osnivanje posebnih fondova za zaštitu okoliša no ovaj Konačni prijedlog zakona ne bi mogao podržati jer se ne slaže s predloženim načinom o prikupljanju sredstava za Fond. Ovaj se Klub zastupnika pita zar baš svako novo rješenje mora biti u novim porezima i nametima i zar ne postoji neko drugo rješenje kojim bi se namaknula potrebna sredstva za Fond (koja to roba koja se proizvodi danas ne sadrži štetne tvari). Kako se uopće može razgovarati o zamahu gospodarstva i razvoju države kad svakim novim potezom poskupljujemo rad i život, rekla je, među ostalim, upozoravajući da iz predloženog zakona proizlazi da

se radi o izuzetno velikom Fondu (investicijski programi). Fond treba ali u realnim okvirima i moramo potaknuti razvoj gospodarstva i omogućiti mu da bez kamena oko vrata financira zaštitu okoliša (može li se očekivati da Željezara Sisak ili pikovi plaćaju dodatne poreze).

Vesna Podlipec (SDP) izvijestila je da će Klub zastupnika SDP-a podržati Konačni prijedlog zakona o Fondu za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost. Navedene razloge za donošenje ovog zakona smatra opravdanim, a za osnivanje Fonda Hrvatski se sabor opredijelio pri donošenju Zakona o zaštiti okoliša, podsjetila je kao i da se time ispunjava obveza prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju EU. Što se tiče razlike o ovom zakonskom prijedlogu u odnosu na prvo čitanje sigurno je da ima dosta argumenta za funkcioniranje ovog Fonda kao izvanproračunskog ali po nama u SDP-u puno je bitnije da svi zajedno u Saboru budemo spremni financirati zaštitu okoliša približno kao i zemlje koje se približavaju ulasku u EU; primjerice Mađarska.

Upravo uvođenjem naknada za onečišćenje okoliša, a koje će se putem proračuna u cijelosti uplaćivati u Fond, uspostaviti će se stalni stabilni izvori sredstava, rekla je, među ostalim, zastupnica predlažući ujedno da se preispitaju odredbe o drugim izvorima sredstava za Fond, jer obveznik plaćanja naknade za okoliš trebao bi biti svaki koncesionar za gospodarsko korištenje prirodnih dobara temeljem Zakona o poljoprivrednom zemljištu, Zakona o vodama, Zakona o rudarstvu i Pomorskog zakonika. Ovaj Klub zastupnika očekuje da će predlagatelj prihvatiti određene amandmane s kojima će se popraviti tekst zakona, rekla je na kraju.

Marko Baričević (HSL) rekao je da je Klub zastupnika HSL-a o ovom zakonu kao pozitivnom i kvalitetnom rekao sve u prvom čitanju no budući da je u Konačnom prijedlogu došlo do vrlo važnih promjena ovaj Klub će biti za Fond ako budu usvojeni svi amandmani i prijedlozi odbora a u protivnom je za zaključak Odbora za zakonodavstvo da zakon ide u treće čitanje, rekao je.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Branislav Tušek (SDP) podsjetio je na raspravu u prvom čitanju ovog zakona kad je rečeno da smo kao društvo suočeni s ozbiljnim pitanjima

i problemima zaštite okoliša. Stoga je ovaj Fond u biti jedno iskustvo svih ostalih zemalja, pa i tranzicijskih, i jedini je mogući odgovor, smatra zastupnik, da se ekonomskim instrumentima sankcioniraju. Danas je otvoreno pitanje treba li ovaj Fond biti izvanproračunski ili proračunski no ključno je da bude u funkciji zaštite okoliša što je jedno od prvih pitanja za naše društvo ravno značenju gospodarskog razvoja, rekao je među ostalim, podsjetivši i na svoje amandmane.

Drago Krpina (HDZ) smatra da nema sumnje da svaki napor u smjeru učinkovitije, svrhovitije i bolje zaštite okoliša u Hrvatskoj zaslužuje svaku potporu jer upravo je hrvatski prirodni okoliš - zemlja, šume, more, vode, zrak - hrvatska komparativna prednost u odnosu na mnoge druge zemlje. U tom smislu i ovaj zakon čiji je deklarativni cilj postizanje učinkovitije i bolje zaštite hrvatskog okoliša zaslužuje potporu međutim gledajući njegovu cjelinu pak se, kaže zastupnik, javljaju određene dvojbe u pogledu njegovog stvarnog dometa.

Pitanje je, naime, koliko će ovaj zakon stvarno biti u funkciji odgovarajuće zaštite okoliša, prikupljanja sredstava za financiranje i kažnjavanje onih koji će nezakonito narušavati, zagađivati i uništavati hrvatski okoliš a koliko će se prometnuti u postizanje nekih drugih mnogo banalnijih ciljeva. Dosadašnja praksa govori da se u Hrvatskoj uvriježila praksa umnažanja raznih i različitih fondova a zastupniku se čini da postoji tendencija da svaki ministar u Vladi (ili barem po jedan iz svake stranke) ima na raspolaganju neku količinu novca kojim će moći raspolagati na posredan način. Prošle godine osnovana su tako dva već spomenuta fonda no njihovi su učinci potpuni izostali a to bi se moglo dogoditi i s ovim Fondom. Zastupnik se boji i da će raspoloživa sredstva biti u određenoj mjeri u funkciji promidžbe pojedinog ministra ili stranke, boji se zastupnik (dodatni razlog za bojazan - zakon se donosi sada kad se zna da je preostalo oko godinu dana do novih izbora (podsjetio je na svoje amandmane).

Dubravka Horvat (SDP) javila se radi ispravka navoda predgovornika i rekla da je netočno da su učinci Fonda za razvoj i zapošljavanje i Fonda za regionalni razvoj izostali. Prema analizi o radu tih fondova koju su nedavno dobili zastupnici u prvoj fazi

su se prikupljali projekti a sada su neki u fazi realizacije.

Potrebno treće čitanje

Luka Bebić (HDZ) podsjetio je da je u dosadašnjoj raspravi već rečeno da postoji konceptualna razlika između ovog Konačnog prijedloga zakona i Prijedloga zakona u prvom čitanju i ovaj zakon nije podoban da bi se donio u drugom čitanju već treba ići i treće čitanje, rekao je. Predlagatelj nije prihvatio ni prijedlog da ovaj Fond bude na razini županija. Naravno da to iziskuje dodatne analize jer postoje specifičnosti i različite potrebe u zaštiti okoliša u okviru regija a koje bi trebalo uvažiti.

Bez obzira na specifičnosti područja ovim zakonom treba anticipirati moguće katastrofalne događaje za okoliš (financiranje Fonda se bazira na zagađivačima), posebice kad se radi o Jadranu. Naš gospodarski razvoj temelji se na razvoju turizma, poljoprivrede, posebice proizvodnji zdrave hrane i moraju se uzeti u obzir mogući problemi koji će nastati razvojem prometa preko našeg naftovoda u Omišlju (Jadransko more je zatvoreno (nesreće s tankerima koje svakodnevno gledamo na televiziji imale bi katastrofične posljedice za naše cjelokupno gospodarstvo) i moramo za takve situacije imati

spremljene odgovore ne samo financijske, nego i tehnološke, rekao je, među ostalim zastupnik upozoravajući i na pitanje zagađenja poljoprivrednog zemljišta i njegove degradacije zbog goleme upotrebe kemijskih sredstava u zaštiti bilja.

Zastupnik je u načelu protiv bilo kakvih utjecaja dnevne politike na područje zaštite okoliša, za što postoji nacionalni konsensus, i zato je potreban Fond koji će osigurati stalno i kontinuirano provođenje politike zaštite okoliša bez obzira na trenutne odnose političkih snaga.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) najprije je primijetila da ovoj raspravi nije nazočan nadležni ministar ni njegov zamjenik (a da im je stalo do ovog zakona bili bi ovdje). Mi ljudi preuzeli smo zemlju kao naš obični inventar, a nismo njeni gospodari, radimo što hoćemo i kako hoćemo, borimo se protiv prirode i Boga jer mislimo da smo sposobni vladati onime što nam nije dato u vlasništvo nego da se služimo zemljom i prirodom.

Da se Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog planiranja brine o rečenici navedenoj u predloženom zakonu - zaštitom okoliša osiguravaju se cjelovito očuvanje kakvoće okoliša, očuvanje prirodnih zajednica, nacionalno korištenje prirodnih resursa i energije na najpovoljniji način - ne bi

nam se sve ovog događalo. Jer, Hrvatska je donedavno i pored rata bila ekološki jedna od najčistijih zemalja u Europi a danas smo svjedoci stalnih ekoloških prijetnji a odlagališta su nam postale (otpad uz glavne prometnice) i rijeke i jezera i Jadransko more. Tko je odgovoran u našoj državi za to nastalo stanje, tko je kriv za Jakuševac, za rijeku Jadro, za bespravnu gradnju itd. (ako imate dobru vezu ostat će i bespravna višekatnica) i zašto onda postoji Ministarstvo, pitala je.

Što se tiče predloženog zakona smatra da je bolje utemeljiti jedan Fond gdje bi se mogli naći konkretni projekti no ne zna kome će taj Fond odgovarati ako Ministarstvo danas ne odgovara nikome. S obzirom na posljednje događaje i njihove posljedice u okolišu u svakoj bi drugoj državi ministar dao ostavku i da je slučajno ovaj ministar iz stranke kojoj zastupnica pripada ona bi se, u najmanju ruku, njega sramila, rekla je, među ostalim.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Većinom glasova (91 "za", 17 "suzdržanih") Hrvatski je sabor donio zaključak sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo da će se o Konačnom prijedlogu zakona o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti provesti treće čitanje.

Đ.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POREZU NA PROMET NEKRETNINA

Prvi stan bez poreza na promet

Hrvatski sabor je jednoglasno donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet nekretnina. Temeljna odrednica Zakona je da će se porezu na promet nekretnina osloboditi oni koji prvi put kupuju stambeni prostor. Predlagatelj je bila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Zbog rješavanja stambenog pitanja građana, Prijedlogom zakona propi-

suju se porezna oslobođenja pri stjecanju prve nekretnine, koja je u sustavu oporezivanja porezom na promet nekretnina, pod uvjetom da građanin rješava vlastito stambeno pitanje.

Ukinula bi se i odredba kojom je propisano plaćanje povećanog poreza za 20 posto od redovnog poreza ako porezni obveznik poreznu obvezu nije prijavio u propisanom roku.

Prijedlogom ovih izmjena Zakon o porezu na promet nekretnina usklađuje se s Općim poreznim zakonom.

RADNA TIJELA

Odbori za zakonodavstvo, za financije i Državni proračun te za rad, socijalnu politiku i zdravstvo predložili su donošenje ovog Zakona.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo podnio je i dva amandmana. Prvim bi se utvrdilo da se za kupnju stana koji prelazi točno utvrđenu kvadraturu, na razliku preko dopuštene stambene površine, plaća porez na promet nekretnina. Drugi amandman je nomotehničke naravi, budući da nema zakonske osnove da se u času

prijavljivanja ugovora o prijenosu vlasništva na nekretnini radi razreza poreza na promet nekretnina primjenjuje zakon koji više nije na snazi.

AMANDMANI KLUBOVA ZASTUPNIKA I ZASTUPNIKA

Klub zastupnika SDP-a je podnio amandman kojim predlaže da se porez na nekretninu plaća samo na višak stambenog prostora kako je određeno ovim Zakonom, a ne da bi prilikom stana netko imao limit.

Klub zastupnika HDZ-a podnio je dva amandmana. Predloženo je da mladi bračni parovi imaju mogućnost kupnje i većeg stana nego je određeno kako bi mogli planirati veću obitelj. Također bi se odredilo da oni koji rješavaju svoj stambeni problem gradnjom kuće ne plaćaju porez na promet za kupnju zemljišta ili objekta u gradnji do vrijednosti od 400 tisuća kuna.

Jadranka Kosor (HDZ) je smatrala da treba mladim obiteljima omogućiti i ponovnu kupnju većeg stana ukoliko im se povećala obitelj.

Amandman **Miroslava Korenike (SDP)** odnosi se na to da se kupci stambenih objekata u novogradnji također oslobode komunalnih dopri-nosa.

Četiri amandmana podnio je **Klub zastupnika DC-a**. Prvim bi se brisale riječi stan ili kuću jer će se posebnim propisom definirati nekretnine kojima se rješava stambeno pitanje. Drugi amandman podnesen je s ciljem uvođenja mogućnosti dobivanja većeg stana zbog povećanja obitelji te bi stoga obitelji s 5 osoba imali na raspolaganju stan do 100 kvadratnih metara, a s 6 i više do 120 kvadratnih metara. Treći amandman se nadovezuje na drugi na način da se obiteljima koje se povećaju i kupuju veći stan plaćaju porez na promet nekretnina ukoliko otuđuju stan prije pet godina. Posljednjim amandmanom odredilo bi se da će Ministarstvo financija posebnim propisom odrediti što se smatra nekretninom u smislu ovog Zakona.

AMANDMANI VLADE

Dva amandmana podnijela je i Vlada. Prvim se proširuju povlastice pri plaćanju poreza na promet nekretnina kod nabave zemljišta za gradnju kuće, zbog rješavanja

stambenog pitanja te na pripadajući dio zemljišta pri nabavi novosagrađenih nekretnina. Drugim pak amandmanom uređuje se primjena odredaba ovog zakona glede povlastica u prijelaznom razdoblju.

RASPRAVA

Uvodno je u ime Odbora za financije i Državni proračun govorila **Dubravka Horvat**. Rekla je da Odbor podržava osnovnu ideju ovog Zakona, ali da bi pojedine odredbe trebalo pojasniti. Tu je istaknula odredbu kojom se uvjetuje veličina nekretnine koju kupuje građanin ovisno o broju članova obitelji. Smatra da bi trebalo omogućiti mladim osobama kupnju većeg stana te da svaki građanin ima pravo iskoristiti jednom predloženi iznos što bi se evidentiralo na poreznoj kartici.

U ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo govorila je predsjednica Odbora **Snježana Biga-Friganović**. Uz podržavanje predloženog zakona, ukazala je na to da su članovi Odbora postavili pitanje glede smanjenja proračuna jedinica lokalne samouprave, koje će uslijediti kao posljedica primjene ovog Zakona. Također je upozorila i na nelogičnost da je obveznik plaćanja poreza na promet nekretnine kupac umjesto prodavatelj budući da je njegova nekretnina komunalnim opremanjem dobila na vrijednosti. Potom je iznijela amandmane Odbora.

Tko će nadoknaditi štetu od 95,7 milijuna kuna?

U ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin** je rekao da sigurno treba pozdraviti namjeru ukidanja poreza na promet nekretnina za kupnju prvog stana, međutim, kaže, ovaj Zakon je još jedan udar na lokalnu samoupravu. Pojasnio je kako je porez na promet nekretnina jedan od izvornih prihoda lokalne samouprave te drži da će time lokalna samouprava biti "razorena". Ukazao je na štetu od 95,7 milijuna kuna te pita tko će to nadoknaditi?

Klub zastupnika DC-a načelno prihvaća ovaj zakonski prijedlog, rekla je u ime Kluba **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Neprihvatljivim drži propisivanje obveze vlasnika stana ili kuće da uplati porez na promet nekretnina, ako prije isteka roka od pet godina

otuđi tu imovinu. U roku od pet godina broj članova obitelji se može povećati, pojasnila je zastupnica. Možda se, kaže, smatra da mladi ljudi trebaju odmah planirati koliko će djece imati i adekvatno tome kupiti stan. Tom odredbom, dodaje, zadire se i u ustavno pravo raspolaganja vlasništvom. Netočnim drži kako će ovaj Zakon poticati stanogradnju budući da se tu radi i o stanovima sagrađenima prije 1998. godine. Procjene, kaže dalje, koje su date u svezi sa smanjivanjem prihoda Državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne samouprave teško su prihvatljive jer bi se to odnosilo samo na 2003. godinu. Nakon toga bi stanje 5 godina bilo nepromijenjeno, zaključila je zastupnica. Rekla je da će njen Klub podnijeti i amandmane te da će o njihovom prihvaćanju ovisiti glasanje Kluba zastupnika DC-a.

Treba pozdraviti namjeru ukidanja poreza na promet nekretnina za kupnju prvog stana, međutim ovaj Zakon je još jedan udar na lokalnu samoupravu.

Iako je riječ o zakonu koji regulira jedan manji dio poreznog zakonodavstva ovom raspravom može se otvoriti puno šira rasprava vezana uz pitanje stanovanja u Hrvatskoj, rekao je u ime Kluba zastupnika SDP-a **Tonči Žuvela (SDP)**. Ako se, kaže dalje, ovaj Zakon sagleda na kompleksniji način, nameće se zaključak da je to još jedan prilog Vlade da građani lakše riješe stambeno pitanje te, dodao je, SDP drži da on ima snažno izraženu socijalnu komponentu. Smatra da će Zakon dati novi poticaj u rješavanju stambenih problema posebno mlađe generacije. Naglasio je da Klub zastupnika SDP-a ima drugačiji pogled na članak koji govori o veličini nekretnine ovisno o broju članova obitelji. Predložio je da postoji limit do kojeg se može stambeni objekt kupiti bez poreza, a ukoliko netko želi veći objekt na razliku iznosa veličine platit će porez. Ukazao je i na to kako će Zakon izazvati refleks na proračune jedinica lokalne samouprave, ali drži da iznos od 95 milijuna kuna neće bitno narušiti njihovu poziciju. Naš glas za ovaj Zakon bit će glas za mlade ljude, odnosno one kojima će se pomoći da što prije riješe problem

stanovanja na kvalitetan i njima primjeren način, zaključio je gospodin Žuvela.

Imanje stana ili kuće je civilizacijska norma

Imanje stana ili kuće nije samo cilj svake obitelji, pojedinca odnosno građanina, to je i civilizacijska norma i definitivni preduvjet skladne obitelji što je u interesu društvene zajednice i svake vlasti, rekao je u ime Kluba zastupnika HSS-a **Ante Markov (HSS)**. Naglasio je da što je državi teže, to je građanima lakše, a HSS će u toj situaciji uvijek biti na strani građana te stoga podržava ovaj Zakon. Smatra kako bi trebalo stvoriti mogućnost da oni koji žele mogu stan zamijeniti zbog povećanja broja članova obitelji. Na taj način, kaže, bi se bez zadržke stvorila potpuna pozitivnost ovog Zakona.

I Klub zastupnika HDZ-a smatra korisnom i pozitivnom svaku inicijativu koja hrvatskim građanima omogućuje rješavanje stambenog pitanja, rekao je u ime Kluba dr.sc. **Jure Radić (HDZ)**. Ukazao je na to kako većina mladih ljudi započinje život gradeći kuće te su uglavnom isključeni iz ovog Zakona. Napomenuo je da će u tu svrhu Klub zastupnika HDZ-a podnijeti amandman s prijedlogom da te obitelji budu oslobođene poreza na promet nekretnina na kupnju zemljišta u vrijednosti od 300 tisuća kuna. Drži također da ukoliko se neka obitelj odluči na kupnju kuće bilo bi dobro oslobađanje poreza na promet nekretnina limitirati vrijednošću te kuće. Mišljenja je dalje da nije isto kupuju li prvi put stan umirovljenici ili mladi bračni parovi te predlaže da mladim ljudima ne bi trebalo limitirati samo 65 kvadratnih metara, jer će imati djecu. Rješenje vidi u dodavanju riječi "ili mladi bračni parovi" u stavci gdje se govori o stanovima za 4 osobe. Zaključio je na kraju da usvajanjem tih povlastica država neće biti bitno oštećena.

Pred sobom uistinu imamo dobar zakonski prijedlog koji mladim ljudima omogućuje da što lakše i jeftinije dođu do svog prvog stambenog prostora, istaknuo je **Nenad Stazić (SDP)**. Međutim, kaže, neke stvari ipak treba precizirati. Kao prvo je istaknuo pojašnjenje kako se stanovi ne rade po traci i nisu uvijek u okvirima veličina navedenim u Zakonu te bi, smatra, trebalo navesti da osobe mogu kupiti

veći stan od propisanog, ali da će zbog toga na razliku platiti porez. Dalje drži kako problem stvara tumačenje izraza prva nekretnina te pita znači li to da porezni obveznik nikada nije imao neku drugu nekretninu ili da u trenutku kada želi iskoristiti povlastice nema neku drugu nekretninu? Zanimalo ga je i ako netko već ima nekretninu od manje kvadrata nego mu je omogućeno ovim Zakonom hoće li se to tumačiti kao nekretnina i povlastica se ne bi mogla ostvariti? Također se osvrnuo na situaciju da bračni par dobije djecu te njihovu mogućnost dobivanja većeg stana. Sve su to pitanja na koja bi trebalo odgovoriti amandmanima na ovaj izvrstan prijedlog kojeg zdušno pozdravljam, zaključio je zastupnik.

Treba pokloniti svakom građaninu jednako

Đuro Njavro (nezavisni) smatra da je pred zastupnike došao loš zakonski prijedlog. Argumentirao je to smanjenjem prihoda jedinicama lokalne samouprave za 100 milijuna kuna, nejednakim cijenama stambenih objekata u raznim dijelovima Hrvatske te njegovom neprovedivošću. Dodao je da Zakon drži ozbiljnim korakom unazad od kojeg će malobrojni imati koristi. Ako već poklanjamo državni novac onda treba pokloniti svakom građaninu jednako, zaključio je, dodavši da se proizvode projekti za koje se unaprijed zna da neće dati rezultata.

To je još jedan prilog Vlade da građani lakše riješe stambeno pitanje te ima snažno izraženu socijalnu komponentu.

Uz podršku Zakonu, **Miroslav Korenika (SDP)** je ukazao i na problem koji se u njemu javlja. Naglasio je kako se na 70 posto vrijednosti stana plaća PDV, dok se na razliku obračunava porez na promet nekretnina. Čini mu se, kaže, da kupci novih stanova otvaraju radna mjesta, ali su istovremeno i obveznici plaćanja poreza na promet nekretnina te pita, koji je razlog da kupci novih stanova isto nisu u skupini onih koji neće plaćati porez na promet nekretnina, budući da ih se na taj način stavlja u neravnopravan položaj.

Sve olakšice je uputno podržati s političkog stanovišta, rekao je **Jadranko Mijalić (HSL)**. Međutim, kaže,

očekuje se, da će ovaj zakon umanjiti porezne prihode za 160 milijuna kuna što unosi u fiskalni sustav određeni nered. Smatra da se stoga ovaj Zakon može svrstati u red predizbornih zakona kojima se olakšicama potkupljuju birači. Naglasio je da će prihvatiti ovaj Zakon uz inzistiranje na utvrđivanju fiskalnog kapaciteta države i na efikasnijoj naplati poreza.

Svi zakoni koje donosimo su predizborni, a netočno je i to da je ovo zakon kojim bi se kupovali birači, ispravio je **Miroslav Korenika**.

Zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak** je na kraju rasprave pojasnio kako je intencija bila da se limitira porezna olakšica do određenog broja kvadratnih metara, a da iznad toga razlika bude predmet oporezivanja. Što se tiče određivanja vrijednosti oporezivanja, rekao je kako je iz raznoraznih razloga ipak određeno da to bude veličina stana. Kada je rečeno prvi put, onda se misli na one koji doista prvi put rješavaju svoje stambeno pitanje, dodao je zamjenik ministra financija. Obrazložio je i situaciju ako netko ima manji stan od propisanog ovim Zakonom rekavši da on svakako ima pravo ući u navedene kategorije. Iskazao je i stav da će ovaj Zakon svakako poticati stanogradnju. Na kraju je konstatirao da će razmotriti sve prijedloge i njima još više poboljšati ovaj Zakon koji će sasvim sigurno jednom krugu ljudi olakšati rješavanje stambenog pitanja. Potom je gospodin Kuštrak prešao na očitovanje o amandmanima. Kao prvo dodatno je pojasnio amandmane Vlade.

Zastupnici su tada jednoglasno prihvatili razmatranje o tim amandmanima.

Marina Matulović-Dropulić (HDZ) se osvrnula na prvi amandman rekavši da se u njemu spominje da porez na promet nekretnina neće plaćati oni koji kupuju zemljište do 500 kvadratnih metara. Obrazložila je kako je generalnim planovima raznih gradova utvrđeno da parcele ne mogu biti manje od 600 kvadratnih metara.

Zamjenik ministra financija usmeno je ispravio taj broj u 600.

Zastupnici su potom jednoglasno prihvatili oba Vladina amandmana.

Prihvaćen jedino amandman Kluba zastupnika SDP-a

Što se tiče amandmana Kluba zastupnika DC-a, zamjenik ministra finan-

cija **Damir Kuštrak** ih je odbio. Klub je tada povukao amandmane koji se odnose na limitiranje veličine nekretnine i na određivanje pojma "prva nekretnina" i "nekretnina kojom se rješava stambeno pitanje". Ostala dva amandmana Kluba zastupnici su odbili glasovanjem.

Zakon je ozbiljan korak unazad od kojeg će malobrojni imati korist.

Odbijena su i dva amandmana Kluba zastupnika HDZ-a. Povučeni su amandmani koji se odnosio na oslobađanje poreza na promet nekretnina

za kupnju zemljišta za gradnju kuće, dok je amandman kojim bi se mladim bračnim parovima omogućila kupnja većeg stana odbijen glasovanjem.

Amandmani Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo također su odbijeni, te potom i povučeni.

Prihvaćen je jedino amandman Kluba zastupnika SDP-a. Njime je određeno da se na razliku veličine stambenih objekata od onih veličina koji su određeni Zakonom plaća porez na promet nekretnina.

Odbijen je i potom povučen amandman **Jadranke Kosor (HDZ)** i amandman **Miroslava Korenika (SDP)**. Amandman **Jadranke Kosor** odnosio

se na mogućnost oslobađanja kupnje nove nekretnine bez plaćanja poreza na promet nekretnina ukoliko se kupuje veći stambeni prostor. **Miroslav Korenika (SDP)** je pak svojim amandmanom predložio da uvjet oslobađanja od poreza na promet nekretnina bude to da građanin kupuje prvu nekretninu kao novogradnju u dijelu koji čini vrijednost zemljišta i komunalne infrastrukture.

Prešlo se na glasovanje te su zastupnici jednoglasno donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet nekretnina.

M.S.

IZVJEŠĆE O RADU DRŽAVNOG UREDA ZA REVIZIJU ZA 2002. GODINU; IZVJEŠĆE O OBAVLJENIM REVIZIJAMA ZA 2001. GODINU; IZVJEŠĆE O OBAVLJENIM REVIZIJAMA ZA 2001. GODINU - POSEBNI DIO

Iz godine u godinu manje nepravilnosti

Nakon opsežne rasprave o isto takvim materijalima koje je podnio Državni ured za reviziju Hrvatski je sabor većinom glasova prihvatio ova izvješća. Proizlazi da većina korisnika Državnog proračuna posluje u skladu s propisima i proračunskim načelima izvršavajući poslove iz svoje nadležnosti i da nepravilnosti iz godine u godinu ima manje.

Hrvatski je sabor uz ove materijale donio i nekoliko zaključaka a među njima i onaj, sukladno prijedlogu Odbora za financije i državni proračun, kojim se obvezuje Vladu RH da izradi izvješće o stanju vlasništva jedinica lokalne samouprave i države u trgovačkim društvima, s posebnim osvrtom na prava vlasništva nad komunalnom infrastrukturom.

O IZVJEŠĆU

Poslužiti ćemo se uvodnim izlaganjem glavne državne revizorice, **Šime Krasić**, koja je zastupnike i

usmeno upoznala s Godišnjim izvješćem Državnog ureda za reviziju i Izvješćem o obavljenim revizijama unutar te godine dana. Spomenula je da Izvješće ne obuhvaća kalendarsku godinu, već se odnosi na period od listopada protekle godine do listopada ove godine.

Naglasila je da se prema Zakonu o državnoj reviziji izvješće o obavljenim revizijama podnosi jednom godišnje. "Međutim, dobili smo i obvezu revidiranja pretvorbe i privatizacije i tu po drugom zakonu imamo obvezu podnositi polugodišnje izvješće, tako da ćemo se s tim izvješćima javljati još jedanput tijekom ove godine".

Prije no što je izložila o samim izvješćima, iznijela je nekoliko podataka o Državnom uredu za reviziju, njegovim ovlastima, ustrojstvu, načinu rada i djelatnicima, izradi i dostavljanju izvješća, te odnosu prema revidiranim subjektima, da bi se razumjele metodologija rada i izrada ovih izvješća.

Ured je ustrojen koncem 1994. godine tako da postoji središnji i 20

područnih ureda, a svi rade u istom programu rada i po istim metodologijama.

Ured broji 280 djelatnika

Šima Krasić rekla je da je u izvještajnom razdoblju bilo zaposleno 280 djelatnika, kao i u prethodnom izvještajnom razdoblju, od čega je 236 djelatnika VSS ili 84%. Dakle, djelatnici su uglavnom revizori, i to oni pomoćni državni revizori i viši revizori.

Do sada nisu popunjena sva radna mjesta, ima još 20-tak mjesta. Prošle godine uz odobrenje Vlade zaposlena su 39 djelatnika, od toga 38 revizora i jedan namještenik.

Gospođa Krasić istaknula je da je popunjavanje radnih mjesta napravljeno radi dobivanja novih poslova na provedbi revizije pretvorbe i privatizacije.

Rekla je da su donošenjem Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije u svibnju 2001. godine aktivnosti Državnog ureda za reviziju, a time i

revizora, bile usmjerene i na te poslove, a da je u okviru redovnih revizija obavljeno ono što je propisano kao godišnja obveza prema Zakonu o državnoj reviziji, a to je obveza revidiranja državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne samouprave i uprave, te korisnika izvanproračunskih fondova.

Jedinstveni program i plan rada omogućuje bolju organizaciju i provođenje pojedinih revizija uz potpunije korištenje radnog vremena i stručnosti pojedinih revizora.

Revizija obuhvaća ispitivanje dokumenata, izvješća, sredstava, internih kontrola i revizija, utvrđuje jesu li u financijskim izvještajima iskazani istiniti financijski rezultati i položaj i aktivnosti u skladu s prihvaćenim računovodstvenim načelima i propisima koje je donio Sabor. Šima Krasić istaknula je da se revizija provodi u skladu sa zakonskim odredbama i pravilima revizorske struke, uz primjenu međunarodnih revizijskih standarda, što su prihvaćeni prilikom donošenja zakona, čime se osigurava visoka stručnost i kvaliteta postupaka u reviziji.

Za obavljanje poslova Ureda donosi se jedinstveni program i plan rada što omogućuje bolju organizaciju i provođenje pojedinih revizija uz potpunije korištenje radnog vremena i stručnosti pojedinih revizora, "tako da pokušavamo revizore iz raznih ureda objedinjavati u timove, da možemo jednostavnije i bolje obavljati svoje poslove".

Planom rada za 2002. godinu utvrđeno je da će se provesti obvezne godišnje revizije onih subjekata koji prema Zakonu o državnoj reviziji podliježu obveznoj godišnjoj reviziji, dok će se druge aktivnosti usmjeriti na reviziju pretvorbe i privatizacije. "Naglasila sam da se prosječno godišnje radi 150 revizija na pretvorbi i privatizaciji, a iz razloga što su ove aktivnosti vremenski ograničene, a imamo veliki broj subjekata koje moramo revidirati, primjenjuje se ista metodologija revidiranja pretvorbe i privatizacije", rekla je Šima Krasić.

Dodala je da ne koriste članak 15. Zakona koji im je dopustio da mogu revidirati pojedine segmente, "iz jednostavnog razloga da nam se ne može prigovoriti da smo imali

različite pristupe subjektima revizije u pretvorbi i privatizaciji".

Po obavljenim revizijama sastavlja se izvješće s nalazom o poslovanju revidiranog subjekta čiji zakonski predstavnik ima pravo na očitovanje. To očitovanje ugrađuje se u izvješće i postaje njegovim sastavnim dijelom. Na taj način izbjegavaju se nepreciznosti i nesporazumi u pogledu utvrđivanja činjeničnog stanja, pojašnjava glavna državna revizorica.

Svi revizorski timovi kada sačine jedno izvješće obvezno ga daju na očitovanje odgovornim osobama kako bi se utvrđene činjenice provjerile, da je revizorima bilo dostupno sve što je trebalo biti i da li su činjenice utvrđene nedvojbeno.

"Tako revizije i revizijska izvješća u dijelu revizije državnih izdataka ne proizvode izravne pravne učinke i obveze za revidiranje subjekata, Zakonom i revizijskim standardima osiguran je visok stupanj zaštite interesa revidiranih subjekata i objektivnost revizijskih izvješća". Po našem Zakonu o državnoj reviziji pravni subjekti imaju i nakon očitovanja pravo prigovora na izvješća koja su sačinili revizori. Šima Krasić istaknula je da je tijekom godine bio samo jedan prigovor kojeg je rješavao glavni državni revizor.

Pravo na prigovor

Napomenula je da je u svrhu boljeg obavljanja poslova revizije nastavljena daljnja informatizacija ureda koja se uglavnom provodi putem Vladinog Ureda za internetizaciju. Tako Državna revizija raspolaže ažurnim bazama podataka revidiranih subjekata, te njihovim temeljnim financijskim izvješćima. Ujedno je napravljena i baza podataka te pristup svim bazama podataka koje su potrebne za provođenje revizije, pretvorbe i privatizacije.

"Povezali smo se s Fondom za privatizaciju i trgovačkim sudovima tako da možemo direktno dobivati podatke koji su nam potrebni". Šima Krasić spomenula je da je uspostavljena i suradnja s mnogim državnim revizijama i institucijama u svijetu putem Međunarodne revizijske udruge državnih revizora "INTOSAI", a od 1996. godine Državni ured za reviziju član je i regionalne udruge za područje Europe (EUROSAI). Tu je i bilateralna suradnja sa zemljama koje imaju srodne revizijske sustave.

Potom je glavna državna revizorica iznijela neke osnovne nalaze o obavljenim revizijama tijekom 2002. godine. U izvještajnom razdoblju revidirano je 603 subjekata od čega su 567 jedinica lokalne i područne samouprave, zatim državni proračun, nadalje njih 31 koji su korisnici proračuna, gdje su uključeni zavodi odnosno fondovi, te 4 druga subjekta.

Cjelovita izvješća što su ih učinili državni revizori dostavljena su odgovornim osobama revidiranih subjekata, vijećima i skupštinama koji su poduzimali određene mjere.

Podaci prikupljeni tijekom revizije su službena tajna sve dok se Izvješće ne uputi Hrvatskom saboru, a na lokalnoj razini predstavničkim tijelima, i tada postaju dostupni javnosti.

Glavna državna revizorica istaknula je da izvješće o obavljenim revizijama upućeno Hrvatskom saboru ima 908 stranica, a u njemu je, u uvodnu dijelu pojašnjena pravna osnova za financiranje javnih potreba, dan je kratak osvrt na nalaze revizije općenito, obrađen je Državni proračun i njegovi korisnici, dan je kratak osvrt na nalaze revizije županija, gradova i općina, te Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Zavoda za zdravstveno osiguranje i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Posebno izvješće sačinjeno je o obavljenim revizijama poslovanja Ministarstva obrane, MUP-a, Ministarstva vanjskih poslova, iz razloga posebnosti ustroja i poslovanja tih ministarstava.

Većina proračunskih korisnika posluje u skladu s propisima, proračunskim načelima, izvršavajući poslove iz svoje nadležnosti.

Sačinjeni su i kratki sažeci revizija o poslovanju svih jedinica lokalne samouprave i uprave, a dostavljeni su na 1400 stranica uz ovo izvješće i pravitak su ovom izvješću, kako bi se mogli upoznati s poslovanjem jedinica lokalne samouprave.

Šima Krasić istaknula je da su podaci prikupljeni tijekom revizije službena tajna sve dok se izvješće ne uputi Hrvatskom saboru, a na lokalnoj razini predstavničkim tijelima, i tada postaju dostupna javnosti. Dodala je da se cjelovita izvješća nalaze u Državnoj reviziji i da su dostupna svim zainteresiranima.

Objektivno utvrditi činjenice

Napomenula je da je Zakonom o državnoj reviziji i međunarodnim standardima utvrđena osnovna zadaća Državne revizije, a to je objektivno utvrditi činjenice i dati naloge kako otkloniti određene nepravilnosti, te o tome izvjestiti Hrvatski sabor i javnost. Naglasila je da njen Ured nema ovlasti poduzimati bilo kakve kaznene mjere po Zakonu o državnoj reviziji, već to mogu obavljati druge institucije. Ovo je potrebno napomenuti jer se vrlo često događa da se očekuje da će se poduzimati i određene druge mjere.

Revizijskim postupcima u izvještajnom razdoblju obuhvaćena su ukupna proračunska sredstva za 2001. godinu u iznosu 76,3 milijarde kuna, a odnose se na Državni proračun, Proračun grada Zagreba i ostale lokalne jedinice.

U okviru ovih sredstava prihodi državnog proračuna iznose 65,5 milijardi kuna ili 85,9%. Prihodi grada Zagreba stagniraju, ističe Šima Krasić, oni su 3,6 milijardi kuna ili 4,7%, dok su prihodi svih drugih lokalnih jedinica 7,2 milijarde kuna ili 9,4%. Ukupna proračunska sredstva u odnosu na prethodnu godinu veća su za 9,4 milijarde kuna ili 14,1%. Do povećanja tih sredstava došlo je iskazivanjem doprinosa za mirovinsko osiguranje u okviru prihoda državnog proračuna od polovice 2001. godine promjenom Zakona o mirovinskom osiguranju.

Prihodi grada Zagreba i drugih jedinica također su ostvareni u većim iznosima od prošlogodišnjih za 1,2 milijarde kuna ili 12,8% iz razloga što su lokalne jedinice polovicom 2001. godine preuzele određene obveze financiranja osnovnog i srednjeg školstva, zdravstva i socijalne skrbi, za što su im dodatna sredstva osigurana iz Proračuna, odnosno povećanjem udjela u stopi poreza na dohodak.

Kada se ovim proračunskim prihodima dodaju izvorna sredstva Zavoda

za mirovinsko osiguranje koja su ostvarena u prvoj polovici godine, Zavoda za zdravstveno osiguranje i Zavoda za zapošljavanje, tada su ukupna revidirana sredstva 96,7 milijardi kuna što čini više od 50% bruto društvenog proizvoda za 2001. godinu. Ukupna sredstva za javne potrebe bila su veća samo za 2,4 milijarde kuna ili 2,6% u odnosu na 2000. godinu.

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje iskazao je prihode od 12,9 milijardi zato što su u drugoj polovici godine ta sredstva uplaćivana u Državni proračun. "Da su prihodi iz Državnog proračuna u iznosu 6,8 milijardi kuna bili uplaćeni u korist Zavoda, tada bi njegova sredstva iznosila 19,7 milijardi kuna, što je za 1,2 milijarde kuna manje u odnosu na 2000. godinu, iz razloga što su ranije sredstva iz Državnog proračuna davana za mirovine koje nisu bile dostatne, sredstva od doprinosa i druge prihode", pojašnjava Šima Krasić.

Potraživanja Zavoda mirovinskog osiguranja stagniraju, ona iznose 17,5 milijardi kuna, odnose se najvećim dijelom na ratne štete 14,5 milijardi od države gdje se i dalje potražuje milijardu kuna, od društava banaka u stečaju 1,5 milijardu kuna i drugih 0,5. Međutim, obveze Zavoda su znatno smanjene, one iznose milijardu i pol kuna, a najveći iznos 1,4 milijarde odnosi se na obračunane, a neisplaćene mirovine građanima iz drugih država.

Potraživanja Zavoda za zdravstveno osiguranje iznosila su 4,4 milijarde kuna i odnose se pretežno na potraživanja za doprinose u iznosu 4,1 milijardu kuna. Obveze Zavoda iznosile su 4,9 milijarde kuna, od čega 2,7 milijardi se odnosi na kratkoročne dobavljače i ostalo, a 2,1 milijarda kuna se odnosi na dugoročne obveze prema kreditorima.

Nepravilnosti sve manje

Nadalje se glavna državna revizorica osvrnula na ono što je učinjeno po ranijim nalazima revizije. Naime, istaknula je da kako se revizija državnog proračuna i njegovih korisnika, te proračuna jedinica lokalne samouprave i njihovog poslovanja revidira već osmu godinu zaredom, nepravilnosti je iz godine u godinu sve manje.

Tako većina proračunskih korisnika posluje u skladu s propisima, proračunskim načelima, izvršavajući

poslove iz svoje nadležnosti. Naglasila je da je bez materijalno značajnijih nepravilnosti poslovalo 7 revidiranih subjekata na razini države, što je najviše do sada, a to su Ministarstvo za europske integracije, Ministarstvo kulture, Ministarstvo prosvjete i športa, Ministarstvo rada i socijalne skrbi, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Hrvatski zavod za zapošljavanje i Banka za obnovu i razvitak. Šima Krasić izrazila je nadu da će onih s urednim poslovanjem u budućnosti biti još više.

U svojim slijedećim revizijama Državni ured za reviziju trebao bi se pozabaviti i s prihodovnom stranom proračuna, tj. kako i na koji način se naplaćuju prihodi od imovine i države i jedinica lokalne samouprave, te kako i na koji način se koriste prirodna bogatstva države.

"Drugi proračunski korisnici su postupali po našim nalogima, a neke nepravilnosti su po nalogima i u cijelosti otklonjene". Rekla je da općenito gledajući u revizijama za 2001. godinu ima znatno manje nepravilnosti u vezi s računovodstvenim poslovanjem kod većine revidiranih subjekata.

Tako se redovito i u rokovima donose proračuni i financijski planovi, vodi se proračunsko računovodstvo i sastavljaju financijski izvještaji na propisani način. Blagajničko poslovanje vodi se u skladu s propisima, određene nepravilnosti se javljaju kod popisa imovine, obveza i potraživanja.

Novi sustav računovodstva

Glavna državna revizorica pojasnila je da se od ove godine primjenjuje novi sustav računovodstva koji je usklađen s međunarodnim računovodstvenim standardima. Rekla je da se nepravilnosti uočene u revizijama 2001. godine odnose na popis imovine, obveza i potraživanja, u određenim slučajevima nisu usklađena knjigovodstvena i stvarna stanja, na čemu sada radi i Ured i korisnici proračuna. Dodala je da je u ovoj godini u primjeni novi Zakon o javnim nabavkama, te se nada da će

se njegovom dosljednom primjenom otkloniti mnoge nepravilnosti.

Šima Krasić spomenula je da je državna riznica, koja u jednom segmentu ima i nadzornu funkciju, profunkcionirala početkom 2001. godine samo u pojedinim dijelovima, dok poslovi javnog duga računovodstva državnog proračuna i veze s inozemnim platnim prometom nisu u potpunosti uspostavljene. "Stoga bi se ovaj projekt trebao brže okončati, te bi i dalje trebalo raditi na njegovom unapređenju i usavršavanju".

Zaključila je da je pozitivno to što su mnoge nepravilnosti iz ranijih godina otklonjene, pa revidirani subjekti u većem broju posluju u skladu s pozitivnim zakonskim propisima, u skladu s odredbama Zakona o državnoj reviziji.

Potom je ukratko iznijela programske zadatke za 2003. godinu. Nadalje će se provoditi revizije poslovanja, određene Zakonom o državnoj reviziji. Drži da bi bilo dobro u narednom razdoblju donijeti promjenu Zakona o državnoj reviziji kojom ne bi bila obveza godišnjeg revidiranja jedinica lokalne samouprave. Naime, radi se o sredstvima koja su neznatna u proračunu, a jedan dio velikih sredstava kod korisnika proračuna koji raspolažu znatno većim sredstvima ne dolaze na red za reviziju, "jer ovo moramo obaviti, a ostalo prema našim mogućnostima". Dodala je da će aktivnosti usmjeriti na reviziju učinkovitosti trošenja sredstava proračunskih i drugih korisnika, odnosno razvijati će metodologije i primjenjivati postojeća znanja za provođenje revizije učinkovitosti.

Kontinuirana izobrazba

Nadalje, provodit će kontinuiranu izobrazbu revizora, usavršavati kadrove na poslijediplomskim studijima, stručnim seminarima i kongresima kako bi bili što spremniji i obrazovaniji za provođenje najsloženijih zadaća. "Imamo najavu da bi trebalo određeni broj revizora poslati u Državnu reviziju Europske unije - Računski sud tako da ta znanja koja oni koriste mi primijenimo u našoj reviziji".

Naglasila je da se uvijek mora voditi računa o stručnosti, neovisnosti i samostalnosti revizijske struke. U okviru procesa uključivanja Hrvatske u integracije, a prije svega u EU, postoji obveza prilagodbe zakona, i s tim u svezi postoje neke smjernice u

kojem bi dijelu trebalo promijeniti naš zakon.

Tu je i segment javnosti rada Ureda za reviziju kao jedan od najvažnijih elemenata. Tako se i ova izvješća mogu naći na web stranicama Državnog ureda za reviziju.

RADNA TIJELA

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost proveo je raspravu o **Izvješću o radu Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu**. Uvodno je s radom Državnog ureda za reviziju u 2002. godini članove Odbora detaljno upoznala **Šima Krasić**, glavna državna revizorica. Izvijestila je Odbor o trenutnoj organizaciji i strukturi Državnog ureda za reviziju, te navela pitanja s kojima se Državni ured za reviziju bavi i suočava u svom radu. Posebno je upoznala članove Odbora s dosadašnjim radom Državnog ureda za reviziju na pitanjima revizije pretvorbe i privatizacije koji moraju biti dovršeni do 1. siječnja 2003. godine, kada istječe zakonski rok za reviziju pretvorbe i privatizacije.

U raspravi su članovi Odbora postavili više pitanja načelne i organizacijske naravi, na koja je odgovorila glavna državna revizorica. Članovi Odbora su se suglasili s prijedlogom glavne državne revizorice da bi trebalo razmotriti možebitne izmjene Zakona o državnoj reviziji iz razloga što sada postoji obveza godišnje revizije poslovanja jedinica lokalne samouprave, a koje u Državnom proračunu sudjeluju s minimalnim sredstvima u odnosu na druge korisnike proračuna. Na taj način bi se omogućilo Državnom uredu za reviziju da više pažnje pri provođenju revizije posveti reviziji poslovanja značajnijih korisnika sredstava Državnog proračuna.

Nakon rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća **Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu**.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost proveo je raspravu i o **Izvješću Državnog ureda za reviziju o obavljenim revizijama za 2001. godinu - posebni dio**, koje obuhvaća izvješća o reviziji poslovanja Ministarstva obrane, MUP-a i Ministarstva vanjskih poslova.

Glavna državna revizorica **Šima Krasić** uvodno je upoznala članove Odbora s obavljenim revizijama poslovanja za 2001. godinu u navedenim ministarstvima, te se pritom posebno osvrnula na strukturu troškova po pojedinim resorima. U provedenoj raspravi u kojoj su sudjelovali članovi Odbora i predstavnik MUP-a, utvrđeno je da su provedene revizije poslovanja iskazale znatno manji broj nepravilnosti i nedostataka u odnosu na prošle godine. Isto tako, ocijenjeno je da se rečena ministarstva pridržavaju uputa proizašlih iz nalaza Državnog ureda za reviziju, te promptno otklanjaju uočene nedostatke. Isto tako je predloženo da se i ova izvješća, nakon rasprave u Hrvatskom saboru, dostave Državnom odvjetništvu kako bi, ukoliko procijeni potrebnim, moglo poduzeti odgovarajuće zakonom propisane mjere.

Na pitanja postavljena u raspravi odgovorila je Šima Krasić, glavna državna revizorica.

Nakon rasprave, Odbor je odlučio jednoglasno predložiti Hrvatskom saboru donošenje slijedećeg zaključka da se prihvaća **Izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenim revizijama za 2001. godinu - posebni dio**, koji obuhvaća izvješća o reviziji poslovanja Ministarstva obrane, MUP-a i Ministarstva vanjskih poslova.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost zauzeo je stajalište u pogledu skidanja oznake "Službena tajna" s **Izvješća Državnog ureda za reviziju o obavljenim revizijama za 2001. godinu - posebni dio**, koje obuhvaća izvješća o reviziji poslovanja Ministarstva obrane, MUP-a i Ministarstva vanjskih poslova, a koje je predsjedniku Hrvatskog sabora podnio Državni ured za reviziju.

Članovi Odbora su utvrdili da u posebnom dijelu ovog **Izvješća** nema sadržaja koji se, zbog nacionalne sigurnosti zemlje, ne bi mogao iznijeti u javnosti, iako Odbor smatra da bi tu procjenu trebao dati onaj koji je sačinio materijal u dogovoru s ministarstvom čija je revizija poslovanja i rađena.

Shodno iznesenom mišljenju, a sukladno i dosadašnjoj uvriježenoj praksi da se o posebnom dijelu **Izvješća Državnog ureda za reviziju** provodi u Hrvatskom saboru javna rasprava, Odbor je odlučio predložiti da se s navedenog izvješća Državnog ureda za reviziju skine oznaka "Službena tajna".

Odbor za financije i državni proračun kao matično radno tijelo, raspravljao je o Izvješću o radu Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu, o Izvješću o obavljenim revizijama za 2001. godinu, te o Izvješću o obavljenim revizijama za 2001. godinu - Posebni dio - Službena tajna, koja je dostavio Državni ured za reviziju.

Nakon uvodnog izlaganja **glavne državne revizorice** u raspravi na Odboru iznijeta su slijedeća mišljenja, primjedbe i prijedlozi. Tako se kaže da se iz predmetnog Izvješća vidi da se smanjuje broj prekršaja kod revidiranih subjekata, te da se uspostavlja bolja kontrola trošenja državnog novca.

Ukazano je na problem dobivanja potrebne dokumentacije za utvrđivanje i dokazivanje vlasništva jedinica lokalne samouprave. Osim problema imovine komunalnih poduzeća u vlasništvu jedinica lokalnih samouprava postoji problem imovine trgovačkih društava u vlasništvu države. Naime, komunalna infrastruktura se gradila iz sredstava građana, iz sredstava proračuna, kao i iz sredstava Hrvatskih voda. Međutim, sada je ta infrastruktura u vlasništvu komunalnih poduzeća i tu se javlja problem, jer u slučaju da ta komunalna poduzeća završe u stečaju ona neovlašteno u stečajnu masu unose i komunalnu infrastrukturu.

Ima puno projekata koje financiraju Hrvatske vode (vodoopskrba, odvodnja, i dr.) same ili u suradnji s jedinicama lokalne samouprave. Ovisno o uložnim sredstvima Hrvatske vode su vlasnici ili suvlasnici tog dijela komunalne infrastrukture. Trebalo bi na određeni način, pa i izmjenom zakonskih propisa, prisiliti trgovačka društva u vlasništvu jedinica lokalne samouprave da se pridržavaju zakonskih odredbi jer su 1995. godine iz javnih poduzeća osnovana trgovačka društva u vlasništvu države i jedinica lokalne samouprave, koje su u roku 6 mjeseci morale svoj temeljni kapital uskladiti sukladno zakonskim propisima, a ona to nisu učinila tako da je komunalna infrastruktura kompletno ostala u njihovom vlasništvu. Na osnovi zakonske regulative proizlazi da komunalna infrastruktura pripada jedinicama lokalne samouprave, međutim, u praksi to nije tako. Ukoliko se želi približiti EU do 2005. godine većini komunalnih poduzeća trebat će privatizacija. Prije navedene

privatizacije Vlada RH bi morala znati s kakvim kapitalnim potencijalom raspolaže.

Upozoreno je da Hrvatskom saboru, prilikom rasprave o privatizaciji INE i HEP-a nisu prezentirani nikakvi relevantni podaci glede njihove stvarne vrijednosti bilo knjigovodstvene ili tržišne, iako po Zakonu dobit INE i HEP-a je praktički prihod Državnog proračuna ukoliko vlasnik (država) drugačije ne odluči.

Pojavljuju se određene poteškoće u provedbi novog Zakona o nabavi roba i usluga jer se za nove stvari ne mogu dobiti relevantne informacije i odgovori pa postoji opasnost da odgovorne osobe u jedinicama lokalne samouprave dođu u situaciju da nalaz Državne revizije utvrdi kršenje Zakona.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru slijedeće Zaključke. Prihvaća se Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu; Izvješće o obavljenim revizijama za 2001. godinu; te Izvješće o obavljenim revizijama za 2001. godinu - Posebni dio - Službena tajna. Obvezuje se Vladu RH da izradi Izvješće o stanju vlasništva jedinica lokalne samouprave i države u trgovačkim društvima, s posebnim osvrtom na prava vlasništva nad komunalnom infrastrukturom.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu i Izvješće o obavljenim revizijama za 2001. godinu, u svojstvu zainteresiranog radnog tijela.

Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, u tijeku rasprave uočeno je sve urednije poslovanje subjekata kod kojih je obavljena revizija, pa čak u sedam subjekata niti nema značajnih propusta.

Glede Izvješća koji se odnosi na poslovanje Ministarstva zdravstva, raspravljen je i dio koji se odnosi na Projekt zdravstvenog sustava i financiranje temeljem ugovora između RH i Međunarodne banke za obnovu i razvoj.

Sredstva Zajma i proračuna povučena su u znatno manjem iznosu od planiranog, odnosno, ne povlače se planiranom dinamikom. Upozoreno je da to uzrokuje izdatke za naknade za neiskorištena sredstva Zajma, pa je potrebno osigurati povlačenje sredstava planiranom dinamikom, a Projekt nastojati realizirati u ugovorenim rokovima. Na taj način

izbjeći će se dodatni izdaci plaćanja naknada, a Projekt završiti u planiranom roku. Zaključeno je da će se ovome i zatražiti očitovanje Ministarstva zdravstva.

U dijelu Izvješća koje se odnosi na poslovanje Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, posebno je raspravljen dio koji se odnosi na Hrvatsko mirovinsko osiguranje. Hrvatsko mirovinsko osiguranje osnovano je zbog upravljanja portfeljem dionica, koje su bivši fondovi mirovinskog i invalidskog osiguranja stekli na temelju Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća.

Međutim, nakon što je ove poslove preuzeo Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatsko mirovinsko osiguranje obavlja poslove evidentiranja i naplate potraživanja, po osnovi ranije zaključenih ugovora o prodaji dionica na kredit. S toga članovi Odbora upozoravaju na potrebu ocjene opravdanosti daljnjeg postojanja navedenog trgovačkog društva.

Nakon rasprave, članovi Odbora su jednoglasno odlučili predložiti Hrvatskom saboru slijedeći Zaključak. Prihvaća se Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu i Izvješće o obavljenim revizijama za 2001. godinu.

Odbor za ratne veterane razmotrio je Izvješće o obavljenim revizijama za 2001. godinu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela u dijelu obavljenih revizija u tijelima državne vlasti nadležnih za provedbu prava kategorija osoba iz djelokruga Odbora (Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo).

Predstavnica Državnog ureda za reviziju izvijestila je Odbor o provedenoj reviziji poslovanja u navedenim ministarstvima. Revizija je provedena na temelju Zakona o državnoj reviziji, a sam je postupak proveden u skladu s revizijskim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija. Istaknuto je da je svake godine nepravilnosti sve manje, a značajnije nepravilnosti utvrđene su u području nabave robe i usluga, nabave informatičke opreme gdje nije tražena suglasnost Ureda za internetizaciju, u dijelu popisa imovine, te nerealan planiranim sredstvima.

U Ministarstvu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata Državni ured za reviziju utvrdio je preklapanje nadležnosti s drugim institucijama (primjerice Ministarstvom rada i socijalne skrbi, te Hrvatskim zavodom za

mirovinsko osiguranje). Nadalje, sa stručnim djelatnicima centara za psihosocijalnu pomoć zaključeni su ugovori o djelu umjesto da su zaključeni ugovori o radu na određeno vrijeme, a u PSP centar Zagrebačke županije imenovane su osobe bez radnog iskustva i osobe u mirovini. Uočeni su nedostaci oko pravdanja sredstava za udruge, jer Ministarstvo od 4 udruge nije pribavilo izvješće o namjenskom utrošku sredstava u 2001. godini.

Kod Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo rasprava je bila usmjerena na izdatke za kupnju i izgradnju stanova i kuća za stradalnike Domovinskog rata. Više utrošena sredstva za tu svrhu podmirena su iz sredstava za stambeno zbrinjavanje hrvatskih branitelja (2%) i drugih prihoda, te prava na dionice. Ugovorima o gradnji bila je ugovorena klauzula "ključ u ruke" i nepromjenjiva cijena. Dodacima ugovora je u nekim slučajevima povećana cijena radova, ugovoreni su dodatni radovi, te je produljivan rok dovršetka radova. Nadalje, mijenjan je predmet ugovora, te je ugovorena izgradnja skloništa, garaža i poslovnih prostora. Osim toga, od dana dovršetka objekta, do preuzimanja zgrade odnosno useljenja u pojedinim slučajevima proteklo je i nekoliko mjeseci, zbog čega su nastali dodatni troškovi čuvanja zgrade, grijanja i slično.

U raspravi članovi Odbora ocijenili su Izvješće Državnog ureda za reviziju dobrim, a za nedostatke i nepravilnosti uočene u njegovom nalazu smatraju da je potrebno sankcionirati odgovorne pravne i fizičke osobe.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje slijedećih zaključaka: Prihvaća se Izvješće o obavljenim revizijama za 2001. godinu. Nalazi Državnog ureda za reviziju dostavit će se nadležnim tijelima koja trebaju utvrditi eventualnu odgovornost pravnih i fizičkih osoba za nastale propuste i nepravilnosti, te ih za iste sankcionirati.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu Hrvatskog sabora raspravljao je o Izvješću o radu Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu i o Izvješću o obavljenim revizijama za 2001. godinu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela.

U uvodnom izlaganju glavna državna revizorica istaknula je da je Državni ured za reviziju tijekom

2002. godine izvršio planirane poslove revizije državnog proračuna, ministarstava, izvanproračunskih fondova na državnoj razini, te reviziju proračuna i poslovanja županija, gradova i općina.

Revizijom su obuhvaćeni svi subjekti za koje je Zakonom o državnoj reviziji propisana godišnja obveza revidiranja. Glavna državna revizorica je istaknula da je težište aktivnosti Državnog ureda za reviziju, pored revizije koja se obvezno obavlja jednom godišnje bilo usmjereno na reviziju pretvorbe i privatizacije.

Naglašeno je da se povećava broj revidiranih subjekata koji posluju bez nepravilnosti.

U raspravi su članovi Odbora razmatrali opravdanost obveznog obavljanja revizije jednom godišnje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kako je propisano Zakonom o državnoj reviziji, s obzirom na njihov broj i fiskalni kapacitet.

S tim u svezi ocijenjeno je da bi odgovarajuće izmjene Zakona o državnoj reviziji, kojima bi se propisalo da se revizija jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obavljala prema potrebi i u skladu s programom rada, pridonijele učinkovitijem i racionalnijem radu Državnog ureda za reviziju. Time bi se stvorile pretpostavke za bolju kontrolu subjekata koji značajnije participiraju u javnim sredstvima.

Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti prihvatanje Izvješća o radu Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu i Izvješća o obavljenim revizijama za 2001. godinu.

RASPRAVA

Nakon što su zastupnici većinom glasova (108 glasova "za" i jedan suzdržan glas) prihvatili Prijedlog Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost da se s Izvješća Državnog ureda za reviziju, posebni dio, skine oznaka "službena tajna", zastupnicima se uvodno obratila glavna državna revizorica **Šima Krsić**.

U ime **Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** govorio je **Ante Markov**. O stajalištima **Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu** izvijestila je **Dragica Zgrebec**, predsjednica Odbora.

Nekontrolirano trošenje prirodnih bogatstava

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Ivan Šuker (HDZ)**. Uvodno je rekao da ovaj nalaz državne revizije potvrđuje da je odluka o osnivanju državne revizije bio jedan dobar potez, a drži logičnim i da su nalazi svake godine sa sve manje grešaka. Želio je međutim, upozoriti da vjerojatno nalazi za slijedeću godinu neće biti ovako jasni iz razloga što Zakon o javnoj nabavi roba i usluga stvara, kako je Šuker rekao, izuzetne probleme svima.

Ministarstvo financija se kratkoročno zaduživalo kod poslovnih banaka uz kamatnu stopu od 7% do 8,5%, a istovremeno je kratkoročno oročavalo sredstva kod tih banaka i u Hrvatskoj narodnoj banci uz kamatnu stopu od 3,28% i 5,12%.

Smatra da bi se u svojim slijedećim revizijama Državni ured za reviziju trebao pozabaviti i s prihodovnom stranom proračuna, tj. kako i na koji način se naplaćuju prihodi od imovine i države i jedinica lokalne samouprave, i kako i na koji način se koriste prirodna bogatstva države.

U tom smjeru je i prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a da se možda u slijedećim revizijama to napravi. Njihovo je mišljenje da se prirodna bogatstva kao mineralne sirovine, vode, šume, nekontrolirano troše, a vrlo malo novaca završi u proračunima jedinica lokalne samouprave i državnog proračunu.

Napomenuo je da bi trebalo posvetiti pažnju kako i na koji način je evidentirana imovina u trgovačkim društvima u vlasništvu države i u vlasništvu jedinica lokalne samouprave.

Komentirao je nalaz državne revizije što se tiče stanja u Ministarstvu financija, gdje stoji da se ne evidentiraju sva devizna sredstva. "Nalozi za evidentiranje deviznih prihoda daju se u vrijeme kada se sredstva troše, te se istovremeno daje nalog za evidentiranje prihoda i rashoda, tj. devizni prihodi ne evidentiraju se u trenutku ostvarenja". Na takav način nema se uvida u

sveukupne prihode proračuna odnosno podaci u knjigovodstvu ne iskazuju pravo stanje.

Također, Ministarstvo financija ne raspolaže podacima o ukupnim deviznim primicima i izdacima državnog proračuna za 2001. godinu, evidentiraju se samo izdaci veći od jedan milijun kuna. "Usvajali smo Izvješće o izvršenju državnog proračuna, a ako je ovaj nalaz točan, onda se postavlja pitanje vjerodostojnosti prihodovne strane".

Dodao je da Ministarstvo financija nema ustrojenu evidenciju deviznih računa u inozemstvu, kao ni popis stanja svih računa na dan 31. prosinca 2001. godine. "Ako je nalaz točan, a nemamo razloga da sumnjamo u to, onda je to nešto što je neoprostivo".

Šuker je rekao da za posebne devizne račune deviznog inspektorata i deviznog sustava banka vodi evidenciju, međutim, nije vidljiv mjesečni priljev prihoda ni odljev, kao ni mjesečni obračun kamate koji se prema propisu, potpisanim ugovoru trebaju pripisivati glavnici krajem godine. Dakle, postavlja se pitanje koliko je stvarno zaduženje i koliko taj dug iznosi s kamatama.

Nema evidencije prihoda od privatizacije

Istaknuo je da se ne evidentiraju prihodi od privatizacije kada su ostvareni, tako da se devizni prihodi evidentiraju tek kada se troše, a dio deviznog prihoda iskazan je u kunskom računu kada je trošenje u kunama.

"Prihod od privatizacije treba se iskazati u državnom proračunu, a tek po evidentiranju prihoda mogu se rasporediti u druge namjene".

Šuker je rekao da prihod od prodaje HT-a u iznosu od 500 milijuna eura nije evidentiran u državnom proračunu taj dan kao prihod od privatizacije, a nije evidentiran niti kao prihod državnog proračuna, te se postavlja pitanje gdje je evidentirano tih 500 milijuna eura.

Osvrnuo se i na prodaju dionica Hotela Cavtat koncem studenoga 2001. godine kada je ostvareno 5,5 milijuna eura, što nije doznačeno na redovni devizni račun Ministarstva

financija, niti je evidentirano kao prihod od privatizacije u državnom proračunu. "Prihod od privatizacije treba se iskazati u državnom proračunu, a tek po evidentiranju prihoda mogu se rasporediti u druge namjene". Šuker je još jednom postavio pitanje kolika je realna prihodovna strana proračuna.

Napomenuo je da ono što posebno zabrinjava je problem evidentiranja zajmova. Postoji i odluka Odbora za financije i državni proračun da Ministarstvo financija Hrvatskom saboru dostavi popis kompletnog zaduženja i popis svih izdanih jamstava. "Nažalost, do danas nismo dobili popis tih dugova i sada vidite u nalazu Državne revizije da nisu evidentirani niti proknjiženi zajam od Svjetske banke u iznosu od 534 milijuna kuna, zajam od Europske banke u iznosu od 69 milijuna i 204 tisuće kuna, zajam od Razvojne banke Vijeća Europe u iznosu od 9 milijuna 787 tisuća". Dakle, ukupno je manje knjiženo zaduženje od 613 milijuna i 203 tisuće kuna, pa Šuker postavlja pitanje koliko su točni svi oni podaci o kojima su zastupnici raspravljali o ukupnom dugu RH prema društvenom bruto proizvodu, ako nemamo proknjiženo 613 milijuna kuna.

"Također nije evidentirano povlačenje dugoročnog kredita za autocestu Zagreb - Split u iznosu od 246 milijuna kuna, isto tako projekt obnove željezničkih lokomotiva u iznosu od 55 milijuna kuna. To je dakle, sveukupno 300 milijuna kuna i kada dodate ovih 600 milijuna, to je skoro milijarda kuna, što nemamo evidentirano u knjigama iz državnog proračuna".

Nema popisa svih zajmova i zaduženja države

Šuker je dodao i da Ministarstvo financija ne raspolaže s jedinstvenom i točnom evidencijom o popisu svih zajmova i zaduženja države.

Iznio je i podatak da se Ministarstvo financija kratkoročno zaduživalo kod poslovnih banaka uz kamatnu stopu od 7% do 8,5%, a istovremeno je kratkoročno oročavalo sredstva kod tih banaka i u Hrvatskoj narodnoj banci uz kamatnu stopu od 3,28% i 5,12%. "Dakle, posudiš uz 3% ili 4% veću kamatu, a oročiš uz 3% nižu kamatu, što je totalno nelogično da se zadužujemo po daleko većoj kamati".

Zaključio je da će Klub zastupnika HDZ-a podržati ovo izvješće, te je zamolio zastupnike da usvoje zaključak njegovog Kluba, "iz razloga što će on kao takav dobro doći i Državnom proračunu i proračunu jedinica lokalne samouprave".

Branko Tušek (SDP) javio se za ispravak navoda kolege Šukera kada je govorio o prodaji zrakoplova i utrošku sredstava vezano uz obnovu grada Vukovara. Tušek je rekao da prodaja zrakoplova nije bila u planiranom roku, te je Vlada svojom odlukom ovlastila Ministarstvo za javne radove da se za realizaciju projekta u gradu Vukovaru mogu privremeno koristiti sredstva planirana u državnom proračunu u iznosu ili do iznosa od 110 milijuna kuna. Sukladno navedenom, utrošena su sredstva iz sredstava državnog proračuna prije no što je došlo do prodaje zrakoplova, a njegovom prodajom sredstva su vraćena u državni proračun, pojasnio je Tušek.

Ivan Šuker (HDZ) javio se za poslovničku primjedbu. Rekao je da je izjavio ono što je čitao u nalazu Državne revizije.

Od 32 revidirana subjekta ispravno radi njih 7

Petar Žitnik (HSS) govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a. Klub zastupnika HSS-a prihvaća Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu. Istaknuo je da je Izvješće vrlo stručno i pregledno, kao i svih posljednjih osam godina. "No iz tih izvješća vidimo da mnogi drugi rade vrlo loše. Apsolutno je neprihvatljivo da od 32 revidirana subjekta ispravno radi svega 7".

Klub zastupnika HSS-a uočene nepravilnosti energično osuđuje i nada se da će konačno barem netko snositi prave konzekvence svog neprihvatljivog ponašanja.

Na kraju je Žitnik podsjetio da je u travnju ove godine na raspravi u Hrvatskom saboru bilo Izvješće Ureda o prvih 100 obavljenih revizija u postupku pretvorbe i privatizacije. "Rasprava o tom izvješću trajala je dan i pol i o tome postoji pisani fonogram na više od 300 stranica, a doneseno je i nekoliko izvanrednih zaključaka o tome da Vlada, resorna ministarstva, institucije pravosuđa daju izvješća o realizaciji naših zaključaka u roku od 30 ili 60 dana. Od tada je prošlo 6 mjeseci, a izvješća nema i nikome ništa".

Josip Leko (SDP) ispravio je navod i rekao da se radi o Izvješću za jednu godinu a da je predgovornik iznosio podatke za pet godina kao što je projekt Državne riznice. **Tonči Žuvela (SDP)** smatra da nije točno da se na turistima koji dolaze iz Engleske uz poticajna sredstva Ministarstva ostvaruje gubitak jer upravo ti turisti troše dosta u izvanpansionskoj potrošnji.

Bez posljedica za odgovorne

Krunoslav Gašparić (HB) govorio je u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka iznoseći brojne primjere o proračunskim iznosima koji se troše bez plana a da nitko ni za što ne odgovora. Na kraju će se sve svesti na puku konstataciju da se nalaz Državne revizije prima na znanje a je li premijer spreman na političku odgovornost, sintagmu koju tako često rado rabi, kad je u pitanju oporba, primijeniti i na svoje

Iako Državna revizija godinama upozorava da se prihodi od privatizacije ne evidentiraju, ništa se nije dogodilo. Nije ustrojen jedinstven registar koncesija, isplate državnih poticaja ne prate se na jednom mjestu, ne postoji jedinstvena evidencija državnih zajmova, ne objavljuje se popis jamstava itd.

stranačke kolege i koalicijske partnere, pitao je. Naime, financijski izvještaji nisu sastavljeni i nisu predloženi Državnom uredu za reviziju, u vođenju računovodstva Državnog proračuna kršio se Zakon, ne postoji jedinstven pregled deviznih računa, ne iskazuju se njihova stanja, nisu ustrojene potrebne knjigovodstvene evidencije, a nikakve posljedice za odgovorne nisu iz toga proizašle. Kao objašnjenje za sve ove propuste Ministarstvo financija koje ima 414 djelatnika i proračun od 93 milijuna kuna daje lakonski odgovor kako je razlog tome odlazak zadužene osobe na porodiljni dopust, rekao je zastupnik nizaajući i druge primjere od čijeg "spomena zastaje dah".

Iako Državna revizija godinama upozorava da se prihodi od privatizacije ne evidentiraju, ništa se nije

dogodilo. Nije ustrojen jedinstven registar koncesija, isplate državnih poticaja ne prate se na jednom mjestu, ne postoji jedinstvena evidencija državnih zajmova, ne objavljuje se popis jamstava itd. To Ministarstvo ne ispunjava ni u 2001. godini zahtjev Državne revizije da se obavi popis imovine na svim graničnim prijelazima, stalno se zadužuje kod banaka uz kamatu od 7 do 8,5 posto a svoj novac drži u bankama uz kamatu od tri do pet posto i radi se o enormnim gubicima od stotina milijuna kuna i nikome ništa, nastavio je dodajući, među brojnim primjerima, da nepravilnosti postoje u svim segmentima od ugovaranja usluga, konzultantskih poslova (ostala ministarstva).

Hrvatski je sabor dužan u takvim okolnostima djelovati u interesu poboljšanja funkcioniranja državne uprave i cjelokupnog javnog sektora. Možemo ovdje isticati primjere koji bi mogli baciti u očaj (za vozilo vrijedno 107.000 kuna plaća se popravak od 140.000 kuna) i na takvim primjerima, pa i onom o izostaloj unutarnjoj kontroli i nadzoru u ministarstvima, graditi opću kritiku. Možemo stvoriti percepciju o općem kriminalu i grabeži i to ne bi bilo ništa novo a nažalost niti daleko od istine i na takvim je raspravama danas vladajuća koalicija skupljala političke bodove u prošlosti. Međutim, nije riješila gospodarske i socijalne probleme niti problem korupcije u samoj državnoj upravi no to ne može biti svrha niti cilj rasprave, barem što se tiče Hrvatskog bloka.

Hrvatski blok ne želi poticati javni linč i nije stvar politike stavljati ljudima lisice na ruke i svrha ove rasprave nije kritika radi kritike, već mi apeliramo, rekao je, na političku odgovornost i preuzimanje posljedica. Bez obzira s kojih političkih pozicija nastupali moramo kazati da pozitivnih pomaka ima, postoje odgovorni i manje odgovorni ljudi, oni koji se drže zakona i propisa države koja ih plaća i onih koji to ne čine. Važno je istaknuti nereagirane na one koji zloupotrebljavaju pozicije, koji se kriju iza pozitivnih pomaka a prema sredstvima građana ponašaju se kao pijani milijarder, dovode svaku vlast pa i ovu u poziciju da svi postanemo isti i da nema onih koji za takvo ponašanje i takve zluporabe nisu odgovorni.

Za nas u Hrvatskom bloku važan je odgovor na pitanje ima li u političkim institucijama hrvatske države dovolj-

no snage da se na pitanju odgovornosti za upravljanje državnim novcem snose posljedice i to je za nas tema od osobitog nacionalnog interesa, rekao je, među ostalim. Zaključno je naglasio da Hrvatski blok podržava najavu Državnog ureda za reviziju da će ubuduće više pozornosti usmjeriti na utvrđivanje ekonomičnosti, djelotvornosti i štedljivosti u trošenju državnog novca a i pohvaljuje napore djelatnika ovog Ureda kojima se pridonijelo jačanju odgovornosti korisnika proračuna.

Zapostavljena lokalna samouprava

Damir Kajin (IDS) govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a i na početku se složio s glavnim državnim revizoricom da ne treba svake godine provoditi reviziju u malim općinama s tisuću, dvije tisuće stanovnika i da bi bilo puno racionalnije provesti reviziju u mamut državnim poduzećima od INE, HEP-a i tome slično.

U ovoj zemlji jedne apsurdne centralizacije, što zorno prikazuje i ova Revizija, na Državni proračun otpada čak 85,9 posto prihoda, na Grad Zagreb 4,7 posto dok na 20 preostalih županija, 546 općina i gradova 9,4 posto ili točnije 7,2 milijarde kuna. Mi smo vjerojatno jedina država kojoj je proračun od 1995. godine do sada povećan za više od sto posto a u isto vrijeme prihodi lokalne samouprave narasli su za svega 50 posto. To govori da je doista lokalna samouprava na svojevrsan način zapostavljena unutar struktura javne vlasti u RH. Još 1991. godine ondašnje skupštine općina birale su suce, šefa financija, državnog odvjetnika, šefa policije a danas eventualno mogu birati direktora vrtića, doma zdravlja.

Govoreći o drugim stavkama osvrnuo se, među ostalim, i na zaduživanje (prihode od zaduživanja) koje je na državnoj razini za 2001. godinu iznosilo 12,4 milijardi kuna što je katastrofa i nije čudno da svaki građanin Hrvatske zapravo već duguje 3.000 dolara, rekao je analizirajući namjenu tog duga i zaključujući da lokalna uprava racionalnije posluje od centralnih vlasti.

Poseban problem mogla bi biti državna jamstva kojih je u 2001. godinu izdato u iznosu od 10,7 milijardi kuna (za brodogradnju, za Viktor Lenac, za razne pikove) dok su

do 2000. godine ta jamstva bila ispod 10 milijardi kuna (u 1997. i 1999. godini 7,7 milijardi kuna) i hoće li ona doći na naplatu kroz rizične plasmane ili će eksplodirati, napomenuo je zastupnik apelirajući uz to da s brodogradnjom treba oprezno i ne nagovještavati stečajeve kako s jedne strane, ne bi imali socijalne nemire, a s druge eksploziju jamstava i krah jedne od najreprezentativnijih grana Hrvatske, rekao je, među ostalim, ne zaobilazeći ni Ministarstvo financija (nema ustrojenu knjigu javnog duga itd.), Hrvatski fond za privatizaciju (bila bi interesantna revizija državnih poduzeća a ne koliko je utrošeno na namještaj, ispada da stečaj Riječke banke nije bitan) te pitanje nabavke radarskog sustava vrijednog 230 milijuna američkih dolara kao jednog od uvjeta za naš brži pristup NATO-u.

Razlika između ovog revizorskog izvješća i na primjer onog iz 1998. nije bitna i to dokazuje da smo svi ljudi koji rade i griješe i potvrđuje da se svaka uprava ponaša otprilike na isti način.

Očigledan šlamperaj u vođenju poslova?

Mario Kovač (HSLŠ) govorio je u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a i iznio sažet i kratak prikaz primjedbi koji, kako drži ovaj Klub, vrlo učinkovito razobličuju famu da ova vlast možda i nije pretjerano sposobna ali da je zato poštena. Ovo izvješće vrvi primjedbama na poslovanje pojedinih ministarstava posebice u segmentu nabave roba i usluga a koje bi se trebalo odvijati sukladno odredbama Zakona o nabavi roba i usluga. A upravo u tom dijelu poslovanja ako se obavlja nezakonito otvara se izuzetno velik i širok prostor za korupciju i mito, naglasio je zastupnik.

Posebice u oči upadaju neka ministarstva a izuzetno je zanimljivo izvješće Revizije o poslovanju Ministarstva obrane gdje je očigledan ili potpuni šlamperaj u vođenju poslova ili pak nešto nažalost puno gore, kaže. Ministarstvo obrane raspolaže s ukupno 407 poslovnih prostora iznajmljivanjem kojih je prošle godine ostvareno oko 2,7 milijuna kuna a ugovori o zakupu zaključeni su bez prethodnog javnog nadmetanja i nisu usklađeni s odredbama Zakona o zakupu poslovnog prostora. Očite su nepravilnosti i kod izdataka za tekuće održavanje objekata i opreme za što je

utrošeno 78 milijuna kuna s tim da su usluge obavljane pojedinačnim naruđbenicama umjesto od ponuditelja odabranih u postupku propisanim Zakonom, rekao je navodeći i druge primjere, prepuštajući ocjenu o tome hrvatskoj javnosti - radi li se o neznanju ili aljkavosti.

Izravnom pogodbom izabran je i veći broj dobavljača i izvoditelja radova za nabavu kapitalne imovine u Ministarstvu unutarnjih poslova a pri tome je prikupljena i jedna ponuda, ali bez suglasnosti Ministarstva financija. Dodatak tome je i "sličica" iz Izvješća koje se odnosi na poslovanje Ministarstva vanjskih poslova a tiče se ulaganja od 5,8 milijuna DEM u zgradu našeg veleposlanstva u Budimpešti gdje je dolazilo do čestih promjena projekata, izvođenja radova na temelju usvojenih narudžbi a tako rade fizičke osobe kad grade vlastitu vikendicu, komentirao je zastupnik smatrajući da će se svi složiti da se radi o izuzetnoj neozbiljnosti. U vezi s tim nezakonitostima i nepravilnostima smatrao je da bi trebalo nešto reći i o racionalnosti trošenja državnog novca pozivajući se na navode iz tiska (gospodin Davorin Rudolf u "Vjesniku") da se događa da u nekoj stranoj državi istovremeno borave dva ili tri hrvatska izaslanstva a da jedni za druge ne znaju i sve to u djelokrugu Vlade RH koja vodi vanjsku politiku, te da tajnica Ministarstva vanjskih poslova ide u Peking na konzultacije a u Šangaju pregovara sa zamjenikom gradonačelnika o turističkoj suradnji.

Takvih nepravilnosti ima puno a čini se da se o njima premalo govori. Možda bi bilo znakovito prokomentirati neke konstatacije Revizije iz dijela nalaza koji se odnosi na poznato mega Ministarstvo, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, primjerice, konstataciju u vezi s obnovom obiteljskih kuća u što je utrošeno čak 38 posto više od planiranog (to bi trebalo pozdraviti gledajući interes naših građana) no pri tome su ugovori zaključeni sa svim ponuditeljima koji su prihvatili utvrđenu cijenu bez obzira na to što je Ministarstvo financija uskratilo potrebnu suglasnost. Pitanje je postoji li način da se spriječi "šerifovsko" ponašanje u tom Ministarstvu jer ovako ostaje samo konstatirati nezakonito ponašanje i nikom ništa, rekao je, među ostalim zastupnik ne zaobilazeći ni pitanja koja se odnose

na poslovanje Ministarstva gospodarstva (izravno ugovaranje o izradi studija s Energetskim institutom a to bi mogle obaviti i neke druge institucije). Sve to ne bi bilo zanimljivo da u istoj osobi ne bismo imali potpredsjednika Vlade, predsjednika Nadzornog odbora HEP-a, donekudnog direktora energetskog instituta a sada predsjednika Nadzornog odbora tog istog Instituta dr. Gorana Granića, rekao je.

A o kvaliteti rada srca financijskog krvotoka hrvatske države, Ministarstva financija (već je dosta rečeno) najbolje govori konstatacija da to Ministarstvo u svibnju ove godine nije imalo podatke o ukupno ostvarenim prihodima i izdacima Državnog proračuna. To je katastrofa, rekao je, među ostalim naglašavajući da Klub zastupnika HSLŠ-a prihvaća ovo Izvješće.

Dr.sc. **Zrinjka Głowacki-Bernardi (LIBRA)** ispravila je kao netočan navod predgovornika da za isplatu sredstava za znanstveni projekt treba imati suglasnost Ministarstva financija. **Mario Kovač** odgovorio je da to nije bio ispravak netočnog navoda već ispravak navoda glavne državne revizorice. A možda se i u ovom nalazu Revizije kriju razlozi nastanka jedne nove stranke u Hrvatskom saboru.

Potrebno odgovorno ponašanje i štedljivost

Klub zastupnika SDP-a ocjenjuje prije svega da je vidljiva povećana razina odgovornosti u trošenju sredstava hrvatskih obveznika, prenio je **Branislav Tušek (SDP)**. Ovaj Klub zastupnika (prihvaća Izvješće) pridružuje se ocjeni Ureda da se u odnosu na protekle dvije godine povećava broj revidiranih subjekata koji posluju bez nepravilnosti (većina ministarstava). Znakovito je da se kod određenih korisnika proračunskih sredstava ponavlja neodgovornost u trošenju sredstava za reprezentaciju, putne troškove itd. odnosno u štedljivosti. Ocjena je ovog Kluba da je potrebno odgovornije kontrolirati i nadzirati ne samo transfer novca nego da li se sredstva troše za predviđene programe.

Jedno izuzetno značajno pitanje je pitanje korištenja sredstava Državnog proračuna koja su deponirana u bankama. Naime, Državna revizija ozbiljno upozorava da nije postignut

zadovoljavajući uspjeh provedbi mjera kreditiranja poduzetnika pod povoljnijim uvjetima a spomenuta deponira sredstva u bankama ostaju neiskorištena jer banke ne prepoznaju kriterij za dodjelu poduzetničkog kredita a koji se naziva bonitet korisnika (dobreno kredita u iznosu svega 11 posto od iznosa oročenih sredstava, 280 milijuna kuna dok ostatak od 250 milijuna kuna banke vrte za svoje potrebe) a pritom usprkos ugovorenoj obvezi ne daju mjesečno izvješće određenom ministarstvu (Ministarstvo za mali obrt i poduzetništvo) o odobrenju i realizaciji kredita.

O kvaliteti rada srca financijskog krivotoka hrvatske države, Ministarstva financija, najbolje govori konstatacija da to Ministarstvo u svibnju ove godine nije imalo podatke o ukupno ostvarenim prihodima i izdacima Državnog proračuna.

Nije definiran ni termin "intelektualne usluge" a provlači se kroz sve stavke proračuna a malo se govori i o preispitivanju visina isplaćenih plaća koje su u pojedinim institucijama ili upravama za 40 posto veće u odnosu na neke druge institucije, a na što upozorava i Revizija i to je pitanje gdje se krše odredbe zakona o financiranju javnih službi iz proračunskih sredstava. Znatna sredstva odlaze i za troškove reprezentacije (primjerice, jedna financijska institucija s mjesečnim troškovima oko 50.000 kuna) i svi odgovorni u, recimo, Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak moraju preispitati svoju odgovornost, rekao je, među ostalim zastupnik naglašavajući da je za Klub zastupnika SDP-a odgovorno ponašanje i štedljivost u trošenju proračunskog novca pitanje nad pitanjima.

Zagreb zaslužuje godišnju reviziju

Tonči Tadić govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-a pohvalivši dobro odrađeno Izvješće za što smatra da je zaslužan i dobro uređen Zakon o državnoj reviziji. Napomenuo je da se državnom revizijom nadzire trošenje državnog proračuna oko 80 milijardi kuna, koliko se državnog proračuna potroši kroz ostale fondove.

Državna je revizija nadležna i za reviziju poslovanja lokalne samouprave. No, jedino Zagreb ima značajan proračun te zaslužuje godišnju reviziju, dok ostale jedinice lokalne samouprave zajedno nemaju toliki proračun. Stoga je besmisleno rasipati snagu Državne revizije u

Sredstvima od prodaje zrakoplova trebao je biti građen Vukovar i obnovljeni ostali dijelovi Hrvatske. Naime, zrakoplov je prodan, Odluka Vlade je o tome donesena koncem svibnja 2000. godine, međutim za 365.160 tisuća dolara nema podataka o uplati.

sustavnu reviziju poslovanja svake jedinice lokalne samouprave svake godine.

Iznos njihovih sredstava je oko milijardu do dvije milijarde eura, a s druge strane je ogroman Državni proračun s pratećim fondovima koje je potrebno dobro kontrolirati jer se zna da Državni proračun "guta" polovicu BND-a. To je posao koji Državna revizija treba raditi.

Dodaje da je činjenica da ako netko nadzire trošenje 50 posto BND-a da treba biti dobro ekipiran i plaćen. Godinu za godinom nadležnost revizije se povećava, a broj kadrova se smanjuje kao i plaće. Izrekao je pohvale jer su posao odrađivali paralelno s poslom istraživanja pre-tvorbe i privatizacije.

Ukazao je na neke stavke vezane uz ministarstva te je izdvojio Ministarstvo financija, Ministarstvo obrta, Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, Ministarstvo turizma, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo znanosti te Hrvatske vode.

Ministarstvo financija ključni problem

Kod Ministarstva financija ključni je problem što se evidentiraju sva devizna sredstva, devizni prihodi se ne evidentiraju u vrijeme kada su ostvareni, već u vrijeme kada se troše. Na taj način nemamo uvid u sveukupne prihode proračuna i njihovo trošenje, to jest podaci u knjigovodstvu ne iskazuju stvarno stanje.

Ključno je tu ukidanje Zavoda za platni promet čime se dovelo do nereda u deviznom poslovanju jer je postojao ZAP koji je imao svoj sustav. Navedeno je u tekstu da radi neprikladnosti programa Privredne banke d.d. za izradu izvoda Ministarstvo financija prima dnevno pregled stanja vlastitih deviznih računa i računa korisnika proračuna, a izvodi nisu pregledani i ne sadrže potrebne elemente za knjiženje.

Radi se o izvodima Privredne banke d.d. jedne od privatiziranih banaka koje su se borile svim sredstvima da dobiju u svoje ruke platni promet, a nisu sposobni nadzirati niti preglede stanja deviznih računa Ministarstva financija i ostalih proračunskih korisnika, a pogotovo svih gospodarskih subjekata u Hrvatskoj.

Sve privatizirane banke preživljavaju najvećim djelom na plaćama proračunskih korisnika, odnosno, na čuvanju novaca RH i zanima ga kako bi funkcionirali kada ti novci ne bi išli njima nego u Hrvatsku poštansku banku. Jer, Državna revizija jasno pokazuje da nisu sposobni kontrolirati devizne račune Ministarstva financija.

Kod prihoda od privatizacije u Izvješću je opisan "rašomon" s prijenosom sredstava koja su pristigla od privatizacije Hrvatskog telekoma, ali su ta sredstva spremljena na devizni račun Ministarstva financija u inozemnoj banci u Chase Manhattan Bank, što znači da će Hrvatska privatizacijom ključnih gospodarskih subjekata povećati bonitet stranim bankama. To je način na koji se funkcionira.

Predviđena posebna jamstva, odnosno posebni uvjeti kada budu zadovoljeni će iz prve faze privatizacije biti uplaćeno 42,5 milijuna dolara na poseban račun kupca i RH koji će se prenijeti na račun RH uz ispunjenje određenih uvjeta u 2001. godini. Radi se o prvoj fazi privatizacije provedene 1999. godine, a zajedničko za obje privatizacije je da Sabor ne zna kako izgleda sporazum između Vlade RH i Deutsche Telekoma.

Govorio je i o sredstvima od prodaje zrakoplova kojim je trebao biti građen Vukovar i obnovljeni ostali dijelovi Hrvatske. Naime, zrakoplov je prodan, Odluka Vlade je o tome donesena koncem svibnja 2000. godine, međutim za 365.160 tisuća dolara nema podataka o uplati.

Govoreći o državnim jamstvima, zastupnici su kod proračuna za 2003.

dobili materijale o tome kome su sve izdavana jamstva, no taj popis jamstava nije na vrijeme objavljen u "Narodnim novinama" što nije u skladu s odredbama Zakona o proračunu.

Osvrnuo se na Ministarstvo europskih integracija i njegove zadaće za koju smatra da bi mogla obavljati agencija pri Vladi RH, ali ne nužno državno ministarstvo. Postavio je pitanje ako je naše opredjeljenje ulazak u Europsku uniju onda za ministarstvo treba izdvojiti značajnija sredstva od onih koja se izdvajaju, primjerice za prevođenje hrvatske zakonske regulative na jezike zemalja članica EU i obratno. No, to nije tako.

Kod Ministarstva pomorstva, prometa i veza naglasio je dio iz Izvješća da su kapitalni prijenosi planirani u iznosu od 397.961 milijun kuna, za brodare, razne prijevoznike i ostale. No, niti u ovoj reviziji nije specifičirano na što se troši taj novac.

Smatra da nije zabrinjavajuće samo to što nema takvih podataka u proračunu već i što Državna revizija kada dođe u izvidanje o tome nema podataka. Dodao je da Ministarstvo obrta ima niz nepravilnosti kod dodjele kredita.

Izdvojio je zanimljive ilustracije koje se odnose na Hrvatske vode i Ministarstvo turizma. Kod Hrvatskih voda niz je nepravilnosti u gradnji bez građevne dozvole i bez javnih natječaja. Kod Ministarstva turizma već je poznata priča o jednom poduzeću kao jedinom dobavljaču oglasne ploče za sve iznajmljivače soba.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)** ispravivši zastupnika Tadića u izjavi da je nestalo 365.160 tisuća dolara obrazloženo kao manje uplaćeni iznos u Državni proračun jer za svaku transakciju unutar korisnika Državnog proračuna postoji dokumentacija.

Činjenica je da su postojale pomoćne evidencije koje revizorima u trenutku revizije nisu bile dostupne. No, vrlo je važno pitanje tko je odgovoran za to što određena dokumentacija nije bila dostupna revizorima.

Vladu RH, Hrvatski sabor i Ured predsjednika RH materijalno odvojiti

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je **Jozo Radoš** istaknuvši da je

Državni ured za reviziju opravdana institucija no pitanje je da li "smo nakon 7 godina rada došli u poziciju preispitati ta izvješća da ne bi postala previše shematska, da u njima ne bi bilo grešaka i da bi se rad Državnog ureda za reviziju digao na višu razinu."

Smatra da je uvjet za to ozbiljno promišljanje i razmatranje izvješća, a ne isključivo politička optika. U uvodnom dijelu Izvješća Državnog ureda nigdje se ne vidi poslovanje Vlade RH, Hrvatskoga sabora i Ureda Predsjednika RH. Sve te tri institucije koje po logici trebaju biti odvojene u svom materijalnom funkcioniranju, odrađuje Ured za opće poslove i protokol Hrvatskoga sabora i Vlade, što smatra da nije dobro.

Govoreći o reviziji poslovanja jedinica lokalne samouprave i uprave smatra da nije dobro da je ova revizija puno šturija u odnosu na početne.

Smatra da nije točan navod zastupnika Tadića da grad Zagreb ima veći proračun nego sve ostale jedinice lokalne (regionalne) uprave i samouprave. Itekako treba ozbiljno obaviti reviziju županija, velikih gradova, a po pitanju revizija malih općina predlaže da već u idućem radu revizije razmotri mogućnost po kojem bi se općine grupirale u dvije ili tri zone po visini prihoda pa bi ovisno o tome došlo do oslobađanja od revizije za jedinice koje su manje.

Ukoliko će se se ići prema snažnijoj decentralizaciji revizija poslovanja jedinica lokalne (regionalne) samouprave bi trebala biti snažnija.

Donijeti Pravilnik o posebnim nabavkama roba

Spomenuo je da se s materijala o državnoj reviziji podijeljenog zastupnicima skine klasifikacija službene tajne jer to je već odavno prestala biti tajna. Smatra da nema smisla detaljno navoditi sve podatke, a da nije naznačeno da postoji određena nepravilnost u navedenom. (Kao što se primjerice opisuju dva velika projekta Ministarstva obrane, nabavke radara i ostalih sredstava).

Vrlo je važan segment pitanje nabave roba i usluga. Kompleksno je pitanje kako odvojiti nabavku koja mora ići temeljem javnog natječaja od nabavke koja to ne mora.

Istaknuo je da imamo Zakon o nabavi roba i usluga donesen 1997. godine, no nikada nismo donijeli

Pravilnik o posebnim nabavkama roba iako je pitanje nabavke roba i usluga krucijalno pitanje i treba ga što prije riješiti kako bi se spriječila zlorabica i kriminal.

Osvrnuo se na izlaganje zastupnika Kovača koji je govorio o Ministarstvu obrane, te smatra da je vrlo teško dovesti sustav nabave u pravilne okvire i stoga stoji stajalište Državne revizije da gotovo svi proračunski korisnici rade prekršaje u sustavu javne nabave.

Imamo Zakon o nabavi roba i usluga donesen 1997. godine, no nikada nismo donijeli Pravilnik o posebnim nabavkama roba iako je pitanje nabavke roba i usluga krucijalno pitanje i treba ga što prije riješiti kako bi se spriječila zlorabica i kriminal.

To je dugotrajan put jer ne postoje odgovarajući podzakonski akti, a nema ni dobrog zakona. Iznio je podatke za Ministarstvo obrane, u 1999. godini bilo je 109 natječaja za 209 milijuna kuna, 2000. godine je bilo 640 natječaja za 326 milijuna kuna, a 30 posto samo javni natječaj, 2001. godine bilo je 423.528 natječaja, ali je već 40 posto natječaja koji su javni natječaji bez izuzeća. Što je veliki napredak u tom ministarstvu.

Osvrnuo se na to da nije problematično to što je Ministarstvo gospodarstva ušlo u odnose sa Zavodom za energetiku. Dodao je da zastupnik Kovač ne odgovara na to da su "on i njegov kolega uzeli 10 tisuća kuna iz proračuna ove države i spremili ih u vlastiti džep" dodajući da "on može parafrazirati da se možda u takvom ponašanju trebaju tražiti razlozi za raspad jedne političke stranke".

Potpredsjednik Sabora, dr.sc. **Ivica Kostović** izrekao je opomenu zastupniku jer je koristio stav Kluba zastupnika za iznošenje podataka o drugim saborskim zastupnicima koji se ne mogu provjeriti, pa ispada da su upućeni zlonamjerno.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Ivan Šuker (HDZ)** jer nije točno da su nalazi Državne revizije za jedinice lokalne samouprave samo šturi, oni se obrađuju u širem obliku tamo gdje trebaju, a to su gradska vijeća i

županijske skupštine. Netočno je i to da je netko raspravu koristio u dnevno-političke svrhe te smatra da je Radoš ovu raspravu iskoristio u dnevno-političke svrhe. On bi bio sretan da su o nalazu Državne revizije raspravljali na ovakav način kada se radilo o Ministarstvu obrane za 1999. godinu.

Potpredsjednik, Kostović iz istog je razloga kao i kod prethodnog zastupnika, prekinuo zastupnika Šukera.

Željko Glavan (HSLŠ) javio se za ispravak netočnog navoda i drži da je zastupnik Radoš netočno rekao da svi krše Zakon o nabavi roba i usluga jer to ne proizlazi iz nalaza revizije. Drugi netočan navod je da se poslovi sklapaju samo s monopolnom firmom "Hrvoje Požar", ima i drugih firmi i privatnih i drugih u Hrvatskoj koje mogu raditi taj posao. A, katastrofalno je čuti od bivšeg ministra obrane i saborskog zastupnika sintagmu, "kad morate nužno kršiti zakon". Jer, ako se zakon krši za to se odgovara.

Potpredsjednik Kostović utvrdio je povredu Poslovnika.

Zastupnik **Jozo Radoš** ustvrdio je da je potpredsjednik Sabora prekršio Poslovnik kada mu je dao opomenu, a za isti navod koji je uzrokovao njegove navode, gospodinu Mariju Kovaću, koji je otpočeo takvu raspravu, nije dao opomenu.

Marko Baričević (HSLŠ) javio se za ispravak netočnog navoda te smatra da je zastupnik Radoš prekršio članak 209. Poslovnika gdje zadnji stavak kaže da zastupnik ne može zatražiti riječ da bi odgovorio na navod iz izlaganja zbog kojeg je predsjedatelj izrekao govorniku stegovnu mjeru.

Potpredsjednik **Kostović** zahvaljujući se na tumačenju i egzaktnom navođenju točke Poslovnika te upozorio da je isteklo vrijeme te je započeo s pojedinačnom raspravom.

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje loš gospodar

Prva u pojedinačnoj raspravi bila je zastupnica **Ljubica Lalić (HSS)** osvrnuvši se posebno na Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i Hrvatski fond za privatizaciju te smatra da je država jako loš gospodar jer vrlo loše gospodari vlastitom imovinom. Primjerice, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje u vlasništvu ima 1750 stanova od čega je 751 stan u najmu, 295 je na privremenom korištenju. Za 160 se vodi spor, 150

stanova koriste bespravni korisnici, a 220 je prazno i razrušeno.

Tijekom 2001. u najam je dano 96 stanova. Imajući na umu činjenicu da je 2001. s osnova najma ostvareno 845.834 kuna prihoda, a istovremeno je Zavod na temelju izdvajanja za pričuvu uplatio 830.802 kune uz činjenicu da troškovi održavanja terete Zavod kao glasnika stanova potpuno je nejasno zbog čega Zavod najveći dio stanova daje u najam kada mu takav odnos, donosi samo troškove.

Zastupnica bi se odlučila prodati stanove pa bi i onih 45 stanova uz manja ulaganja bili useljivi. Odluku o prodaji bi donijela zato da se iz tih sredstava grade novi stanovi za potrebe Zavoda. Uredili bi se sada neuseljivi stanovi, a istodobno bi se smanjila obveza za izdvajanje u pričuvu koja iznosi gotovo isto toliko koliko i ostvareni prihod najamnine.

Ustvrdila je da se odnos Zavoda prema stanovima koji predstavljaju imovinu mora bitno promijeniti. Pokazatelj lošeg gospodarenja pronalazi i u odnosu Hrvatskog zavoda mirovinskog osiguranja i njegova društva kapitala Hrvatsko mirovinsko osiguranje d.o.o. koje je osnovano radi upravljanja i gospodarenja dionicama i udjelima koja su Zavodu pripala temeljem Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća.

Troškovi društva u 2001. iznosili su 2.814 milijuna kuna, a za 43,7 posto su manji od planiranih što ne znači da bi zastupnici trebali smatrati opravdanim postojanje toga društva kapitala.

Smatra da to društvo treba prestati s radom, a gotovo 3 milijuna kuna treba potrošiti na nešto drugo što bi bilo korisno građanima RH. Takav stav temelji se na činjenici da je od lipnja 2000. Hrvatski fond za privatizaciju na temelju ugovora zaključenog sa Zavodom preuzeo bi poslove upravljanja portfeljem dionica u svoje ime, a za račun Zavoda.

Nakon toga Hrvatsko mirovinsko osiguranje d.o.o. obavlja poslove evidentiranja i naplate potraživanja po osnovi, a ranije zaključenih ugovora o prodaji dionica na kredit. I za taj posao potroši 1.312 milijuna za plaće, 507.000 kuna PDV-a. Članovima vlastitog nadzornog odbora plati naknadu u iznosu od 61,5 tisuća kuna te uz još neke troškove ukupno potroši oko 3 milijuna kuna.

Uvjerjenje u nepotrebnost društva kapitala Hrvatskog mirovinskog

osiguranja d.o.o. je jače kada se iznese da bi potraživanja za udio u dobiti i dividende koja iznosi 19.995 milijuna kuna trebala predstavljati stanje potraživanja za dividende koje u svojim poslovnim knjigama ima i Hrvatsko mirovinsko osiguranje, d.o.o.

Međutim, to društvo kapitala evidentiralo je potraživanje za dividende u iznosu od 18.641 milijun kuna. Razlika od 1.350 milijuna kuna odnosi se na sredstva, koje je navedeno društvo naplatilo od trgovačkih društava, ali ta sredstva nije uplatilo Zavodu za mirovinsko osiguranje kojem pripadaju.

"Mrtve duše"

Pitanje je na što je navedeno društvo od prodaje udjela i dionica na nepoznate projekte potrošilo 140 milijuna kuna. Obračun između Zavoda i Društva nikad nije napravljen i ne može se znati kuda je društvo potrošilo 140 milijuna kuna dobitvenih prodajom državne imovine.

Zastupnica zaključuje da Društvo definitivno nije potrebno te zahtijeva od Ministarstva rada i Zavoda da ga čim prije ukinu.

Na bankovni račun umirovljenika uplaćivana je mirovina godinama nakon njihove smrti. Državna revizija utvrdila je da se radi o čak 93 umirovljenika, a nepripadno je isplaćeno 3 milijuna kuna. Za to nitko nije odgovarao, pa se očekuje od resornog ministra da poduzme najenergičnije mjere.

Kao zastupnica i članica raznih odbora ukazivala je na postojanje "mrtvih duša" te iako je uvjeravana da to nije točno novine su pisale o umrlom umirovljeniku na čiji je bankovni račun uplaćivana mirovina godinama nakon njegove smrti. To isto je utvrdila i Državna revizija, radi se o čak 93 umirovljenika, a nepripadno je isplaćeno 3 milijuna kuna. Za to nitko nije odgovarao, ustvrdila je te očekuje od resornog ministra da poduzme najenergičnije mjere.

Smatra da je razlog kaotičnom stanju nedostatak i manjkavost

matičnih evidencija i neažurnosti unosa prikupljenih podataka. Stoga se događa da korisnik osobne mirovine dobije rješenje o pravu na obiteljsku mirovinu čak i onda kada nije podnio zahtjev.

Fond za privatizaciju restrukturirati

Kao daljnji primjer negospodarskog ponašanja navela je kod Hrvatskog fonda za privatizaciju osnovanog radi provođenja i dovršenja postupka privatizacije imovine koja je na temelju drugih zakona postala vlasništvo RH. Već kod osnivanja smatra da je Fondu namijenjena manjkava uloga, njegov je zadatak rasprodati državnu imovinu, a tko će do prodaje gospodariti i upravljati tom imovinom nepoznato je. Smatra da su posljedice takve površnosti strašne te da je pouzdano da danas nitko ne skrbi o državnom vlasništvu.

Za odvjetničke usluge u 2002. isplaćeno je čak 2.200 milijuna kuna; za zastupanje pred sudovima potrošeno je 973.000 kuna. RH će za grubu nemarnost i neorganiziranost plaćati takvu cijenu koju ne mogu plaćati ni puno bogatije države.

Članovi nadzornih odbora od kojih su najbrojniji zaposlenici Hrvatskog fonda za privatizaciju nikome ne odgovaraju, formalno odgovaraju nadzornim odborima kojima je najčešće jedina briga visina naknade pa je logična posljedica propast.

Hrvatski fond za privatizaciju koji je prošao najžešći val privatizacije sada broji 200 zaposlenih, ostvario je prihod od 83 milijuna kuna i potrošio 53 milijuna kuna od čega 28 milijuna na plaće zaposlenih, 15,5 milijuna na nematerijalne troškove, a 5,2 milijuna za materijalne troškove.

Dodala je da Fond nema popis nekretnina pa ne zna s čime može raspolagati. Smatra da nema smisla u postojanju Fonda koji sve što proda potroši na plaće uposlenih te materijalne i nematerijalne troškove. Potrebno ga je reorganizirati pa bi Fond raspolagao imovinom i upravljao i nadzirao upravljanje državnom imovinom.

Osvrnula se zaključno na strukturu izdataka te konstatirala da je za odvjetničke usluge u 2002. isplaćeno čak 2.200 milijuna kuna, za zastupanje pred sudovima potrošeno je 973.000 kuna stoga će RH za grubu nemarnost i neorganiziranost plaćati cijenu koju ne mogu plaćati ni puno bogatije države.

Popis nekretnina nije cjelovit

Luka Roić (HSS) istaknuo je da u izvještaju Državne revizije za 2001. godinu kod 32 korisnika proračunskih sredstava samo u 7 slučajeva nije bilo primjedbi i novac se trošio u skladu sa zakonskim odredbama. Napomenuo je da su to uglavnom isti korisnici kao i prošle godine i to Ministarstvo prosvjete i športa, Ministarstvo za europske integracije, Ministarstvo kulture, Ministarstvo rada i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za zapošljavanje, HBOR te Državni zavod za materinstvo i mladež, a naglasio je da je ovaj Fond prošle godine bio pun propusta koje je ipak ispravio.

Primijetio je da su se nepravilnosti uglavnom odnosile na trošenje državnog novca, na popis imovine, obvezu i potraživanje, nenamjensko trošenje, propusta pri nabavi, česta izravna ulaganja bez natječaja, odabir najskupljeg izvođača, mobiteli, kartice, automobili, autorski honorari, sklapanje ugovora o djelu s vlastitim zaposlenicima.

Revizija svake godine iznova otvara upitnost postojanja pojedinih zavoda i fondova koji uglavnom služe transferu novca te predlaže preispitivanje postojanja i gašenja istih.

Najznačajnija sumnjiva i sporna potraživanja su ona preuzeta od Hrvatske poštanske banke na temelju zaključaka Vlade, a radi restrukturiranja i financijskog jačanja banke.

Osvrnuo se na neka ministarstva, fondove i zavode, rukovodeći se prošlogodišnjim izvješćem s nadom da se situacija ipak popravila nabolje dodajući da je stanje po iznesenom u izvješću čak i gore nego lani.

Počeo je s Fondom za privatizaciju koji je kao i prošle godine pun nepravilnosti. Odvjetničke usluge koje su u reviziji za 2000. bile sporne

ugovaraju se paušalno, umjesto nakon obavljenog posla, popis nekretnina nije cjelovit. Od 174 nekretnine u vlasništvu Fonda popisano je njih samo 72. Od 151 nekretnine koje se vode 53 ih je procijenjeno, a za 98 nije izvršena procjena.

U poslovnim knjigama nije evidentirano 10 nekretnina prodanih u vrijednosti od 1.628 milijuna njemačkih maraka i 120.000 eura. Ostvareni prihod od prodaje stanova u vlasništvu RH u 2001. godini trebalo je uplatiti u državni proračun. Za intelektualne usluge koje se uglavnom odnose na odvjetničke usluge plaćeno je 2.210 milijuna kuna, za pravne savjete 973.000 kuna, a ostali dio od 1.237 milijuna kuna odnosi se na troškove izrade iskaza nekretnina.

Sumnjiva i sporna potraživanja preuzeta od Hrvatske poštanske banke

Lani je raskinuto 2.834 ugovora o prodaji dionica na temelju čega je Fondu vraćeno 64,9 milijuna kuna neotplaćenih dionica. U 2001. nominalna vrijednost dionica je 240.830 milijuna kuna na temelju ponuda, a prodana vrijednost je 80,180 milijuna kuna, odnosno 33 posto od nominalne vrijednosti bez obrazloženja zašto je cijena niža od nominalne. Nisu usklađeni podaci o pojedinim sektorima Fonda kod prodaje dionica putem burzi. Tečajne razlike kod pozajmica nisu obračunate.

Najznačajnija sumnjiva i sporna potraživanja su potraživanja preuzeta od Hrvatske poštanske banke na temelju zaključaka Vlade, a radi restrukturiranja i financijskog jačanja banke.

Prenešena vrijednost 886 milijuna potraživanja od trgovačkih društava u stečaju iznose 477.469 milijuna kuna ili 53,55 posto. Tijekom 2001. potraživanja od još tri trgovačka društva u iznosu od 5.632 milijuna kuna prijavljena u stečaj. Ne provjerava se bonitet zajmoprimca jer je čak 53,9 posto potraživanja iskazanih kao sumnjivih.

Stranim konzultantima za propalu privatizaciju Croatia osiguranja plaćeno je 8,28 milijuna kuna što je Fond naplatio od Ministarstva financija.

Potrošači uz skupu tarifu moraju plaćati i skupe elaborate

Osvrnuo se na rad Ministarstva financija gdje su nepravilnosti brojne, napomenuvši neke. Prihodi od privatizacije nisu evidentirani, nema ustrojene knjige javnog duga, imovine, nisu evidentirana sva devizna sredstva, jer se ista evidentiraju tek kada se potroše. Stanje svih deviznih računa nije iskazano u računu koji se vode u zemlji i inozemstvu. Zanimljivi su prihodi od privatizacije Hrvatskog telekoma, od čije je prodaje ostvaren prihod od 500 milijuna eura.

Stranim konzultantima za propalu privatizaciju Croatia osiguranja plaćeno je 8,28 milijuna kuna što je Fond naplatio od Ministarstva financija.

Kupac je uplatu izvršio 25.10.2001. na devizni račun, a Ministarstvo financija nije taj iznos evidentiralo u proračun kao prihod privatizacije, a niti kao prihod deviznog računa.

Sredstva od prodanog zrakoplova također nisu proknjižena kao prihod državnog proračuna. Taj se novac, smatra, trebao uložiti u obnovu Vukovara, a dio novca je potrošen u druge svrhe. Cijena prilikom prodaje je bila 12,5 milijuna dolara, a na račun je uplaćeno 365.160 tisuća dolara manje. Pisanog traga o toj razlici nema.

Kasni se s povlačenjem kredita Svjetske i Europske banke, pa se s te osnove plaćaju milijunske svote za nekorištenje zajmova. U Ministarstvu gospodarstva osim kupnje dvaju automobila za koja su uplaćena sredstva veća od ugovorenih i koja od završetka revizije nisu isporučena, a trebalo je izdvojiti 514.275 tisuća kuna.

Savjetničke usluge koštaju 3.25 milijuna kuna, ugovori su nejasni i ugovarani izravno i za studije u elektroenergetskom sektoru i u naftnoj industriji, što i vrijedi za tarifni sustav koji se plaća po predračunu bez suglasnosti Ministarstva financija, pa potrošači uz skupu tarifu moraju plaćati i skupe elaborate.

U Ministarstvu javnih radova, obnove i graditeljstva "vole telefonirati", koristi se 10 automobila više

od propisanog. Za otkup zemlje buduće autoceste od Zagreba do Splita, planirano je 51 milijun kuna, toliko je doznačeno i utrošeno, a po hrvatskim autocestama za otkup zemljišta utrošeno je samo 13,44 milijuna kuna.

Ministarstvo obrane nabavlja narudžbenicom umjesto javnim natječajem

U Ministarstvu prometa koriste se 64 mobitela, troškovi službenih putovanja su porasli za 50,6 posto. Kod MUP-a prihodi su premašili plan u iznosu od 207 milijuna kuna. Za kazne od zaštite od požara prihod iznosi 19 milijuna kuna, a za protupožarne mjere iz državnog proračuna troši se 8 milijuna kuna. MUP je prihode ostvario i na drugim osnovama kao što je ugostiteljstvo, osiguravajuća društva, na razmišljanju, dodijelio je stambene kredite svojim djelatnicima od 32 milijuna kuna. Za tehničku opremu i nabavke modema, mobitela i Interneta utrošeno je oko 2 milijuna kuna.

U Ministarstvu obrane nabavlja se narudžbenicom umjesto javnim natječajem. Unajmljuje se mimo propisa od primjerice iznajmljivanja stanova, garaža zarađeno je 9,5 milijuna kuna, a za održavanje istih je isplaćeno 7,7 milijuna kuna. Naglasio je nepotrebnost izlaženja tjednika "Obrana", prodanog u 8.360 primjeraka, a besplatno se podijeli 132.362 tisuće primjeraka, kada već postoji časopis "Hrvatski vojnik".

U Ministarstvu vanjskih poslova adaptacija veleposlanstva ugovorena 1990. do 2001. godine poskupjela je dvostruko. Ugovoreni je iznos sa 2.435 skočio na 5.811 njemačkih maraka.

Nepravilnosti se moraju sankcionirati i rješavati. Smatra da cinizmu, bahatosti i bezobrazluku treba stati na kraj jer da se radi o "običnom smrtniku" za neplaćanje kazne završio bi u zatvoru. Svaka zemlja i njeni građani veoma su osjetljivi na trošenje novaca i s pravom žele znati kako su oni utrošeni.

Vladi ne služi na čast odnos prema Vukovaru

Želimir Janjić (HSL) govorio je o prodaji predsjedničkog zrakoplova te o Ministarstvu za obrt, malo i srednje poduzetništvo. Objasnio je tijekom

dogadaja vezanih uz prodaju zrakoplova, od održane sjednice Vlade RH u Vukovaru, preko razdoblja kada je ministar Čačić 2001. godine predložio Vladi RH da donese odluku kojom će Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo posuditi novce za početak raščišćavanja ruševina, jer je prioritet bila obnova objekta javne namjene. Pozajmica je dana, radovi su počeli, a predsjednički je zrakoplov prodan 5. srpnja 2001. za 12,5 milijuna američkih dolara.

Trenutno u Vukovaru imamo 31.670 stanovnika, od njih 8.600 umirovljenika, 7.680 zaposlenih, ali više od 3.500 je nezaposlenih.

Prema iznesenom u Izvješću je na devizni račun Ministarstva financija uplaćeno 12.134.840 milijuna američkih dolara, dok o uplati razlike od 365.160 američkih dolara nema podataka. Smatra da je to potrebno do kraja razjasniti.

Smatra da je nedopustivo to što je 9.395,65 milijuna eura uplaćeno 13. srpnja na ime otplate kamata obveznica kod Deutsche banke. Taj novac namijenjen za obnovu grada Vukovara nije odmah namijenjen obnovi, nego su time plaćene kamate po euro obveznicama.

"Ovo Vladi nipošto ne služi na čast. Ako Vlada na taj način ilustrira svoj odnos prema Vukovaru onda je doista ovdje grubo pogriješila".

Naveo je da se spomenutom pozajmicom Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo financira tri projekta. Raščišćavanje ruševina u iznosu od 14 milijuna kuna, obnovu objekta javne namjene u iznosu od 72.200 tisuća kuna i pripremu gradnje gospodarske zone za što je potrošeno 2 milijuna kuna od 88.200 milijuna kuna. Ostatak od 110 milijuna kuna još je uvijek na raspolaganju za obnovu grada Vukovara.

Trenutno Vukovar ima 31.670 stanovnika, od njih 8.600 umirovljenika, 7.680 zaposlenih, a više od 3.500 je nezaposlenih.

Govoreći o Ministarstvu za obrt, malo i srednje poduzetništvo, rekao je da je u prošloj godini za plasman predviđeno 210 milijuna kuna, angažirano je samo 11 posto. Ukoliko se želi potaknuti poduzetništvo ne bi se smjelo dogoditi da se zbog lošeg ugovora s poslovnim bankama koje plasiraju ta sredstva angažira tako

malo - rekao je na kraju zastupnik Janjić.

Neevidentirana sredstva od prodaje HT-a

Jadranka Kosor (HDZ) rekla je da je šteta kako nitko iz Vlade nije sudjelovao na raspravi, mislivši pritom na ministra financija, jer bi na kraju rasprave dao odgovore na pitanja. Zahvalila se na višegodišnjem upornom i dobrom radu državne revizorice i njenog ureda jer smatra da je ono što rade iznimno težak i zahtjevan posao.

Osvrnula se na prodaju zrakoplova za Vukovar te zatražila odgovor na pitanje gdje je 365.160 američkih dolara od njegove prodaje.

Također je govorila o državnom proračunu jer je državna revizija konstatala da način na koji se vodi računovodstvo državnog proračuna nije u skladu s odredbama Uredbe o sustavu glavne knjige riznice te načinu vođenja jedinstvenog računa riznice i Zakona o proračunu. Drži da Ministarstvo financija raspolaže s više deviznih računa u zemlji i inozemstvu, o kojima ne postoji jedinstveni pregled. Za financijske promjene po deviznim računima, ni u 2001. nije ustrojena knjigovodstvena evidencija u kunama ni u devizama.

Nije govoreno o 100 milijuna dolara nestalih iz Riječke banke što je 10.000 u odnosu na 100 milijuna kuna. Građani Rijeke to nikada neće zaboraviti.

Pročitala je dio vezan uz poslove privatizacije HT-a koje je obavljalo Ministarstvo gospodarstva, a ostvareni su prihodi u iznosu od 500 milijuna eura, no navedeni iznos nije evidentiran u državnom proračunu kao ostvareni prihod od privatizacije.

Osvrnula se i na prodaju dionica hotela Cavtat gdje je ostvareno 5.500 milijuna eura, što nije doznačeno na redoviti devizni račun Ministarstva financija.

U Izvješću gdje se govori o izdavanju jamstava kaže se da prema iznosu 91 izdanog financijskog jamstva u 2000. od 5.348 milijardi u državni proračun na ime provizije od 0,5 posto trebalo je biti uplaćeno 26 milijuna, a uplaćen je samo 1.525 milijuna kuna što je 5,7 posto od ukupne obveze.

Tu ponovno razmišlja o sredstvima koja su u državnom proračunu mogla biti usmjerena na povećanje porodičnih naknada.

Zastupnica je izdvojila da je u Ministarstvu javnih radova korišteno više mobilnih telefona nego što je propisano, koristilo se 27 automobila od kojih su tri osobna, jedno terensko vozilo, a dva automobila gornje klase nisu korištena u skladu s navedenom odlukom.

Nestalih 365.000 dolara za Vukovar odnosi se na proviziju tvrtki

Branislav Tušek (SDP) replicirao je zastupniku Šukeru rekavši da se iz nalaza Državne revizije u vezi s prodajom zrakoplova može zaključiti da Odluka Vlade RH nije na odgovarajući način provedena, o čemu je govorio i zastupnik Janjić. Smatra da se priče o 365.000 američkih dolara odnose na proviziju tvrtki o čemu revizori vjerojatno nisu imali spoznaja. O tome je potrebno dati objašnjenje. Istaknuo je da je u grad Vukovar u protekle i dijelom ove godine uloženo oko 200 milijuna kuna samo preko Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara.

Replicirala je **Jadranka Kosor** rekavši da se slaže s izrečenim u replici zastupnika Tušeka, no ona je samo iznosila podatke iz Izvješća gdje je navedeno da za spomenutu razliku nema podataka. Smatra da je i dalje nužno obrazloženje Ministarstva financija.

U međuvremenu od ispravka netočnog navoda odustala je zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)** složivši se s objašnjenjem zastupnika Tušeka.

Gdje je 100 milijuna dolara nestalih iz Riječke banke

Željko Glavan (HSL) osvrnuo se na izlaganje zastupnika Radoša ustvrdivši da je žalosan da bivši ministar obrane i sadašnji zastupnik ulogu revizije shvaća edukativno. Upitao je državnu revizoricu je li tko do sada odgovarao za kršenje zakona, a prema nalazima revizije.

Uočava da u reviziji nema ničega o iznajmljivanju vozila, kao ni mišljenja revizije o tome da je sve veći postotak udjela u proračunu nespecificiranih ili ostalih financijskih troškova, što se penje već na 500, 600 milijuna kuna.

U proračunu za ovu godinu planirano je 200 milijuna kuna za implementaciju novog sustava platnog prometa u državni proračun, a ministar financija i potpredsjednik Linić su prije nekoliko mjeseci uvjerali da će platni promet pojeftiniti.

Dodao je da je nekoliko puta zatraženo da se u Izvješću sažmu sve najbitnije nepravilnosti jer je Sabor imao kontrolnu ulogu, no to nije učinjeno.

Osvrnuto se ponovno na istup zastupnika Radoša, kojeg je osobno spomenuo u kontekstu istupa da su "zastupnik Kovač i njegov kolega uzeli 10 tisuća kuna s proračuna ove države i spremili ih u vlastiti džep" te upitao može li se za neistinitu tvrdnju odgovarati.

Dodao je da nije govoreno o 100 milijuna dolara nestalih iz Riječke banke te upitao što je 10.000 u odnosu na 100 milijuna kuna. Smatra da građani Rijeke to nikada neće zaboraviti.

Za repliku se javio **Josip Leko (SDP)**. Rekao je da se Izvješće odnosi na 2001. godinu te se stoga odgovornost za trošenje, svrhovitost, zakonitost i nepravilnosti odnosi i na gospodina Željka Glavana i stranku kojoj pripada.

Kao liberal ne priznajem kolektivnu odgovornost, odgovorio je mr.sc. **Željko Glavan (HSL)**. Smatra dalje da građani moraju znati kuda je utrošena svaka kuna iz Državnog proračuna jer oni izdvajaju u taj Državni proračun.

Ja nisam govorio da je Izvješće edukativno niti da to treba biti, ali je logično da je i to bit rada Državne revizije kada pokazuje koji su napretci, rekao je **Jozo Radoš (LIBRA)**. Dodao je kako je žalosan da gospodin Glavan ne zna na koji način treba raditi Državne revizija.

Mr.sc. **Željko Glavan** je pojasnio kako je pet godina vodio Proračun i surađivao s gospodom Krasić.

Specifičan odnos Ministarstva gospodarstva i Instituta "Hrvoje Požar"

Joško Kontić (HSL) se osvrnuo na spomenute troškove saborskih zastupnika te na to kako se najavljuje da će oni biti objavljeni. Rekao je da se osobno za to zalaže, ali da se pokažu troškovi svih zastupnika. Smatra netočnim da je gospodin Kovač u ime Kluba zastupnika HSL-a govorio

samo o ministarstvima na čijem čelu su bile njegove bivše stranačke kolege za to jer se, kaže, on osvrnuo i na nepravilnosti u Ministarstvu vanjskih poslova i Ministarstvu javnih radova. Ukazao je tada na, kakao kaže, specifičan odnos Ministarstva gospodarstva i Instituta "Hrvoje Požar". Istaknuo je da je navedeno Ministarstvo platilo Institutu za savjetničke usluge odnosno stručnu podršku za reformu hrvatskog elektroenergetskog sektora i restru-

**Poseban "biser" je
Ministarstvo za javne radove,
obnovu i graditeljstvo,
odnosno njegov ministar
Radimir Čačić, koji ignorira
upozorenja Državne revizije
od lani o upotrebi službenih
automobila, mobilnih telefona,
zrakoplovnih linija te
kreditnih kartica.**

kturiranje HEP-a te reformu hrvatskog naftnog i plinskog sektora i restrukturiranje INA-e 3,25 milijuna kuna. Drži da tu nisu bili detaljno utvrđeni poslovi koje je Institut bio obvezan obaviti. Samo tri mjeseca kasnije, dodao je, gotovo za iste usluge restrukturiranja INA-e i HEP-a uz odobrenje Vlade tadašnji ministar Fižulić angažirao je inozemne konzultante i platio još 1,8 milijuna dolara. HEP je, kaže, nedavno samoinicijativno za isti posao angažirao stručnjake i profesore na fakultetima kojima je plaćen dodatni iznos od milijun i pol kuna. Konstatirao je potom da postoje tvrdnje iz Vlade i HEP-a kako HEP još nije spreman za privatizaciju i da još nije obavljeno restrukturiranje. Gospodin Kontić se osvrnuo i na podatak da je za izradu publikacije o stanju u energetici Republike Hrvatske za razdoblje od 1996. do 2000. opet angažirala Institut "Hrvoje Požar" s iznosom od 920 tisuća kuna iako ugovorom, pojašnjava, nije utvrđen broj primjeraka, rokovi dostave i dinamika plaćanja. Napomenuo je da je Institut također za tri studije o restrukturiranju energetskog sustava RH dobio gotovo 7 milijuna kuna. Rekao je da komentar nije potreban slijedećem podatku, a to je da je na zahtjev Gorana Granića ovog ljeta HEP i INA bez naknade trebaju

otпустiti svoj udio vlasništva u Institutu. Osvrnuo se i na nezakonito trošenje 160 milijuna kuna u Ministarstvu obrane, rekavši da se prema njegovom proračunu i analizi tu radi o više od 400 milijuna kuna. Zaključio je kako je zaista vrijeme da se institucije sustava angažiraju i na ovim pitanjima da im se dostavi ovo Izvješće te da Sabor u shodno vrijeme o tome što se napravilo po pitanju tog Izvješća.

Dr.sc. **Zrinjka Glovacki-Bernardi (LIBRA)** pojasnila je na koji način funkcioniraju znanstveni instituti u Hrvatskoj. Rekla je da se oni osnivaju za pojedina područja, a neki iz strateškog značaja kao Institut "Hrvoje Požar". Zaposlenici, pojasnila je, biraju se javnim natječajem i podliježu istim kriterijima. Instituti se financiraju prema programima, odnosno znanstvenim projektima koji prolaze recenzentski postupak s troje anonimnih recenzenata, istaknula je zastupnica.

Ja sam samo ukazao na činjenicu da imamo institut koji od Vlade dobije zadatak da napravi jedan posao zbog kojeg se angažiraju i domaći i strani konzultanti, odgovorio je **Joško Kontić**. Nastavio je kako za taj posao prvo odlazi 3,5 milijuna, potom 1,8 milijuna te 1,5 milijuna kuna, a unatoč tome, zaključuje, isti institut od Vlade dobije 15 milijuna kuna i ovom proračunu 13 milijuna kuna.

Nisam u replici osporavao kolegi Glavanu da diskutira o Izvješću Državne revizije, nego sam ustvrdio da se Izvješće odnosi na period kada je on i njegova stranka sudjelovao u obnašanju vlasti, rekao je **Josip Leko (SDP)**.

Joško Kontić je tu uočio povredu Poslovnika budući da gospodin Leko nije ispravio njegov netočni navod.

Vladimir Šeks (HDZ) smatra da će i ovo Izvješće Državne revizije kao i prošli puta biti dostavljeno Državnom odvjetništvu i Ministarstvu unutarnjih poslova da pokrenu odgovarajući postupak. Drži da ako se pogleda ovo Izvješće trebalo bi Državnom odvjetniku samo još poslati sliku odgovornog ministra. Ukazao je na to kako većina pravnih i fizičkih osoba kojima su odobreni krediti za turizam u 2000. godini nije platila dospjele kamate u 2001. godini. Pojedine pravne osobe, kojima su i prethodnih godina odobreni krediti na koje su izdana jamstva nisu platile ni dospjele obroke ni kamate, dodao je. Pojasnio je kako Državni odvjetnik tu ne bi trebao

imati muke u podnošenju neposredno zahtjeva za istragu ili optužnice jer je to klasičan primjer kaznenog djela. Osvrnuo se i na odvjetničke i konzultantske usluge u Državnoj riznici za koje se plaćaju ogromne naknade. Ugovori i dodaci ugovora, kaže, zaključuju se naknadno a poslovi se obavljaju prije, dok se plaćanje ugovora obavlja u paušalnim iznosima. Posebni "biser" je, kaže dalje gospodin Šeks, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, odnosno njegov ministar Radimir Čačić, koji ignorira upozorenja Državne revizije od lani o upotrebi službenih automobila, mobilnih telefona, zrakoplovnih linija i kreditnih kartica. Naglasio je da se navedeni ministar ne drži ni propisa glede nabavke informatičke opreme i isplate plaća. Smatra da su izneseni dokazi sasvim dovoljni da gospodin Čačić ne čeka nalaze Državnog revizora nego da ga preduhitri državni odvjetnik kako bi dobio olakotnu okolnost kod izricanja kazne.

Zastara je za pojedina djela 5 godina te se stoga njegovo izlaganje može odnositi i na bivše ministre, replicirao je **Josip Leko**.

Ako netko ranije nije bio sankcioniran nije alibi za nesankcioniranje sada, rekao je **Vladimir Šeks**.

Aljkavost u Ministarstvu financija

Milan Kovač (HDZ) se u izlaganju osvrnuo na, kako je rekao, ono što je ministar financija u proteklom razdoblju radio odnosno nije radio. Kao prvo istaknuo je to što od zajmova Europske banke za obnovu i razvoj i Europske investicijske banke nije evidentirano zaduživanje iako je ostvareno. Nisu, kaže, evidentirani ni primici po ostvarenim zajmovima, te se pita temeljem kojih podataka se mogao donijeti proračun za 2002. godinu? Nije stoga ni čudo što je imao dva rebalansa, konstatirao je. Pogrešnim je ocijenio i iskazivanje da nije bilo primitka od zaduživanja kod Svjetske banke i Europske banke, a tu se radi o milijardama kuna. Konstatirao je da su zastupnici bili zakinuti i za te podatke kod rasprave o donošenju Proračuna za 2002. godinu. Nisu bili proknjiženi, primjećuje dalje gospodin Kovač, ni primici od zaduživanja po osnovi zajma Europske banke u 2001. godini u ukupnom iznosu od 135 milijuna i 510 tisuća

kuna. Pogrešne podatke uočio je u Proračunu i na više pozicija što se odnose na otplatu kredita kao i na račun financiranja. Istaknuo je i kako između uprava nisu usklađeni podaci o povlačenju i trošenju sredstava kredita i stanju duga te su u poslovnim knjigama često iskazani pogrešni podaci, budući da krediti nisu uopće evidentirani u prihodima i izdacima ili evidencijama. Usklađenje, kaže dalje, nije obavljeno ni s poslovnim bankama koje na temelju zaključenih ugovora vode pojedine poslove i evidencije o kreditima za Ministarstvo financija niti su od banaka traženi osnovni podaci zbog usklađenja koncem godine. Ministarstvo financija koje brine o Proračunu i novcima poreznih obveznika Republike Hrvatske ovako aljkavo vodi evidencije te nije čudo što i u ostalim ministarstvima dolazi do takvih propusta i grešaka te radnji koje su suprotne zakonu, konstatirao je zastupnik. Zahvalio je Državnoj reviziji i revizorici što je profesionalno obavila posao te se nada da će svoj posao obaviti i druge institucije.

Nalozima revizije se ne provode, ne provode ih ministarstva, banke ni inspektorati.

"Najbliži sažetak Izvješća o radu Državnog ureda za reviziju glasi: Nalozima revizije se ne provode, ne provode ih ministarstva, banke ni inspektorati", naglasio je **Ivo Baica (HB)**. Dodao je kako se aneksi ugovora, a u nekim slučajevima i sami ugovori kojima se plaćaju strani konzultanti rade naknadno a često se produžuju i nakon suprotne preporuke Državne revizije, plaća se predugovorima bez potrebnih odobrenja i za poslove koji nisu obavljani. Ispostavilo se, kaže, da to i nisu bile konzultantske usluge već da se radilo o jednostavnom unosu podataka o zaduženjima i otplatama duga na temelju postojećih evidencija Ministarstva financija. Posebno je ukazao na podatak da Ministarstvo gospodarstva tako više troši na odvjetničke honorare i intelektualne usluge nego na poticanje ulaganja i izvoza zajedno. Što se tiče zajmova, rekao je da njihovo stanje nije iskazano ili je iskazano na pogrešan način. Uz to, kaže, dolazi do produljenja rokova, otkazivanja dijela zajmova, plaćanja milijunskih naknada za neiskorištena sredstva itd. Konstatirao je dalje da se evidencije manjkavo iskazuju s

pogrešnim podacima, da se ne radi usklađenje s poslovnim bankama, što je u suprotnosti sa Zakonom o Proračunu. Kakve god mjere donosio Hrvatski sabor, nastavlja, nisu dovele do utvrđivanja odgovornosti za ovakve postupke, što omogućuje njihovo nesmetano ponavljanje i daljnje neispunjavanje zakonskih obveza najviših državnih dužnosnika bez straha za posljedice. Što će Sabor učiniti, je li sve učinio time što je zadužio druga tijela i je li ispunio sve mogućnosti, upitao je. Zašto je kontrola, nastavio je, svedena tek na revizorske nalaze koji se rade kada je proračunski novac već potrošen unatoč suprotnoj odluci Vlade. Konstatirao je da ako netko počne s nepravilnostima na početku godine ima cijelu godinu na raspolaganju za takve aktivnosti, jer se kontrola svodi na izvješća post festum, a radi se o milijunima kuna. Kršenje Zakona o Proračunu vidi se i u izdavanjima državnih jamstava u svezi kojih se ne vodi analitička evidencija te se njihov popis ne objavljuje u "Narodnim novinama". Krediti i jamstva daju se pravnim osobama, ističe, koje ne otplaćuju kredite iz prošlih godina. Rekao je da su izdaci za jamstva planirani u iznosu od 150 milijuna kuna, a izvršeni u iznosu od 350 milijuna, dodavši da većina tih izdataka nije proknjižena iako su izvršeni preko posebnog računa za jamstvene zalihe. Time, kaže, nije udovoljeno zahtjevu Državne revizije za uvidom u taj račun, nego je on zatvoren. Zaključio je da revizorski postupci trebaju biti usmjereni prema financijski jačim korisnicima, a sami revizorski nalazi poslužiti za analizu učinaka gospodarstva, socijalne i porezne politike, kao i za ocjenu učinkovitosti pojedinih dijelova državne uprave u izvršavanju zakonskih obveza.

Postoje zlonamjerna tumačenja

Možemo se sa zadovoljstvom složiti s konstatacijom glavne državne revizorice da je nepravilnosti iz godine u godinu sve manje što samo pokazuje da Državna revizija ispunjava svoju funkciju te da je kontrola zakonitosti trošenja proračunskih sredstava sve bolja, rekao je mr.sc. **Zorko Vidiček (SDP)**. Smatra da sagledavanje velikog broja nepravilnosti u svijetlu objektivnih problema implementacije novog sustava u sustav Državne riznice stvara potpuno drugačiju sli-

ku o revizorskom izvješću, barem kada je u pitanju Ministarstvo financija. Ne stoje, kaže, teze da u Ministarstvu financija ne postoje neke evidencije. Ističe kako postoji određena neažurnost u knjiženju deviznih računa, koji su proknjiženi kada je revizija već obavila svoj posao. Drži da to ukazuje na potrebu stvaranja novog sustava koji se upravo u ovoj godini uvodi kako bi se uočeni problemi eliminirali. Sva su sredstva evidentirana i zna se kuda su otišla, konstatirao je gospodin Vidiček. Mišljenja je da postoje zlonamjerna tumačenja kako se neracionalno troše proračunska sredstva u Ministarstvu financija. Pojasnio je da se Ministarstvo kratkoročno zadužuje kod banaka svaki mjesec u dane velikih isplata kao što su mirovine i te kredite vraća kada prikupi sredstva od tekućeg priliva. Smatra stoga da svaku primjedbu revizije treba tumačiti na pravi način, a ne je zlorabiti. Zbog kompliciranih financijskih transakcija Ministarstvo financija je vrlo plodno tlo za pogrešna i zlonamjerna tumačenja pa se stoga i našlo u mnogim izlaganjima na udaru kritike, pojasnio je, dodavši da bi valjalo svaki nalaz Državne revizije procjenjivati objektivno bez drama-

Nepravilnosti je iz godine u godinu sve manje što samo pokazuje da Državna revizija ispunjava svoju funkciju te da je kontrola zakonitosti trošenja proračunskih sredstava sve bolja.

tizacije. Isto tako ne bi trebalo umanjivati propuste revidiranih subjekata te bi ovaj visoki dom trebao inzistirati na eliminiranju nepravilnosti i bržem popravljanju zatečenog stanja bez obzira što stoji konstatacija da je stanje svake godine sve bolje, zaključio je gospodin Vidiček.

Gospodin Vidiček je rekao da su sva sredstva evidentirana, što nije točno, naglasio je mr.sc. **Željko Glavan**. Dodao je da ga ne zadovoljava objašnjenje, kao ostali nespomenuti rashodi i ostale usluge.

Tonči Žuvela (SDP) je izrekao pohvale Državnoj reviziji na obavljenom poslu koji je bio opsežan. Pohvalio je i ona ministarstva i institucije kod kojih nisu uočene

nepravilnosti. Istaknuo je kako Izvješće ukazuje na neažurnost i neurednost u vođenju svih poslova koji su vezani uz Proračun. Istaknuo je i kako nema značajnijih primjedbi na računovodstvo koje se odnosi na prihode i rashode iskazane u kunama. Međutim, kaže, već duži niz godina imamo neurednost kada su u pitanju devizna knjiženja u čemu često nedostaju knjigovodstvene evidencije. Nepostojanje knjigovodstvenih evidencija, pojašnjava, ne znači pogrešno prikazivanje podataka o izvršenju državnog proračuna. Kad bi to bilo tako doveli bi se u pitanje podaci svih prijašnjih Proračuna, drži zastupnik. Dodao je kako to ne znači da su sredstva nestala. Osvrnio se potom na spomenutu prodaju aviona rekavši kako ima podatak da je 88 milijuna 174 tisuće i 104 kune utrošeno za Vukovar. Osvrnio se i na zaduživanje i otplate Proračuna te je objasnio da postoje sredstva koja su deponirana u nekim bankama od kojih se istovremeno koriste krediti i depozit nikada neće imati onu kamatnu stopu koju ima kredit. U svezi s dinamikom otplate rata i kredit istaknuo je da se po određenim kreditima ne može vezivati za depozite sredstva koja su možda namjenski oročena. Ukazao je potom i na problem nepovlačenja kredita te upitao zbog čega nismo sposobni odrediti neke projekte te da dokumentaciju tih projekata usklađimo s potrebama današnjih trendova u kreditiranju od Svjetske banke i Europske banke? Smatra da je tu mnogo veća odgovornost lokalne samouprave nego samog ministarstva financija kao tehničkog realizatora. Što se neažurnog knjigovodstva tiče, smatra da to otvara mnoga pitanja od zašto netko ne radi svoj posao do zašto nitko ne odgovara za učinjene propuste odnosno za neotklanjanje uočenih propusta. Na kraju izlaganja rekao je da mu je drago zbog jamstava u turističkom sektoru. Drži da je to pomoglo mnogim tvrtkama koje nisu radile tijekom rata.

I ove godine isti zaključak

Zadatak revizije je kontrola racionalnosti trošenja proračunskih sredstava, konstatirao je **Jadranko Mijalić (HSL)**. Ispast će, kaže, da se sve vrti oko novca ali država košta i racionalno trošenje i kontrola nad trošenjem sredstava je neophodna. Smatra da mnoge nepravilnosti koje su uočene ne trebaju čuditi budući da

smo tek ove godine donekle dobili upotrebljivu sliku o općoj državi. Interesantnim je nazvao poglavlje vezano uz Ministarstvo financija u kojem, kaže, postoji mnogo aljkavosti, neažurnosti, nestručnosti i nekompetentnosti. Drži da nije ni za pohvalu to što se devizni prihodi evidentiraju tek u fazi trošenja te tako nema evidentiranih deviznih računa u inozemstvu i niz drugih evidencija

Mnoge nepravilnosti koje su uočene ne trebaju čuditi budući da smo tek ove godine uspostavili donekle upotrebljivu sliku o općoj državi.

koje bi bile nužne da to Ministarstvo može na najracionalniji način upravljati financijama ove države. Krunom svega drži to što projekt Državna riznica koji je do sada koštao 10,8 milijuna eura još uvijek ne funkcionira. Osvrnio se i na pojam javnih nabavki rekavši kako je Zakon o javnim nabavkama zakon koji se u pravilu krši te je to kršenje postalo normalno i predstavlja temelj korumpirane državne administracije. Konstatirao je da ponovno i ove godine imamo isti zaključak da treba predmete predati Državnom odvjetništvu i Ministarstvu unutarnjih poslova. Oni će, dodaje, s obzirom na ažurnost, i dalje na tome raditi.

Dario Vukić (HDZ) je također pohvalio Državnu reviziju zbog iscrpne analize trošenja proračunskih sredstava. U nastavku izlaganja osvrnuo se na Hrvatski fond za privatizaciju. Rekao je da je Fond 31. 12. 1999. u vrijeme predaje vlasti imao dugovanje nula. Obveze, napomenuo je, iskazane koncem 2000. iznosile su 156 milijuna i 951 tisuću kuna, a koncem 2001. 574 milijuna kuna te to drži katastrofalnim. Zamjerio je i to što uz prihode Fonda ne stoje i sredstva od prodaje dionica i udjela. Istaknuo je potom kako je Upravni odbor Fonda donio odluku u lipnju 2002. kojom se odobrava korištenje svih slobodnih sredstava. Prema Zakonu o privatizaciji slobodna sredstva prihod su Državnog proračuna, pojasnio je, rekavši da na taj način Upravni odbor derogira Zakon, Sabor i Vladu te skupina ljudi potpuno samostalno raspolaže stotinama milijuna kuna. Što se tiče izdataka za odvjetnike, rekao je da su paušalni

iznosi ugovarani s odvjetnicima višestruko povećani nakon što je ova vlast preuzela Hrvatski fond za privatizaciju. Nevjerojatnim je ocijenio i to što ne postoji evidencija portfelja u Fondu, dok se podaci o vrijednosti portfelja iskazani u posebnim knjigama razlikuju od podataka iz operativnih evidencija koje radi sektor kooperativnog upravljanja. Naglasio je na kraju izlaganja kako unatoč upornom inzistiranju oporbe i unatoč zakonskoj obvezi Izvješće Nadzornog odbora o radu Hrvatskog Fonda za privatizaciju još nije došlo u Sabor.

Odvjetničke usluge u Hrvatskom fondu za privatizaciju nisu se povećale nego su se čak smanjile, ispravio je **Tonči Žuvela (SDP)**.

U završnoj raspravi klubova prvi se za riječ u ime Kluba zastupnika HB-a javio **Krunoslav Gašparić (HB)**. Rekao je da njegov Klub predlaže korištenje informatičke tehnologije u reviziji izvršenja Državnog proračuna, ubrzanu informatizaciju poslovanja lokalnih jedinica i njihovo povezivanje u efikasnu mrežu, osiguranje snažnije uloge Državnog ureda za reviziju u pripremi Vladinog prijedloga Proračuna i razmatranju istog od strane Parlamenta, uvođenje instituta obvezatnog očitovanja predstavnika reviranog subjekta na nalaze revizije po svim točkama nalaza uz predočavanje sve dokumentacije i potrebna objašnjenja te ustrojavanje adekvatnog unutarnjeg nadzora. Drži također da je potrebno primijeniti ili brisati članak 38. Zakona o Državnom proračunu prema kojem su ministri odgovorni za nadzor svih transakcija u svezi s prihodima i izdacima iz Državnog proračuna.

Rad Državne revizije neophodan i treba ga poboljšavati

U ime Kluba zastupnika LIBRE **Jozo Radoš (LIBRA)** smatra da bi jedinice lokalne samouprave puno više trebale biti zastupljene kada je riječ o Državnoj reviziji s preciznijim navodima prekršaja o kojima se radi. Obratio se potom Državnoj revizorici zamolvši je da kada navodi prekršaj u bilo kojem ministarstvu da to čini precizno. Drži da u suprotnome dolazi do političke zlorabe. Važno je, kaže, da se u svemu tome postigne napredak te je pozdravio Izvješće, rekavši kako je rad Državne revizije

neophodan i da ga treba poboljšavati. Prihvatio je potom prijedlog zaključaka koje je iznio gospodin Šeks te se složio s time da se podnese izvješće o učinjenom od strane nadležnih institucija do 1. lipnja 2003. godine.

Zar mi u jedinicama lokalne samouprave stvarno nećemo više ostvarivati nikakva prava, upitao je **Ivan Šuker**, rekavši kao se barem gospodin Radoš zalagao za decentralizaciju.

Razlog ovog Izvješća je sankcioniranje kršenja zakona, a edukacija je najefikasniji dio ovakvih izvješća, rekao je **Jadranko Mijalić**.

Željko Glavan je ustvrdio kako je istina da se ono što se nalazi u Izvješću dešavalo u vrijeme kada je HSLS bio na vlasti, ali, kaže, upravo zbog neslaganja s takvom politikom izašao je iz vladajuće koalicije.

Klub zastupnika SDP-a smatra da nije završen posao izgradnje sustava kontrole trošenja proračunskog novca, rekao je u završnoj riječi u ime Kluba **Josip Leko**. Pozitivnim je ocijenio to što se gradi sustav kontrole te što je profunkcionirala s radom Državna riznica. Na tome, smatra, ne treba stati jer svaku kunu koja je nezakonito zloporabljena treba ispitati i sankcionirati počinitelje. Zaključio je da je ipak napredak učinjen lani.

Nakon rasprave govorila je Glavna državna revizorica **Šima Krasić**. Zahvalila je svima koji su podržali ovo

Izvješće, kao i onima koji su iznijeli neke primjedbe i tražili neka objašnjenja. Pojasnila je da se revidiranje jedinica lokalne samouprave radi na isti način kao i ranije, međutim uz veću stručnost revizora i informatičku potporu. Napomenula je i kako su uz Izvješće dostavljeni svi prilozi koji su bili na raspolaganju zastupnicima. Naglasila je i kako se revizija MORH-a, Ministarstva vanjskih poslova i MUP-a radi po istom principu kao i ostala ministarstva, zbog čega se stavlja oznaka "službena tajna". Rekla je da revizori utvrđuju sve što se događalo te u tom kontekstu i nepravilnosti. Kada bi, kaže, iz konteksta izvukli samo nepravilnosti to bi davalo još lošiju sliku. Osvrnula se i na primjedbu da Državna revizija brzo ode iz subjekta revizije ne čekajući da se provedu određene radnje. Objasnila je da se temeljna financijska izvješća dostavljaju do 28. veljače a u nekim subjektima revizija je bila i u svibnju. Istaknula je kako se ne može čekati pola godine da se nešto napravi. Dodala je da prihvaća obavijesti o učinjenim radnjama u roku od mjesec dana od kada je to napravljeno te da bi takvu suradnju htjela imati, kaže, sa svim subjektima revizije.

Zastupnici su tada prešli na glasovanje te većinom glasova (97 "za" i tri "suzdržana") donijeli zaključak kojim se prihvaćaju: Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu; Izvješće o obavljenim revizijama za 2001. godinu te Izvješće o obavljenim revizijama za 2001. godinu - posebni dio. Sukladno prijedlogu Odbora za financije i Državni proračun jednoglasno (103 "za") prihvaćen je i zaključak kojim se obvezuje Vladu da izradi Izvješće o stanju vlasništva jedinica lokalne samouprave i države u trgovačkim društvima, s posebnim osvrtom na prava vlasništva nad komunalnom infrastrukturom. Većinom glasova (101 "za" i tri "suzdržana") donesen je i zaključak na prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a kojim će se, prvo sva izvješća o obavljenim revizijama za 2001. godinu, koja je Hrvatskom saboru dostavio Ured za reviziju, dostaviti na uvid Državnom odvjetništvu i Ministarstvu unutarnjih poslova. Drugo, zadužile bi se sve navedene institucije da uvidom u Izvješće Državnog ureda za reviziju za 2001. godinu procijene postoje li slučajevi nezakonitog postupanja u raspolaganju novcem iz Državnog proračuna, odnosno iz proračuna županija, gradova i općina te da u takvim eventualnim slučajevima postupe u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima. Navedene institucije bi se također zadužile da Hrvatskom saboru podnesu izvješće o poduzetim mjerama povodom Izvješća Državnog ureda za reviziju za 2001. godinu i to najkasnije do 1. lipnja 2003. godine.

S.Š.; Đ.K.; M.Mi; M.S.

ANALIZA DRŽAVNOG PORTFELJA ZA 2001., S OSVRTOM NA REZULTATE PRIVATIZACIJE U 2001. I DO LISTOPADA 2002. GODINE; ANALIZA RADA ČLANOVA NADZORNIH ODBORA I UPRAVA U DRUŠTVIMA U PRETEŽITO DRŽAVNOM VLASNIŠTVU; OPERATIVNI PLAN PRIVATIZACIJE DRŽAVNOG PORTFELJA

Državni portfelj - analiza, rezultati i planovi privatizacije

Hrvatski sabor je nakon višesatne rasprave o državnom portfelju i rezultatima privatizacije, radu članova nadzornih odbora i uprava te planu daljnje privatizacije državnog portfelja većinom glasova prihvatio izvješća o tome, a koje je pripremila Vlada Republike Hrvatske.

O ANALIZI

O Analizi portfelja, rezultatima privatizacije, radu članova nadzornih odbora i uprava te operativnom planu privatizacije govorili su potpredsjednik Vlade Slavko Linić i zamjenik predsjednika Hrvatskog

fonda za privatizaciju Krešimir Starčević.

Potpredsjednik **Slavko Linić** podsjetio je da se Vlada treći put s izvješćem o upravljanju portfeljom nalazi pred saborskim zastupnicima. Prvi put je to bilo krajem 2000., a potom krajem 2001. godine. Što se

može nakon trećeg izvješća sumirati? Početkom 2000. godine portfeljem hrvatske države upravljalo je nekoliko pravnih osoba, manjim dijelom Fond za privatizaciju, a većim dijelom Mirovinski fond, Zdravstveni fond, neka od trgovačkih društava i Državna agencija za sanaciju banaka. U takvom upravljanju ima nekoliko sudionika koji ne posvećuju dovoljnu pažnju vođenju poslovne politike u trgovačkim društvima niti odgovornosti za proces rukovođenja i upravljanja. S druge strane u procesu prodaje i privatizacije tog portfelja imamo sukobljene strane od raznih državnih institucija. To su bili razlozi da je Vlada odlučila objediniti upravljanje portfeljem. Portfelj se objedinio u Hrvatskom fondu za privatizaciju. Danas možemo reći da smo zadovoljni s uređenim odnosima između nosilaca portfelja. Također je potrebno istaknuti da smo unutar Hrvatskog fonda za privatizaciju uspjeli prikupljanjem podataka uspostaviti nadzor nad rukovođenjem i nadzorom trgovačkih društava. Međutim, još uvijek odnos Fonda i nadzornih odbora nije onakav kakav bi trebao biti. Fond se poziva za intervencije u vrijeme teškoća. Kad se te teškoće ne evidentiraju veze nadzornih odbora i Fonda su vrlo slabe, a koji put i ne postoje. U dijelu poslova treba inzistirati na edukaciji nadzornih odbora, ali i promjenama članova koji onemogućuju jasniju kontrolu, nadzor i podatke o procesima vođenja trgovačkih društava.

Zagrebačka i Varaždinska burza

U periodu od tri godine iz evidencije je otišlo kroz privatizaciju 112 trgovačkih društava, od čega kroz javne ponude samo tridesetak. Nešto je više trgovačkih društava privatizirano, pogotovo paketa dionica, kroz tržište kapitala, Zagrebačku i Varaždinsku burzu. Koji su rezultati rada Fonda i strategije koju je utvrdila Vlada? Danas raspoložemo s portfeljom kojemu je porasla vrijednost kapitala. Nominalna vrijednost je daleko manje padala nego što je to bilo 2000. godine. Smanjeni su ukupni gubici, povećani pozitivni rezultati u tim trgovačkim društvima. Daleko su manji problemi insolventnosti u tim društvima. S uspostavljenim kontrolnim sustavima danas smo u mogućnosti precizno naznačiti za svako

trgovačko društvo i model privatizacije. Tamo gdje imamo vrijednost kapitala manju od 50%, gdje imamo vrlo malo utjecaja na upravljačke funkcije pokušavamo privatizaciju obaviti putem Zagrebačke i Varaždinske burze. Ta su sredstva najvećim dijelom upotrijebljena za kapitalne izdatke. Danas možemo utvrditi koliko je trgovačkih društava gdje smo s vrijednošću iznad 50%, gdje nosimo teret odgovornosti upravljačkih i nadzornih funkcija i načina privatizacije. Ono što treba posebno istaknuti to je vrlo mala mogućnost Hrvatskog fonda za privatizaciju da utječe na sudbinu trgovačkih društava s učešćem u dioničkom kapitalu ispod 50 % te da najviše sukoba imamo a privatizacijskim investicijskim fondovima koji uopće ne komuniciraju niti uvažavaju pravila utvrđena u Hrvatskom fondu za privatizaciju.

Nedostaje analiza koja bi odgovorila na pitanje što se dogodilo s radnicima u privatiziranim društvima.

Treba napomenuti i to da je zbog ogromnog broja neisplaćenih plaća od Fonda za osiguranje minimalnih plaća utrošeno više od 200 milijuna kuna. Vlada je svojim zaključcima pokušala dati i nove zadatke, obveze Fondu, a to je kako biti efikasniji, prije svega u komunikaciji s nadzornim odborima. Sam izvještaj o upravljanju i radu nadzornih odbora pokazuje da je to najboljnija točka. S time ne možemo biti zadovoljni. Pred zastupnicima je i operativni plan privatizacije koji je jasna zadaća da se u 2003. nastavlja s tim procesima, rekao je potpredsjednik Vlade Slavko Linić.

Zamjenik predsjednika Hrvatskog fonda za privatizaciju **Krešimir Starčević** napomenuo je da se financijski rezultati koji se obrađuju u analizi ne odnose na društva u kojima je financijska konsolidacija temeljem odluka Vlade. Prvi podatak u ovoj analizi odnosi se na broj društava za koji je državni portfelj smanjen. Slijedom aktivnosti u Fondu u smjeru privatizacije broj društava u državnom portfelju smanjen je za 112. Najveće smanjenje je u grupi društava do 25% sudjelovanja državnog kapitala u temeljnom kapitalu. Najmanje je smanjenje u grupi društava gdje država sudjeluje s više od 50% što je

rezultat drugačijeg pristupa privatizaciji. Prva posljedica smanjenja broja društava je smanjenje nominalne vrijednosti državnog portfelja u tim društvima. Nominalna vrijednost smanjena je za 30,1% odnosno 9,5 milijardi kuna. Najveće smanjenje državnog kapitala dogodilo se u grupi iznad 50%, a najmanje smanjenje je u grupi društava do 25%. Smanjenjem broja društava smanjene su obveze u tim društvima za 45,8%. Kratkoročne obveze smanjene su za 50%, a dugoročne za 37,4%. Smanjeni su i gubici tih društava. U odnosu na 2000. godinu smanjeni su za 43,3%. Gubitak su iskazala 134 društva u iznosu od milijardu i 238 milijuna kuna. Povećana je dobit. Dobit je iskazalo 112 društava u iznosu od 137 milijuna što je povećanje za 57,9%. Saldo dobiti i gubitka smanjen je za 47,5%, odnosno s dvije milijarde na milijardu i 100 milijuna kuna. Saldo dnevnih gubitaka smanjen je s pet milijuna i 700 tisuća kuna na tri milijuna kuna.

Dva modela privatizacije

Privatizacija društava u državnom portfelju provodila se na temelju Vladinog programa usvojenog u veljači 2001. godine. Tim programom bilo je predviđeno deset osnovnih modela privatizacije. U praksi privatizacija se provodila kroz dva osnovna tipa. Jedno je javno prikupljanje ponuda za sva društva u kojima država sudjeluje s više od 50% temeljnog kapitala. Sva ostala društva u kojima je participacija države ispod 50 % uglavnom su se prodavala na javnim dražbama. U 2001. i do rujna 2002. godine bilo je 1285 transakcija. Od toga je 444 društva prodano na javnoj dražbi za pokriće kapitalnih izdataka na Varaždinskoj burzi, 411 transakcija na javnoj dražbi za gotovinu na Zagrebačkoj burzi, 31 društvo prodano je javnim prikupljanjem ponuda, a za 399 društava otvoren je stečaj. Učinci ovakvog modela privatizacije su slijedeći. Prodajom dionica i poslovnih udjela realiziran je 521 milijun kuna gotovine. Podmiren je javni dug za kapitalne izdatke u vrijednosti od 391 milijun kuna. Ugovoreno je i zajamčeno ulaganje u privatizirana društva u iznosu od 651 milijun kuna. Ugovoreno je i zajamčeno podmirenje obveza prema državnim i ostalim vjerovnicima u iznosu od 209 milijuna kuna. Zaključak koji je Vlada prihva-

tila može se podvesti pod slijedeće. Smanjen je broj društava u portfelju, smanjen je dnevni gubitak, smanjena je insolventnost i zaduženost.

Plan i program privatizacije realizira se sukladno zaključcima Vlade. Uređeni su odnosi s ostalim državnim imateljima dionica. Provodi se imenovanje članova nadzornih odbora u suglasju s resornim ministarstvom. Prati se poslovanje svakog društva iz državnog portfelja. Utvrđeni su novi modeli privatizacije koji se daju u operativnom planu. U državnom portfelju 30. rujna 2002. godine je 1091 društvo. Od toga je 726 u grupi do 25% sudjelovanja države, 187 u grupi 25 - 50% temeljnog kapitala u kojem sudjeluje država, 146 društava je bilo u kojima sudjeluje sa više od 50%, dok su 32 društva u 100-postotnom vlasništvu Fonda. Problem na koji treba skrenuti pozornost jest 516 društava u kojima držimo dionice, a koje su rezervirane za bivše vlasnike. Od toga u 220 društava nalaze se samo dionice rezervirane za bivše vlasnike.

U 18 mjeseci ponuditi na prodaju 748 društava

Analiza rada članova nadzornih odbora sastavljena je na temelju upitnika koje im je Fond poslao. Novim operativnim planom privatizacije sveli smo deset modela privatizacije na dva osnovna. To je model javnih dražbi za društva u kojima država sudjeluje do 50% kapitala. Drugi je model javno prikupljanje ponuda koji će se primjenjivati na društva u kojima država sudjeluje sa više od 50% kapitala. Prvi A model dijeli se na tri podmodela. Prvi je podmodel javna dražba za podmirenje kapitalnih izdataka koji se odvija na Varaždinskoj burzi. Dakle, posebna kotacija gdje se plaća vaucherima, pravima. Drugi podmodel je redovna javna dražba, a odnosi se na dionice u kojima država sudjeluje do 25%. Prodavat će se na Zagrebačkoj burzi, plativo u gotovini. Treći podmodel je tzv. konačna javna dražba na kojoj se nudi prodaja neovisno o participaciji države u portfelju tog društva. To su ona društva koja su zrela za stečaj. Prodavat će se s početnom cijenom od 5%. Ako se ne uspije po toj cijeni prodavat će se po početnoj cijeni od 1%. Izuzetno je dobra statistika tog modela prodaje. U godinu i pol dana

od prodanih društava tzv. predstečajaca 93% njih nije nakon toga završilo u stečaju nego ih je novi vlasnik financijski konsolidirao i ozdravio.

Za privatizaciju je raspoloživo 748 društava. Tehnikom javne dražbe predviđeno je da se privatizira 330 društava u nominalnom iznosu od 692 milijuna kuna. Redovnom javnom dražbom, dakle Zagrebačka burza, gotovina i sudjelovanje države do 25%, planirano je privatizirati 255 društava u nominalnom iznosu od 456 milijuna kuna. Trećim modelom javne dražbe predviđena su 72 društva u iznosu od 64 milijuna kuna. Predviđeno je za Varaždinsku burzu nuditi na prodaju 30 društava mjesečno, a na Zagrebačku burzu 20 društava mjesečno. Za javno prikupljanje ponuda predviđeno je 91 društvo u kojima je ukupna nominalna vrijednost državnog kapitala 11 milijardi i 745 milijuna kuna. U ovaj model izuzetno želimo privatizirati 14 društava u kojima država sudjeluje sa ispod 50% temeljnog kapitala. Ona zbog svog značaja i velike imovine zaslužuju tretman javnog prikupljanja ponuda. U ovom modelu predviđa se mjesečno izlagati, oglašavati na prodaju pet do šest društava. Dakle, operativnim planom predviđa se izložiti na prodaju, što ne znači i prodati, ukupno 748 društava za 18 mjeseci od dana usvajanja Programa, dakle od 14. studenoga 2002. godine, zaključio je svoje izlaganje Krešimir Starčević.

RADNA TIJELA

U raspravi **Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu** iznesena su slijedeća mišljenja, primjedbe i prijedlozi. Rezultati poslovanja društava u kojima je zastupljen državni portfelj i dalje su negativni. Međutim, u odnosu na 2000. godinu gubici društava bitno su smanjeni što je rezultat poduzetih mjera vezanih uz upravljanje portfeljom, koje su uz Plan i program privatizacije rezultirale i drugim pozitivnim učincima. Smanjena je insolventnost i zaduženost društava iz portfelja, a povećana je realna vrijednost portfelja.

Izneseno je mišljenje člana Odbora prema kojem stanje portfelja nije bitnije popravljeno u odnosu na zatečeno stanje iz 2000. godine pokazano studijom "Karakteristike

zatečenog portfelja". Konstatirano je da iz sadržaja analiza državnog portfelja nije razvidna privatizacijska politika, a koja bi trebala biti u funkciji stvaranja konkurentne strukture hrvatskog gospodarstva.

Odnos Hrvatskog fonda za privatizaciju i nadzornih odbora nije onakav kakav bi trebao biti. Izvještaj o upravljanju i radu nadzornih odbora pokazuje da su to najbolnije točke.

Prema mišljenju dijela članova Odbora potrebno je donijeti novi Zakon o privatizaciji. Ukazano je da se u Analizi državnog portfelja nepotrebno ponavljaju određeni podaci. Izneseno je i pitanje u pogledu mogućnosti mijenjanja modela privatizacije. S tim u vezi pojašnjeno je da je Upravni odbor Hrvatskog fonda za privatizaciju ovlašten mijenjati modele privatizacije, ovisno o trenutnom stanju svakog društva. Analizu rada članova nadzornih odbora i uprava trebalo bi proširiti i na rad članova nadzornih odbora u društvima u kojima je državni portfelj zastupljen od 25 - 50%. Odbor ocjenjuje da je nedopustivo da čak 44% članova nadzornih odbora ne odgovara na obvezni upitnik Fonda. S tim u vezi ukazano je na potrebu opoziva svih članova nadzornih odbora koji su ocijenjeni negativno. Prilikom imenovanja novih predstavnika u nadzorne odbore treba voditi računa o potrebnim stručnim znanjima kandidata. Prema ocjeni članova Odbora, unatoč visokom postotku članova s visokom stručnom spremom (87%) rezultati rada članova nadzornih odbora nisu zadovoljavajući. Nakon rasprave Odbor je većinom glasova odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje zaključka kojim se prihvaćaju Analiza državnog portfelja, Analiza rada članova nadzornih odbora i uprava te Operativni plan privatizacije.

RASPRAVA

Što je značajno za ovaj izvještaj o stanju državnog portfelja? O tome je u ime Kluba zastupnika SDP-a govorila **Dragica Zgrebec (SDP)**. Izvršeno je objedinjavanje državnog portfelja

drugih imatelja dionica. To pridonosi boljem upravljanju. Bolje se prati poslovanje svakog društva iz državnog portfelja i poduzimaju mjere u društvima s velikim poslovnim problemima. Riječ je o nagodbama i otvaranju postupaka stečaja. Veća pozornost se daje imenovanju i praćenju rada članova nadzornih odbora. Provede se poznati modeli privatizacijskih postupaka u pravilu unaprijed utvrđenim operativnim planom za pojedina trgovačka društva. Državni portfelj čini 1091 društvo čija je struktura sa stanovišta djelatnosti, tehnološke opremljenosti, tržišne konkurentnosti i financijske snage dosta nepovoljna. To su preradaivačka industrija, trgovina, hoteli i restorani, graditeljstvo. Temeljni je kapital 62 milijarde kuna od čega državni udio iznosi oko 22 milijarde kuna ili oko 35%.

Analiza pokazuje da u 516 društava postoji rezervacija dionica u vrijednosti od dvije i pol milijarde kuna od čega u 220 društava u portfelju se nalaze samo dionice rezervirane za bivše vlasnike. Oko toga treba ubrzati aktivnosti. Tamo gdje postoje vjerodostojne isprave za povrat imovine za koju su rezervirane dionice, to bi trebalo i učiniti. Za sada je skromna realizacija. Svega 155 bivših vlasnika dobilo je nešto više od 157 milijuna kuna.

U analiziranom razdoblju provedeno je 1285 transakcija, a portfelj je smanjen za 112 društava. To negira sve one koji tvrde da se želi rasprodati državni portfelj pod svaku cijenu. Od ukupno 2860 bivših društvenih poduzeća koja su bila u pretvorbi i privatizaciji i nalazila se u portfelju države 714 društava prošlo je postupak stečaja. Od toga u razdoblju 2001-2002. otvoren je stečaj u 201 društvu iz državnog portfelja. Zapravo, pokrenut je postupak u čak 437 društava. Međutim, u 155 društava nije bilo nikakvih poslovnih aktivnosti. U još 282 društva poslovne aktivnosti su se odvijale posredno ili povremeno. Ovo također demantira izjave da se u stečajeve ulazi masovno i bez analiza o mogućnostima pokretanja poslovnih aktivnosti.

Pojačati nadzor nadzornika

Klub zastupnika SDP-a ocjenjuje da je Hrvatski fond za privatizaciju uglavnom provodio utvrđenu politiku privatizacije. Ocjenjujemo dobrim što se počelo s većim nadzorom nadzor-

nika. Analiza rada članova nadzornih odbora ukazuje da još uvijek postoji neodgovornost, ali i nedovoljno znanje o njihovoj funkciji nadzora. Predlažemo da Hrvatski fond za privatizaciju i Uprava Fonda pojačaju nadzor nad radom članova nadzornih odbora te odmah pokreću postupke opoziva onih članova koji se ne pridržavaju uputa vlasnika. Na isti način treba kontrolirati i rad uprava. SDP podržava da se privatizacija državnog portfelja nastavi po predloženim modelima, da se ubrza prodaja manjinskih paketa do 25% te da se posebno analizira model i vrijeme privatizacije društava koja su završila postupak sanacije. Podržavamo i zaključke Vlade uz ova izvješća, rekla je Dragica Zgrebec.

Prema zakonu o Hrvatskom fondu za privatizaciju nadzorni odbor HFP-a mora barem jednom godišnje izvještiti Hrvatski sabor o poslovanju HFP-a. Nakon tri godine nismo dobili niti jedno takvo izvješće, a dobivamo nešto što se zovu analize, koje su potpuno nevjerodostojni materijali, rekao je u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Dario Vukić (HDZ)** zatraživši odgovor na pitanje zašto se ne poštuje Zakon. Potom je rekao nešto o poslovanju HFP-a. Ukupna zaduženost Fonda krajem 1999. i početkom 2000. godine bila je nula kuna. Zaduzenost krajem prošle godine bila je milijardu i 731 milijun kuna. Sada vjerojatno je došla na blizu dvije milijarde kuna.

Razlike u brojkama

Kad se govori o portfelju treba upozoriti na mnoge nelogičnosti i velike razlike u brojkama, koje govore o tome da u HFP-u nakon tri godine ne znaju s čime upravljaju i kolika je nominalna vrijednost portfelja. Nominalna vrijednost portfelja koncem 2001. godine iskazano u poslovnim knjigama HFP-a po izvješću Državne revizije bila je 20 milijardi i 645 milijuna kuna. Drugi podatak, koji je šokantan, iz operativnih evidencija koje vodi Sektor korporativnog upravljanja, govori o 29 milijardi i 541 milijun kuna, što je oko 8,5 milijardi razlike. U ovim materijalima rečeno je da je nominalna vrijednost portfelja 22 milijarde i 175 milijuna kuna. Međutim, iz svih knjižica koje smo do sada dobivali i ovoga što imamo danas vidimo da se u milijardama razlikuju podaci koje nam HFP servira. Objedinjavanje portfelja jedno je od najavljenih uspjeha nove priva-

tizacijske politike i novog vodstva Fonda. Jedanaest državnih imatelja dionica imalo je u svom vlasništvu vrijednost dionica od 14 milijardi kuna. U HFP-u ostala je nominalna vrijednost dionica 29 milijardi kuna. Kad to zbrojimo dođemo do brojke od 43 milijarde kuna. Ako ste danas rekli da je nominalna vrijednost portfelja 22 milijarde, gdje je nestala 21 milijarda kuna. O nevjerodostojnosti ovog materijala govore i različiti podaci o pripadajućem dobitku. Ovdje se navodi da je pripadajući dobitak 2000. godine bio 87 milijuna kuna te da se povećao na 137 milijuna kuna. Ustvari dobitak se smanjuje jer je po prijašnjim izvješćima bio u prvom materijalu 350, a u drugom 450 milijuna kuna. Upravo je nevjerovatno kako variraju i podaci o gubicima. Napiše se onu brojku koja treba da bi se pripadajući dobitak povećao, a gubitak smanjio. Kad je riječ o financijskim efektima to izgleda ovako. Ukupni prihod prodaje na burzi javnim prikupljanjem ponuda je 1,7 milijardi kuna. A rekli smo da nedostaje 21 milijarda nominalne vrijednosti portfelja. Dakle, to bi bili efekti te prodaje. U izvješću Državne revizije za prošlu godinu stoji da su prihodi Fonda 82 milijuna kuna uključujući prodaju zemljišta i nekretnina, ali da su ostvarena 202 milijuna kuna prodajom dionica. Dakle, u tom izvješću piše da je prodano samo 202 milijuna kuna. U ovom materijalu na dvije stranice razmaka dvije su različite brojke o istoj stvari. Kaže se da su na Varaždinskoj burzi prodana 444 paketa za što je postignuta cijena od 469 milijuna kuna. U zaključku kažete da se javni dug smanjio, dakle, da su kapitalni izdaci bili 391 milijun kuna. Gdje je nestalo tih 75 milijuna kuna ostvarenih na Varaždinskoj burzi?

Radničko dioničarstvo

U vezi s povratom imovine krajem 1999. bilo je u HFP-u rezervirano 3,6 milijardi kuna za te namjene. Ovdje piše da stoji rezervirano 220 društava sa 436 milijuna kuna plus paket od dvije milijarde kuna koji će djelomično biti upotrebljiv za povrat bivšim vlasnicima. Ako to zbrojimo imamo milijardu i 900 milijuna kuna razlike između početnoga rezerviranog portfelja i onoga što danas imate u Fondu. Istovremeno potpisano je i realizirano 139 ugovora s bivšim vlasnicima u vrijednosti od 157 milijuna kuna.

Gdje je onda milijarda i 700 milijuna kuna rezerviranih, a nestalih dionica iz portfelja?

Jedan od proklamiranih modela privatizacije koji se najavljuje pompozno bio je ESOP, odnosno radničko dioničarstvo. U proteklih deset godina u procesu privatizacije sudjelovalo je oko milijun građana. Bilo je predviđeno 806 milijuna kuna za ESOP. Govorili smo da je to izuzetno malo i da treba povećati izdvajanja za radničko dioničarstvo. Danas u ovim izvještajima više nemate ESOP modela, nigdje se ne spominje.

Vladinim programom bilo je predviđeno deset modela privatizacije. U praksi privatizacija se provodila kroz dva osnovna tipa - javno prikupljanje ponuda i javne dražbe.

Kad se govori o privatizaciji turističkog portfelja HFP ne obavlja svoju temeljnu dužnost sukladno članku 47. Zakona o privatizaciji, a to je da postaje vlasnik zemljišta koje nije ušlo u elaborat o privatizaciji i pretvorbi. Radi se o 20 milijuna kvadrata najvrednije zemlje uz more u Hrvatskoj. Isto tako HFP ne radi nešto što mu je naložilo Državno odvjetništvo, a to je da se ucrtavaju granice pomorskog dobra.

U vezi s nadzornim odborima napisano je da se odazvalo samo 56% anketiranih. Dakle, onih koje ste postavili. Od 340 članova nadzornih odbora na upitnik su se odazvala 192 člana. Samo deset posto članova nadzornih odbora ima odgovarajuću stručnu spremu i ostale vještine koje su potrebne da bi se moglo nadzirati rad uprava. Bilo bi zanimljivo vidjeti tko sjedi u nadzornim odborima i koliki su prihodi tih ljudi, pa neka ovih 400.000 nezaposlenih vidi tko to radi i koliko za to dobiva mjesečno, rekao je Dario Vukić.

Još prije godinu dana ocijenjeno je da je prezaduženo 33% firmi u portfelju, insolventno 46%, a s gubitkom posluje njih 47%, upozorio je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Tonči Tadić (HSP)**. Osim toga česte su pojave neodgovornih članova nadzornih odbora, višemjesečnog izostanka plaća, česti su pritisci za povrat u državno vlasništvo radi osiguranja plaća. Godinu dana nakon

toga navedeni su uspjesi. Govori se o smanjenju ukupnih gubitaka društava u portfelju. Ali to je učinjeno tako da su ta društva dijelom privatizirana, a dijelom stjerana u stečaj i to zato jer je ova Vlada usvojila politiku stečaja kao razvojnu. Uz ovoliki broj stečajeva zemlja još uvijek nema fond za zaštitu radničkih potraživanja. Tu inicijativu je pokrenuo Klub zastupnika HSP-a prije dvije godine. U Hrvatskoj stečajevi u pravilu znače likvidaciju i povećanje broja nezaposlenih.

Hrvatska još uvijek nema novog Zakona o privatizaciji. Na snazi je stari HDZ-ov zakon. Vlada je pokušala napraviti novi. Taj prijedlog je povučen iz procedure nakon što je tadašnji ministar Goranko Fižulić iznerviran kritikama koje su bile upućene od strane zastupnika Damira Kajina, Daria Vukića i mene, podsjetio je Tonči Tadić. Prije godinu dana imali smo ponuđen materijal s osam modela privatizacije. Danas se to svelo na četiri. U modelima koji se danas predlažu nema radničkog dioničarstva, nema više ESOP modela kao mogućnosti. Nevjerojatno je da se zanemaruje mogućnost da i sami radnici budu dioničari. Postoje dobri primjeri, čak i velikih firmi, gdje se radničko dioničarstvo pokazalo kao dobro. Budući da nemamo novog zakona o privatizaciji nisu nikada u ovim materijalima uzeti interesi lokalne samouprave. Jer uopće nije svejedno tko će kupiti pojedine firme koje u tim mjestima znače zapravo sve, odnosno firme čiji novi vlasnik postaje de facto gradonačelnik tog mjesta. Takve su firme recimo Sladorana Županja, Đuro Đaković Slavonski Brod, hoteli na Jadranu.

Sunčani Hvar

Ovdje se govori s ponosom o navodnoj jasnoći privatizacije. Kolika je bila jasnoća najbolje govori slučaj Štok s kojim se bavi i državno odvjetništvo. Tih primjera tzv. transparentnosti može se vidjeti i kod hotela "Sunčani Hvar". Ova analiza obuhvatila je jednu dosta negativnu činjenicu. Na upitnik što rade i koliko su upućeni u stanje u svojim firmama svega 56% članova nadzornih odbora odgovori, a 44% ne da od sebe ni glasa. U vezi s tim postavlja se pitanje tko snosi veću odgovornost - oni koji se oglašuju na zahtjeve Fonda ili ipak sam Fond koji takvo ponašanje dvije godine tolerira. Zato smijenimo tih

44% članova nadzornih odbora. Ako već primaju plaće za to onda barem trebaju minimalno komunicirati s Fondom. Privatizacija mora iza sebe imati jasnu razvojnu politiku. Ako je cilj privatizacije punjenje proračuna onda je to promašeno. Ciljevi mogu biti samo razvoj tržišta dionica, investicije i čuvanje strateških grana gospodarstva. Kad se govori o investicijama treba imati u vidu i primjere drugih zemalja. Gotovo je nemoguće prodrijeti u Sloveniju s kapitalom ili hrvatskim trgovačkim

Državni portfelj čini 1091 društvo čija je struktura sa stajališta djelatnosti, tehnološke opremljenosti, tržišne konkurentnosti i financijske snage dosta nepovoljna.

lancem. Pitajte Agrokor. Ali zato je moguće da Slovenci kupuju objekte po Hrvatskoj i ulaze sa svojim trgovačkim lancima. Nije nam svejedno tko će kupiti "Slobodnu Dalmaciju" ili bilo koju od velikih kuća koje se navode u ovom portfelju, a koje se nude temeljem javne ponude. U HSP-u voljeli bi znati temeljem kojih kriterija se biraju partneri koji će te firme preuzeti. Jer onaj tko preuzme luku Split, Rijeku ili Ploče taj umnogome definira sudbinu Hrvatske kao pomorske zemlje. Tako je i sa Sladoranom Županja, Croatia osiguranjem, hotelima. Tko preuzme hotele taj upravlja jedinicama lokalne samouprave, a ako je riječ o stranom preuzimaču u tim sredinama nećete vidjeti hrvatsku robu. Na Odboru za gospodarstvo, razvoj i obnovu govorili smo i o privatizaciji Sunčanog Hvara. Dionice Sunčanog Hvara umjesto nominalnih sto kuna na burzi se prodaju po 65 kuna. Fond ih nudi samo za 32 kune uz navodne obveze o investiranju 45 milijuna eura. Međutim, to ne stoji kao uvjet nego se govori u preambuli o tome da se predviđa da će ulaganje od 45 milijuna eura biti dovoljno. To nije uvjet nego je opis mogućeg razvoja događaja. Kad hoteli Sunčani Hvar postanu slovenski tamo ćete moći naći Laški rizling, Laško pivo. Imat ćete slovensko posloводство. Imat ćete sve slovensko osim hrvatskih radnika i hrvatskog mora. U Hvaru se jedan metar poslovnog prostora prodaje po 900 eura, a metar poslovnog prostora

Sunčanog Hvara Slovenci će preuzeti za 900 kuna. Ovo izvješće ne možemo prihvatiti. Tražimo uvjetno da Vlada konačno predloži novi Zakon o privatizaciji.

Izaći na burzu

U ime Kluba zastupnika LIBRE **Goranko Fižulić (LIBRA)** rekao je da je Klub zadovoljan izvješćem, jer ono pokazuje bitan napredak u upravljanju državnim portfeljom te u poslovanju tvrtki koje su u državnom ili pretežito državnom vlasništvu. Nije to samo zasluga uprava ili nadzornih odbora, nego su i tvrtke iskoristile sve ono dobro što se u hrvatskom gospodarstvu događalo u protekle dvije i pol godine. Klub LIBRE ne prihvaća odustajanje od privatizacije i njeno usporenje. Protivimo se pretvaranju Hrvatskog fonda za privatizaciju u bilo kakav oblik državnog holdinga kome bi bio cilj da upravlja državnim portfeljom. Privatizaciju treba nastaviti, ali ne zbog toga da bi se od prihoda punile proračunske rupe i trošilo za tekuću potrošnju, nego zbog toga što je privatizirana tvrtka sposobljena da stvara novu vrijednost, povećava opseg poslovanja i otvara

U proteklih deset godina u procesu privatizacije sudjelovalo je oko milijun građana Hrvatske.

nova radna mjesta. Bilo bi dobro čuti za primjere u kojima su državne tvrtke u proteklih deset godina povećale zaposlenost. Sve što je stvarano u proteklih petnaestak godina u Hrvatskoj stvoreno je u privatiziranom sektoru u malim ili srednjim novostvorenim poduzećima. Zašto je nemoguće Hrvatski fond za privatizaciju pretvoriti u uspješan državni holding i zašto je nemoguće inzistirati da tvrtke ostanu i dalje u državnom vlasništvu? U jeku smo mirovinske reforme, a hrvatsko tržište kapitala ili Zagrebačka burza ima samo dvije dionice u prvj kotaciji - Plivu i Podravku. Gdje će to mirovinski fondovi ulagati? Mogu ulagati u državne obveznice ili vani, ali ne mogu ulagati u dionice kojih nema. Prema tome smisao privatizacije velikih tvrtki, recimo Ine, HEP-a, Janafa, Croatia osiguranja se upravo krije u tome da izađu na Zagrebačku burzu i ponude svoje udjele putem javne ponude. Priva-

tizacijski procesi moraju biti usmjereni u tom pravcu i sve tvrtke koje to mogu trebaju izaći na Zagrebačku burzu. Nadalje, tvrtke u državnom vlasništvu ne sudjeluju u dobrom dijelu tržišta rada jer one ne mogu sukladno odlukama Vlade plaćati svoje menadžere. U Hrvatskoj 2000 ljudi ima veću plaću od 20.000 kuna. Ni jedan od njih ne radi u državnoj tvrtki. Ne može raditi, postoje limiti. Prema tome, unaprijed smo tvrtke u državnom portfelju osudili na negativnu kadrovsku selekciju. Taj se paradoks niskih plaća menadžmenta može riješiti na dva načina - ili da se odluka Vlade dokine ili da se tvrtke privatiziraju. Sjetimo se slučaja HT-a i VIP-a kada je došlo do odliva kadrova. Slučaj Enron ne bi bio moguć da je HEP bio privatn. Samo u državnoj tvrtki ili tvrtki pod političkom vladinom, partijskom, stranačkom kontrolom mogući su slučajevi kao što je Enron.

Kakve ciljeve postaviti onima koji vode državni portfelj? To ne može biti dobit sama po sebi, jer neki ne mogu ostvariti dobit bez subvencija ili dotacija kao što su Hrvatske željeznice. Ali bi im trebalo postaviti cilj da moraju ostvariti onaj poslovni rezultat koji je za tu granu uobičajen primjerice u tranzicijskim zemljama ili u Europi. Inin uspjeh treba valorizirati preko uspjeha naftaške branše, a isto tako i HEP-a u odnosu na tu branšu.

Privatizaciju treba nastaviti u pravom trenutku. Telekomunikacije su bile na vrhu svojih vrijednosti početkom 2000. godine. HT je bio privatiziran koncem 1998. i 2001. godine. Da smo slučajno s privatizacijom HT-a počeli prije godinu dana to ne bi bilo moguće. Prije mjesec dana China telekom jedva je uspio u svom izlasku na burzu. Jedva je nakon trećeg spuštanja cijene dobio 3,5 milijardi dolara na tržištu od milijardu i pol Kineza. Mi smo dobili milijardu i 300 milijuna dolara. Donijeti odluku da privatizacije nema je isto tako pogrešno kao i donijeti odluku da se privatizacija mora dogoditi narednog proljeća, jer o privatizaciji ne može odlučivati Hrvatski sabor ili Vlada, nego o njoj treba odlučivati tržište, zaključio je Goranko Fižulić.

Hvalospjevi stečajevima

U ime Kluba zastupnika Demokratskog centra **Vesna Škare-Ožbolt (DC)** rekla je da postoje ozbiljne

primjedbe na materijale Hrvatskog fonda za privatizaciju. Umjesto analiza prepričani su podaci koji su kasnije i tabelarno prikazani. Nema obrazloženja izabranih modela privatizacije, nema analiza posljedica privatizacije niti ocjene društvene korisnosti ili šteta. Iz podataka proizlazi da je prodano sve što se do sada moglo prodati polazeći jedino od cilja da se izvrši prodaja. Rezultat takvog ponašanja je smanjenje nominalne vrijednosti državnog portfelja za tridesetak posto. Postavlja se pitanje kako se može pozitivno ocjenjivati podatak da je za nominalnu vrijednost dioničkog paketa većem od 3,7 milijardi kuna postignuta cijena od samo 26%? Pri tome za 378 dioničkih paketa prodajom za gotovinu postignuta cijena iznosi samo 5% nominalne vrijednosti. Ovdje nedostaje i analiza o tome što se dogodilo s

U modelima koji se danas predlažu nema radničkog dioničarstva, nema više ESOP modela kao mogućnosti.

radnicima u privatiziranim društvima te da li je izmijenjena struktura poslovanja. Ako su društva prodana primjerice za 5% vrijednosti onda jedini učinak je prihod državnog proračuna i to ne baš veliki. Tu je i novi vlasnik koji je jeftino došao do nekretnina. Radnici su otpušteni. Danas je trend kupiti tvornice koje imaju dobre lokacije, srušiti ih, otpustiti radnike i sagraditi neku sasvim drugu djelatnost. Nadalje, sa 24% nominalne vrijednosti od 444 dioničkih paketa plaćeni su kapitalni izdaci, odnosno smanjen je javni dug. Najgore je što je do tih dionica država došla nakon raskida ugovora s malim dioničarima. Kulminacija svega su hvalospjevi o rezultatima stečajeva. Pri tome je u istu ravninu stavljena i insolventnost i prezaduženost. Ovdje se prvi put spominje da zbog vođenja platnog prometa putem banaka nema pouzdanih podataka o insolventnim društvima, ali se barata podatkom da je ukupan broj insolventnih društava u državnom portfelju u 2002. godini smanjen u odnosu na svibanj 2000. za 91,9% te za 55,8% u odnosu na 2001. godinu. Naravno, kada su pokrenuti stečajni postupci.

O analizi rada članova nadzornih odbora i uprava ne treba previše riječi. Po kojem su kriteriju izabrani po tome će i nadalje ili raditi na tim

funkcijama ili biti smijenjeni. U vezi s operativnim planom privatizacije ponavljaju se isti modeli, iako nije jasno temeljem kojih odredaba Zakona o privatizaciji. Zaključak je da će se raspoloživi državni portfelj od 748 društava privatizirati za 18 mjeseci. I to je to. Vlada ove materijale dostavlja Hrvatskome saboru radi upoznavanja. Upoznati smo i nismo zadovoljni, jer ne sadrže bitne elemente za njihovu ocjenu, rekla je Vesna Škare-Ožbolt.

Dobri gospodari

HSLs neće podržati ovo izvješće, rekao je u ime Kluba zastupnika HSLs-a **Željko Glavan (HSLs)** dodavši da je riječ o prikazu statističkih podataka gdje nedostaje analiza. U gomili podataka u istu ravninu stavljena su poduzeća od 50.000 kuna vrijednosti i od nekoliko milijardi. Kao zastupnika najviše me interesira što je s Inom, HEP-om, Croatia osiguranjem, željeznicom, brodogradilištima, poljoprivrednim kombinatima, turističkim kompleksima. HSLs podržava privatizaciju, ali ne na način da se kaže kako će privatizacija biti završena za 18 mjeseci. Odakle to znate? Privatizacija se mora provoditi tako da se dionice prodaju onda kad je to najpovoljnije. Privatizacija kao pojam u Hrvatskoj se shvaća kao politička odrednica jer se nećemo vraćati u komunističko društvo, pa mislimo da je privatizacija ono što je karakteristika kapitalističkog društva. To se jednostrano shvaća, jer i u drugim razvijenim zemljama države su vlasnici i banaka i velikih poduzeća. Bili smo spremni prodati Croatia osiguranje stranim osiguranjima koji su u većinskom vlasništvu drugih država. Pa se treba upitati kako to hrvatska država ne može biti dobar gospodar, a slovenska i njemačka mogu. Riječka banka bila je prodana Beierischerlandes banki koja je u većinskom vlasništvu bavarske države. I sada Bavarska može, a Hrvatska ne može biti dobar vlasnik.

Gospodin Krešimir Starčević rekao je da postoje jamstva za ulaganja kapitala. Što znače ta jamstva? Bila su jamstva za ulaganja u Željezaru Sisak. Dojam je da se svi ti ugovori s Fondom svode na to da strateški partneri, pogotovo stranci, uđu u naše firme, isišu iz tekućeg poslovanja nešto kapitala i onda se nakon godinu dana povuku. Tada hrvatska država i porezni obveznici to moraju spašavati. Primjer je Željezara Sisak. Ili veliki

strateški partneri su ušli u "Viktor Lenac", a sada država mora davati garancije da bi se kreditima banaka spasila ta firma.

U Hvaru metar poslovnog prostora se prodaje za 900 eura, a Slovenci će metar poslovnog prostora "Sunčanog Hvara" preuzeti za 900 kuna.

Kad je riječ o stečajevima navode se samo brojke, a nigdje se ne analizira koliko stečajevi traju. Naveden je i podatak da je više od 365 dana 49 državnih firmi u blokadi. Postavlja se pitanje jesu li pokrenute kaznene prijave protiv vodstva tih firmi ili je to ostalo samo na primjeru gospodina Daria Vukića i Croatia Linea. U analizi posljedica privatizacije bilo bi dobro vidjeti kako se to odrazilo na zaposlenost, jer ti sanacijski i drugi programi pod točkom jedan nose naslov "otpuštanje viška zaposlenih". Dakle, nedostaje analiza koliko se povećala zaposlenost temeljem privatizacije državnih firmi. S kolegama iz HSP-a slažem se da trebamo biti posebno osjetljivi na našu jadransku obalu, rekao je Željko Glavan. Preci su sačuvali obalu od Talijana, Austrijanaca, Mađara. Hoćemo li mi danas uspjeti obraniti jadransku obalu za svoju djecu od najezde puno puta i sumnjivog stranog kapitala. U vezi sa stranim strateškim partnerima i jamstvima za ulaganja kapitala nemamo podatak da li su naknadno taj kapital stvarno i uložili.

Telefon - mobitel 1:4

Privatizacija HT-a možda je bila izabrana u dobro vrijeme, ali građani Hrvatske kao posljedicu imaju skupljenje telefonskih impulsa. Jedna smo od rijetkih zemalja u kojoj je odnos impulsa odnosno cijene razgovora između fiksne i mobilne telefonije 1:4. U većini država te cijene su se približile. Zašto se nije dozvolilo i trećem koncesionaru da uđe na područje mobilne telefonije? Nadalje, reformom platnog prometa izgubljena je prava evidencija o financijskim pokazateljima. Kao posljedicu imamo kaos u platnom prometu, imamo skuplji platni promet više nego dvostruko. U proračunu za 2003. godinu planira se pozicija od 200 milijuna kuna za implementaciju

novog sustava platnog prometa u sustav državnih financija. Možda bi bilo bolje da smo to uložili u poboljšanje poslovanja poduzeća u državnom portfelju, a onda ih bolje prodali.

Da li se itko zapitao u državi kolike su u strukturi dugova državnih poduzeća zatezne kamate. Država je polovicom 90-tih presporo reagirala kada se ušlo u područje male inflacije. Zatezne kamate su ostale velike. Jedno vrijeme su bile i 30%, a inflacija nekoliko postotaka. Model privatizacije nije se promijenio. Model nije dobar. Zato se pridružujem apelu HSP-a da treba novi Zakon o privatizaciji. Ovako više ne ide. Postavlja se i pitanje koliko je menadžera i članova nadzornih odbora temeljem prijave Fonda ili Vlade odgovaralo za nedaće koje prate velika državna poduzeća. Posebno je interesantan tijek daljnje privatizacije Ine i HEP-a. HSLs će glasovati protiv usvajanja ovog izvješća Hrvatskog fonda za privatizaciju, rekao je na kraju Željko Glavan.

LIBRA se protivi pretvaranju Hrvatskog fonda za privatizaciju u bilo kakav oblik državnog holdinga kome bi bio cilj da upravlja državnim portfeljom.

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Ante Markov (HSS)** je kazao da se slaže s temeljnom činjenicom da je privatizacija proces koji se ne može zaustaviti. Počesto se upotrebljava krivi termin da će privatizacija biti završena kroz godinu ili dvije. Privatizacija je proces koji se ne odvija samo u zemljama postsocijalističkog sustava nego je to proces koji se između javnog i privatnog sektora uvijek odvija ovisno o okolnostima na tržištu. Zemlje kao Hrvatska, koja ima tzv. primarnu privatizaciju, imaju izraženije probleme koji se javljaju u toj sferi. Radi se o težem obliku privatizacije. Klub zastupnika HSS-a zadovoljan je jasnoćom ovog izvješća. Od ukupno desetak modela privatizacije u praksi su se najčešće primjenjivala dva. Temeljno je pitanje zbog čega kod ostalih modela, a prije svega radničkog dioničarstva, nije dolazilo do takvih realizacija. U posljednje vrijeme primijećeno je ponovno oživljavanje pokušaja radničkog dioničarstva, posebno u turizmu. Dobro je da se i u toj varijanti otvori više pro-

stora. Takva kretanja afirmirala bi i domaći kapital koji postoji, a otvorila bi prostor i u financijskom tržištu. Nema nikakve potrebe da se prema građanima Hrvatske ne otvori taj prostor.

Stečajni upravitelji

Dobro je da se u nastavku privatizacije kod operativnog plana uvodi novina u okviru Fonda, a to je da se prema društvima u kojima je država vlasnik 50 i više posto uvodi jedan operativniji i kvalitetniji pristup upravljanja, koje će se uvesti u smislu kontrole nadzora, svakodnevnog, mjesečnog ili tromjesečnog. HSS se zalagao za uvođenje te komponente Hrvatskom fondu za privatizaciju. I Fond treba koristiti upravljačku funkciju, koja treba biti konsolidacijska i poticajna za pripremu tvrtke za privatizaciju. To znači prije svega da se sačuvaju temeljne vrijednosti koje tvrtka ima.

HSLŠ podržava privatizaciju, ali ne na način da se kaže da će biti završena za 18 mjeseci.

Vrlo važan dio ovog materijala odnosi se na portfelj onih tvrtki koje su u stečaju. Njih je veliki broj. Kod njih se s pravom očekivalo da je i stečaj mjera koja treba pridonijeti ponovnom uzletu. Sam stečajni zakon, nedavno mijenjan, poboljšana je u značajnoj mjeri u odnosu na onaj koji je bio. Radnička prava došla su u prioritetna prava. Uočene su dvije važne činjenice koje blokiraju taj značajan portfelj. Stečajni upravitelji su počesto veliki razlozi zbog čega se tvrtka ne privatizira, zbog čega se ne rješava u stečaju i dolazi do daljnjeg pogoršanja tvrtke. Svojevremeno smo predlagali da se uvede institut pravne osobe uz stečajnog upravitelja. Smanjenje roka u kojem se treba stečaj završiti vrlo je bitan, ali nije u zakonu preciziran. Vjerovnici su pogrešno postavljeni. Praktično su banke ispale jedine koje u stečaju ne mogu izgubiti.

Podržali smo objedinjavanje svih portfelja. Sve je kumulativno vezano uz Hrvatski fond za privatizaciju. Daljnje sređivanje portfelja kroz strukture u ovim tablicama daju jednu transparentnost svega. No da bi slika bila potpuna treba napokon napraviti državni registar u kome znamo što je to državno vlasništvo.

Takva evidencija, rekapitulacija imovine pokazala bi dvije stvari - da je još uvijek ogromna državna imovina te da je nužno pojačati efikasnost upravljanja.

HSS je za jedan oprezniji, možda odgovorniji pristup radi same pripreme privatizacije. Zagovaramo nastavak privatizacije, jer je on nužan. Držimo da bi kroz ove intervencije mogli u idućem razdoblju imati još bolje rezultate i postići još odgovornije ponašanje uprava, menagementa i nadzornih odbora za koje znamo da se nisu baš iskazali. Gotovo 44% članova nadzornih odbora nije odgovorilo na upitnik Fonda. Nadam se da će oni biti sankcionirani kao i sve one uprave koje su nekalitetne i nekompetentne. Njih treba smijeniti i postaviti nove. Klub zastupnika HSS-a će podržati ovo izvješće, zaključio je Ante Markov.

Politička podobnost i privatizacija

Rasprava je pokazala da je odluka Vlade da objedini portfelj i uspostavi nadzor nad upravljanjem prihvaćena od većine klubova, rekao je potpredsjednik Vlade Slavko Linić. Među ostalim pokazan je interes za portfelj trgovačkih društava gdje je hrvatska država 100% vlasnik i o kojima Vlada posebno raspravlja na tematskim sjednicama. Nastojat ćemo i to izvješće pripremati i dostavljati zastupnicima. Izraženo je dosta sumnje u vjerodostojnost i nejasnoću podataka. Izvješća su rezultat rada ljudi koji vode Fond i Upravnog odbora Fonda kojeg je postavila Vlada. Izvješća nisu osporena ni od jednog nadzora. Zato malo teško pada kada ga pojedini zastupnici osporavaju. Neovisno o tome nastaviti ćemo s istim načinom kazivanja jer su to vjerodostojni podaci. Nadzorni odbor koji je zadužen za kontrolu rada Hrvatskog fonda za privatizaciju je tijelo Hrvatskoga sabora. Vlada ne raspravlja o izvješću Nadzornog odbora, niti ga može uputiti Saboru. Predsjednik Nadzornog odbora je gospodin Jadranko Mijalić.

U raspravi je naznačeno radničko dioničarstvo. Govoriti o tome posebno kao modelu nema potrebe, jer i postojeći modeli to omogućuju. Ne samo da omogućuju nego se to i dešava. Na javnim ponudama organizirano se javljaju radnici. Na natječajima pobjeđuju čak i strane

tvrtke. Uspješniji su u tim ponudama, nude veće cijene i jamstva za ulaganja. Tamo gdje znamo da postoji interes malih dioničara jedan od prioriteta uvjeta je i sporazum s malim dioničarima i mogućnost podjele dionica malim dioničarima. To je jedna od natječajnih karakteristika.

Spominjano je da se želi posebne analize agrara, brodogradnje, hotelskih kompleksa. Za agrar imali ste posebnu analizu vezano uz sanaciju cijelog kompleksa. To se može učiniti i za brodogradnju.

Dosta se čulo o tome što je to privatizacija. Bila je rasprava "ne bi se trebalo prodavati Štroku, ne bi se trebalo prodavati Slovencima". Očito da mnogi i nadalje žele zadržati politički autoritet odlučivanja. Štrok nije podoban, ali Gucić je podoban. Slovenci nisu podobni, ali Nijemci su podobni. U HT-u ni Nijemci nisu podobni. Takav model privatizacije ova Vlada ne primjenjuje. Ako udovoljava natječaju prihvatljiv je i gospodin Goran Štrok. Dapače vrlo je uspješan ulagač u Hrvatskoj. Deutsche telecom je uspješan ulagač. Za Sunčani Hvar pristigle su dvije odlične slovenske ponude. To je ono što moramo shvatiti. Ne odlučuje se politički. Osnovno je udovoljava li se ili ne uvjetima natječaja. Hrvatski fond za privatizaciju nije prodavao Željezaru Sisak. Željezara je posao Trgovačkog suda u Zagrebu. Izbor partnera je odluka suda. Vlada je prošle godine otvorila stečaj i tog trenutka odgovornost za Željezaru preuzeo je sud. Vlada pokušava pomoći Željezari da se osposobi za daljnji rad. U Željezaru su uložena enormna sredstva od milijardu i 200 milijuna kuna.

Dobro je da u posljednje vrijeme ponovo oživljavaju pokušaji radničkog dioničarstva, posebno u turizmu.

Usljedilo je nekoliko ispravaka netočnog navoda. Prvo je **Ante Beljo (HDZ)** podsjetio da je potpredsjednik Vlade Slavko Linić rekao kako je većina klubova bila za ovo izvješće. Međutim, od 12 ili 13 klubova bila su tri kluba za - SDP, HSS i Libra. Ostali koji su govorili bili su protiv. Govori se o uspješnoj privatizaciji, a radi se o istom zakonu od HDZ-a. U vrijeme HDZ-a privatizacija je proglašavana

pljačkom stoljeća. Ovdje se sada radi o stavljanju Hrvatske na stečaj, javnu dražbu i rasprodaju i to na međunarodnom planu. **Dario Vukić (HDZ)** rekao je da je komentirao samo ono što je prije godinu dana rečeno u Hrvatskom saboru, a to je da će se 806 milijuna kuna namijeniti ESOP programu. Najavljeni su i popusti od 80 % za nove male dioničare. U ovim izvješćima, dodao je Vukić, postoje potpuno različiti podaci koji ukazuju na to da u HFP-u vlada totalni kaos.

Gospodin Slavko Linić je rekao da je Deutsche telecom uspješan ulagač. Tvrdim da nije, naglasio je **Željko Glavan (HSLŠ)**, jer građani Hrvatske plaćaju skuplje telefoniranje. Nikad u ovom Sabor nismo dobili, a bila je obveza Vlade, ugovor koji je sklopljen. Pritisaka na trgovački sud je bilo, pogotovo u slučaju ACI-ja u Opatiji.

Netočna je tvrdnja potpredsjednika Slavka Linića da je tobože u vrijeme HDZ-a bilo primjene kriterija političke podobnosti kod odabira onih kojima će se nešto prodavati, a tobože u vrijeme vladavine SDP-a toga nema, pa je naveo kao primjer Štroka, ustvrdio je **Drago Krpina (HDZ)**. Štok je drastičan primjer primjene kriterija političke podobnosti. Sjetimo se samo oko toga sukoba između potpredsjednika Slavka Linića i ministricе turizma u vrijeme kada je Vlada odabrala tog Štroka kao kupca hotela Excelsior.

Usljedila su dodatna objašnjenja potpredsjednika Vlade Slavka Linića. Ponovio je da Nadzorni odbor Fonda nije tijelo Vlade. Nadzorni odbor je u Fondu posebno tijelo. Ono služi da se od Hrvatskoga sabora kontrolira rad. Prilikom usvajanja zaključaka o materijalima u vezi s portfeljom trebalo bi odlučiti i o izvješću Nadzornog odbora. Podaci su jasni i transparentni.

Kad je u pitanju Štok dobili ste zapisnik Državne revizije. I kod izbora u tom zapisniku nema zloporaba. U nalazu revizije ima samo jedna konstatacija: da li je cijena koja je objavljena na natječaju provjerena ili nije s ekspertnim timovima. To je jedino pitanje. Pitanje izbora nije upitno i odabran je Štok ne zbog političke podobnosti nego kao najbolji ponuđač. A Gucić, Kutle i ostali to su politički izbori. To nisu natječaj. To su činjenice koje možemo naći i u nalazu državnog revizora. Zakon o privatizaciji je isti, ali je provedba različita. Jedna je provedba pokazala zatvaranje radnih mjesta, otpuštanje

radnika, preuzimanje enormne imovine i zloporabe. U ovim izvješćima ne nalazite te podatke. Mnogima to teško pada.

Zatim su se za ispravke netočnih navoda ponovo javili Dario Vukić i Drago Krpina. **Dario Vukić (HDZ)** rekao je da je prije godinu dana tražio podatke o tome koje trgovačko društvo je kome prodano, po kojoj cijeni i kako je plaćeno. Izvješće o tome nije dobio. U materijalima nominalna vrijednost portfelja 2000. godine, kada je preuzeta vlast, varira između 20 i 31 milijardu kuna. Prema tome ova izvješća su netransparentna, nepotpuna i služe samo da bi se zavarala javnost. **Drago Krpina (HDZ)** podsjetio je da je tvrdnja kako gospodin Štok nije bio najbolji ponuditelj izrečena višekratno od ministrice turizma. Osim toga o tom slučaju Državno odvjetništvo vodi istragu, pa ćemo tek vidjeti je li to zakonito ili nije. Gospodin Josip Gucić dionice koje je kupovao kupio je od malih dioničara. Navedite poduzeće koje je kupio od države. Tragično je što su mnoga od tih poduzeća propala. Međutim, ne može on biti primjer tobožnjeg političkog izbora ponuditelja ako je kupovao dionice od malih dioničara.

Čak 44 posto članova nadzornih odbora nije odgovorilo na upitnik. To je znak koliko cijene onoga tko ih je postavio i koliko se smatraju odgovornim.

Proces koji sada teče je prespor, iako tržište diktira mnoge stvari, pa i pitanje konjunktura i privatizacije, upozorio je **Ivan Penić (HDZ)**. Sasvim je sigurno da je u pitanju velikih poduzeća kao što su hrvatske banke, osiguranja, INA, HEP, turističke tvrtke vrlo važno imati odmjerene korake. Neki stručnjaci upozoravaju da bi bilo važno da možda i mi u turizmu stvorimo lanac kakav imaju Španjolci, Talijani i drugi.

Što se tiče ove analize uvod i sažetak su zapravo isti. Kažete da je dobar rezultat smanjenje broja društava u portfelju kroz privatizaciju. Naravno da je smanjenje kad se vrši privatizacija. Štoviše trebalo bi biti puno veće, jer ovakvim tempom može trajati taj proces još i desetak godina. Rekli ste objedinjen je portfelj. To je veliki rezultat. To je administrativni rezul-

tat. Naravno, mora biti smanjenja, pa i smanjenja ukupnih gubitaka, ako je smanjenje društava, ako teče privatizacija, ako dugove preuzima neko drugi. To je navedeno i kod Excelsiora da je Goran Štok preuzeo dio dugova. Samo ni danas nije jasno da li je preuzeo on to osobno i njegova poduzeća u Engleskoj ili je taj povrat dugova preuzelo društvo koje je privatizirano.

Možda je najinteresantnije poglavlje analiza rada članova nadzornih odbora i uprava u društvima s pretežitim državnim vlasništvom. Bitno je i pitanje analize donošenja odluka: kakve su i koje kvalitete odluke. Bilo bi interesantno pregledati sve te odluke. One su često vrlo važne, na primjer donošenje i nedonošenje odluka. Na pitanje o raspisivanju natječaja u slučaju prodaje imovine njih 4% je odgovorilo negativno. Ostali su odgovorili potvrdno ili nisu odgovorili. Dakle, 30% nije niti odgovorilo u pogledu toga da li donose ili ne donose odluke u vezi s restrukturiranjem, prodajom imovine, podmirenjem dugova bankama, dobavljačima. Čak 44 posto članova nadzornih odbora nije odgovorilo na upitnik što je znak koliko cijene onoga tko ih je postavio i koliko se smatraju odgovornima, kazao je Ivan Penić.

Obećanja

Iz izvješća možemo iščitati kakvu gospodarsku politiku provodi Vlada, kako upravlja portfeljom u državnom vlasništvu i na koji način kani rasprodati preostali portfelj, rekao je **Drago Krpina (HDZ)**. Oporba je do vlasti došla na kritici pretvorbe i privatizacije koja se provodila dok je na vlasti bio HDZ. Na valu nezadovoljstva građana ondašnja oporba sticala je političke poene za dolazak na vlast. Od ondašnje oporbe obećane su tri stvari: novi Zakon o privatizaciji, Zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije i pravedniji proces privatizacije tvrtki u državnom vlasništvu. Novi Zakon o privatizaciji nije donijet. Zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije omogućuje apsolutno političku selektivnost u reviziji privatizacije u pojedinim tvrtkama.

Bivši potpredsjednik Vlade Borislav Škegro podsjetio je da je od sveukupnog portfelja u vlasništvu države privatizirano u vrijeme HDZ-a svega dva posto. Privatizacijom preostalih 98% bavi se sadašnja Vlada i vlast.

Kako, dijelom možemo vidjeti na primjeru spomenutog Štroka. Deklaratorno socijaldemokratska Vlada provodi ultraliberalno kapitalističku gospodarsku politiku. U okviru te politike i privatizaciju po načelu rasprodati i to ako je ikako moguće strancima. Tako tamo neke slovenske toplice kupit će Sunčani Hvar. Zar to u čovjeku ne stvara osjećaj mučnine. Je li moguće da Hrvati koji imaju stoljetnu turističku tradiciju ne znaju upravljati svojim hotelima, turističkim poduzećima, nego će to bolje raditi neke toplice iz Čateža. To izaziva osjećaj poniženja. Postavlja se pitanje koji su to strateški ciljevi rasprodaje hrvatske obale, hotela strancima. Što to znači za 10, 15, 20, 30 godina? Ili sadašnja vlast misli da njezina obveza nije brinuti o budućnosti hrvatskog naroda i hrvatske države dalje od svog mandata.

Postavlja se pitanje koji su to strateški ciljevi rasprodaje hrvatske obale i hotela strancima.

Politiku upravljanja preostalim državnim portfeljom treba drastično promijeniti na način da se shvati da upravljanje i vlasništvo nije isto i da se može uspješno upravljati i s firmama u državnom vlasništvu. Ako je to moguće u Sloveniji, Njemačkoj, zašto to ne bi bilo moguće i u Hrvatskoj. Dužnost je oporbe da učini sve da spriječi Vladu da u preostalom dijelu mandata rasproda hrvatska dobra koja do sada nije uspjela rasprodati, zaključio je Drago Krpina.

Vladimir Šepčić (SDP) javio se za ispravak krivog navoda. Rekao je da se pokazalo u Rijeci koliko smo sposobni upravljati državnim firmama. One su nestale. Bi li bilo bolje da smo ih prodali ili da su nestale i radnici ostali bez posla. **Željko Glavan (HSLs)** dodao je da je gospodin Vladimir Šepčić zaboravio spomenuti "Viktor Lenac".

Poljoprivredni kombinati

Objedinjavanje svih portfelja u sustav Hrvatskog fonda za privatizaciju uvelo je određeni red ali i bolji nadzor nad društvima u državnom portfelju, naglasio je **Dragutin Vukušić (SDP)**. Kolege iz bivše vlasti a sada opozicije kritički se osvrću na privatizaciju onoga što je iza njih ostalo. Navode da se previše društava

riješava kroz stečajeve, da se ulaže u neka društva, posebno bivše PIK-ove. U PIK-ove se ne ulaže gotov novac. Pretvaraju se potraživanja države u udjele i država postaje većinskim vlasnikom. Trebalo je omogućiti da se društva konsolidiraju, a zatim prodaju na način da će se znatni dio sredstava vratiti državi. Od 2860 nekadašnjih društvenih poduzeća završilo je u stečaju 714. Za vrijeme bivše vlasti mnoga su društva prodana, bolje reći poklonjena. Kako drugačije protumačiti da su pojedinci došli i do 200 poduzeća. Od 1850 društava koje je naslijedila ova vlast 868 je bilo insolventno, a 613 prezaduženo. U 2001. i 2002. godini u stečaj je otišlo samo 201 društvo što je znatno manje nego za vrijeme bivše vlasti. Država bi se trebala što prije riješiti društava s udjelom do 25% pa i onih do 50% jer nema gotovo nikakvog utjecaja na poslovnu politiku tih društava. Dio društava zbog insolventnosti morat će u stečaj. Pri tome treba nastojati da se kroz preustroj osposobe za nastavak proizvodnje te da sačuvaju značajniji broj radnih mjesta. Temeljni kapital svih 1091 društva je 62 milijarde kuna. Od toga u portfelju države su 22 milijarde ili 35,68 posto što su značajna sredstva. Ovdje nisu obuhvaćeni INA i HEP. Prema djelatnostima struktura u državnom portfelju je slijedeća: poljoprivreda je 8,8%, prerađivačka industrija 41,33 posto, hoteli i restorani 21,83%, prijevoz 10,56%, poslovanje nekretninama 8,58% i ostalo 8,72%. Zašto ovo spominjati? U raspravama često se opterećujemo PIK-ovima, a zanemarili smo da govorimo i o drugim društvima u državnom portfelju kojima također treba posvetiti značajnu pažnju.

Objedinjavanje svih portfelja u sustav Hrvatskog fonda za privatizaciju uvelo je red i bolji nadzor nad društvima u državnom portfelju.

U vezi s nadzornim odborima treba reći da raniji članovi nisu bili odgovorni za svoj rad. Nisu ni po zakonu bili odgovorni. Mnogi su bili članovi nadzornih odbora u više društava gotovo samo radi naknada koje su primali. Često su nadzorni odbori bili instrument uprava. U mnogim društvima su ostavljeni stari članovi koji su i odgovorni za stanje u tim

društvima. Dakle i danas postoji niz članova nadzornih odbora koji se ponašaju kao što su se ponašali i prije. Znatna postotak članova nadzornih odbora nije se odazvalo na upitnik. No trebalo bi izvršiti nadzor i onog dijela članova nadzornih odbora koji su odgovorili. To se može prekontrolirati na način da se vidi koja je uspješnost tih firmi. Ako je firma uspješna, onda je sve u redu. Značajan problem gdje Fond nema direktnog utjecaja odnosi se na stečajeve. Tu je problem sa stečajnim upraviteljima. Treba donijeti zakon o stečajnim upraviteljima, gdje treba utvrditi kriterije po kojima stečajni upravitelji mogu obavljati poslove. Treba smijeniti dio članova nadzornih odbora, one koji nisu do sada obavili svoj posao kako valja.

Kolega Dragutin Vukušić, podsjetio je **Ivo Lončar (nezavisni)**, rekao je, a da nije trepnuo, citiram "nije se ulagao gotov novac u kombinat". Rekao je da je to jedna od dobrih Vladinih odluka. Ova Vlada je donijela mnogo loših i tragičnih odluka. Jedna od najtragičnijih je upravo ta da se idu sanirati sovhozi ili kako se danas tepa PIK-ove ili tzv. trgovačka društva što nema nikakve veze sa zdravim razumom. U te sovhoze ubačeno je na ovaj ili onaj način četiri milijarde kuna. Kombinati su tragedija. Način na koji se saniraju također je tragedija.

Činjenica je da su mnoga druga poduzeća sanirana na sličan način kao što je to i kod PIK-ova, odgovorio je **Dragutin Vukušić (SDP)**. U Željezaru Sisak je uloženo milijardu i 200 milijuna kuna. Ovdje govorim o PIK-ovima koje treba osposobiti da budu prerađivačka industrija koja će pomoći poljoprivrednicima.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Mario Kovač (HSLs)** rekavši da je zastupnik Vukušić naveo da treba donijeti novi stečajni zakon. To je netočan navod. Stečajni zakon je donesen. Samo je pitanje koliko je taj zakon kvalitetan.

Zlatna koka

Slijedila su petminutna zaključna obraćanja u ime klubova zastupnika. **Tonči Tadić (HSP-HKDU)** podsjetio je na riječi potpredsjednika Vlade Slavka Linića kako oporba preferira političke odluke kod privatizacije. To je krajnji cinizam, jer Vlada je ta koja donosi odluku o politici privatizacije. Politika odlučuje koja će se firma baciti u propast, a koja spašavati. Ako

je netko dobar prijatelj sa Slavkom Linićem, onda će biti spašen. Primjerice gospodin Vrhovnik. Ako je dobar prijatelj moći će dobiti po vrlo povoljnim uvjetima hotel Excelsior.

Neshvatljivo ja da Vlada pristaje na privatizaciju strateških grana privrede. Slovenija to ne radi. Tamo privatizacija nije uzela maha kao u Hrvatskoj i to je razlog bržeg razvoja Slovenije. Nijemci su kupili Hrvatski telekom, a Hrvatski sabor nije nikada dobio uvid u taj sporazum. To je ta tzv. transparentnost. Sudbina hrvatskih luka vrlo je upitna s obzirom na način na koji se Vlada odnosi prema problemu pomorskog dobra. Dovoljno je spomenuti dva ekstremna primjera. U Istri kupi se hotel pa se dobije u prilog okolica hotela i pomorsko dobro. Kod hotela Lav kupilo se sve naokolo, osim same zgrade hotela.

Nije bitno je li bolji domaći ili strani investitor. Bitno je koji su uvjeti u privatizaciji i to što uopće privatizirati. Dakako, nije nebitno tko je kupio po jednu firmu. Nije nebitno što su Nijemci postali vlasnik Hrvatskog telekoma. Što se tiče Sunčanog Hvara to je "zlatna koka" sa strašnim mogućnostima plasmana svih prehrambenih proizvoda, ali će to postati slovensko i tamo nećete moći vidjeti hrvatski prehrambeni proizvod.

Tražimo jasne kriterije odabira, a ne politički voluntarizam kada se biraju modeli. Drugo, tražimo da se napravi zakon koji će biti vrlo jasan kod privatizacije. Treće, tražimo da se zajamči 25% dionica velikih strateških firmi, poput Sunčanog Hvara, Medene, Sladorane Županja, da ostanu u vlasništvu lokalne samouprave. Tražimo da se počne uvažavati praksa i potreba postavljanja ESOP modela to jest davanja djela dionica radnicima.

Naprосто je žalosno, rekao je **Branislav Tušek (SDP)**, da se izriču kvalifikacije poput ove zastupnika Tončija Tadića. Otprilike tko je dobar prijatelj sa Slavkom Linićem taj dobije hrvatske tvrtke. Tvrtke se dobivaju putem zakona, natječaja i ponuda.

Fond i državni proračun

Sukladno zakonu o privatizaciji sav višak prihoda, koje ostvari HFP nakon pokrivanja svojih rashoda, materijalnih troškova itd., mora uputiti u hrvatski proračun, upozorio je **Dario Vukić (HDZ)**. To se ne čini već Upravni odbor slobodno raspolaže tim sredstvima. Pače još zadužuje Fond

kod poslovnih banaka uz garanciju države. Državna revizija već dvije godine zaredom nalaže HFP-u i njegovom Upravnom odboru da postupaju sukladno zakonu. Oni se na to oglašuju. Fond obrazlaže da je umjesto uplata ostvarenih sredstava u državni proračun postupao u skladu s odlukama Vlade i Upravnog odbora. Upravni odbor, dakle, donosi odluku kojom derogira zakon. To je kršenje zakona i samovolja. Drugi način na koji se krši zakon je privatizacija. Ovdje se navodi da je 49 pravnih subjekata u većinskom vlasništvu HFP-a nesolventno više od 360 dana. Kako je moguće da HFP protiv pojedinaca diže krivične prijave zato što nisu nakon tri tjedna blokade dali zahtjev za stečaj, a negdje nakon 360 dana prodaje te firme po 5 ili 1% potpuno ignorirajući zakon na bazi kojega neke druge proganjaju. Zakon, dakle, nije isti za sve. Do 3. siječnja privatizirano je 15% onoga što je po Zakonu o privatizaciji trebalo privatizirati. Puno toga je ostalo za privatizirati - financijski, turistički, energetski sektor. Po modelima su razrađena trgovačka društva koja će biti privatizirana. To se stalno mijenja. Sada je to Vlada pokrila svojom odlukom. Dakle, Hrvatski sabor nešto usvoji, a Vlada predloži i ovlasti Upravni odbor da slobodno mijenja pojedina trgovačka društva po modelima.

Jedna od najtragičnijih odluka Vlade je da se ide sanirati poljoprivredne kombinat.

Cijelo vrijeme od strane vladajuće koalicije protežu se dvije teze, upozorio je **Željko Glavan (HSL)**. Prva je kako se do 2000. godine vodila katastrofalna ekonomska politika, a nakon toga je sve krenulo kako treba. Druga teza je kako je za vrijeme vladavine koalicije sve transparentno. Ova Vlada nije smatrala potrebnim objasniti zašto je odustala od prodaje Croatia osiguranja. Ovdje je rečeno da su sve državne firme u Rijeci propale. To nije zato što su bile državne. Nije stvar u vlasništvu. Gospodin Slavko Linić je rekao da je prije bilo protuzakonitih radnji, pljačke u pretvorbi. Toga smo svjesni. Međutim, nakon tri godine od promjene vlasti nitko još nije kažnjen što je počinio kriminal u pretvorbi. Vraćamo se na problem pravne države i sudova. Kao

potpredsjednik Vlade rekli ste da se vrše pritisci na trgovačke sudove. Morate reći pred nama : kako, tko i gdje je vršio pritisak. Tko je snosio za to posljedice što je vršio pritisak na trgovački sud. A što se transparentnosti tiče to nisu ona tri retka koje napišete o privatizaciji Ine. Iz toga se ništa ne vidi samo se vidi da se prodaje 25%, da je raspisan natječaj, a što se ustvari dešava Sabor ne zna.

Novci u plaće

U završnoj riječi potpredsjednik Vlade Slavko Linić rekao je da je nakon 2000. godine ovo treći put da Hrvatski sabor raspravlja o privatizaciji. U deset godina pretvorbe i privatizacije ta tema nikada nije bila u Hrvatskome saboru. Raspravlja se o svakom detalju, svakom trgovačkom društvu. Kad se ne želi govoriti o portfelju bježi se u privatizaciju HT-a, Croatia osiguranja. To nije ono u čemu je Fond vodio procese. U budućem će se u izvješćima i taj dio obuhvatiti. Vlada je vodila privatizaciju Croatia osiguranja. Postavljena je vrlo visoka cijena. Nije bilo zainteresiranih. To je razlog zašto je Vlada rekla ne. Često se spominje privatizacija HT-a. Odluku o tarifama i njihovim promjenama u fiksnoj mreži donijela je Vlada. Želja je bila poduprijeti gospodarstvo sa što nižim troškovima. Sve analize pokazuju da to retarifiranje nije imalo bitnih utjecaja na troškove građana, a da je imala pozitivne efekte na troškove gospodarstva. Mobilne tarife predmet su konkurentskih odnosa telekomunikacijskog tržišta.

Kad je riječ o PIK-ovima mnogi zaboravljaju da su oni prije svega prehrambena industrija. Želja je Vlade da se što više poljoprivredne proizvodnje preradi u Hrvatskoj. Osam PIK-ova je lanac prehrambene industrije od prerade voća, povrća, žitarica i prerade mesa. Ulaganja koja su bila, uspjela su djelomično sanirati strahovite štete počinjene u deset godina. Danas je evidentno da se konsolidirana prehrambena industrija nosi konkurentno sa stranim proizvođačima. U budućem možemo očekivati još niže cijene prehrambenih proizvoda i još veće prisustvo domaće prehrambene industrije. Uloženi novci u pogone još uvijek nisu do kraja iskorišteni, jer je korištenje tih kapaciteta nedovoljno.

Fond je novce od privatizacije najvećim dijelom uložio u isplate

plaća. Tamo gdje imamo nesposobne uprave i loše nadzorne odbore osiguravamo i novce za plaće. Riječ je o 200 milijuna kuna. To nije potrošen novac, već je dat u tvrtke. Čak nije bilo dovoljno, pa smo se i zaduživali. Razmišljamo da u tri tekstilne industrije u Slavoniji otpišemo sva svoja potraživanja, jer ne vidimo drugog načina da nađemo vlasnika i da održimo poduzeća.

Riječka banka nije koštala državni proračun niti jednu kunu.

Dolazimo i do osnovnih problema, a to su problemi zašto ne dajemo novce, zašto prodajemo, zašto gospodarski subjekti u turizmu ne dobiju novce. A koje to novce? Nije samo to problem. Problem je i ukupni dug države. Ne bi trebao prijeći 5% ukupnog BDP-a jer ako se taj postotak prelazi onda su to nova zaduženja. Banke ne daju novce u trgovačka društva koja ne konsolidiramo. Ali novim vlasnicima su voljne dati i zato se privatizira. Ne samo radi ubiranja prihoda, nego zato da održimo gospodarski subjekt, da se u njega ulože nove investicije. Zato imamo samo 31 društvo prodano u zadnje tri godine.

800 kaznenih prijava

Što se tiče kaznenih prijava u Fondu ih je podneseno više od 800. Jedno su prijave, a drugo su sudski procesi i odluke sudova. Teško da to možemo pripisati izvršnoj vlasti. Znamo da se vodi nekoliko postupaka i nismo zadovoljni. Evidentno je da će još biti i prijava i postupaka. Treba spomenuti i Riječku banku, s obzirom na to da je to problem zastupnika Željka Glavana. Riječka banka nije koštala državni proračun niti jednu kunu. Dionice Riječke banke su prodane Nijemcima i ostvarena je zarada na tome. Zbog kriminala, dilera, banka je pokradena za 100 milijuna dolara. Od toga 75 milijuna dolara je platio njemački vlasnik i 25 milijuna novu vlasnik. Znači pokradeni novac su platili vlasnici. Bilo nam je teško što građani trpe neizvjesnost, ali je izvršna vlast u kratkom roku riješila krizu. Vlast trpi neprekidne kritike. Činjenica je da državni proračun nije niti jednu

kunu izgubio. Državni je proračun na prodaji banke Nijemcima i Austrijancima dobio svoje novce, rekao je Slavko Linić dodavši da će slijedeća izvješća Vlade biti daleko opsežnija.

U ispravci krivog navoda **Drago Krpina (HDZ)** je rekao da je apsolutna neistina kako Hrvatski sabor nije nikada prije raspravljao o privatizaciji. Nije prošla niti jedna godina a da se nije u Saboru raspravljalo o privatizaciji. I **Ivan Penić (HDZ)** je potvrdio da se u više navrata u proteklih deset godina raspravljalo o privatizaciji. **Tonči Tadić (HSP)** upozorio je da Sabor nije nikada dobio sporazum Vlade s Deutsche telecomom o privatizaciji HT-a. Kod hotela se traže jamstva, a ne novci. Realna cijena objekata Sunčanog Hvara je 900 eura po kvadratnom metru, a ne 900 kuna. Ne očekujemo

Od 31 društva prodanih javnim prikupljanjem ponuda, samo 5 ih je prodano stranim fizičkim ili pravnim osobama.

da će Deutsche telecom u Hrvatskoj išta investirati sa 67 milijardi eura dugovanja.

Ivo Lončar (nezavisni) citirao je potpredsjednika Vlade Slavka Linića koji je rekao: "Mnogi zaboravljaju da su kombinati prije svega prehrambena industrija". Ovo je totalno netočno. Ovih osam solhoza koji su sanirani nemaju nikakve veze s prehrambenom industrijom. Sanacija na ovakav način je zločin i kriminal. Zamislite kada u četiri solhoza ubacite dvije milijarde kuna, a sada ih se na tržištu prodaje za 550 milijuna kuna.

Dario Vukić (HDZ) potvrdio je da je točno kako je podignuto 800 prijava nakon 3. siječnja. Ali je isto tako točno da se danas ne dižu prijave protiv uprava koje su postavljene 2001. i 2002. godine. Primjer je PIK Vrbovec. Promijenili ste mišljenje, jer ste prije 3. siječnja tvrdili da je sanacija i isplata plaća radnicima u tvornicama bacanje novaca poreznih obveznika. Treba sanirati poduzeća, ali sukladno zakonu, a ne protuzakonito kao što radite. A što se tiče utjecaja na pravosuđe reći ću da sam tužio Slavka Linića 1999. godine za klevetu. Još do danas nije održana rasprava. Vi ste tužili gospodina

Vladimira Bebića prošle godine. Rasprava je završena i Bebić osuđen. Toliko o Vašem utjecaju ili neutjecaju na pravosuđe, rekao je Dario Vukić.

Gospodin Slavko Linić rekao je da je Riječka banka problem zastupnika Glavana, podsjetio je **Željko Glavan (HSL)**. To nije točno. Riječka banka je problem građana Rijeke i Hrvatske. Nedavno je smanjena vrijednost dionica banke. Time su izgubili građani Rijeke preko komunalnih poduzeća i proračun grada Rijeke.

Zamjenik predsjednika Hrvatskog fonda za privatizaciju Krešimir Starčević na kraju saborske rasprave pokušao je odgovoriti na dvije teze koje su se ponavljale. Prva je da se od 3. siječnja do danas većina stvari prodaje samo strancima, da se preferiraju stranci. Od 31 društva koja su prodana javnim prikupljanjem ponuda, samo pet ih je prodano stranim fizičkim ili pravnim osobama. Druga je teza "da ćemo predati Sunčani Hvar nekim Slovencima". Nitko neće nikoga predati nego će netko nekoga prodati ako su zadovoljeni uvjeti natječaja. Žao mi je što se nitko iz Hrvatske nije javio i dao kvalitetnu ponudu. A što se tiče "zlatne koke" Sunčani Hvar je tvrtka koja još uvijek posluje s gubicima. Važnije od toga je što je tvrtka kojoj treba puno milijuna eura ulaganja da bi se kapaciteti obnovili i sagradili novi. Zbog toga je donesena odluka da se spusti cijena na relativno nisku, ali je traženo ulaganje 45 milijuna eura. Da su to ljudi u natječaju prepoznali dokaz su ponude. Osim cijene jedna slovenska kompanija od traženih 45 nudi 62 milijuna eura ulaganja s bankarskim garancijama, a druga nudi 70 milijuna eura s bankarskim garancijama, zaključio je Krešimir Starčević.

Zastupnici Hrvatskoga sabora većinom glasova (67 glasova "za", 38 "protiv" i 3 "suzdržana") donijeli su zaključak kojim se: Prihvaća Analiza državnog portfelja za 2001. godinu, s osvrtom na rezultate privatizacije u 2001. i do listopada 2002. godine; prihvaća Analiza rada članova nadzornih odbora i uprava u društvima u pretežito državnom vlasništvu; te prihvaća operativni plan privatizacije državnog portfelja.

A.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O SUDJELOVANJU PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE U MIROVNOJ MISIJI U AFGANISTANU (ISAF)

Vod Vojne policije Oružanih snaga RH u Afganistan

Nakon opširne rasprave Hrvatski je sabor većinom glasova donio Odluku o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnoj misiji u Afganistanu (ISAF) prema kojoj se u tu mirovnu misiju upućuje vod Vojne policije Oružanih snaga RH - do 50 pripadnika. Hrvatski je sabor ujedno zaključkom obvezao Vladu RH da do konca siječnja 2003. godine podnese Hrvatskom saboru prijedlog zakona kojim bi se uredio položaj, prava i obveze hrvatskih građana koji sudjeluju u ovakvim i sličnim misijama, za slučaj nezgode, oboljenja ili smrti.

Konačnu odluku o upućivanju pripadnika Oružanih snaga RH u mirovnu misiju donosi Predsjednik RH. Ova Odluka stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

O PRIJEDLOGU

Mirovna misija u Afganistanu ISAF dogovorena je Bonnskim sporazumom od 25. prosinca 2001. kao ključnim dokumentom kojim je uz pomoć međunarodne zajednice uspostavljena prijelazna uprava nad zemljom i zacrtana postalibanska budućnost Afganistana a odobrena od UN-a Rezolucijom 1386 Vijeća sigurnosti a njeno produljenje za šest mjeseci Rezolucijom 1413 od 20. lipnja 2002. godine. Glavni ciljevi misije usmjereni su na pružanje pomoći privremenoj Vladi u razvoju nacionalnih sigurnosnih struktura, obnovi zemlje te razvoju i obuci sigurnosnih snaga Afganistana, stoji u Ocjeni dosadašnjeg stanja.

U sastavu međunarodnih snaga u Afganistanu sudjeluju sljedeće države: Austrija, Belgija, Bugarska, Češka Republika, Danska, Finska, Italija, Nizozemska, Novi Zeland, Norveška, Njemačka, Portugal, Rumunjska, Španjolska, Švedska, Turska i Velika

Britanija. Međunarodne snage ISAF-a predstavljaju koaliciju vojnih snaga a ne klasičnu mirovnu operaciju Ujedinjenih naroda, stoji dalje u Ocjeni stanja.

Mirovna misija u Afganistanu ISAF dogovorena je Bonnskim sporazumom od 25. prosinca 2001. kao ključnim dokumentom kojim je uz pomoć međunarodne zajednice uspostavljena prijelazna uprava nad zemljom i zacrtana postalibanska budućnost Afganistana a odobrena od UN-a Rezolucijom 1386 Vijeća sigurnosti a njeno produljenje za šest mjeseci Rezolucijom 1413 od 20. lipnja 2002. godine.

Misija ISAF ograničena je na Kabul i okolicu. Privremena Vlada više-kratko je zatražila proširenje međunarodnih mirovnih snaga na cijeli Afganistan, međutim, davateljice snaga nisu spremne za to dok se ne stabilizira sigurnosno stanje u cijeloj zemlji. Sa zaoštavanjem situacije oko Iraka SAD postaju sklonije proširenju misije ISAF na ostatak zemlje no za to će biti potrebna posebna rezolucija UN-a i dodatno lobiranje među državama davateljicama snaga.

Šestomjesečno zapovjedništvo nad snagama ISAF-a preuzela je 20. lipnja 2002. godine Turska od Velike Britanije a zatim će to obavljati u narednom razdoblju zajedno Nizozemska (politički dio) i Njemačka (vojni dio). S obzirom na kašnjenja u pripremanju to nije realno očekivati prije kraja veljače 2003.

Pored međunarodnih mirovnih snaga u Afganistanu djeluje i misija UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan) osnovana na dvanaest mjeseci radi pomoći u implementaciji Bonnskog sporazuma. U okviru operacije "Enduring Freedom" oko 12.000 koalicijskih vojnika predvođenih SAD-om angažirano je na pronalaženju ostataka talibanskih snaga i uništenju snaga Al-Quaide.

RH se jasno obvezala u više strateških dokumenata (Program rada Vlade od 2000. do 2004., Strategija nacionalne sigurnosti, Strategija obrane) na odgovorno preuzimanje svog dijela odgovornosti pri izgradnji međunarodnog mira i stabilnosti.

Sudjelovanje u mirovnim misijama je najkonkretniji doprinos jačanju stabilnosti i sigurnosti u svijetu. Hrvatska je dosad sudjelovala u mirovnim misijama samo kroz angažiranje vojnih promatrača (Sierra Leone, Etiopija/Eritreja, Indija/Pakistan) te ukoliko želi pojačati svoj angažman idući je korak upućivanje postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovne misije.

Zahtjevna misija

Mirovna misija u Afganistanu (ISAF) je vrlo zahtjevna ali posebno značajna za Republiku Hrvatsku iz više vanjskopolitičkih i unutarnjopolitičkih razloga, stoji u "Razlozima i Ciljevima donošenja Odluke". Na vanjskopolitičkom planu sudjelovanje u tako zahtjevnoj misiji profilira RH kao pouzdanog partnera koji može odgovoriti većim sigurnosnim izazovima. Iako ISAF nije NATO vođena misija on mu pridaje veliku pozornost. Sudjelovanjem Oružanih snaga RH u misiji ISAF kod NATO članica se bitno ojačava politički kredibilitet Republike Hrvatske. Pored doprinosa međunarodnoj sigurnosti i stabilnosti sudjelovanjem u misiji ISAF Republika Hrvatska

potvrđuje svoju opredijeljenost ciljevima Antiterorističke koalicije, stoji, među ostalim.

Pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske sudjelovali bi u toj misiji šest mjeseci s mogućnošću produljenja trajanja mandata za daljnjih šest mjeseci a konačnu odluku o upućivanju pripadnika Oružanih snaga RH u mirovnu misiju (sudjelovanje u mirovnim misijama je i, među ostalim, jedan od partnerskih ciljeva RH dogovorenih s NATO-om) donosi Predsjednik Republike Hrvatske.

Financiranje šestomjesečnog mandata sudjelovanja voda Vojne policije (do 50 pripadnika) u Afganistanu u iznosu od oko tri milijuna američkih dolara ići će na teret Državnog proračuna.

Odlazak pripadnika voda naše Vojne policije u mirovnu misiju planira se u sklopu njemačkog kontingenta snaga. Sigurnosni i zdravstveni rizici mirovne misije ISAF su 4. stupnja sigurnosti (visoko rizična misija) prije svega zbog opće izloženosti mogućim terorističkim djelovanjima u zemlji s duboko ukorijenjenim islamskim fundamentalizmom i još nedovršenim čišćenjem zemlje od pripadnika bivšeg talibanskog režima i AL-Qaide, lako dostupnom drogom, velikim stupnjem zagađenja minama i neeksploziranim ubojitim sredstvima a i zdravstveni rizici su veliki.

Financiranje šestomjesečnog mandata sudjelovanja voda Vojne policije (do 50 pripadnika) u Afganistanu u iznosu od oko tri milijuna američkih dolara ići će na teret Državnog proračuna.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ove Odluke ali je ujedno predložio da Hrvatski sabor donese zaključak da se obvezuje Vladu Republike Hrvatske da u roku od tri mjeseca podnese Hrvatskom saboru prijedlog zakona kojim bi se uredio položaj, prava i obveze hrvatskih građana koji sudjeluju u ovakvim i sličnim misijama za slučaj nezgode, oboljenja ili smrti. Uz taj zakonski

prijedlog Vlada RH dužna je podnijeti izvješće iz kojeg bi bilo vidljivo koje su i kakve posljedice u ovakvim misijama dosad nastupile te kako su ta pitanja uređena u drugim zemljama odnosno međunarodnim organizacijama, drugi je predloženi zaključak Odbora. Te prijedloge Odbor obrazlaže time da nije prihvatljivo da se na hrvatske građane koji sudjeluju u ovakvim i sličnim misijama sukladno posebnom zakonu za slučaj nezgode, oboljenja ili smrti primjenjuju opći propisi.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost na tekst Prijedloga odluke nije imao primjedbi. U raspravi podržani su razlozi i ciljevi ove Odluke uz ocjenu da je ona od posebnog značenja za RH jer prvi put u takvoj misiji sudjeluje s vojnom postrojbom i naoružanjem. S obzirom na to da je riječ o vrlo nesigurnom području članove Odbora zanimalo je posebno status i osiguranje pripadnika Oružanih snaga RH jer je prevladalo mišljenje da ta prava treba riješiti unaprijed prije njihova upućivanja u takve misije.

Nakon rasprave Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Odluke a uz to da Hrvatski sabor donese zaključak da se zaduži Vladu RH da u roku tri mjeseca Hrvatskom saboru dostavi prijedlog posebnog zakona kojim će se sveobuhvatno riješiti pitanja statusa, prava i osiguranja osoba koje sudjeluju u mirovnim misijama ili prijedlog izmjena i dopuna Zakona o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, policije, civilne zaštite te državnih službenika i namještenika u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu.

RASPRAVA

44 vojna policajca za Afganistan

Na sjednici Hrvatskoga sabora o predloženoj Odluci nekoliko uvodnih napomena iznio je zamjenik ministrice obrane **Zlatko Gareljić** s obzirom na to, kako je rekao, da prvi put postrojbe Oružanih snaga RH sudjeluju u ovakvoj aktivnosti. U vezi s tim politički stavovi temelje se na Strategiji nacionalne sigurnosti i Strategiji obrane i govore da je RH odgovorna članica međunarodne zajednice, da daje svoj doprinos regio-

nalnoj i globalnoj sigurnosti. Ne možemo biti samo potrošač tog potonjeg nego valja na izravan ili neizravan način proizvoditi tu regionalnu i globalnu sigurnost.

Ustavna osnova za donošenje ove Odluke je članak 7. Ustava RH, kojim je regulirano da je za prelazak Oružanih snaga RH preko granica RH potrebna prethodna odluka Hrvatskog sabora a ta je nadležnost data i Zakonom o obrani, rekao je među ostalim zamjenik ministrice obrane podsjećajući da je Prijedlog ove odluke raspravila i usvojila Vlada RH napominjući te da konačnu odluku u tehničkom smislu donosi predsjednik RH u svojstvu vrhovnog zapovjednika. Što se tiče sadržaja i karakteristike misije riječ je o jednoj od tri aktualne misije ili operacije u Afganistanu (prva je Enduring Freedom u kojoj sudjeluje oko 12.000 vojnika mahom iz SAD-a i Velike Britanije s prvenstvenom zadaćom čišćenja terena od preostalih talibana a druga je klasična misija humanitarnoga karaktera UN-a) misiji ISAF u kojoj sudjeluje oko 4800 pripadnika iz 23 zemlje. Misija nije klasična UN misija ni NATO-ova, makar se temelji na Rezoluciji Vijeća sigurnosti UN-a i uz punu suradnju i potporu NATO-a, odvija se u samom gradu Kabulu i njegovoj okolini i ukoliko bude proširenja misije na ostale dijelove Afganistana to će biti uz sudionništvo i pristanak svake od sudionica misije. Trenutno vodeću ulogu ima Turska a vrlo je vjerojatno da će tu ulogu u veljači 2003. preuzeti zajedno Njemačka i Nizozemska, ponovio je.

Osnovna je zadaća ove misije ustrojiti sustav nacionalne sigurnosti i nacionalne strukture u Afganistanu, obnoviti zemlju, isto tako pomoći u ustrojavanju sigurnosnih službi i namjenski organiziranih sigurnosnih institucija Afganistana tako da će jedna od zadaća naših vojnih policajaca biti osposobljavanje kolega iz oružanih snaga Afganistana. Predložena odluka predviđa da se u mirovnu misiju u Afganistan upućuje vod Vojne policije do 50 pripadnika - a sudjelovat ćemo s 40 vojnih policajaca i četiri policajke - jer je temeljem dosadašnjih iskustava konstatirano da bi bilo dobro da u stožeru misije ima nekoliko časnika za vezu, rekao je, među ostalim.

Zatim je predsjednik Odbora za nacionalnu sigurnost i unutarnju politiku **Ante Markov (HSS)** iznio

stajalište tog radnog tijela a **Mladen Godek (LIBRA)** Odbora za zakonodavstvo i potom je otvorena rasprava.

Prvi put HV izvan granica RH

Tonči Tadić (HSP) najavio je suzdržanost HSP-a u glasovanju o ovoj Odluci. Sada se prvi put u povijesti Hrvatskoga sabora raspravlja o slanju hrvatskih Oružanih snaga izvan granica RH. To je jedna usputna rasprava u popodnevnom satima (o ovakvoj je temi Bundestag raspravljao četiri dana uz pozornost medija) a trebala je biti, smatra zastupnik, u jutarnjim satima uz maksimalnu pozornost javnosti i uz nazočnost premijera i ministrice obrane. Prvi put u povijesti šaljemo naše momke da ostave kosti na tuđim bojištima, prvi put da Hrvatska vojska i njezine postrojbe idu izvan granica RH kao borbeni postrojba.

Poanta je da NATO od Hrvatske vojske i hrvatske države sada dobiva bez muke ono što inače dobiva nakon teških muka i pregovora od postojećih članica jer mi smatramo da ćemo time ostvariti bolje uvjete za ulazak.

Rizik je veliki i to je zahtjevna i značajna misija ali je za nas dvojbena politički interes i politička korist od ove misije. Afganistan nije stabilna zemlja, u njoj se još uvijek vode borbene operacije, Afganistan je krcat minama još od rata mudžahedina sa Sovjetskim Savezom ali i od posljednjeg rata u kojem je međunarodna vojna koalicija eliminirala talibanski režim i Al Qaidu. Političke veze RH s Afganistanom su gotovo nikakve. Jedino s njima dijelimo, nažalost, opijumsku rutu koja povezuje Kabul i München preko Zagreba, rekao je, među ostalim.

Ovo sudjelovanje Hrvatske vojske u Afganistanu ne jamči Hrvatskoj ulazak u NATO ali može jamčiti nekoliko mrtvih hrvatskih vojnika i desetke ranjenih i o tome trebaju zastupnici biti svjesni kad se glasuje za ili protiv ove Odluke. Ciničan razlog zašto mi ulazimo u NATO može biti da danas sutra pošaljemo tri do četiri puta više snaga u neku treću misiju na državni trošak i zastupnik

se pita, kaže, što je nakon ovoga. Hoće li Hrvatska nuditi sebe NATO-u tako da iza ovoga stoji čišćenje terena u Čečeniji, razvojačenje Iraka i je li to budućnost koja čeka hrvatske Oružane snage ako je to put kojim bi trebali ići prema NATO-u.

Poanta je da NATO od Hrvatske vojske i hrvatske države sada dobiva bez muke ono što inače dobiva nakon teških muka i pregovora od postojećih članica jer mi smatramo da ćemo time ostvariti bolje uvjete za ulazak. A ti su uvjeti takvi da nam taj ulazak kasnije jamči samo tri do četiri puta veći kontingent postrojbi koje će ići tamo. Bila bi zdrava logika da broj vojnika u Afganistanu bude proporcionalan značenju zemlje u NATO-u i Partnerstvu za mir, njezinim mogućnostima, drži zastupnik napominjući da tamo nemaju svoje postrojbe Slovenija, Mađarska, Slovačka te da Finska i Danska šalju manje vojnika nego Hrvatska a stare su članice. Dakle, mi sa životima naših vojnika zapravo plaćamo ulazak Hrvatske u NATO rekao je, zastupnik, među ostalim, upozoravajući da će ova misija državni proračun stajati skupocjenih tri milijuna dolara koji su se mogli potrošiti u druge svrhe.

Moramo biti svjesni da je ovo misija najvećeg rizika i zato smo očekivali da Vlada u paketu s ovom Odlukom dostavi i zakon koji će regulirati status hrvatskih Oružanih snaga u ovoj misiji u slučaju njihovog ranjavanja ili smrtnog slučaja, naglasio je naznačivši iskreno čuđenje da se ova Odluka donosi naprečac a riječ je o životima vojnika Hrvatske vojske. Zbog toga će zastupnici HSP biti suzdržani u glasovanju o ovoj Odluci, najavio je.

Mr.sc. **Pavle Kalinić (SDP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda predgovornika i rekao da mudžahedini nisu bili jedina frakcija. Oni su bili jedni od rijetkih koje Amerikanci nisu podržali (podržavali su tada jednu od najmanjih frakcija - talibane). Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** je, pak, rekao da u ovom trenutku Hrvatska ulaže velike napore da bi zaista postala članicom NATO-a i na to nas nitko ne namjerava prisiljavati ali nije točno, kako je rekao zastupnik Tadić, da životima naših vojnika na bilo koji način plaćamo ulazak u NATO.

Nepremostivi zahtjevi

Krunoslav Gašparić (HB) javio se u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka rekavši najprije da je Hrvatska 21. studenoga 2002. dobila NATO odbijenicu a nije bila razmatrana ni kao država koja bi mogla dobiti poziv za taj Praški summit i da je svrstana u skupinu s Albanijom i Makedonijom ispred kojih je, s dužnim poštovanjem, i u vojno organizacijskom i političkom smislu. Istog dana zastupnicima Hrvatskog sabora podijeljen je prijedlog ove Odluke u čijem naslovu stoji da se radi o mirovnoj misiji no eventualnu sumnju o tome odagnalo je obrazloženje da "međunarodne snage ISAF-a predstavljaju koaliciju vojnih snaga a ne klasičnu mirovnu operaciju UN".

U nastavku se zastupnik osvrnuo na nedavne rasprave i pisanje o stanju i budućem izgledu Hrvatske vojske gdje se procjene o borbenoj spremnosti i obučenosti pripadnika Oružanih snaga kreću od katastrofičnih (ocjene NATO stručnjaka) do katastrofično smiješnih (tu je i već pomalo legendarna izjava bivšeg ministra obrane o nesposobnosti Hrvatske vojske za obranu od moguće agresije). Interesantno je, žalosno i porazno kako se to drastično promijenilo u ovih sedam godina od Domovinskog rata jer je 1995. Hrvatska vojska bila visoko motivirana i opremljena vojna sila koja je vrlo uspješno odradila posao koji su joj prepustili međunarodna zajednica i NATO i odigrala je svojevrstu ulogu svjetske policije porazivši srpskog agresora. No umjesto priznanja uloge u smirivanju stanja na ovom području Hrvatska je nakon svega kažnjena jer je oslobodila svoj teritorij za što nije čekala dopuštenje europskih birokrata.

Upravo tada počinju i kritike Hrvatske vojske, počelo se govoriti o nestručnosti časničkog kadra, o neškolovanim časnicima stasalim u Domovinskom ratu itd. no sudeći prema ovom Prijedlogu čini se da nije tako kako nam bronamjerni stručnjaci sugeriraju jer zar bi se od jedne takve zemlje s vojskom koja je u svojevrstom ratu tražilo sudjelovanje u antiterorističkoj koaliciji i slanje njezinih vojnika.

Jasno je da se radi o ratnoj operaciji jer se mirovna misija ne provodi u zemlji s više od 12 milijuna aktivnih mina koliko ih ima, kako je procijenjeno, u Afganistanu, naglasio je zastupnik upozoravajući također da je

pitanje hoće li se našim vojnicima priznavati za to razdoblje ratni staž, hoće li se u troškove ove misije uračunati i police životnog osiguranja jer, kada se sve zbroji hrvatski će porezni obveznici platiti i više od predviđenih tri milijuna američkih dolara. Nepremostivi zahtjevi koje se pred Hrvatsku postavljaju u vezi s pristupanjem NATO savezu teško će riješiti kratak razgovor, fotografiranje i tapšanje po ramenu predsjednika Albanije, Makedonije i Hrvatske s predsjednikom Bushom i kako je sve u redu i da idemo dalje uz veliku potporu SAD-a a jasno je da tome i nije baš tako, rekao je, među ostalim.

Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** ispravio je navod predgovornika u vezi s ulaskom Hrvatske u NATO ("nepremostivi zahtjevi") i rekao da je u završnoj Deklaraciji zasjedanja parlamentarne skupštine NATO-a u Istanbulu ostalo da je prema Hrvatskoj zadržana politika otvorenih vrata. Postoje zahtjevi koji su itekako premostivi i koje će Hrvatska ispuniti. **Krunoslav Gašparić** primijetio je da je povrijeđen Poslovnik jer da zastupnik Jurjević nije ispravio ni jedan njegov navod.

U raspravu se s pojašnjenjima uključio zamjenik ministrice obrane **Zlatko Gareljić** rekavši je, među ostalim, da nije točno da je Hrvatska dobila NATO odbijenicu jer Hrvatska ni u jednom slučaju nije u punom značenju te riječi bila kandidat za članstvo u NATO niti je bilo mogućnosti da uopće dobije poziv za članstvo u NATO-u. Što se tiče spomenute misije jasno je da je riječ o misiji visokog stupnja rizika, o mogućim ostacima terorističkih snaga i o području na kojem je kao ostatak desetogodišnje sovjetske invazije i nedavnih borbenih djelovanja posijano više od 12 milijuna protupješačkih mina odnosno minskoeksplozivnih sredstava. Jasno je i da su moguća prijetnja u ovoj misiji i zdravstveni rizici (različite životinje itd.) no nije točno da je jedan od ciljeva i zadaća ove misije borbeno djelovanje protiv talibana već uspostava sigurnosnih struktura, obuka i ustroj sigurnosnih službi i obnova zemlje. Isto tako nigdje ne stoji konstatacija o stanju u Oružanim snagama RH kao nešto što bi bila zapreka u odnosima NATO-a i Hrvatske, dapače, pored kritičkih primjedbi koje se odnose na zastarjelu tehniku, pripadnici i pripadnici ovog voda dobivaju najviše ocjene za vojničku, sigurnosnu osposobljenost i opremljenost.

Ležeran pristup ovoj temi

Dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)** govorio je u ime Kluba zastupnika LS-a rekavši da ga kao građanina i političara smeta prilično ležeran pristup u Saboru ovoj delikatnoj temi. Javnost nije senzibilizirana za ovu temu, nema ni nevladinih organizacija a niti slobodnih medija i koja je bila priprema javnosti da pomogne saborskim zastupnicima u donošenju ove Odluke. Ima dojam da se gotovo sve čini da našu javnost ne upoznamo sa svim mogućim aspektima ove misije, rekao je podsjećajući da su se u Njemačkoj, Francuskoj, Engleskoj itd. vodile itekako rasprave o operaciji NATO prema SRJ i da se "drmalala" koalicija u Njemačkoj.

Svima je jasno da ova misija nije nikakvo vikend-putovanje, rasonoda, šoping, već akcija s visokim stupnjem rizika a i naslov Odluke (sudjelovanje u mirovnoj misiji) nema baš previše podudarnosti s obrazloženjem koje slijedi odluku i sve to zahtijeva, ako ništa drugo, jednu strogu saborsku proceduru kako bi zastupnici mogli donijeti tako važnu Odluku.

Svima je jasno da ova misija nije nikakav vikend, putovanje, rasonoda, šoping već akcija s visokim stupnjem rizika a i naslov Odluke (sudjelovanje u mirovnoj misiji) nema baš previše podudarnosti s obrazloženjem koje slijedi obrazloženje odluke i sve to zahtijeva, ako ništa drugo, jednu strogu saborsku proceduru kako bi zastupnici mogli donijeti tako važnu Odluku, rekao je, među ostalim.

Ima razumijevanja za našu situaciju i želju da postanemo dio euroatlantskih integracija jer to je dio naših opredjeljenja, svjesni smo i da ako nama treba pomoć moramo je i mi pružiti i to mora biti dio solidarnosti, no bilo bi bolje kad bi to napravila politika, političari a ne da se to radi preko vojnika. Mora se voditi računa o najnegativnijim mogućim implikacijama ovakve Odluke (ranjavanje naših vojnika, smrt, kako to objasniti roditeljima, obitelji) koja se donosi u Saboru, upozorava zastupnik. Dobro

je da su odbori Sabora tražili dodatne dokumente koji će ponuditi određena jamstva kako bi ovo eventualno glasovanje "za" zastupnicima bilo lakše. No moramo biti svjesni i glasno i jasno reći da mi nismo riješili ni naše mine i u istočnoj Hrvatskoj (zastupnik živi u Osijeku) ima oko pola milijuna mina i ne možemo se ponašati kao da ih nema jer i vrijednost mogućih investicija pada a ulaganja su teža u takvom okruženju i ovih tri milijuna američkih dolara moglo se utrošiti u deminiranje okolice Vukovara, Škabrnje itd.

Moramo voditi računa o sigurnosti vlastitih ljudi tim više što ova misija nije neko jamstvo da ćemo biti primljeni u NATO a i u njoj nema ni Slovenije, Slovačke, Mađarske a sve su to isto tranzicijske zemlje a nisu ohrabrujući ni rezultati samita u Istanbulu, Pragu. Zastupnik pripada liberalnom svjetonazoru čija je sastavna komponenta pacifizam i nije sklon ničemu što miriše na vojsku, na smrt ali i nije toliko naivan da ne zna u kakvom svijetu živimo pa bi mogao predložiti ovom Klubu zastupnika da digne ruku za ovu odluku pod uvjetom da se dobiju određena jamstva da se svi mogući rizici svedu na razumnu mjeru a ovako će Klub zastupnika LS-a ostati suzdržan, rekao je na kraju.

Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** rekao je da nije točno da nije bilo reakcija civilnog društva, nevladinih udruga itd., jer da je bilo prosvjeda u Zagrebu, Splitu a na čast Hrvatskoj služi da je jedan vod Vojne policije ispunio sve uvjete da može ući u tu misiju. Govoriti o smrti, nesmrti, možemo zaista licitirati sa svima ovime i novcu koji se može uložiti ovdje ili ondje (jučer su četiri čovjeka izgubila život u Hrvatskoj u saobraćajnim nesrećama pa hoćemo i to dignuti na razinu da ne treba voziti auto), rekao je, među ostalim naglašavajući da završne deklaracije iz Istanbula i Praga nisu nepovoljne za Hrvatsku već da su isključivo u njenu korist. **Stjepan Henezi (SDP)** također se javio zbog ispravka navoda zastupnika Kramarića i rekao da nije dobro i netočno je tvrditi da se u ovom slučaju radi o površnom pristupu jer mi smo mogućnost i obvezu mirovnih misija ugradili i u partnerske ciljeve RH u dogovoru s NATO-om. Dr.sc. **Zlatko Kramarić** je objasnio da govori o svojoj savjesti kao političara i građanina i da ne može ovom pristupiti tako relativizirajuće.

Izgradnja međunarodnog mira

Ivan Ninić (SDP) objasnio je (također ispravljajući netočan navod) da je sudjelovao na brifingu u MORH-u o ovoj misiji i da je konstatirano da je zahtjevnija ali da Oružane snage RH s iskustvom iz Domovinskog rata i novim iskustvima mogu odgovoriti svim njenim izazovima. Zatim je nastavio govoriti u ime Kluba zastupnika SDP-a koji će podržati Odluku o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga RH u mirovnoj misiji u Afganistanu jer to pridonosi izgradnji međunarodnog mira i stabilnosti. Mirovna snaga u Afganistanu najkonkretniji je oblik doprinosa jačanja mira i stabilnosti a uostalom i u Programu Vlade RH za razdoblje od 2000. do 2004. godine piše da se u okvir jačanja međunarodne vojne suradnje očekuje proširenje sudjelovanja u mirovnim operacijama, rekao je, među ostalim.

Ujedno je ispravio navode da u ovoj misiji ne sudjeluju neke tranzicijske zemlje. One itekako sudjeluju jer Češka sudjeluje sa 133 člana, Rumunjska sa 55, a sudjeluju Poljska i neke druge tranzicijske zemlje a glavni sudionici, Njemačka s 1123 pripadnika, Turska 1300, Francuska 520, Italija 402. Nije ni točno da se nije vodilo računa o osiguranju vojnika jer je u tri milijuna dolara u suradnato i 200.000 kuna po svakom sudioniku za dodatno osiguranje a i predvidjelo se da se eventualno nesretni slučajevi tretiraju ne kao mirnodopski nego kao da su se dogodili u vojnim operacijama.

Dopunska vojna škola

Mr.sc. Ivo Škrabalo (LIBRA) je rekao da je LIBRA stranka koja nije militaristička i koja ne bi željela da Hrvatska vojska hoda svijetom kao nekakva batina koja će održavati određene režime i tuđe politike ali je svjesna potreba naše zemlje. I dokle god imamo i trebamo vojsku želi da Hrvatska vojska bude kvalitetna (vrhunski) i da izaziva respekt. Ovo je doista presedan jer prvi put Hrvatska vojska ide preko granice no zastupnik bi htio otkloniti dojam da Hrvatski sabor šalje ovih 44 mladih ljudi u rat ili gotovo sigurnu smrt ili ranjavanje. Ne, ovaj od odlazi u mirovnu misiju očuvanja stabilnosti i mira u jednoj zemlji koja je vrlo mnogo propatila, ponovio je zastupnik, rekavši, među ostalim, da se Hrvatska vojska cijeni

u svijetu kao vojska koja je nastala iskovana u ratu a da u toj misiji sudjeluje čak i Austrija, deklarirano neutralna država. Za nas je vrlo važno, rekao je, vidjeti kakav je međunarodni kontekst tog odlaska Hrvatske vojske izvan granica i koji je cilj - a to je pacifikacija i normalizacija prilika u Afganistanu a to je dio aktivnosti antiterorističke koalicije. Nije dovoljno biti na riječima pripadnik te koalicije niti hvatati eventualno neke koji švercaju eksploziv kroz Hrvatsku nego treba aktivno sudjelovati da bismo dobili reputaciju aktivnog člana međunarodne zajednice. Zastupnik je bio na pokaznoj vježbi koju je priredio Glavni stožer i svjedoči da su svi nazočni bili impresionirani vrhunskom osposobljenošću i profesionalnom gotovošću tih 44 mladih osoba, a svi oni su dobrovoljno odlučili sudjelovati u ovoj akciji. U toku te pokazne vježbe raspitivali smo se za uvjete kakvi će biti u toj misiji, prehrambene navike, zdravstvene uvjete, i objašnjeno nam je da se vodilo računa o svakom detalju (hrana slična europskoj). Imamo razloga da podupremo ovu Odluku jer ne šaljemo te vojnike u rat i u smrt nego u jednu dopunsku i vrlo egzaktnu vojnu školu, a istodobno podupiremo prijedloge dvaju odbora da se pripremi zakonodavni okvir za takve buduće akcije. Klub LIBRE podržat će ovu Odluku, rekao je na kraju.

No Hrvatska demokratska zajednica ne može poduprijeti ovakvu (inokosnu) Odluku i izjasnila bi se najprije o zakonu koji bi regulirao cijelo ovo područje a onda u skladu s tim preispitala svoje stajalište u pogledu potpore donošenju ove

Ne šaljemo te vojnike u rat i u smrt, nego u jednu dopunsku i vrlo egzaktnu vojnu školu, a istodobno podupiremo prijedloge dvaju odbora da se pripremi zakonodavni okvir za takve buduće akcije.

Odluke, rekao je Luka Bebić (HDZ). Poput predgovornika rekao da je ovo prva odluka Hrvatskog sabora u vezi sa slanjem predstavnika naših Oružanih snaga i njihovog sudjelovanja u jednoj mirovnoj misiji (dosad kao promatrači u Sierra Leone itd.), Nužno se nameće potreba da se donese, barem paralelno, odgo-

varajući zakon o statusu, tretmanu itd. naših predstavnika Oružanih snaga koje odlaze van granica naše zemlje. Ovako je ovo bilo poprilično olako obećano sudjelovanje. Među tranzicijskim zemljama koje nisu pozvane u NATO nego su svrstane s Makedonijom i Albanijom Hrvatska je jedina prihvatila ovo sudjelovanje. U Hrvatskom saboru postigli smo konsenzus da želimo uključivanje u NATO (zastupnik se nada da to nitko nije osporio) i u EU no ovdje nije u pitanju dnevna politika nego potreba da se Hrvatska sustavno prilagođava u svom zakonodavstvu, u modernizaciji svojih Oružanih snaga, strukturama odnosno normama NATO-a.

Neprihvatljivo je da se Hrvatska dnevno, većinom od niže rangiranih međunarodnih faktora, pojedinaca ocjenjuje je li bliska ili nije bliska trenutnom primanju u NATO i na taj se način zapravo vrši pritisak na Hrvatsku, rekao je, među ostalim. Govori o ovoj kao vrlo rizičnoj misiji te da se postavlja i pitanje kako će ovi naši mladići i djevojke biti zdravstveno zaštićeni. Ovdje se ne radi o tri milijuna dolara nego šest milijuna jer se najavljuje produljenje ostanaka naših vojnih snaga (naš ponos vrijeda što se naša mnogo hvaljena vojske nakon Oluje svrstava uz države koji po spremnosti svoje vojske nisu ni blizu rangu koji je Hrvatska vojska postigla tijekom i nakon Domovinskog rata).

Predložio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a da se do konačnog donošenja ove Odluke pripremi zakon o statusu naših snaga koje odlaze u takve slične misije kako bi svi unaprijed znali što mogu očekivati od svoje države u tim misijama jer vjerojatno će naša vojska biti pozvana da sudjeluje i u drugim misijama. Treba priznati i reći da je Hrvatska u Domovinskom ratu bila domaćin mirovnih snaga UN i da mora preuzeti dio svoje odgovornosti za stabilnost ali Prijedlog ove odluke mora biti usklađen sa spomenutim zakonom koji bi sve to regulirao, rekao je.

Najkonkretniji doprinos stabilnosti

Stjepan Živković (HSS) rekao je da Klub zastupnika HSS-a podržava Prijedlog da se donese ova Odluka. Sudjelovanje u mirovnim misijama jedan je od partnerskih ciljeva RH

dogovorene s NATO u sklopu provođenja postupka pristupanju NATO-u a isto tako sudjelovanje u mirovnim misijama je najkonkretniji doprinos jačanju stabilnosti i sigurnosti u svijetu. Ponovio je da je Hrvatska dosad sudjelovala u misijama samo kroz angažiranje vojnih promatrača i da je ovo prvi put da postrojbe naših Oružanih snaga sudjeluju u provedbi i očuvanju mira izvan granica RH.

Sudjelovanjem u ovakvoj multinacionalnoj mirovnoj operaciji koju vode NATO članice Oružane snage RH testirat će svoju osposobljenost za vođenje udaljenih i logistički zahtjevnih operacija kakve ih čekaju u budućnosti a posebno kad RH postane punopravna članica NATO-a. Klub zastupnika HSS-a smatra da treba osigurati sve uvjete kako bi se riješio status i osiguranje pripadnika naših Oružanih snaga u slučaju ozljeda ili pogibije a prije upućivanja u takvu misiju i zato ovaj Klub podržava prijedlog matičnih odbora da Vlada RH dostavi takav zakonski prijedlog.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Ante Beljo (HDZ) također je prigovorio što se o tako važnoj temi raspravlja u kasnim poslijepodnevnim satima jer ipak se radi o operaciji gdje Hrvatska na neki način izlazi iz svog neutraliteta i gdje se treba uključiti u međunarodne snage. Mi znamo da se ne radi o mirovnoj situaciji samo u vidu promatrača nego o angažiranju hrvatskih vojnih policajaca u vojnim snagama i dakle, Hrvatska se vojno angažira iako mi nismo ni u jednom vojnom savezu, rekao je zastupnik. Ne misli da je u interesu Hrvatske da se angažira u sukobe (u vojnim blokovima) jer znamo da je Afganistan u zadnjih 35, 40 godina poprište velikih ratova u kojima je najviše stradao narod i znamo da su se tu sučeljavali interesi Sovjetskog Saveza, Kine i Amerike a oni isti koji danas mijenjaju talibane i koji su ih naoružavali, trenirali i dovodili na vlast neka se pobrinu da se tamo zavede određeni red, rekao je, među ostalim zastupnik. Dodao je da ne bi imao ništa protiv da se radi o promatračkoj misiji no budući da se Hrvatska kroz povijest nalazi na jednom raskrižju civilizacija i svjetskih kultura i na sučeljavanju tih određenih snaga s različitim interesima smatra da nas taj angažman može itekako skupo koštati (talibani u Bosni).

Zastupnik je naveo da će iz tih dijelova svijeta dolaziti nafta na Jadran, u Omišalj i da će trebati određen broj naših snaga za njegovo osiguranje jer da nismo daleko od tog sučeljavanja svjetova i civilizacija. Hrvatskoj je važno zbog našega geopolitičkog i geostrateškog položaja da dok još nije članica NATO-a da bude neutralna zemlja a kad bude članica onda ćemo izvršavati svoje obveze kao i sve druge članice, rekao je.

Podržati promatrače misije

Mr.sc. **Pavle Kalinić (SDP)** smatra da imamo previše žrtava iz ovog rata i da nije vrijeme za upućivanje naših ljudi u ovakve akcije no da bi promatračke misije trebalo podržati kao prijelazno radozolja. Ali s ovakvim aktivnim uključivanjem vođa Vojne policije u Afganistan trebalo bi pričekati barem dok Hrvatska ne postane službeni kandidat za ulazak u NATO i kad se bude znalo kad će Hrvatska to postati.

Stjepan Henezi (SDP) je pak dodao da je ova misija utvrđena i definirana zaključkom UN čiji smo mi punopravni član. Čude ga određene rezerve prema ovom Prijedlogu a za raspravu se javio, kako je rekao, prvenstveno radi razjašnjenja spomenutog pitanja površnosti i sudjelovanja u nekoj akciji pod pritiskom. Ne može prihvatiti da se radi o pogrešnom pristupu. Ova postrojba utemeljena je u ožujku 2001. godine i od tada se provodi intenzivna priprema unutar Oružanih snaga za sudjelovanje u misiji pomoći Vladi Afganistana u razvoju nacionalnih sigurnosnih struktura, u obnovi zemlje i obuci sigurnosnih snaga. Ovo sudjelovanje u misiji s ukupno 4.800 pripadnika iz Albanije, Austrije, Bugarske, Češke, Danske, Finske itd. - zastupnik doživljava, rekao je, kao priznanje RH a ne omalovažavanje. Ovi naši ljudi su vrhunski osposobljeni i u vojnom i stručnom pogledu, pripremani po svim standardima za ove situacije, educirani i s geografskoga, vjerskog i kulturološkog stajališta pa zastupnik ne može prihvatiti da te ljude upućuje netko na pamet i u misiju za koju nisu osposobljeni, rekao je, među ostalim. Mr.sc. **Pavle Kalinić** ispravio se zbog navoda o vodstvu ove misije pod vodstvom SAD-a **Ante Beljo** ponovio da ne zabrinjava toliko ta akcija koliko ako Hrvatska bude tu vojno angažirana i kada nam talibani

onda budu postavljali bombe po Jadranu u turističkoj sezoni. Netočno je da zastupnici nisu dobro o tome informirani, rekao je.

Razloga za patetiku nema

Drago Krpina (HDZ) naglasio je da ga najviše smeta u obrazloženju ove Odluke što se kroz cijeli sadržaj provlači da bi se Hrvatska sudjelujući u ovoj akciji u Afganistanu trebala dokazati u političkom i vojno-stručnom smislu. Hrvatska se je pred cijelim svijetom dokazala braneći i uspješno se obranivši od višestruko jačeg i nadmoćnijeg agresora koji je u početnoj fazi agresije na Hrvatsku neometan od bilo koga u svijetu žario, palio, razarao i bombardirao i ubijao po Hrvatskoj. Rijetko se koja vojska u 20. stoljeću, uspoređujući omjer snaga, tako dokazala i na stručnom i na vojnom, domoljubnom i drugom planu kao što se dokazala Hrvatska, rekao je.

Razloga za patetiku i zanos u vezi s ovom Odlukom ne vidi i pridružuje se stajalištima zastupnika Kalinića. Hrvatska nema razloga ni za kakve komplekse kad se izražava skepsa prema ovoj Odluci zbog toga što su eto i u Hrvatskoj bile angažirane snage UN jer povijesna je činjenica da smo mi svoju državu oslobodili i obranili sami, rekao je, među ostalim suosjećajući s afganistanskim narodom u svemu što mu se dogodilo zadnjih desetljeća.

Hrvatska nema razloga ni za kakve komplekse kad se izražava skepsa prema ovoj Odluci zbog toga što su eto i u Hrvatskoj bile angažirane snage UN jer povijesna je činjenica da smo mi svoju državu oslobodili i obranili sami.

Na kraju je rekao da mu iz obrazloženja Odluke nije jasno je li od Hrvatske zatraženo iz NATO-a, UN-a odnosno Partnerstva za mir da sudjeluje u toj operaciji ili smo se mi sami ponudili a prije mu se čini da smo se sami htjeli isprситi tom svijetu (očito Predsjednik Republike). Mi smo svoje antiterorističko opredjeljenje dokazali braneći Hrvatsku od terorizma i agresije i nemamo što dokazivati Afganistanu rekao je

(predložio je s obzirom na to da zastupnik Jurjević gorljivo zagovara slanje 50 hrvatskih policajaca u Afganistan da Hrvatski sabor možda donese odluku da ako netko od tih hrvatskih policajaca izgubi život on osobno ide o tome obavijestiti njegovu obitelj pa neka tamo dokaže svoju gorljivost).

Zatim je završnu riječ dao zamjenik ministrice obrane **Zlatko Gareljić** podsjećajući da je trenutno diljem svijeta 15 mirovnih operacija UN-a i da se ne radi o turističkim putovanjima i da svaka od postojećih operacija UN ima i onu rubriku žrtava (primjerice, Sierra Leone 60 mrtvih). Kad se govori o vodu Vojne policije riječ je o jednom od partnerskih ciljeva definiranih kroz program i review program u okviru NATO-og Partnerstva za mir u kojem mi sudjelujemo od listopada 2000. godine, rekao je, među ostalim šire govoreći o tome. Naglasio je da će naši ljudi u ovoj misiji imati najbolju moguću opremu, interoperabilnu s NATO-om, što znači po standardima NATO-a i drugih partnerskih zemalja. Radi nas samih i tih naših ljudi u Ministarstvu obrane napraviti će se analiza i predložiti zakonske izmjene (Zakon o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga RH u mirovnim i drugim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu) kako bi se prava tih sudionika u slučaju mogućeg ranjavanja, povrede smrti ili ozljede dovele na razinu prava hrvatskih branitelja odnosno onoga što je definirano u Zakonu o razminiravanju.

Ante Beljo ispravio je navode predgovornika rekavši da je govorio kao o mirovnim snagama UN a da ovo nisu mirovne snage UN-a, da je ISAF nešto sasvim drugo - to su vojne, međunarodne sigurnosne snage za pomoć, to je vojni angažman Hrvatske i Hrvatska šaljući svoje ljude tamo krši svoju neutralnost. **Ivica Buconjić (HDZ)** upozorio je povodom izjave zamjenika ministrice obrane da će vojnici koji budu eventualno stradali u ovoj misiji imati status ratnih vojnih invalida da još ima pripadnika Hrvatske vojske koji su stradali za vrijeme Domovinskog rata a da im nije utvrđen status ratnog vojnog invalida. Zamjenik ministrice obrane **Zlatko Gareljić** odgovorio je da u predloženoj materijalu piše da se ne radi o klasičnoj UN mirovnoj operaciji ali isto tako da se ona temelji na Rezoluciji UN a i da nije riječ o klasičnoj NATO operaciji.

Rasprava je zatim bila zaključena.

U nastavku sjednice prije glasanja o ovom Prijedlogu odluke u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)** zatražio je stanku radi konačnog zauzimanja stajališta Kluba.

Uz Odluku donijeti i zakon

Nakon stanke u ime Kluba zastupnika HDZ-a riječ je zatražio dr.sc. **Ivo Sanader (HDZ)** rekavši da će ovaj Klub podržati Odluku o slanju hrvatskih vojnih policajaca u mirovnu misiju u Afganistan. Hrvatska ima puno razumijevanje za aktivnosti antiterorističke koalicije s obzirom na to da je prošla vrlo teško vrijeme velike i žestoke agresije i terorističkog rata. Podsjetio je da je zastupnik Luka Bebić govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a iznio stajalište, donekle i uvjet, da se istovremeno donese i zakon koji bi regulirao status tih naših ljudi koji idu u mirovne misije a da je vladajuća koalicija kroz stajališta saborskih odbora to prihvatila pa će HDZ glasovati za ovu Odluku uz uvjet da se izglasa zaključak da se do konca siječnja 2003. donese spomenuti zakon. Važan čimbenik pri ovoj odluci je i to da su se ti hrvatski policajci dragovoljno javili za misiju, rekao je, među ostalim.

Mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** rekao je da Klub zastupnika HSP-HKDU-a za razliku od Kluba zastupnika HDZ-a neće glasovati za ovu Odluku. Točno je da smo prošli tešku kalvariju Domovinskog rata i bili suočeni s terorizmom, rekao je zastupnik i upravo zato, kaže, pročitat će pismo Hrvatske zajednice udruge roditelja poginulih branitelja Domovinskog rata u kojem se, među ostalim, smatra da je slanje naših vojnika u Afganistan neprimjereno te se zbog toga prosvjeduje. Zastupnik je ponovio da ovo nije NATO vođena mirovna misija, da ovaj Klub zastupnika ne vidi unutarjopolitičke razloge za ovu Odluku te da nije riješena zapovjedna linija misije. Predložio je ujedno da se ova Odluka donese dvotrećinskom većinom u Hrvatskom saboru s obzirom na to da se radi o prenošenju ustavnih ovlasti (Predsjednik Republike) te zatražio u vezi s tim mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav (predsjednik tog Odbora mr.sc. **Mato Arlović** objasnio je da nema potrebe davanja tumačenja o dvotrećinskoj većini jer se sam

predlagatelj pozvao na poslovničku odluku koja to traži) a i pojedinačno izjašnjavanje zastupnika o ovoj Odluci.

Dr.sc. **Ivo Sanader** javio se zbog ispravka netočnog navoda i rekao da ne vidi razloga zašto je predgovornik izgovorio njegovo ime a i da on nije tvrdio da se radi o NATO-u a predgovornik je to apostrofirao. Jasno sam kazao da je riječ o mirovnoj misiji UN-a, a niti je Hrvatska članica NATO-a, naglasio je. I mi smo dobili pismo roditelja poginulih i odgovorili smo da su vojni policajci odlučili dragovoljno ići, dodao je. Kao žrtva terorizma i terorističkog rata mi smo imali strane vojnike u Hrvatskoj među kojima je bilo vrlo velik broj prijateljskih vojnika, primjerice iz Argentine i ostalih zemalja koji su ostavili svoj život u Hrvatskoj i moramo imati suosjećanje, razumijevanje za ovakve međunarodne misije protiv terorizma, rekao je. Mr.sc. **Miroslav Rožić** dao je poslovničku primjedbu jer da je predgovorniku dopušteno da ispravlja netočne navode koje on nije izgovorio.

Pojedinačno glasanje

U tijeku pojedinačnog glasanja klubovi zastupnika SDP-a, HSS-a i Hrvatskog bloka zatražili su stanku. Nakon stanke predsjednik Kluba zastupnika HB-a **Ivica Pašalić, dr.med. (HB)** je rekao da se radi o Odluci o slanju hrvatskih vojnika u visoko rizičnu operaciju a ne nikakvu klasičnu operaciju održavanja mira a za slanje naših vojnika u visoko rizičnu operaciju nisu stvoreni svi preduvjeti da bi se moglo mirno glasovati za Odluku. Postavlja se pitanje zašto se nije istodobno uz ovaj Prijedlog išlo i sa traženom zakonskom regulativom hitnim postupkom ako je predlagatelju toliko stalo da se izglasa ova Odluka. Prosvjedovao je i zbog nepoštovanja poslovničke odredbe koja regulira pojedinačno glasanje odnosno da se trebaju ponovno prozvati svi zastupnici čije glasanje nije zabilježeno. **Đuro Dečak (HDZ)** u ispravku navoda predgovornika rekao je da vojna policija osigurava mir na određenom prostoru i da kamo sreće da su mirovne snage došle u Republiku Hrvatsku 1991. godine.

Nakon kratke stanke koju je u ime Kluba zastupnika HDZ-a zatražio **Vladimir Šeks** (za odgovor na navode Hrvatskog bloka) dr.sc. **Ivo Sanader** rekao je kako misli da je potrebno

zbog hrvatske javnosti još jedanput obrazložiti stajalište Kluba zastupnika HDZ-a a i odgovoriti jer nije ni mjesto, ni vrijeme niti tema da se ostavi ni malo mogućnosti za nesporazum u hrvatskoj javnosti. Podsjetio je da su u Afganistanu posrijedi tri operacije a da je ovdje riječ o mirovnoj operaciji u okviru UN čiji smo mi član i da nije riječ ni o kakvim borbenim područjima. Ne vidi razloga, rekao je, među ostalim, ako netko dragovoljno želi pomoći misiji UN da se dođe do jedne sigurnosti, do mira u Kabulu (obuci sigurnosnih službi), ne na borbenim položajima, zašto mi kao dio slobodnoga, demokratskog suvremenog svijeta ne bi to podržali a misli da nakon glasovanja o Odluci slijedi i zaključak o zakonskom reguliranju statusa tih naših vojnika. Iskoristio je ujedno priliku da zamoli one koji će

izraditi taj zakon da bude sličan i Zakonu o hrvatskim braniteljima.

Ivić Pašalić citirao je iz predložene Odluke "da su i sigurnosni i zdravstveni rizici misije ISAF 4. stupnja sigurnosti, visoko rizična misija" te da konačnu odluku o upućivanju pripadnika Oružanih snaga RH u mirovnu misiju donosi predsjednik Republike Hrvatske i da dakle to nije skupina ljudi koja je rekla idemo nego da odlaze po zapovjedi predsjednika Republike. Mr.sc. **Miroslav Rožić** rekao je, među ostalim, da ne mogu valjda hrvatski vojnici dragovoljno odlučivati gdje će ići i što će raditi jer da za to postoji napisana zapovijed a da je njemački parlament o upućivanju vojnika u Afganistan raspravljao sedam dana a talijanski četiri dana neprekidno.

Nastavljeno je s pojedinačnim glasanjem.

Hrvatski je sabor (s potrebnom većinom glasova - 104 za, 21 protiv, jedan suzdržan) donio Odluku o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnoj misiji u Afganistanu. Ujedno je donio zaključak da se obvezuje Vlada RH da do konca siječnja 2003. godine podnese Hrvatskom saboru prijedlog zakona kojim bi se uređio položaj, prava i obveze hrvatskih građana koji sudjeluju u ovakvim i sličnim misijama za slučaj nezgode, oboljenja ili smrti. Uz to, Vlada je dužna podnijeti izvješće iz kojeg bi bilo vidljivo koje i kakve posljedice su u ovakvim misijama do sada nastupile te kako su ova pitanja uređena u drugim zemljama odnosno međunarodnim organizacijama.

Đ.K.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

VLASNIČKI ODNOSI

Zahtjev za priznavanje prava na otkup stanova u privatnom vlasništvu

Na zastupničko pitanje **Damira Kajina (IDS)** u vezi s priznavanjem prava na otkup stanova bivšim nositeljima stanarskog prava u privatnim stanovima - odgovorila je **Vlada RH**.

Povodom tvrdnje iznesene u zastupničkom pitanju o protuustavnoj diskriminaciji i pitanju izjednačavanja zaštićenih najmoprimaca, bivših nositelja stanarskog prava koji koriste stanove u vlasništvu građana, fizičkih osoba ili tzv. privatne stanove, s osobama koje su koristile stan u društvenom vlasništvu na kojem je postojalo stanarsko pravo i koje su taj stan otkupile, Vlada RH ocjenjuje potrebnim istaknuti da se u pogledu suglasnosti njihovog statusa s odredbom članka 3. Ustava RH očitovao Ustavni sud RH.

Naime, institut stanarskog prava bio je temeljen na ustavu bivše države Jugoslavije. Stanarsko pravo u pravilu se stjecalo na stanu u bivšem društvenom vlasništvu, no postojala je i mogućnost da se stanarsko pravo stekne na stanu koji je tada bio u privatnom vlasništvu (vlasništvu građana, fizičkih osoba), čime se, de facto, zadiralo u vlasnička prava drugih.

Ustav RH iz 1990. godine ne priznaje društveno vlasništvo pa tako niti institut stanarskog prava. Prema Ustavu RH ustavna kategorija jest vlasništvo, koje se jamči odredbom članka 48. stavka 1. Ustava, s time da u pravnom sustavu RH postoji samo jedna vrsta vlasništva (članak 1. stavak 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima). U skladu s time su pitanja stanovanja uređena određenim propisima na temelju vlasničkih prava, a slijedom toga i na najamnim odnosima.

U postupku oblikovanja nove države i transformacije pravnog sustava bilo je potrebno sve propise koji nisu bili u skladu s Ustavom RH na odgovarajući način i u određenom roku, uskladiti s novim ustavnim načelima. U tom tranzicijskom pro-

cesu prelaska iz sustava socijalističke planske ekonomije u tržišno gospodarstvo, neophodna je bila i transformacija sustava stanarskih prava temeljenog na društvenom vlasništvu u sustav vlasničko-pravnih, odnosno najamnih odnosa koji se u suštini temelje na pravu vlasništva.

Člankom 30. Zakona o najmu stanova izrijekom je određeno da osobama koje su stekle stanarsko pravo prema do tada važećim propisima (Zakonu o stambenim odnosima), to pravo prestaje, a stupanjem na snagu Zakona o najmu stanova iste osobe stječu prava i obveze najmoprimca.

Glede pitanja stanarskog prava, prema odredbama Zakona o najmu stanova, svim osobama koje su u tom momentu imale pravni položaj nositelja stanarskog prava, to pravo ex lege zamijenjeno je pravom najma s određenom zaštitom propisanom Zakonom. Ta zaštita izražena je u pravu na sklapanje ugovora o najmu na neodređenom vrijeme i u pravu na plaćanje zaštićene najamnine koja je pod kontrolom države, odnosno čija visina je određena posebnim propisom.

Sadašnji pravni položaj zaštićenog najmoprimca odgovara pravnom polo-

žaju najmoprimca u drugim europskim zemljama, međutim, ta su prava danas uža od nekadašnjih prava stanara, nositelja stanarskih prava, budući da su tada stanari imali i određena prava koja su zadirala u vlasnička prava drugih.

U vezi s pitanjem mogućnosti otkupa predmetnih stanova od građana koji imaju status zaštićenih najmoprimaca, pokrenuto je niz inicijativa za ocjenu ustavnosti pojedinih odredbi Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo i Zakona o najmu stanova. U vezi s tim zahtjevima, Ustavni sud RH, u Odluci od 31. ožujka 1998. godine ("NN", broj 48/98), sporne odredbe u vezi s otkupom stanova u tzv. privatnom vlasništvu ocijenio je suglasnim s Ustavom RH, te prijedloge za pokretanje postupaka za ocjenu ustavnosti tih odredaba nije prihvatio.

Usputno, treba napomenuti podatak da 1991. godine, odnosno prije početka prodaje prema odredbama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, manje od jedne četvrtine od ukupnog stambenog fonda u Republici Hrvatskoj je činilo stanove na kojima postoji to stanarsko pravo. Proizlazi da je preko tri četvrtine građana RH samostalno rješavalo svoj stambeni problem sa svojim plaćama i kreditima, unatoč činjenici što su svi zaposlenici u bivšoj državi izdvajali tzv. stambeni doprinos od kojih su se sredstava gradili ti stanovi. Stoga se, u kontekstu osoba koje su dobile stanarsko pravo na stanu u privatnom vlasništvu i koje taj stan ne mogu otkupiti po povlaštenim uvjetima glede cijene i načina plaćanja, a u odnosu na druge građane RH koji nisu dobili to pravo, može reći da je prijeporno upotrijebiti riječ o protuustavnoj diskriminaciji i teško oštećenim građanima.

Rješenje pitanja zaštićenih najmoprimaca u stanovima u privatnom vlasništvu nesumnjivo traži znatna sredstva državnog proračuna, a bit će uređeno u zakonskom prijedlogu o izmjenama i dopunama Zakona o najmu stanova, koji će uskoro biti upućen u zakonodavnu proceduru - stoji u opširnom odgovoru.

VODNO GOSPODARSTVO

Zaštita i gospodarenje vodama

Zastupnik u Hrvatskome saboru **Marijan Maršić (HSS)** postavio je pitanje koje glasi: **"Što je Vlada RH, do danas, sukladno Zaključku Hrvatskog sabora od 11. travnja 2002. godine, učinila te kada će zakone o vodama i financiranju vodnog gospodarstva uputiti u saborsku proceduru?"**

Na navedeno zastupničko pitanje, **Vlada RH** dala je slijedeći odgovor:

"Nakon rasprave o Prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, predlagatelja Kluba zastupnika HSS-a, Hrvatski sabor donio je na 21. sjednici Zaključak koji je Vlada RH dostavila Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo, radi provedbe.

Navedenim Zaključkom Hrvatskog sabora se utvrđuje da je o Prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o financiranju vodnog gospodarstva provedena opća rasprava, te da se Vlada RH obvezuje da prilikom izrade izmjena i dopunama Zakona o vodama i Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, obuhvati prijedlog predlagatelja, primjedbe i prijedloge iznesene u raspravi i navedene zakone uputi u saborsku proceduru najkasnije u roku od 60 dana.

Prema smjernici Europskog parlamenta i Vijeća, kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice na području politike voda, daje se preporuka o potrebi povezivanja zaštite i održivog gospodarenja vodama u području provedbe politike zajednice, odnosno institucionalno povezivanje zaštite voda s područjem zaštite okoliša. Sukladno navedenim smjernicama Europskog parlamenta, u svim tranzicijskim državama pitanje upravljanja vodama i zaštite voda riješeno je u okviru ministarstava nadležnih za zaštitu okoliša.

Kako je navedeni Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija zakonska podloga za izradu izmjena i dopuna Zakona o vodama i Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, Radna grupa osnovana rješenjem ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo za izradu tih zakonskih podloga zastala je s radom, a što znači da će se rad na predmetnim zakonskim prijedlozima nastaviti po donošenju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu rada ministarstava i državnih upravnih organizacija.

Izmjenama i dopunama Zakona o vodama i Zakona o financiranju vodnog gospodarstva bit će obuhvaćeni i prijedlozi i primjedbe iz vodnog gospodarstva izneseni u saborskoj raspravi na Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, predlagatelja Kluba zastupnika HSS-a, s time da će se izmjene izvršiti dopunom postojećeg modela financiranja vodnog gospodarstva, u suglasju s predstojećom reformom komunalnog gospodarstva, za što je, također, u tijeku izrada izmjena i dopuna zakona koji uređuje to područje.

M.M.

izvješća
**HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirjana Milić, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora